MIRCEA ȘERBĂNESCU

DESCOPERIREA DE SINE

roman

EDITURA FACLA

MIRCEA ŞERBĂNESCU

DESCOPERIREA DE SINE

Coperta : ERVIN MISKOVITS

MIRCEA ŞERBĂNESCU

DESCOPERIREA DE SINE

roman

EDITURA FACLA — 1976

1

Se întîmplă ca o grindină să izbucnească neașteptat, să se repeadă din senin cu bicele ei neîndurătoare peste o zi însorită, s-o zdrențuie cu sălbăticie și cu o repeziciune ameţitoare, năprasnică . . . Pentru ca, abia pe urmă să se petreacă dezmeticirea — „Asta ce-a fost ?“ Smulgîndu-se acestei impresii, Titiana Toader se gîndea la ziua lungă și liniștită, poate nu cu prea mult soare, dar cu destul ca să nu-i fie frig și umed și în care să creadă că se simte bine, în tihnita bibliotecă a institutului științific. Nimic nu prevestea vreo schimbare, nici chiar convorbirea prin telefon cu Barbu, ea ascultîndu-l cu ceea ce se putea numi condescendenţa dintotdeauna în fața argumentelor lui ; munca îi era de așa natură, nu avea încotro, ce putea face altceva, trebuia să se deplaseze în interesul serviciului și așa mai departe. Îl urmărea calmă, mai degrabă preocupată să-i dea în grijă cum să se îmbrace și cum să mănînce, neîncercată de nici un fel de bănuială, poate doar atinsă vag de pîlpîirea unor presimţiri obscure, de dincolo de linia orizontului ei interior. Dar de cîte ori nu le avusese și mai înainte fără să se întîmple ceva ! ?

Așadar, îl asculta pe Barbu suficient de relaxată și, cînd auzi ușa, nu făcu altceva decît mica mișcare de a-și îndrepta trupul. Îl recunoscu pe cel ce voia să intre și să se retragă în același timp, observînd-o la telefon ; era un „obișnuit al casei“ dacă se poate spune așa, și nu dori ca el să plece. Inginerul Octavian Honae se afla pe punctul de a ieși și ea se alarmă, să nu plece, să rămînă, îl invita fără glas, dar cu mult zel, înzecind puterea de expresie a feţei, amplificînd invitaţia rostită cu ochii și cu braţul întins — să ia loc ; și numai o clipă să aibă răbdare, căci va încheia numaidecît și îi va sta la dispoziţie.

În prezența noului sosit continuă să înșire mecanic — și puțin cam jenată — recomandările către soțul ei : să aibă grijă cum se îmbracă, ce va mînca, pe cînd Honae încă nu se așezase, neconvins dacă să rămînă sau să se retragă.

— Ia loc, îl pofti atunci, urmînd imediat în telefon : Nu era pentru tine. A venit cineva. Nu e nevoie, rogu-te ; încă o clipă. Părea că rostise asta pentru Barbu, dar lui Honae i se adresase. Pe cînd continuă : Și unde te duci ? Cînd te întorci ? Aha, cu mașina. Bine, înțeleg. Da, da, te ascult. Dar bineînțeles că o faci pentru noi, pentru că altfel nu se poate, sigur că da . . .

Honae ședea numai pe jumătate de scaun, într-un echilibru fragil și ea simțea cum crește semnalul de alarmă din sine.

— Mi se pare că . . . îl auzi mormăind, făcînd-o să piardă șirul cuvintelor sosite pe fir, deși sensul lor îi rămînea cunoscut. Honae părea decis să se ridice și să plece.

Și ea tocmai asta nu voia. Ar fi fost ultimul om din institut pe care să dorească să-l supere cumva. După opinia generală făcea parte din categoria „colțoși" și ea îi simțise mușcătura într-o ședință de colectiv. Părerea lui era că bibliotecara unui institut științific trebuie să fie neapărat o persoană cu altă specialitate decît umanistă.

— Am să revin, bombăni Honae mai marcat ca înainte. Se temu că va pleca de tot.

— Încă nu. Te rog. Numai un moment. Termin îndată . . . Și atunci cînd te vedem, or să mă întrebe copiii. Bine, bine, nu exagera. Nu e nevoie. Și vezi, ai grijă cum conduci și cum parchezi. La revedere. Pa. Pe urmă, aproape fără tranziție, dintr-aceeași răsuflare, către inginer — o mică ceremonie de familie, soțul meu pleacă pe teren. Cu puțină zarvă, nu-i așa ? E plăcerea lui și dacă recomandările mele ți s-au părut naive și plicticoase, apelez la clemența dumitale față de femei. Noi, femeile rămînem întotdeauna mame, invariabil mame.

Fără să zîmbească, doar împingîndu-și neliniștit ochelarii pe nas în sus, inginerul Honae o privea, așteptîndu-și rîndul cu aceeași nerăbdare prost ascunsă din timpul ședințelor cînd se înscria la cuvînt. O obliga într-un fel să înceteze cu copilăriile, căci ce putea fi bîiguiala ei cu „noi, femeile" decît o divagație fără sens în fața unui bărbat care știe întotdeauna ce vrea și care invariabil năzuiește să-și folosească fiecare minut cu maximum de folos.

Îi lăsă, deci, spațiul necesar să-și spună păsul.

— Am venit în următoarea chestiune, precizează el cînd avu senzația că va putea vorbi fără să fie întrerupt. Nu știu dacă ai fost pusă în cunoștință de cauză pînă acum, sau dacă aceasta se va întîmpla mai tîrziu, nu pot să-mi dau seama . . . în sfîrșit, pe scurt, e vorba de transferul meu : am depus o cerere de transfer în mîna tovarășului director.

— Vrei să pleci de la noi ?

Era stupid ce întreba, dar nu putea fi altfel decît stupidă.

— Da. Am depus cererea chiar azi.

— În mîna tovarășului director ? întrebă, din nou stupid.

— Exact.

Atunci ce mai voia de la ea ? Situația era clară.

— Să pleci din institut ? Dar unde ?

Nu se putea opri din stupiditate.

— În producție, oriunde, în sfîrșit nu asta contează. Nu formează obiectul vizitei mele. Directorul mi-a promis să-mi rezolve operativ cererea, în consens cu sindicatul și cu organizația de bază. E rezonabil să fie așa ; cum, însă, doresc ca de la cincisprezece să-mi ocup noul post . . . am tot interesul să urgentez operațiunea. Te rog, așadar, în calitatea pe care o ai, să fii de acord cînd vei fi consultată și nu mă îndoiesc că vei fi de acord și nu-mi veți face greutăți cu plecarea.

Grindina mai bate darabana în geamuri și în miezul ființei ei, și ea încă nu s-a dezmeticit să se întrebe — „Ce-a fost asta ?“ Poate că nu trecuse întreg vîrtejul, mai bîntuia și mai biciuia biata ei zi de tihnă și de somnolență, numai că — neașteptat și surprinzător — scena se repetă în sine, derulîndu-se în intensități diferite care-i aduceau o sfîșiere cu adevărat neîncercată nicicînd. De Honae nu se sinchisește prea mult, mai degrabă satisfăcută la vestea plecării lui, dar posibilitatea unei întrevederi neprevăzute cu directorul o pune în stare de alarmă. Ia să văd ? — își spune, și își trece înfrigurată palma peste păr. Cum îi stătea, nu era ciufulită ? Dar îmbrăcămintea ? Nu era prea modestă și depășită în fusta de tergal și în mult purtata bluză de relon ? Ochii căutară instinctiv în cuier după poșetă, regretînd-o pe cea nouă, în formă de semilună și cu curelușă, care-i oferea posibilitatea unei mișcări cochete cît mai firești cu putință ! Rechema vechea ei grație de fată și de studentă, deși ajungea la convingerea că în mod inutil suspina după curelușa poșetei, pentru că nu avea să stea la masa ei de lucru încinsă ca de drum !

Gîndul — agitat și incoerent — sări de la ea, la înfățișarea bibliotecii. Erau toate la locul lor, nimic nu ieșea din simetrie, nu se abătea de la ordine ? Nu pîndea de cine știe

unde vreo neglijență neașteptată ? Ia să văd, ce ar putea afecta sensibilitatea deosebit de receptivă la armonia amănuntelor și la subtila estetică a obiectelor cotidiene, a cuiva ajuns la un mare grad de rafinament în această direcție ? Trecu în revistă : cărțile, impecabil rînduite, scaunele, monahale, cu umerii drepți din jurul mesei de lectură, și se opri în cele din urmă la pendula care bătea ca o inimă vie în pîcla verzuie, opacă, din colț. Frumusețea ei îi lăsa un abia simțit gust amar și absolut inexplicabil.

Toate erau cum se cuvine, cel puțin așa socotea ea, nefiind sigură în fața unei excesiv de dezvoltate simțiri a armoniei așa cum o știa pe aceea a directorului, astfel că se întoarse din nou la sine, întrebîndu-se cu asprime — ea cum arăta și ce impresie ar putea produce, presupunînd că directorul ar intra dintr-o clipă în alta ? Se potrivește cu decorul, nu era în dezacord cu perfecțiunea înconjurătoare ? Ridicîndu-și palmele și le lipi mai întîi de obraji. Palmele și obrajii prezentau același grad de agitație și ea înaintă pe fiecare linie și pe fiecare oval, încet și meticulos, în același timp cu acea prudență de orb veșnic atent, chit că străbate un drum cunoscut. Ia să văd ? — își repeta, evaluînd mental pieptănătura, îndoitura gîtului, linia umerilor, gradul de decolorare al țiclamenului bluzei și nu-i fu deajuns numai acest examen critic, voi să meargă mai departe să se convingă și vizual, astfel că trecu în mica debara a bibliotecii, oprindu-se în fața oglinzii — banală în sărmana ei tăietură ovală și ineficientă din cauza petelor de ceață care-i amenințau întreaga suprafață.

Se cercetă minuțios, nemulțumită de expresia ochilor și de trăsăturile feței, dar limpezindu-se parcă pentru a se putea întreba — „Ce-a fost asta ? Cu ce mă ocup eu ?“ Cînd se mai întîmplase să fie ea consultată într-acel mod imaginat de Honae ? Clătina capul și a negație și a îndoială, dar și cu sensul pur fizic de a-i găsi o poziție mai bună și un unghi — poate mai favorabil — observației imediate. Concluzia i se păru logică — nu era pregătită pentru o întrevedere cu directorul, iar o asemenea posibilitate nici nu era de luat în considerare.

Se rujă cu toate acestea, își netezi fusta cu palmele, și-și disciplină cu două agrafe pieptănătura, după care își reluă locul la masa de lucru. Dar nu are chef să facă nimic, renunță la efortul de a-și chinui ochii pe catalogul de cărți și pe niște facturi. Se răstignește pe speteaza dreaptă și înaltă a scaunului arhaic, pomenindu-se contemplînd cu pleoapele pe

jumătate lăsate amintirea echilibrului fragil al lui Honae. Se străduise atît de mult să se stăpînească și să rostească aproape mișcător acel preambul neașteptat pentru ea — „Am venit în următoarea chestiune . . .“ Și cum își repezea de repetat și de exasperat ochelarii, numai ca să facă ceva și în consens cu felul lui de a fi !

Honae îi provocase suferință, potrivindu-se așa de bine cu reputația lui de bărbat incomod și căpățînos. În ședința aceea se aruncase cu o cruzime aproape sălbatică asupra bibliotecii ; bibliotecara — deși îl servise întotdeauna conștiincios — ocupa un post care s-ar fi cuvenit altcuiva, cu pregătire de specialitate. Ce să caute acolo un cadru cu pregătire umanistă ? Și în timp ce rostise sentințe de acest fel, ceafa i se făcuse aproape violetă. Fusese pînă atunci numai roșie, căci întotdeauna cînd lua cuvîntul în ședințe roșea de la ceafă pînă la frunte. Era stilul lui de a se ambala și de a vorbi cu respirația dereglată. Scăpat de sub control, repezea cuvintele de parcă le avea gata încărcate cu aer comprimat. Țîșneau ca niște săgeți otrăvite, lovind mortal. Sub avalanșa lor, se frînsese și ea. Se apucase să bocească, strîngînd în neștire între genunchi palmele împreunate, comprimate una într-alta. Dacă vrea să plece, n-avea decît să plece. Să plece și gata !

2

Căminul ei însemna uitare. Închizînd ușa de la intrare lăsa dincolo de ea, afară, orașul, tramvaiul aglomerat, institutul și locul de muncă la bibliotecă. Prima parte a zilei se cufunda ca în ceață, insulă din ce în ce mai pierdută, cu toată vegetația și relieful ei topindu-se în neantul trecutului. Se ocupă exclusiv de copii și de gospodărie. La rîndul ei, devine centrul de interes al copiilor și al casei. Nu se poate desprinde de ei, întrucît ei nu aveau alt centru de greutate într-o zi cînd tati lipsește de acasă. Pentru toate flecușteţele apelează la capacitatea ei de a-i arbitra, chemînd-o insistent în jocurile lor, întrebînd-o la fiecare pas „de ce ?“ — de ce e așa și de ce e altminteri ? — în stare să o însufleţească și s-o exaspereze în aceeași măsură.

Înconjurată de vîrtejurile învolburate de copiii în veşnic război, fie în timpul mesei, al băii de seară, în faţa televizorului, sau cînd îi aşeza, în sfîrşit, în pătucurile lor repede transformate de fantezia lor în două cetăţi înduşmănite, nu avea timp să se gîndească la nimic altceva. Orice-ar fi făcut — să fi spălat rufe sau vase murdare, să fi aspirat covoarele sau să aerisească aşternuturile — era mereu întreruptă, solicitată, nevoită să se interpună, să găsească spontan modalităţi adecvate şi soluţii ingenioase pentru a menţine pacea între micii şi dragii beligeranţi, într-o modalitate prea plină pentru a lăsa vreo portiţă altor preocupări. Aproape că nu avea gînduri care să-i aparţină, trăiri născute din proprii nevoi şi dorinţe.

Îi băga pe copii pe rînd în apa din cadă, îi săpunea rîzînd cînd ei se fereau, frecîndu-le încheieturile mai expuse, pe unde se gîdilau, îi usca în cearceaf bătîndu-i uşurel pe spate, după care, luîndu-l pe Alin — mai mare — în cîrcă şi pe Mirela în braţe, îi căra, ţopăind ca o mîrţoagă voioasă, spre paturile cu margini din vergele de lemn, fericită de scenele de tandreţe care urmau — „noapte bună, mămicule", „somn uşor, culcaţi-vă şi fiţi cuminţi". Le stingea lumina, repetînd ca de obicei, cu hazul ştiut — „somn uşor, vise plăcute / puricii să vă sărute". Dar nu se grăbi să iasă, simulă numai că închisese uşa pe dinafară. Ştia că ostilităţile drăgălaşe vor fi reluate, Mirela fiind încă departe de somn. Aşa s-ar fi întîmplat, dacă Alin nu i-ar fi suflat ceva soră-si.

Imediat o auzi pe Mirela întrebînd dacă mai e acolo.

— S-a întîmplat ceva, Mirela ?

— Nu ne spui o poveste ? Hai, şi spune-ne !

— Sînt obosită, fată dragă.

— Numai o poveste, mămicule, te rooog !

— Mirela, astîmpără-te, închide ochii şi dormi. Ne-o fi de ajuns pe azi.

Fetiţa nu se lasă, stăruie.

— Uite, vrea şi Alin.

— Pe mine nu mă amesteca.

— Vezi, mămicule, şi el vrea, dar nu are curaj.

Mirela îşi compune un glăscior plin de lacrimi.

— Ai vrea, Alin ? întrebă mama, sperînd ca băiatul să îşi dea aere de „băiat mare".

— Dacă ea vrea, fă-i pe plac.

Titiana Toader respira adînc.

— Am să vă povestesc atunci cum a descoperit o fetiţă

mică un oraș mare, cu trei catedrale și trei fîntîni arteziene cu pești de bronz, semănînd toate ca picăturile de apă.

— Un oraș mare ca al nostru, mămicule ?

— Păi dacă are trei catedrale și trei fîntîni arteziene ? !

Alin o pune la punct pe Mirela cu o anumită superioritate.

— Vezi, mămicule, cum se poartă ?

Ca să pună capăt disputei începe. Așadar, a fost odată ca niciodată, un oraș mare, mare de tot. Își începe povestirea cu strîngeri de inimă, intuind scepticismul incipient al viitorului bărbat ; trăgea cu urechea în direcția pătucului lui, temîndu-se să nu îi pară naivă și caraghioasă, predispusă să elimine dulcegăriile și naivitățile care s-ar fi potrivit atît de bine cu mentalitatea Mirelei. Față de băiat simte nevoia să aibă spiritul treaz, replica sprintenă, observația acidă, făcînd tot ce putea pentru ca povestea ei să îl șocheze prin mister și prin poantă. Așa că, în marele oraș trăia odată, că dacă n-ar fi nu s-ar povesti, o fetiță cu ochi de cicoare și cu codițe ca mătasea porumbului, abia intrată în clasa întîi.

— Mămicule, eu cînd am să trec în clasa întîi ?

— Taci, tu, o pune la punct Alin logic, cum ai să *treci* într-a întîia ? Nu vezi ce spui ?

Ea continuă cu ochii umezi de emoție — prin fața casei acestei fetițe trec trei tramvaie. Unul merge la gară. Al doilea e cel ce o duce la școală. Dar al treilea unde se duce ? Uite, asta încă nu știe : unde călătorește tot mereu tramvaiul care poartă numărul 6. N-a umblat niciodată cu el. Așa că, întreabă în dreapta, întreabă în stînga. Curios era că nu afla răspunsuri exacte ca în cazul celorlalte tramvaie, dintre care unul mergea la gară, iar celălalt la școală. Dar tramvaiul 6 unde merge ? Încetul cu încetul ajunse la hotărîrea că trebuie să se urce singură și să afle.

— De ce te-ai oprit, mămicule ? Spune mai departe.

Fusese prinsă de poveste de parcă își retrăia un crîmpei din propria copilărie. Tulburată se vedea mică și curajoasă pornind spre tramvai. De data aceasta, însă, nemaifiind singură ca odinioară, ci urmată și de Mirela, extrem de curioasă, și de Alin, și mai cu seamă de Alin pe care îl dorea rupt măcar pentru cîteva momente din micul lui scepticism băiețesc. După felul cum asculta în tăcere, putea deduce că în tramvaiul șase se urcaseră trei copii nu numai unul, mici temerari care își lipiră îndată năsucurile de geamul mare al vagonului pornit la drum. Se perindară mai întîi casele din centru, cu rînduri de castani în față, apoi clădirile începură să

scadă, să se cocoşeze chiar, abia smulgîndu-şi zidurile din pămînt, crescură iar, acolo unde altădată fuseseră terenuri virane, avîntîndu-se cu cîte zece etaje spre cer, trecură pe lîngă sala de sport şi pe lîngă marele stadion . . .

— Mămicule, acolo am fost noi de Întîi Mai !

Mirela era aceea care o întrerupea, pentru că Alin nu se amesteca, tăcea imperturbabil, pentru el străduindu-se să potenţeze fiecare amănunt, să-l coloreze cît mai viu, să-l facă interesant şi pitoresc, surprinzător chiar, iar cînd fu gata cu numărătoarea celor trei catedrale şi trei fîntîni cu peşti de bronz, semănînd toate ca nişte picături de apă, nu se simţi emoţionată de candida încîntare a Mirelei, entuziasmată de tot ce auzise, ci de tăcerea de nepătruns a lui Alin, aceeaşi şi după ritualul rămasului-bun, cînd ieşi din cameră şi un timp mai rămase lipită de tăblia uşii ascultînd. Cum îi mai bătea inima !

— Tu nu vrei să ne suim o dată ca şi mama în tramvaiul ăla ? îl întrebă Mirela pe băiat. Ce tramvai minunat !

— E un tramvai ca toate tramvaiele. Merge în circuit.

— Iar ? Cum poţi vorbi aşa ?

— Acum taci şi dormi. A fost destul.

— N-ar fi frumos, spune şi tu ? stărui fetiţa.

Dar Alin nu mai catadicsi să răspundă. Ştia că nu doarme, ar fi fost poate îngrijorător să fie aşa, de aceea îşi încordă auzul străduindu-se să nu piardă nimic din ce s-ar mai fi şoptit dincolo, însă glasul lui Alin nu se mai auzi. Nu boscorodea decît Mirela, pînă ce pufni şi ea, supărată :

— Uf, somnorilă, că ai şi adormit !

Îi plăcea să-l creadă pe Alin preocupat încă, meditînd şi discernînd ceea ce auzise, dorindu-şi admiraţia, bucuria şi mîndria lui, cu atît mai preţioase pentru ea, cu cît erau mai grijuliu şi mai acerb păstrate în ascunse cămări interioare !

Sub această covîrşitoare impresie se retrase în vîrful picioarelor. Casa se cufundase în linişte. Era tîrziu şi somnul domolise întregul bloc. Prin ferestrele de la stradă pătrundeau făşii de mătase străvezie — luminile lampadarelor aprinse în noapte. Nici un lucru nu-i mai chema mîinile ostenite, moment cînd îşi putea permite micile bucurii intime pe care şi le rezerva exclusiv în pacea serii înaintate. Îşi regăsea tuburile de creme, pieptenele, periuţele şi cartea de pe noptieră, lăsată din ajun cu cotorul în sus, în aşteptare.

La carte ajungea mai pe urmă, cu un suspin de uşurare, încîntată ca în pragul unei camere neaşteptat de frumoase. O reîntîlni exact la pasajul pînă la care citise ieri, aşteptînd

nemișcată și la îndemînă, ca o prietenă devotată. Nu înainta decît cu o pagină, două pe seară, dar însemna mult pentru ea. Fiecare dintre micile ei satisfacții avea menirea s-o liniștească și să-i netezească asperitățile adunate pînă atunci, să-i șlefuiască suprafețe interioare răvășite de convulsii de tot felul, încă proaspete și vii în ea. Cîteva rezistențe, altădată fără însemnătate, o duseseră la o tensiune nervoasă neașteptată : în tubul pentru pielea de pe mîini mai era o rămășiță de alifie și aceea cam scorojită, uscîndu-se, iar pagina de carte se dovedi anostă și seacă, greu de acceptat, ca o cameră părăsită și goală. Făcu eforturi, dar fără să izbutească prea mult.

Ideea că între cărți și cugetul ei se săpa un decalaj — un decalaj în creștere, ceea ce era îngrozitor ! — un dezacord, aproape o lipsă de legătură, o exasperă ; astfel dezarticulată, nemaiavînd rost să continue sau să reia, cu voința a-și învinge neputința înțelegerii și comuniunii, se însăila între ea și textul tipărit o înstrăinare de neînțeles. Ajunse să se întrebe cu temeri, dacă nu cumva își pierde calitatea intelectuală, o apuca lehamitea, lăsa cartea ca pe un obiect indiferent, mai mult uluită de această posibilitate de neconceput pentru cineva trecut prin liceu, prin facultate, prin examenul de stat, cu medii dintre cele mari.

Alte dăți, într-o asemenea stare era tentată de o baie, se ridica de pe fotoliu, se întindea și căsca, mulțumită de furnicăturile din membre și însetată de apa fierbinte, care să-i cuprindă catifelat și aspru pielea, sensibilă ca o rană vie. Cînd Barbu era acasă, avea și alte griji, create de prezența lui masivă, gălăgioasă, de o delicată — cîteodată — neglijență și usurătate. Obiceiurile lui firești și păgîne o fascinau, ca și felul lui de a fi somnoros cu mare poftă și de-a surîde cu mușcătoare maliție în fața încăpățînării ei de a mai citi pagina aceea în plus, în loc să stingă și să se culce. Chiar și întrebarea lui leneșă și insinuantă, dacă nu e mai indicat să vină în pat decît să se chinuie pe fotoliu, pătrundea cu repeziciune la sediul emoțiilor ei ; își lăsa cartea în poală și îl privea surîzînd pierdut, apoi ceda chemării.

Singură fiind, se încăpățîna să citească mai departe, continuînd lectura ca pe-un suiș dificil, ambițioasă să-și păstreze chiar cu efort mintea trează și ploapele sus.

— Ia să vedem, ia să vedem, șopti către sine, să mă gîndesc ce se întîmplă, ce-a fost asta ? Mai ținea cartea în față și ochii poate că-i alergau mai departe pe rîndurile negre ; mintea, însă, îi era străină de preocuparea lecturii, sustrasă

de aceeaşi imagine a lui Honae cerîndu-i altceva decît cărţi din bibliotecă.

O amuza să şi-l amintească sufocat de efortul de a vorbi stăpînit şi la subiect. Se uitase la ceafa lui, care i se părea că zvîcneşte ; avea mai cu seamă această impresie acum cînd numai evoca scena, aflîndu-se în acelaşi timp înlăuntrul ei şi în afară. Putea aprecia, la distanţa aceea de timp, că colţosul inginer nu era în apele sale, probabil după o tensionată întrevedere cu directorul. Se ştia de disensiunile dintre cei doi, directorul opunîndu-i în toate ocaziile o superioritate elegantă, atitudine care ar fi zdrobit un adversar pe măsură. Honae, însă, cerea violenţă şi de obicei primea ceea ce merita. Ca de exemplu, în şedinţa în care o făcuse să sufere şi să plîngă. „Pe femeie să n-o atingi nici cu o floare", pronunţase sarcastic directorul, cu surîzătoare distincţie realizînd o aluzie distrugătoare pentru toţi cei care erau informaţi în legătură cu nefericita viaţă de familie a lui Honae.

Aflase şi ea cîteva amănunte, printre care şi acel epilog straniu, petrecut în pădure, acolo unde Honae fusese condus ca să-şi surprindă soţia dansînd goală, nu în faţa unui faun cu picioare de ţap, ci a unui banal vînător de fuste. Se spunea că nici această revelaţie nu-l împinsese să-şi brutalizeze femeia şi nici s-o alunge. Pretinsese numai abandonarea acestui fel de viaţă. Femeia fusese aceea care îl părăsise, lăsîndu-i şi copilul pe cap. Imaginea grotescă a unui Honae iertînd, o întoarse pe dos.

— Nu, nu. Aşa nu are rost şi nu se poate.

Se ridică din fotoliu. Îşi întinse braţele.

— Nu mă pot gîndi astfel la un om, la un tovarăş !

Abandonă cartea tot cu cotorul în sus, la pagina unde ajunsese şi porni decis către camera de baie.

3

Şi a fost din nou dimineaţă. După ce-a fost seară şi noapte. După ce-a fost ieri. Şi după ce-a fost baia şi visul. Silueta subţire, ieşind dintr-o apă albă, era a ei, o siluetă foarte lungă şi foarte elastică, subţire ca o trestie, altădată şi acum. Iată că-şi scotea piciorul din unda lină, păşind pe mal într-un peisaj de cretă, arid şi frămîntat ca o imagine

selenară. O bătea un vînt alb, și uscat, uscat. De parcă aparținea unui alt tărîm. Așteptarea. De cînd se știe a tot așteptat. A așteptat ceva extraordinar. Întotdeauna revelația a ceva necunoscut : copilă fiind, nerăbdătoare de altă vîrstă, interesată aproape bolnăvicios de rochiile, pantofii și rufăria mamei, îmbrăcîndu-le sub impulsul acestei așteptări, căci mereu a tot așteptat — să ajungă să se rujeze, să cunoască un băiat, să se plimbe cu el mînă în mînă sub clar de lună, neapărat sub lună și sub stele, să se mărite și să ajungă momentul fericit de a-și îmbrăca proprii copii ca pe niște păpuși, socotindu-se de fiecare dată în pragul exploziei definitive, a marilor descoperiri omenești.

Baia o odihnise în mare măsură, făcînd-o să confunde moleșeala trupului cu tihna dorită și încetineala gîndurilor cu limpezimea ; ajunsese să se convingă că o asemenea ușurință mai trăise o dată, de mult sau de puțin, oricum fusese în vara cînd îi plăcuse să-și ridice ochelarii sus, în păr, fericită și mîndră de prezența lor acolo, între șuvițele în neorînduială. Licăreau cochet ca o diademă discretă. Ia să vedem, își repeta, întorcîndu-se invariabil la bucuria secretă și pură a cochetăriei juvenile, recunoscîndu-se puțin frivolă — naiva ! — ceea ce era și amuzant, dar și în stare să deschidă izvorul lacrimilor și al emoțiilor. De ce nu mai avea puterea persiflației de altădată, să rîdă de femeia astăzi culcată în pat, cu lacrimi înțepătoare sub pleoape ; ce s-ar mai cuveni să rîdă ca de-o curcă plouată, privind-o cu acea superioritate mușcătoare a tinereții în fața oricărui semn de bătrînețe.

Ce mișcător că se simțea și puștoaică și cochetă blazată sub ochelarii ridicați între suvițele rebele de altădată și cu cîtă ușurință putea face abstracție de semnele de azi ale trupului îngreunat și inutil împovărat cu mirosurile casnice și cosmetice de-o modestie și banalitate insuportabile. Gîndul la o astfel de evoluție devenea întristător, căci ce legătură putea fi admisă între cele două ființe deosebite, greu de crezut a avea ceva comun, a se continua una pe cealaltă ! Abia acum se cristaliza nenorocirea punților rupte între cea care fusese și cea care era. Ce se întîmplase între timp ? Cum de fusese posibilă divizarea ? De ce nu izbutea exclusiv o contemplare idilică, asupra întregii perioade parcurse ? Unde se afla ruptura și de ce nu mai putea lipi la loc părțile desperechiate ?

Ia stai să văd ! se suspendă după obicei între întrebări. Plutea în incertitudine. Pînă și visul și-l revăzu, dar nu în imagini de data aceasta, ci în senzațiile pe care i le provocau

albul, aridul, toridul. Deschise ochii sub această impresie de nenatural, convinsă că nu trăia altceva decît tot o prelungire a visului. Se afla sub bătaia vîntului alb, uscat și fierbinte, care-i cutremura inima, făcînd-o să se zbată captiv sub coaste, să lovească în ele ca în niște gratii, însetată de spații, năzuind nemărginirea. Căută fereastra și o găsi bătută de lumina aurie care nu putea fi decît a răsăritului de soare într-un început de zi senină. Sigur că da : ziua ei lungă și tihnită, aceeași azi ca și ieri și mîine ca și azi. Lumina de aur bătea în spațiul ferestrei ca o inimă vie. Perdelele se umflau imaterial și firesc ca și respirația.

Sări din pat, împinsă de-o febrilitate anume. Sosise dimineața ! Adună la repezeală așternutul, cărîndu-l pe balcon, lăsîndu-l la aer. Răcoarea de afară o făcu să-și dea seama că îi e sete. S-ar fi repezit pînă în bucătărie să bea, dar o tiraniza senzația că se afla în criză de timp. Și astăzi trebuia să se îmbrace altfel, avînd în vedere perspectiva posibilei întîlniri cu directorul, provocată de Honae. Putea fi el colțos și incomod, dar era în același timp și unul dintre cercetătorii cei buni ai institutului, un bărbat capabil. Era de presupus că în legătură cu transferul lui vor fi respectate toate uzanțele. Iată de ce nu-și permitea să piardă un singur minut în acea dimineață însorită, animată din nou de vechea ei *așteptare*.

Să grăbi așa de tare, că nu-i mai compătimi pe copii și nu se mai compătimi pe sine pentru că îi silea să iasă prematur din somn. Ei se opuneau oricum, inconștient, frecîndu-și ochii, căscînd, încercînd să se mai aciuiască puțin, evitînd mîinile ei fără milă. Erau fără milă numai în dimineața aceasta.

— Hai, sus. Destul cu somnul. A început o nouă zi. Sus !

Primul sări din pat Alin. Se purta bărbătește. Mirela în schimb . . .

— A sosit tati ? strigă ea în gura mare. Tati, unde ești ? Îl chema implorîndu-l : De ce nu strigi „cu-cu“ ? Și poate că fetița își trăia mai departe visul, sărind din pat și căutînd ca și în alte dăți cînd se juca de-a v-ați-ascunselea cu tăticul ei ; tati, tati, chema nerăbdătoare, scormonind după fotoliu, după ușă, sub pat, zdupăind de colo pînă dincolo, de la un loc posibil de ascunzătoare pînă la altul, în picioarele goale, scăpînd mamei din mînă, mamei care voia să o adune și s-o trimită în baie.

În cele din urmă, programul de dimineață intră în normal, între seninătatea distantă a lui Alin și mofturile plîn-

găcioase ale Mirelei. Îi supraveghea din bucătărie, pe cînd se ocupa de micul dejun și de pachețelele cu mîncare pentru la grădiniță, amintindu-le să se spele pe gît cu apă rece și cu săpun mult, să se șteargă bine și să nu se îmbrîncească atunci cînd se îmbracă în camera lor. Pe urmă îi adună în jurul mesei, în bucătărie. Printre picături vede și de ea, necontenit preocupată să nu strice sincronizarea cu trecerea timpului.

Ca să atingă o maximă eficiență, a simplificat cît s-a putut tot ce e în legătură cu propria persoană ; și-a tăiat părul scurt, purtîndu-l legat cu o panglicuță de elevă ; la rochie nu are nasturi sau fermoare lungi la spate, ca să aibă neapărat nevoie de ajutorul cuiva pentru a se încheia ; modelul e simplu și practic, atunci cînd nu se folosește de fustă și bluză. Totul este să se îmbrace rapid și fără dificultate, ajungîndu-i să-și treacă palmele de sus pînă jos peste rochia pusă pe ea, gest devenit reflex, prezent și în dimineața aceasta cînd își ia la purtare una dintre toaletele rezervate ieșirii în oraș, vizitelor. Îl chemă pe Alin să o ajute la fermoar.

— Azi nu te duci la serviciu ? o întrebă băiatul, obligînd-o să îi suporte cu oarecare vinovăție privirea dreaptă și limpede.

— Azi am instructaj.

Nu înseamnă că e gata dacă se află pe punctul de a pleca. Ar mai fi rămășițele menajere, dar astăzi nu are chef să le care pînă jos. Știe că mirosul lor ar însoți-o o bună parte din drum, rămînînd în schimb să persiste și după aceea. Astăzi vrea să miroase frumos ! Renunță la această obligație. Își ia copiii de mînă și coboară la parter, unde-i lasă în grija unei bătrîne, care mai tîrziu îi va duce la grădiniță. O roagă să le poarte de grijă pînă se va întoarce.

— Căci am să întîrzii puțin, am o ședință, măicuță, de la care nu pot lipsi.

E atît de altfel față de ziua obișnuită, încît și femeia se simte obligată s-o privească altfel, cu oarecare atenție întrebător.

Se desparte de copii și iese în stradă. Clipa plecării reale de acasă a sosit. Titiana Toader se îndreaptă cu pași elastici, tinerești spre stația de tramvai. E încîntată de felul cum îi atîrnă poșeta lîngă trup, de curelușă. Se simte din nou cochetă și dornică de a trăi !

4

Adevărul e că s-a adaptat cu destule dificultăţi, regretînd ritmul trepidant dinainte, idealizîndu-l şi evocîndu-l cu voluptate, parcă pentru a-l opune cu mai multă eficacitate liniştei de aici, acestui interior de cetate excelent apărată. În momentul cînd intră, după ce descuie uşa cu cheia de bronz împodobită cu floare plăcută la vedere şi la pipăit, pendula sună ceasul jumătate. O bătaie gravă, sonoră, care se risipeşte cu încetul. Îi sugeră ca de departe, dintr-un teritoriu uitat sau abia întrevăzut înainte, o grindină ca din vis. Deşi nu are vreme să reflecteze ; izbită de aerul închis se duce de-a dreptul la una dintre ferestre şi o deschide.

Se mişcă neauzit, de parcă ar înota subacvatic. De la fereastră spre uşa abil mascată prin care trece dincolo, în mica debara cu pereţii goi, văruiţi simplu şi doar pe alocuri atinşi ca de cenuşă de cîte-o pecingine vagă, sau de un petec de pînză de păianjen. O abia simţită mireasmă îi aminteşte o livadă de meri sub soare, ceea ce o face să se înfioare de un surîs pe care zadarnic îl caută apoi pe obrazul ei cînd se uită în mica oglindă banală, cu ovalul aşezat pe lat. Parcă ar privi la altcineva care îi seamănă şi care nu zîmbeşte. Imaginea chipului i se întoarce ireal şi incert, de parcă ar mai pluti în visul alb şi torid de peste noapte. Cine eşti tu ? se interesează fără curiozitate la femeia serioasă şi îngrijorată, cu privirea ţintă în ochii ei ; recunoaşte în pupilele ei concentrate întrebarea : Cine eşti tu ? şi îi vine să rîdă, deşi grimasa fizică a rîsului seamănă atît de puţin cu ceea ce hohoteşte voios şi spontan în ea. Îşi face socoteala că ajunge pînă aici numai o parte din ea, restul rămînînd acasă, împreună cu copiii şi cu grija faţă de Barbu.

Oricîte progrese ar fi făcut în efortul de a se familiariza cu biblioteca, o parte din ea tot rămîne în afară şi în urmă. La început îi plăcuse ideea de a fi bibliotecară, pentru că întotdeauna fusese cititoare de bibliotecă, deopotrivă în anii de liceu ca şi în anii de studenţie. Fără îndoială, gustase cu multă plăcere liniştea sălilor de lectură în care se cufundau ca în vată zgomotele banale cu care cotidianul încerca să se insinueze necontenit : o uşă deschisă, un pas pe un coridor nevăzut, un scîrţîit de scaun mutat, un ecou de glasuri omeneşti ; şi pe urmă, într-un moment de popas, trăind revelaţia unei întîlniri din ochi cu un alt cititor care îşi ridica din întîmplare şi el ochii de pe pagina cărţii, ceva gingaş şi trecător

care năștea un zîmbet comun, un gînd comun, poate o speranță nemărturisită.

A avut, deci, nevoie de un efort de acomodare, în primul rînd pentru că biblioteca de aici se deosebea ca înfățișare de tot ce știa dinainte și în al doilea rînd pentru că locul ei devenise acum altul. Nu mai era cititoarea care își permitea din cînd în cînd o întîlnire cu alți ochi și cu alt gînd și care ieșea în pauza de fumat pe coridor, dispusă să intre în vorbă cu orice necunoscut dacă era și el cititor de bibliotecă ; acum se așeza dimineață de dimineață pe scaunul bibliotecarei, evitînd speteaza de lemn, înaltă și bogat ornamentată cu motive sculptate fin. Era un adevărat obiect de artă acest scaun, la care se cuvenea să nu stai cu . . . spatele, după cum îi povestea în glumă lui Barbu, făcînd haz de necazul ei din perioada începutului, cînd cu multă greutate putuse accepta tăcerea parcă ostentativă a obiectelor, a tomurilor și colecțiilor de reviste și publicații de specialitate, a pereților și a institutului însuși. În chip paradoxal, cărțile o întîmpinaseră rigide și mute, ceea ce pentru ea, o prietenă a cărților, nu putea fi decît îngrijorător.

Rămasă pentru prima dată singură între ele și pregătindu-se să le facă cunoștința, avusese surpriza să se vadă respinsă de autori absolut necunoscuți. Bucuria de a întîlni numele lui Newton, îi fusese pe loc umbrită de cuvintele din titlu care nu făceau rezonanță cu nici un fel de noțiune dintre cele întîlnite la fizică în anii de liceu. Se bucurase și de prezența lui Leibnitz, ca și cînd întîlnirea cu el echivala cu întîlnirea unei cunoștințe vagi într-un oraș străin.

Între timp, situația se schimbase și felul în care deschise tomul gros care avea pe coperta din carton, pe o etichetă școlărească, două cuvinte misterioase — „Chemical Abstracts“ — nu mai avea nimic din sfiiciunea și stîngăcia primei întîlniri cu Newton și Leibnitz. Cu pixul în mînă începu să noteze în caiet traducerea unor pasaje însemnate cu roșu. Din cînd în cînd consulta un voluminos dicționar englez-român. Ceea ce făcea îi aducea plăcere. Curînd se pasionă pînă la uitare de lucrul ei. Adîncită cum era nici nu auzi fîșîitul ca de hîrtie mototolită menit să semnaleze pe cineva intrat ușurel în bibliotecă și mișcîndu-se ca o umbră în spațiul liber al încăperii.

Tușa Lena trecu în acest fel foșnitor prin bibliotecă și se mistui în debara. Ca să nu tulbure liniștea în institut, îngrijitoarea purta încălțăminte de pîslă, iar această încălțăminte veche, comodă, intimă — îi semăna întrucîtva, fiind

şi ea puţin tocită, decolorată, pe alocuri deşirată sau cîrpită. Curios mai era apoi că şi încălţămintea de oraş cu care tuşa Lena reveni din debara puţin mai tîrziu, îi semăna, aşa butucănoasă şi solidă cum era, potrivindu-se cu talia groasă şi cu picioarele bolovănoase care se mişcau greoi. Îi atrase atenţia Titianei, după ce îşi drese cu o mică tuse glasul. Titiana Toader dădu răspuns numai din cap. Tuşa Lena se interesă ca de obicei de copii.

Apoi o întrebă — ce e cu dînsa de se îmbrăcase elegant, aşa de . . . aşa de alt fel decît de obicei ? !

Nu-i scăpa nici o modificare din fizionomia ei, a Tatianei, şi ea se învăţase să fie cu luare aminte faţă de tuşa Lena.

Astăzi nu prea voi s-o menajeze.

— Adică n-am voie să arăt şi eu mai femeie ? Şi ridică privirea din paginile deschise, ştiindu-se observată cu oarecare neîncredere, pe sub sprîncene, într-un fel care i-o amintea pe mama, mai bine zis îngemănarea celor două fiinţe din partea de răsărit a existenţei ei — mama şi bunica la un loc. Ca şi mama, Lena se plîngea de picioare, iar ca şi bunica ajunsese la acea blîndă renunţare faţă de tot ce nu înţelegea. Vorbea aşezat şi cuminte, ca şi cele două femei de altădată, gîndind cu simplitate şi înţelepciune bătrînească la lucrurile de fiecare zi, în limitele acelei filozofii populare care sună astfel : nu te întinde decît cît îţi este plapoma.

Mentalitatea ei simplă şi curată amintea ceva arhaic, ţărănesc şi întocmai ca o ţărancă mirosea a busuioc şi aducea copiilor mere, prune uscate, nuci.

De data aceasta adusese, în adevăr, mere.

De aceea mirosea aşa de deosebit în debara, se dumiri în primul rînd pe sine Titiana, amintindu-şi neliniştea provocată de mireasma dulceagă de livadă înflorită sub soare, din debara.

În ziua aceea avea o predispoziţie specială pentru nelinişte, pe de o parte din pricina posibilului ei amestec în transferul lui Honae — putea avea vreunul ? — iar pe de altă parte din pricina nerăbdării faţă de sperata întrevedere cu directorul. Pentru că abia acum, văzîndu-se în mirarea şi neîncrederea femeii, care parcă îngemăna în aceeaşi fiinţă pe mama şi pe bunica, îşi putea aminti cîtă grijă fusese în stare să depună în fiecare pregătire şi în fiecare detaliu de toaletă şi apoi cîtă seninătate turnase spontan în minciuna rostită către copii. O neliniştea amintirea ochilor lor curioşi, mai cu seamă nuanţa neguroasă şi întrebătoare a lui Alin.

— Am o ședință, le explicase, parcă prea puțin convingător, bănuindu-se la fel de puțin convingătoare și față de tușa Lena, care o asculta făcîndu-se dezinteresată.

Pregătirile ei avuseseră destinația precisă a întîlnirii cu directorul, dorită acum cu o mai aprigă pornire ; fără să își dea seama, pe cînd încerca să se explice către tușa Lena și prin ea față de mama și de bunica și față de Alin și de Mirela, își lăsa ochii să alunece cu nerăbdare și reproș către cearcănul ca de acvariu în care pendula se mișca halucinant.

Sub forța ei necunoscută, timpul, amorf pînă atunci, se întrupa, căpăta consistență, putea fi auzit, văzut, simțit ca o prezență materială. Trecea. Venea și se ducea, ca un tăvălug sub care trupul ei firav se sufoca. Dar nu se lăsa doborîtă. Își înălța de fiecare dată capul și-și încorda auzul. Aștepta pași. Aștepta o chemare. Trebuia să sosească ceva în întîmpinarea așteptării toride.

— Tot mă întreb ce-o fi cu dumneata ? N-ai o clipă de astîmpăr și pe față îți trec ca niciodată lumini și umbre. Ce e cu dumneata ? Iacă, stau să mă duc în oraș și nici prin minte nu-ți trece să-mi spui ce ai nevoie să-ți cumpăr.

— Nimic, tușă Lena. Azi nimic.

— Chiar că te-am mai întrebat de vreo două ori, și chiar și adineaori, și zău că nu știu ce se întîmplă, dacă copiii zici că ți-s sănătoși.

— Nu mă duc direct acasă, mătușico, asta e și nimic mai mult. N-o să umblu pe la comitetul orășenesc cu ditamai sacoșele după mine.

Ținînd mîna pe clanța ușii, Lena o privi cam peste umăr și cam cu neîncredere, apoi plecă, bombănind pentru sine, dar în așa fel ca să poată fi și auzită la nevoie — „ce necaz or avea și femeile de ședințe și de instructaje, sau cum le zice ? N-au și așa destule pe cap ?“ Titiana rămase în urmă, singură, un simplu fir de femeie, ascultînd splendida tăcere a încăperii și-a clădirii, nedumerită de locul unde se afla și întrebîndu-se prin ce joc al întîmplării ajunsese aici, părăsindu-și profesia, postul și rostul firesc. Greu îi fusese să accepte varianta „bibliotecară la cel mai bun și mai distins institut științific din oraș“, afirmată cu admirabilă emfază de Barbu, iubitul ei soț.

Pentru Barbu, totul era simplu — viață, familie, copii. Pentru el, a ocupa acest post era doar o formalitate ; astfel văzuse el situația de la început : să se ducă la director și să solicite încadrarea.

— Tu nu mergi cu mine ? De ce să mă duc singură ?

— Nu are rost, crede-mă. Totul e aranjat. Fă numai cum îți spun eu și-o să meargă ca pe roate. Nu te sfii, oricît ți s-ar părea de greu examenul.

— Va fi un examen ?

— E un fel de a spune. Nu ca la școală, dar va fi un examen al vieții. Ai să vezi. Directorul e prevenit și cîștigat de partea noastră.

— Dacă e așa de simplu și dacă totul merge ca pe roate, de ce nu vii cu mine ?

— De cînd ai tu nevoie de dădacă ? Știu că te descurci și singură, că stai pe picioare proprii. Ce naiba, femeia de azi nu mai e cea de ieri să se teamă de o întîlnire de acest fel. N-aș vrea să te prezinți ca o fetiță pentru post. Trebuie să faci impresie.

Gîndul ei se dusese la numele impresionant și solemn al celui ce trebuia înfruntat — Armand Macavei-Bogdana. Profesor universitar. Doctor. Docent. Membru corespondent al Academiei. În fața unei asemenea cărți de vizită ameția ca o copiliță.

— Zău, că mi-ar plăcea să fim împreună.

— Să-ți dau curaj ? Să iau și biberonul cu mine ?

— Să mă ajuți ; în adevăr, să te știu lîngă mine, atîta tot.

— Dar *sînt* lîngă tine. Nu-ți spun că directorul e prevenit și cîștigat de partea noastră ?

Aranjamentul nu se distinsese numai prin perfecțiune ; îi depășise orice așteptări. După ce se simțise redusă la aproape nimic de monumentala clădire și de măreața întîmpinare a portarului cu șapcă severă pe cap, și după ce îndură examenul tăcut și necruțător al suavei secretare blonde din anticamera cabinetului directorial, fusese surprinsă de somptuozitatea biroului ornamentat cu gust și într-un mod cum nu mai văzuse pînă atunci. Unde erau modestele cancelarii școlare pe unde trecuse ?

Din centrul acestui ansamblu care-i lua ochii era privită cu o intensitate care o făcu să înlemnească lîngă ușă. În dosul biroului masiv se afla bărbatul extraordinar atît de potrivit cu numele și titlurile lui, care ar fi făcut să tremure chiar și o femeie mult umblată prin lume. Ea rămăsese pur și simplu paralizată. Se îmbrăcase în vederea acestei confruntări cu ce avea mai bun în garderobă, raportîndu-se din instinct la titlurile celui cu care urma să dea ochii ; realitatea îi depășea orice prevedere și în fața directorului se simțise absolut *prost îmbrăcată*, rușinată de lipsa ei de gust, aproape ridicolă în încercarea ei de a arăta a fi „cineva" și orice stră-

danie de a mai repara ceva și de a se redresa se dovedi inutilă. Spre norocul ei, profesorul, doctorul docent, directorul Armand Macavei-Bogdana îi dădu un mic răgaz, cît își permise să o fixeze ca în pioneze cu ochii lui negri și strălucitori.

Ca prin vis luă la cunoștință că el se ridicase de la birou, îl ocolea și se apropia cu trăsăturile feței îmblînzite și cu o expresie de voioșie tinerească în jurul ochilor lucitori. Cu cît era mai aproape, cu atît se făcea mai mare, pe cînd ea descreștea, se micșora, devenind tot mai neînsemnată și mai firavă. El, însă, nu venea cu ostilitate, ci cu surîs și maniere de desăvîrșit om de lume. Îi luase mîna și i-o sărutase, ridicîndu-i-o doar atît cît era nevoie ca să realizeze un gest grațios, privind-o în ochi curtenitor și cuceritor. O condusese în acest fel la fotolii și luase loc vizavi, în așa fel ca s-o aibă întreagă sub ochi.

Erau doi ochi care știau să observe întregul și detaliile, care știau să cîntărească și să aleagă. Nimic nu le scăpa. Îi oferise o țigară din tabachera lui de aur și foc dintr-o brichetă minusculă, cu gaz, dintre cele mai moderne și de-o eleganță discretă, aproape frivolă. Fiecare mișcare a sa emana armonie și dădea senzația ritualului, a solemnității. Uluitorul bărbat o făcea să se simtă ca într-un salon și ca într-o poveste de altădată. Degetele lui lungi dansau felin, pe cînd obiectele atinse deveneau obligatoriu grațioase. Tot așa, la orice se uita, precum și tot ce arăta căpăta distincție și personalitate ; ea însăși se crezuse o persoană însemnată, nu o simplă solicitantă a unui post, dorind să strălucească, să se distingă, cînd el îi ceruse să privească pe fereastră și să-i spună ce vede.

Nu știa cît a izbutit sau cît n-a izbutit, era emoționată și speriată, așa că rămăsese surprinsă cînd el se interesă dacă îi plăcea așa de mult ceea ce privea.

— Peisajul de afară pălește, vorbise ea, străduindu-se să își audă cuvintele.

Se știa privită de el, cîntărită în toate amănuntele ființei ei. Își reluă locul, rușinată fără să știe de ce și ca să scape de senzația fluidă a ochilor lui pătrunzători, își ațintì privirea pe pendula din față.

— O piesă rară, dacă-mi dai voie, istorică, nu numai pentru că provine din vechea școală elvețiană a meșterilor de ceasuri, ci pentru că se află de peste un veac pe teritoriul țării, slujind în case de cel mai înalt rang și bătînd neîncetat, fără să se oprească niciodată. Am cerut unui specialist să-i

întocmească o „biografie“ pe care sper s-o primesc în curînd. Dacă socotești necesar, am să ți-o arăt la timpul său.

Astfel prezentată, pendula aproape că o obligase să o salute ca pe un membru important al institutului. Cam aceeași senzație îi trezea și descrierea altor obiecte din jur. Directorul urma să i se adreseze cu aceeași detașare distinsă, de salon, nelăsînd-o nici o clipă să se socotească o simplă solicitantă. Răspunse intențiilor lui, încercîndu-se spirituală și degajată, din ce în ce mai convinsă că pierduse examenul de viață prezis de Barbu. Și în adevăr, după ce telefonul sunase de vreo două ori, întrerupîndu-le conversația, și după ce intrase o dată secretara anunțînd un important personaj aflat în așteptare în anticameră, el pusese capăt întrevederii.

Începu un nou ritual — acela al despărțirii lor. O condusese spre ușă, oprindu-se la o distanță rezonabilă pentru a-i săruta mîna în exact același stil de la început, fără nici un cuvînt sau aluzie la postul de bibliotecară. Iar ea nu cutezase să iasă din joc. Ce putea să facă altceva în fața mîinilor lui care dansau grațios și a gurii lui care susura ca un cîntec ? Se rostise și ultimul cuvînt de rămas-bun. Ea ajunsese la ușă.

Și abia atunci el îi spusese în treacăt, fără vreo intonație mai deosebită, că mîine trebuie să fie prezentă la bibliotecă. Secretara urma să-i dea toate instrucțiunile.

— La revedere.

5

Așezată în fața ei, pendula o obseda ca de obicei, deși acum căpăta semnificația unui memento al așteptării. Personajul istoric, căruia fusese obligată cîndva să-i adreseze discret salutul ei, se insinuase perfect în atmosfera bibliotecii, neavînd nevoie decît de un loc potrivit în mijlocul acestei nobile familii din lemn lustruit într-o nuanță de cafeniu închis, de-o sobrietate, patinată acum, și excelînd în podoabe splendid tăiate din daltă. Titiana avea sub ochi necontenit, în centrul petei de întuneric, un mare rotocol de alamă care-și muta invariabil și nesfîrșit recile-i sclipiri de neînțeles. În

acest context așteptarea ei devenea greu suportabilă, ca o suprasolicitare a nervilor căreia cu nimic nu i se putea împotrivi, oricît ar fi apelat la propriile resurse, incluzîndu-le și pe cele mai infime și mai ascunse, crezute uitate, unele, iar altele hibernînd undeva departe, în nepăsare și îngheț.

Sub chipul pendulei, așteptarea devenea unealtă de tortură, disecînd-o încet, felie după felie, cu migală și exasperantă precizie, din ce în ce mai adînc și mai complet, mai aproape de miezul ființei ei, fiind deopotrivă real și concret, fantastic și neverosimil. Zadarnic își retrăgea privirea ca dintr-un coșmar, silind-o să rămînă riguros aplecată peste marele catalog al cărților, și în zadar ocolea locul primejdios printr-o silnică peregrinare peste monumentalul peisaj al rafturilor suind din podele pînă la tavan, trecînd în revistă cît mai încet cu putință regimentele de tomuri aliniate patetic în neclintita lor disciplină, împodobită cu trese de aur abia licărinde în înălțime.

În apropierea tavanului, o galerie de lemn ieșea în relief cu sculpturi impecabile. Se apuca să urmărească repetarea magistrală a tăieturilor fine din daltă, dorind și sperînd din toată inima, măcar o imperfecțiune, fie ea și cît de neînsemnată, care să-i rețină atenția ; întrucît, orice-ar fi făcut, orice-ar fi încercat, se reîntorcea, irezistabil atrasă, tiranic atrasă, necontenit atrasă de mișcarea înceată și egală a ochiului mut ca de pește în necontenită rostogolire în orbita lui fixă.

Și-i sugera și discul fierăstrăului mecanic ce-a fascinat-o de mult, în copilărie, ori în epoca de trecere la adolescență ; imagine legată de o impresie vagă de deznădejde, sau poate de o derută, de o adîncă descurajare. Încearcă să-și dea seama că a fost ceva foarte amar, ce revenea cu forță, aproape cu materialitate, din amurgul în care se tăiau lemne și cînd luciul era același, neliniștitor și crud, neclintit și totuși parcă în mișcare, repezindu-se nemilos și măsurat în carnea lemnoasă și în propriul ei trup... Mișcarea iute se repetă acum, dar lent și monoton, ca și cînd așteptarea ei nu se derula spre un capăt, ci spre nemărginire, în gol, într-un fel capabil de a sugera ieșirea din timp și spațiu, creînd destul răgaz să intuiască fiecare nuanță trezită în conștiința ei, și arzînd ca scînteile care fug îndărăt prin întuneric, pierind. E o așteptare zadarnică, după toate probabilitățile, dar nu vrea și nici nu are puterea să renunțe, acum cînd intuiește că nu va fi chemată de nimeni și că nimeni nu va veni să-i pună

vreo întrebare și să se arate curios dacă are vreo părere, și ce fel de părere este aceea.

De ce să se amestece, dară ? Nimeni n-o să vrea să afle răspuns acestei întrebări căreia ea însăși nu-i poate stabili înțeles. Dar așteptarea de care nu se poate despărți, cum nu se poate despărți de propria umbră, i-a sugerat o perspectivă niciodată întrevăzută pînă atunci, aruncînd-o imediat și implacabil în incertitudine și teamă. Pentru că cea de-a doua cale i se pare posibilă în aceeași măsură în care ea este și imposibilă, căci dacă este de conceput că poate ieși din sine și se poate ridica de pe scaun, întorcînd spatele pendulei neverosimile, înnebunitoare, nu este deloc sigur că va ieși în calea așteptării ei ca să-i dea sens, găsindu-i în cele din urmă dezlegarea. Mai degrabă s-ar duce să oprească mișcarea de coșmar a pendulei, decît să încerce efortul insuportabil de a aplica celălalt gînd, mărinimos, ademenitor și duios în sine, de a învinge o anumită inerție și stare de greutate a ființei ei, tentație vagă ce nu aduce nimic nou prin ea însăși, nu e ea aceea care învinge, o știe prea bine. Recade învinsă, rămînînd la masă rezemată moale, cu mîinile pe tăblia groasă de lemn, în căutarea unor puncte de sprijin pe care le-ar dori nu numai materiale . Nu e într-atît atrofiată să nu înțeleagă sensurile ascunse ale faptului în sine. E necesar să acționeze spre o anumită împlinire, chiar dacă aceasta se stratifică, făcînd-o să amețească. Socotește chiar că devine din ce în ce mai accentuat cheia de boltă a existenței ei, unicul sens al ființei ei într-un moment de răscruce, pentru că — sigur că da, oh, sigur că da ! — așteptarea rămîne ea însăși, o ține prizonieră, îi limitează perspectivele.

Vegheată de luciditatea rece a pendulei — care o fixează mereu într-un timp, timpul ei, și într-un loc, care e locul ei ! — devine conștientă de mărginitele ei posibilități de mișcare, de strîmta arie la dispoziția ei, dincolo de care și-a închipuit că poate trece, intuind vag și neliniștitor orizontul nelimitat al celor ce se pot duce oriunde în voie, cu trupul și cu spiritul, de nenumărate ori invidiați de ea și admirați de ea, da, de ce nu ?, nu e meschină să nu priceapă și să nu determine diferențele. Ce gînd ciudat — să fie aceasta o așteptare fără rost ? Oricît a trăit-o de intens, ea nu există cu adevărat. Și oricît de mult s-a neliniștit și a sperat că prin ea va izbuti un salt dincolo de . . . dincolo de . . . Dincolo de ceva ce nu știe defini, contînd totuși pe acest „dincolo de" în care și-a pus nădejdi de o clipă, fără să știe ce fel de nădejdi, și i se întîm-

pla ca atunci cînd, rătăcită fiind, să simtă pe negîndite drumul cel bun sub picioare.

A fost ceva deosebit de intens și de dureros. Acum nu mai rămîne decît cenușa care se sedimentează încet. Încîntătoare tensiune de o clipă !

6

Mai bine de trei ani rămăsese acasă. Cu Alin de doi ani și gravidă cu Mirela. A fost ca o ruptură care-i producea suferință și nedumerire, ca și cînd, eliminată pe nedrept și pusă în afara timpului, își pierduse capacitatea de a înțelege. Ceea ce s-a petrecut fulgerător, aproape luîndu-i mințile — pierderea mamei, victimă a unui atac de cord — a pus-o în imposibiltate de a mai continua cum începuse, de a mai judeca acest lucru și de a mai fi capabilă de o hotărîre mai chibzuită decît cea luată. O vreme nu și-a putut reveni din șoc, nu-și putuse — și încă nu-și putea imagina — această definitivă dispariție a mamei. Cum să priceapă că *nu mai e*, după ce cu cîteva ore mai înainte o văzuse vie, stătuse de vorbă și despărțirea lor nu viza nimic definitiv ; își rostiseră în prag — la revedere, pe mîine, așa cum se obișnuiește, pe cînd „mîine" nu mai fusese decît pentru una. Cealaltă abandonase pe neașteptate, silită să iasă din cursă.

Mama suferise atacul pe stradă. Blînda femeie, mînată de bunul ei simț și de firea care-o oprea să producă vîlvă în jurul ei, își tîrîse picioarele cu ultimele puteri în parcul apropiat, se așezase pe iarbă atunci cînd i se risipiseră toate rezervele, resemnîndu-se să-și încheie viața în cea mai deplină singurătate și cu totul potrivnic concepției ei asupra morții. Din tot ce izbutise să afle ulterior, mama avusese grijă în primul rînd de propria ei demnitate ; cei șocați de rigiditatea ei, care anunțaseră salvarea, relatau că hainele erau în cea mai bună rînduială pe ea, iar pentru cap avusese grijă să își găsească reazim într-o rădăcină de copac ; poșeta îi era în poală și peste ea, împreunate frumos și ca de ceară, mîinile împietrite, acele mîini dragi, care nu-și găsiseră niciodată pînă atunci liniștea, cel puțin cît își aducea aminte !

Fusese și acesta motiv în plus pentru deprimarea ei nemărginită : sentimentul vinovăției. Își reproșa — la început lamentîndu-se cu voce tare în fața lui Barbu — că egoismul îi atrofiase simțurile și că ar fi fost de datoria ei în primul rînd să o observe bolnavă, s-o ducă la doctor, să-i ceară să se îngrijească și ea însăși s-o menajeze, să-i găsească soluții ca să nu mai facă drumurile lungi de acasă de la ea, ca s-o ajute văzînd de Alin.

Cel vinovat că mama continuase să locuiască în vechiul apartament nu putea fi altcineva decît Barbu.

— De ce ești nedreaptă ? Nu eu am fost acela care voiam s-o aducem împreună cu noi ? Și nu susțineai că nu-i putem cere să-și părăsească locul unde a trăit ?

Așa și era, Barbu avea dreptate, dar nu se putea opri să nu fie rea față de el.

— Nu este demn de noi, oameni cu carte, instruiți, trăind într-o lume civilizată și cu aspirații superioare să neglijăm în asemenea hal pe omul cel mai apropiat, pe mama, pe cei care ne dau viață și se jertfesc făcîndu-ne oameni mari.

— Ar fi putut și dînsa să ne ajute, să ne spună ce o doare.

— Mama să se plîngă ? ! exclamase revoltată, deși atît de nedreaptă, dar cînd ai auzit-o cerînd vreodată ceva, supărîndu-ne măcar cu un fleac care să-i aparțină ? De dat ne-a dat din puținul ei, ne-a ajutat cînd ne-am mutat aici cu micile ei economii. Și la copil niciodată nu venea cu mîna goală, adu-ți aminte !

Nu și-a iertat mult timp că n-a fost mai atentă la semnele de oboseală ale mamei, că nu s-a întrebat niciodată ce e cu cearcănele ce i se adînceau sub ochi ; i se părea firesc să vină să stea cu Alin, să se ocupe de gospodărie, să-i aștepte cu masa pusă, și cu scutecele spălate așezate la soare, la uscat. Ei plecau amîndoi de cu dimineață, veneau după-amiază și se grăbeau să se schimbe pentru a ieși în oraș. Cînd inima ei de mamă se umplea de fiorii dorului și ai grijii față de copil și cînd inima ei de fiică îi era apucată de temeri din pricina mamei, Barbu găsea suficiente argumente ca s-o liniștească și să-i abată atenția. Totul e să avem „spatele“ acoperit ! „Spatele“ acesta fiind căminul ? ! Ce prostie ! Cînd a aflat contravaloarea imenselor servicii aduse tăcut de mama, prea tîrziu din nefericire și în ce chip insuportabil !, a aflat și fațetele suferinței, căci un asemenea om odată pierdut nu e suficient numai să fie plîns. De valoarea regretelor tîrzii ce

să mai vorbească ! O costau chinul, cu atît mai accentuat, cu cît își dădea și singură seama ce însemna munca în gospodărie, o trudă neîntreruptă, sîcîitoare, aridă, dusă în anonimat și aparent fără nici o valoare. Cît se cheltuiește pentru curățenia de fiecare zi, pentru ca masa să fie gata la timp și toate lucrurile găsite la locurile lor, curate, bune numai de-a fi întrebuințate — nimeni nu a făcut vreodată vreo socoteală sau vreo contabilitate. Putuse aduna, scădea, înmulți și împărți numai prin proprie experiență cînd rămăsese acasă ca să-și crească copilul și îl așteptase pe al doilea.

Încercase tot ce se putea încerca pentru a nu rămîne acasă. Se lamentase în fața lui Barbu — ce e de făcut ? și unde îi era locul, unde ?, și ce se va întîmpla cu ea în condițiile astea ?

— Să n-o luăm chiar așa în tragic ! Barbu credea că o mîngîie, dar parcă arunca gaz peste foc. Ea țipa la el : Am să mă tîmpesc ! Iar Barbu îi vorbea de copii, de datoria lor ca părinți, o asigura că întîmpinau doar o etapă, o perioadă trecătoare, în cîțiva ani copiii vor crește, vor fi în măsură să vadă singuri de ei, să se ajute unul pe celălalt, să crească împreună.

— O să-i dăm la grădiniță, la școală, ai să vezi că ne va fi mai ușor.

— O să ! îl îngîna exasperată ; femeia are nevoie în permanență de un punct de echilibru. Ea nu poate trăi din expediente, de azi pe mîine. E femeie și mamă și îmbină complex munca în gospodăria ei și munca socială.

Și își reluă lamentarea cu o notă mai sus — Barbu nu se gîndea că în cîțiva ani calificarea ei va avea de suferit, că alți colegi îi vor lua înainte, că ea va rămîne să se tîrască în urma tuturor ? Lui nu-i păsa ? !

— Dacă aș putea fi eu mamă, uite, aș rămîne acasă !

Argumentul era caracteristic pentru Barbu.

În acea vreme, ca să se aline și să se edifice, se arătase avidă să parcurgă cărțile scrise de femei sau despre femei ; căuta încet, cu răbdare și tenacitate răspuns la întrebările, poate banale și de fiecare zi, în raport cu eroinele romanelor înghițite unele după altele cu personaje aparținînd unor lumi diferite, dar prea puțin preocupate de creșterea copiilor și de treburile menajere. Fișase — după obiceiul căpătat în facultate — admirabile scene plasate în plină lumină a zilei și în pajiști mătăsoase, diafan țesute cu flori ; în acest cadru sărbătoresc cărucioarele imaculate, împodobite cu ghirlande de broderii încîntătoare, de multe ori alături cu o doică afec-

tuoasă și dotată numai cu generozitate și spirit de sacrificiu, apăreau cu atît mai ireale, mai greu de crezut a fi posibile.

Barbu socotea că acordă prea mult timp lecturii, dar asta numai din cauză că ea își găsea răgaz să citească atunci cînd lui îi era somn și dorea să stingă lumina, sau avea chef de hîrjoană. De ce nu citește peste zi ; ce, nu îi ajungea timpul ? acestea îi erau reproșurile cînd ea stăruia seara să mai întîrzie cîteva minute cu cartea în mînă. Ce naiba făcea tot restul timpului ? Tot el, bineînțeles, incapabil să înțeleagă că ceasul ei de odihnă sosea o dată cu al lui și că ceea ce sacrifica în favoarea spiritului nu lua de la nimeni altcineva decît tot de la ea, amînînd pur și simplu să se culce oricît de ostenită ar fi fost.

— Citești prea mult, îi repeta Barbu.

— Dimpotrivă, acord prea puțin acestei preocupări, pentru că dacă am rămas acasă pe post de „casnică" nu uit că formația mea este intelectuală și locul meu în cu totul altă parte. Întreruperea este numai temporară, să nu îți închipui altfel, și decurge dintr-o situație momentană și de forță majoră.

Nu era singură cînd vorbea astfel, apărîndu-și pasiunea lecturii ; le avea în preajmă și în sprijin pe eroinele romanelor admirate și mult iubite, care nu o lăsau să accepte resemnarea și nepăsarea, fiecare în felul ei făcînd-o mai conștientă de situația ei în lume, de cerințele la care avea datoria să răspundă, de primejdiile pe care era obligată să le evite. Ca să se verifice făcea teste pe Barbu, care, de cînd îi era soț, dovedea o dispoziție specială spre involuție, fiind din ce în ce mai satisfăcut de papucii găsiți lîngă intrare, de masa pusă și de mîncărurile atunci luate de pe foc care-i gîdilau nările și îl făceau să adulmece ca un gurmand, din ce în ce mai puțin preocupat de aspirațiile ei de altă natură. Îl mulțumea faptul că nu o mai vedea sculîndu-se cu noaptea în cap, antrenîndu-l și pe el în vîrtej, încercînd să o ademenească și pe ea cu un cîntec abia îngînat lîngă urechea ei : Nu e mai bine așa ?

— În acest fel te gîndești tu la mine ? îl lua la rost și cîte nuanțe nu punea în aceste cuvinte rupte din ea — amărăciune, dezamăgire, mînie, reproș. Pe cînd el retracta, ajusta ceea ce susținuse cu puțin înainte, o săruta tandru pe frunte și o asigura că la timpul potrivit vor lua hotărîrile ce se cuvin.

— Viața va avea grijă să ne învețe ce nu știm acum, ea ne va deschide ochii și ne va ajuta să decidem. Oricum, nu

voi mai fi de acord să iei de coadă măgăreața navetei. Asta să îți iasă din cap !

— Și ce am să fac ?

— Asta vom vedea noi.

— Esențialul nu este mijlocul, ci scopul, iar scopul meu este să nu mă las înghițită cu nici un chip și de vie de groapa anonimă a gospodinelor. Am o profesie și nu concep să nu mi-o exercit în orice condiții, fie ele cît de vitrege !

Venirea pe lume a Mirelei îi mai tocise intransigența ; nașterea grea îi dăduse temeri, o făcuse să reflecteze la viață și în alt mod, la posibilitatea de a și-o ușura, de a și-o trăi mai detașat. Medicii de la maternitate fuseseră la un pas de intervenția chirurgicală ; izbutiseră, totuși, folosind numai forcepsul. Primea de la Barbu flori și bilete prin care el îi cerea amănunte despre acest al doilea născut al său — cum are ochii, ce culoare părul, cu cine seamănă. Ca și rîndul trecut, se purta cu tandrețe și naivitate într-un fel care-i era propriu, dar ea ar fi avut nevoie de mama, de o altfel de îngrijire, caldă, și de altfel de vorbe ; însă o ființă ca mama nu mai exista, se stinsese singură, departe de casă și de ai ei, primind lovitura de grație, doar bazîndu-se pe sine, neputîndu-se, neavînd cum se încredința cuiva, adunîndu-și pentru ultimii ei pași cele din urmă puteri, cîte or mai fi rămas, căzînd în tăcere ca un erou necunoscut. Și doar se bucurase și ea, ca și femeile din jur, cînd își născuse copilul, se îmbujorase toată de plăcere cînd îi fusese adus la supt, mîncîndu-l din ochi și în spiritul și sensibilitatea ei căutînd cele mai gingașe cuvinte și cele mai dulci expresii de alint. O mamă ca multe altele. O femeie ca și toate celelalte. Le vedea în jur, lacome de flori și de dulciuri, lacome de cuvinte sosite de afară, înțelegînd toate acestea și privindu-le totuși critic.

Hotăra că i se cuvine mai mult, predispusă să le admonesteze și să le facă morală pentru că se comportau cu inconștiență și atît de puțin responsabile cu viața ce o dădeau, adunînd totodată argumente destinate sieși și lui Barbu, acest Barbu capabil ca de obicei de gesturi neașteptate. Barbu o mai surprinsese o dată cu marea sa disponibilitate de tandrețe și de naivitate, transformîndu-i întoarcerea acasă într-un fel de sărbătoare cu pretenții de mare solemnitate, dar înlocuind clamările festive cu bilete afișate pe pereți și scrise cu creioane colorate — „Bine ați venit acasă" ! ; „Bună venire, noului venit" ! ; „Glorie ție, mamă" ! Nu lipseau decît artificiile ! Fusese înduioșător și stîngaci, neștiind cum să-și împartă atenția între mamă și copil, arătînd exact ca un băr-

bat fericit, de-o autenticitate sfîșietoare, obligînd-o să-și simtă — în sfîrșit ! — lacrimile. Nu voise să dea semne de slăbiciune. Îi fusese și ei dor de casă. De Alin. Cel care-și primea rezervat surioara și plin de curiozitate mama, aproape dovedind maturitate față de faptul în sine.

Lupta să nu plîngă. O durea în gît, neizbutind să-și oprească lacrimile.

Barbu o îmbărbăta.

— Lasă acum, a trecut. O să fie bine.

Și mai apoi, tot el :

— Acum ce mai e ? De ce plîngi ? Ce se întîmplă ?

Îi tremura și lui bărbia și ochii îi erau aburiți ca un geam iarna.

— Ai fi putut măcar și tu să ștergi puțin praful, îi spusese printre sughițuri, și de plîns, dar și de rîs, căci era cu adevărat caraghios ce spunea.

După aceea Barbu turnase șampanie în paharele cu picior, pe care le foloseau la ocazii, nu pentru că ar fi fost de cristal sau de sticlă mai fină, ci pentru că erau cît se poate de decorative. Amețit de șampanie și de entuziasm, Barbu nu mai știa ce să facă pentru a-i fi întru totul pe voie. Se apuca să șteargă praful cu o cîrpă găsită la întîmplare, exagerînd ca un clovn și astfel devenind cu atît mai sfîșietor.

Entuziasmul inițial nu-l părăsise nici după ce constataseră că Mirela nu-l repetase pe Alin, copilul liniștit și bun, în stare să adoarmă de cum cădea un pic de seară și se trezea numai în zori, îmboldit de foame ; Mirela se dovedise leneșă la supt, ceea ce adusese mamei suferință și griji din pricina pieptului prea plin de lapte și afară de asta mai și plîngea noaptea, îndelungat și neîntrerupt, potolindu-se și nu prea numai luată în brațe, legănată, alintată cu vorbe dulci fără întrerupere.

Mai întîi o plimba ea, Titiana, scormonind printre amintiri după cîntece de leagăn și inventînd tot felul de diminutive alintătoare, într-un efort zadarnic de a potoli pofta de plîns a copilei. Nu producea altceva decît niște pauze iluzorii ; de cum se simțea așezată în cărucior, Mirela reîncepea cu suspinele.

— Lasă-o să plîngă cît o vrea, să i se întărească plămînii !

Barbu, desigur, somnoros, pendulînd între somn și trezie. Tot ea se scula cînd nu mai putea, cînd sistemul nervos tresălta ca o apă răscolită de vînt. O lua de la capăt. O legăna pe Mirela, îi îngîna cîntece de leagăn, o învăluia în cuvintele

cele mai dulci pe care le găsea, dar degeaba. Efort inutil. Nervii cedau. Ajungea să zgîlțîie trupșorul firav și să-l supună unui tir de porunci — taci, taci o dată, taci și dormi, taci ! Criza ei îl dezmeticea pe Barbu. Îl făcea să se scoale și să-i ia locul. Proceda exact în același mod, o legăna, îi cînta, îi vorbea cu dulceață, dar avea și niște trucuri proprii : o lipea cu tandrețe nemărginită la piept, îi strecura șoapte fierbinți și toate numai cu o vibrantă voce joasă. Părea să fie mult mai convingător, Mirela se liniștea, adormea sau părea că adoarme. Barbu o așeza încet în cărucior. Și legăna ușurel căruciorul, cît se mai putea menține treaz.

Adeseori plînsul repetat, cu sughițuri în crescendo se reînnoia fără pauze prea mari, obligîndu-l să se scoale din nou și să încerce încă o dată stratagema anterioară. Se căznea să fie și mai convingător. Cînd eșua și nu mai găsea resurse, o ridica pe față în aer și bombănea :

— Dacă nu-mi vine s-o pun în plasă și s-o agăț la fereastră să o ia cine-o vrea. Mie nu îmi mai trebuie !

Dar ce tată era Barbu ! Era un tată întocmai ca o mamă !

7

Dudu Macoveanu îi dădea o acută predispoziție să cugete. După fiecare întrevedere între ei, cădea pe gînduri, frămîntînd toată de neliniște. Ciudată neliniște. Îi venea să o salute ca pe o cunoștință cu „Bună ziua, dragă", sau „Bună dimineața, neliniște !" Și apoi se întreba : cum să fie ea, cum să fie femeia ? Rămînea cu o tulburare care străbătea toate straturile ființei ei, de la acoperiș pînă la temelie. Să se fi închistat într-o concepție greșită, să nu mai vadă bine anumite realități, ce se întîmpla cu ea ? Ia să văd, își punea ea întrebarea totodată cu o exclamație de nemulțumire ; ia să văd, repetă de cum îl văzu intrînd în bibliotecă și-i simți de departe mirosurile : de tutun de pipă, de lavandă bărbătească și de spray fin, din import. O rază luminoasă făcu străvezii și candizi ochii lui de obicei pătrunzători, deși de o culoare pură, bine determinată. Așa își închipuie ea culoarea verdelui de Paris.

Dintre cercetători era cel mai tînăr. Se pomenea de anul de specializare făcut în străinătate, din care revenise cizelat, un fel de arbitru al eleganței, cu o barbă bretonă și cu pipă de lup de mare. Arăta excelent cu cravata și batista de la buzunarul mic în același model ; îl aprecia de-o vîrstă cu ea, fără să ignore totuși diferențele vizibile dintre ei. Și fiecare nuanță care-i deosebea era în favoarea lui. Trupul său mare, atletic, era pus în relief de obiectele de îmbrăcăminte, de impecabila lor formă, de calitatea lor, de teribila lor perfecțiune. Cămășile păreau atunci luate prima dată și cravatele atunci cumpărate ; butoanele — de obicei mari și în modele exotice — demonstrau a fi fost asortate cu pedanterie. În general, totul demonstra o grijă apăsătoare pentru toaletă și accesoriile ei. Pînă și obrazul rumen și moale nu părea bărbierit banal, ci șlefuit și lustruit prin mijloace de-o fineță aparte, pe cînd cureaua blondă a bărbii nu prezenta niciodată nici cea mai mică neglijență.

Fusese printre primii cercetători care o vizitaseră la bibliotecă, încercînd să se împrietenească și i se păruse puțin pedant auzindu-l că „biblioteca este sursa primară în institut". Și apoi felul cum se abătuse — cu un zîmbet insinuant — în direcția poeziei. Se angajase cu o detașare binevoitoare în acest subiect și mai apoi — din conversații ulterioare — constatase că literatura îl interesa în măsura în care o putea privi de sus, criticînd-o cu o blîndețe concesivă, culantă. Surîdea superior și depărtat, vorbind despre calitatea poeziei de a se găsi pretutindeni, uneori chiar și acolo unde ne așteptăm mai puțin, în orice lucru mic putîndu-se ascunde o metaforă. Poezia înseamnă metaforă, nu-i așa ?

Se deosebea de Macavei-Bogdana, care știa să creeze o atmosferă solemnă în jurul obiectelor ; Dudu Macoveanu își potrivea cît putea mai bine umerii orgolioși de speteaza înaltă și dreaptă a scaunului, micșorînd lucrurile, proiectîndu-le în disproporții bine calculate în zona abstractului.

— Poeziei moderne, atît de cuprinzătoare de la cele mai neînsemnate obiecte de fiecare zi pînă la culmile transcendente, nu-i scapă armoniile poetice din cadențele matematicii, din ritmurile mecanice, din formulele chimice, domenii în aparență numai aride și în opoziție cu frumosul. Ion Barbu era matematician și încă unul de mîna întîi. Iar pentru mine care sînt fizician, tomurile de aici ascund destulă poezie, deși nu sînt scrise în versuri !

Dacă i-ar fi vorbit Macavei-Bogdana ar fi simțit nevoia să salute sau să dea onorul regimentelor de cărți cu trese

aurii de grade superioare, precum și bibliotecii înșiși devenită pentru ea abia acum „sursă primară în institut" ; felul de a se exprima al lui Dudu Macoveanu o făcea mai degrabă să se simtă ofensată pentru poezie și pentru cărțile pe care le știa și le iubea ea. Dudu se străduia să o învăluie, oferindu-i curtenitor cuvinte bine alese și invitații în localurile costisitoare ale orașului. Cînd îi adusese la cunoștință că e măritată, el îi dăduse o replică surprinzătoare : știa. Atunci cum ? !

— Nu îți cer să divorțezi.

— Dar ce îmi ceri, domnule Macoveanu ?

El protestă cu galanterie la tonul ei oficial.

— Am și doi copii, domnule.

— Înseamnă că nu ești ceea ce arăți.

— Și cam a ce arăt, domnule Macoveanu ?

Se ascundea după tonul oficial. În realitate îi venea să îl repeadă ca pe unul care o jignea de moarte.

— Arăți a poezie . . .

— Spune mai departe.

— Dar te comporți ca o proză realistă.

După părerea lui, femeia e „poezia vieții" ; femeia în salopetă, în uniformă, i se părea contradictorie cu însăși esența poeziei. Abia dacă accepta femeia în halat alb — medic, laborant, farmacist, de nevoie se declară de acord să extindă categoriile la vînzătoarele în magazinele alimentare, ospătărițele etc. Însă numai femeile așa cum le concepea el erau destinate poeziei și dintre ele se recrutează eroinele de roman.

— Iar eu nu sînt decît o femeie obișnuită și nu-mi doresc altceva.

Citise în ochii lui distanțarea, un fel de înălțare la cer, ea rămînînd undeva jos, din ce în ce mai mică, mai neînsemnată față de el. Și de atunci rămăsese între ei acest contrast. Dudu Macoveanu venea la ea strict în interesul seviciului. De data aceasta să preia traducerile însemnate cu roșu în „Chemical abstracts".

— Sînt gata în cîteva minute. Nu te superi dacă mă aștepți un pic ? !

Își dorise ca el să-i observe micile schimbări calitative, care poate că o apropiau de femeia idealizată în sensul știut ; dorință de data aceasta tulbure și neliniștitoare pe care nu o putea amenda cu intransigența dintotdeauna. Ca întotdeauna cînd trebuia să aștepte, Dudu Macoveanu se plimba încet, privind cotoarele cărților din rafturi, oprindu-se în fața

pendulei, privind pe fereastră. Se purta întocmai ca atunci cînd se afla singur și se plictisea.

Cînd văzuse pentru prima dată pendula în bibliotecă exclamase ca pentru sine :

— Desigur, o idee demnă de Sir.

„Sir" era porecla lui Macavei-Bogdana printre cercetători. Și acum, oprit în fața pendulei, păru că gîndește același lucru, căci îl văzu clătinînd capul ca la un gînd din zona compasiunii. Se grăbi să termine de tradus ultimele rînduri însemnate, conștientă de prezența lui și prin parfumurile cunoscute și specifice — de tutun de pipă, de lavandă bărbătească, de spray de calitate bună.

Mai tîrziu sosi Lena, prevestindu-se prin foșnetul de frunze uscate căzute pe asfalt toamna și bătute de vînt.

— A fost pe aici tovarășul Dudu, observă ea de cum intră.

— A venit după o traducere.

— Ca el arăta și tovarășul director cînd era tînăr. Dar nu așa de încrezut.

— Spune-mi, tușă Lena, cum era la început ?

Ca să poată povesti cum se cuvine, Lena se așeză, făcînd să înceteze foșnetul de toamnă al mersului ei. Începu altul. Al vorbelor ei.

— Parcă-l văd, uite, stătea la masă cum stai dumneata acolo și eu, nu chiar așa de aproape, ci pe un scaun în celălalt capăt al camerei, lîngă ușă. Îi plăcea să mă știe prin apropiere cînd nu mă trimitea undeva. Să stau pe scaun și să nu zic pîs. Stai acolo, și să nu te aud nici respirînd, îmi spunea cînd avea de lucru, și te rog să mă crezi că pe vremea aceea trebuia să mă sforțez să îl ascult, că eram și eu tînără și limba nu îmi dădea pace. Dar dacă așa zicea el, eu nu-i ieșeam din cuvînt, cum nici azi nu îi ies, și îl ascultam ore întregi cum cînta de dulce la telefon, sau cum tuna, că uneori era nevoie să și tune, de mă umplea de fiori. Erau vremuri grele pe atunci, imediat după război, și unii nu se sinchiseau de institut, cînd era mai multă nevoie de pîine și de îmbrăcăminte. Să fi văzut atunci ce mobilier aveam ! Un birou, un dulap, vreo trei scaune. Vechi, șontoroage. Dar parcă asta îl îmboldea și mai și pe tovarășul director. Pentru el era ca o luptă. Cînd pleca undeva își umfla pieptul și îmi spunea numai atît — nu mă las, Leno, să știu de bine că mă prăpădesc !

Se obișnuise cu laudele tușii Lena la adresa lui Macavei-Bogdana. Îi cunoștea adorația. Nu se sfia de ea. Tovarășul director făcuse tot ce se vede. El ridicase institutul. Lui

puteau să îi mulțumească tovarășii cercetători. Și iată că azi, Titianei îi veni să o întrebe dacă directorul nu se gîndise niciodată să o îndemne să urmeze școala, să se poată ridica în muncă, așa cum s-a întîmplat cu foarte mulți alții. A fost un fenomen social foarte larg.

— Chiar așa, nu te-a îndemnat niciodată ? Nu te-a obligat ?

— Vai de mine și de mine ! Cum să se gîndească ? Și cum să mă gîndesc eu ?

— Să te fi răzvrătit și dumneata, să nu te lași !

Tușa Lena se lumină la față.

— Păi dar, cum să nu ! M-am mai ciondănit cu el, cînd eram tînără și zvăpăiată, prea puțin dispusă să înghit să se rățoiască cineva la mine.

— El ? ! Se rățoia el ? Nu-i venea să creadă ; era uluită.

— Nu el. Nu de el e vorba. Cum să strige la mine cînd nu l-am auzit strigînd niciodată ? Nu. A fost cu totul altfel. Eu nu prea pricepeam la început. Cînd el îmi cerea să mă port așa cum dorea, și mi-a fost greu pînă mi-am dat seama ce voia și abia după aia a fost pace între noi.

Titiana tăcea, tușa Lena vorbea și fiecare în felul ei încerca să definească un adevăr care într-un fel suna pentru una și în alt fel pentru cealaltă. Și, oare, prin ce misterioase modalități de gîndire, Titiana își aduse aminte amănunțit de felul cum fusese îmbrăcată la prima întîlnire cu directorul, cînd ceruse postul de bibliotecară ! ? Își alesese o rochiță ușoară, de vară, era albă complet, apretată, cu un foșnet stins ca de floare, realizînd un contrast viu și plăcut în raport cu vișiniul de catifea al fotoliului pe care se așezase. Poșeta îi atîrna cu detașare, și felul în care își învingea timiditatea era studențesc, *absolut* studențesc ; în curînd nu mai era o solicitantă, ci o musafiră sigură de sine, cochetă, pe același picior de egalitate cu amfitrionul care *astfel* dorise această întrevedere. Își putuse permite fantezia să considere ritualurile cu care fusese învăluită, ca dedicate ei, ea primindu-le ca atare. Din timorată și umilă se metamorfozase, redevenind grațioasă și spirituală, predispusă la orice extravaganță. Acceptase, de exemplu, fără să șovăie țigara din cutia încrustată luată de pe biroul masiv și purtată cu eleganța unui dans diafan de mîinile lui delicate. Primise flacără de la bricheta lui cu străluciri ascunse, perfide, de parcă i se oferea o ofrandă. După mulți ani fumase din nou, străduindu-se să își aducă aminte cum să facă aceasta fără să pară stîngace.

Vorba îi devenise uşoară şi unduitoare ca un dans, imitînd sau , şi mai exact spus, întrecîndu-se în graţie cu toate obiectele din jur pe care le atingea bărbatul uluitor de alături.

În prezenţa lui — şi atunci şi după aceea — avea nevoie să fie altfel, mai presus de un anumit nivel mediu al eleganţei exterioare şi interioare, din nefericire — lucru de care acum devenea cu atît mai conştientă — de o vreme nu prea izbutea să se menţină, de o vreme cam prea lungă, îşi spuse încet către sine, fascinată şi adînc rănită la amintirea rafinamentului de verb şi al tehnicii de catifea a expresiei lui Macavei-Bogdana. Săracul Dudu Macoveanu, unde rămînea ?

— Ai spus ceva ? întrebarea tuşii Lena o făcu să tresară.

— Nu, nu. Te ascultam.

— Dar nu mai spuneam nimic. Mă oprisem, căci am băgat de seamă că iar eşti cu gîndul duuus în altă parte.

8

În sala înaltă, austeră, cam orgolioasă din pricina belşugului de lumină absorbită prin marile ferestre, paşii o purtară de la sine spre rîndurile de bănci din faţă, unde luau loc mai puţini ; ajunsă la ora fixată pentru instructaj îşi scoase preocupată caietul de note şi un creion, rămînînd în aşteptare. Îl întîlnise mai înainte pe instructorul comitetului orăşenesc de la care află că în curînd va avea loc în birou o analiză a activităţii institutului. Să fie pregătiţi, o preveni el cu acel zîmbet ambiguu care putea spune multe, sau dimpotrivă să nu fie nimic altceva decît un zîmbet. Răspunsese şi ea pe ton glumeţ că îşi notase chestiunea. Dar se gîndea la dimensiunile şi semnificaţiile acestei veşti.

În ziua aceea, în starea ei interioară se insinua ceva ce aparţinea tinereţii ei : exact ca în anii studenţiei o stăpînea ambiţia maturizării şi conştiinţa asimilării prin înţelegere şi selecţie proprie. Ca şi atunci, nu îşi luă note ca o şcolăriţă silitoare — aşa cum procedase mai nainte, poate puţin cam mecanic — ci notă idei esenţiale, puncte de sprijin pentru memoria ei, care depozita restul. Dincolo de aşezarea cuvintelor şi de cantitatea lor — multă sau puţină ?, greu de precizat acolo, pe loc — căpăta viziunea unui întreg impresio-

nant în dimensiuni și conținut. Ceva din această măreție unică îi revenea în modul cel mai direct și mai intim, conturînd-o mai bine, față de sine în primul rînd.

Așadar, trebuia să se pregătească pentru analiza din birou, nu numai ea, vezi bine, nu numai ea, ci și ceilalți comuniști din institut, în primul rînd directorul ; ia să văd, își repeta mergînd către stația de tramvai, totuși prea puțin convinsă că va lua cu adevărat prima cursă pentru întoarcerea acasă. Orașul îi deschidea în după amiaza aceasta și alte porți, ademenind-o pe o cale mai ocolită, mult mai potrivită cu ceea ce trăia în acel moment în afara liniei drepte și sigure care ar fi dus-o la adăpost. De mult nu-și mai dorise o măsuță la cofetărie, o cafea și o țigară fumegînd liniștitor. Ca studentă fumase, lăsîndu-se în timpul primei graviditățI, nu atît din îndemnul lui Barbu — care cu adevărat n-o slăbise — cît din propria convingere de a-și ocroti și în acest fel viitorul nou născut. Și iată că, după ani și ani, îi ardea buza după un fum. Ia să văd, să văd, își spunea într-una, trecînd dincolo de pragul de lumină prăfoasă de la capătul străzii, după ce lăsase în urmă stația de tramvai.

Iată ce se întîmpla : se îmbrăcase frumos, se rujase ca în serile cînd ieșea cu Barbu, se îngrijise să-și dea cu ojă proaspătă pe unghii, regretînd că timpul nu-i îngăduise un popas la coafor și la manichiuristă, dar bucurîndu-se ca de un prieten regăsit de poșeta cu curelușă, de zile mari. Modificările nu scăpaseră chiar de la început observației altora. Începuseră copiii.

— Mergem și noi unde te duci tu.

— Mă duc la ședință, Mirela, haide, nu mai face botișorul ăsta de pisicuță mofturoasă. Trebuie să o înțelegi pe mămica.

— Ia-mă și pe mine. Îți promit că n-am să-mi șifonez rochița cea nouă.

— Dar nu mă duc la bal, ci la o ședință.

— Vreau și eu la ședință !

— Cum poți să spui așa prostie ? !

Alin intervenise cu luciditatea lui prematură și părtinitoare, făcînd-o să tresară îngrijorată.

— Dacă tu nu vrei să mergi, treaba ta. Cum e la ședință, mamă ?

— E ca la ședință.

Și din nou Alin îi sărise în ajutor.

— E numai cu oameni mari.

— Tu de unde știi ? Ce, ai fost la vreo ședință !

— Uite că știu.

Fusese sigură de întrevederea cu directorul, dorindu-și-o cu atît mai mult cu cît avusese răgazul să se pună la punct. Ieșea cu exuberanța unei flori din țesătura cenușie a zilelor ei, cuprinsă și de un fel de frenezie a înnoirii. Se gîndea la niște rochii noi, la alți pantofi, imaginîndu-se cu o pălărie cu boruri late, așa cum își dorea de mult, sub care ochii ei să strălucească vioi și isteți, încărcați de semnificații. Și îi voia subliniați subtil cu linii de dermatograf, da, și la ceafă părul să își reverse reflexele de mătasă, ia să văd, să văd, în ce culoare ar fi mai potrivit, căci sosise vremea să se pună în acord cu moda în această privință.

Tocmai trecea pe lîngă o tutungerie. Intră și își cumpără țigări, uitînd în schimb de chibrite, ceea ce o determină să apeleze la fata care îi luă comanda — la cofetărie — pentru cafea. Fata se execută profesional. Scoase din buzunărel o cutie prăpădită. Deși subțire și albă, mîna care-i întindea focul nu jucase cu grații de balerină. Și era doar o mînă de fată ! Observația îi evocă un întreg univers fragil și gingaș avînd la origine forța bine strunită a unui bărbat cu gusturi rafinate ! Acum putea să vadă cît se poate de limpede că gîndea exact ca o femeie, asta e, gîndea și vorbea *femeiește*, tot ce întîlnea nimerind nu în cămările lucide ale ființei ei, ci exact dincolo, în încăperile semiobscure, împovărate de sentimente și emoții neliniștitoare. Acolo putea întîlni și meschina bucurie că Honae pleca, fapt pe care-l socotea eliberator ca și cînd inginerul i-ar fi fost un adversar real, un om care nu-i voia decît rău !

Ciudată învălmășeala aceasta de imagini, acum, cînd își permisese primii pași în afara traseului obișnuit ; ia să văd, să văd, susura, agitată interior, pe cînd mesteca în ceașca aburindă cu linguriță. Veneau imagini și se duceau, izbind în ea ca grindina, ea fiind încă departe de a se întreba — asta ce-a fost ? Nu e momentul dezmeticirii, își dă seama, cercetînd de jur împrejur parcă așteptîndu-se la un peisaj selenar. Amurgul prăfuit și auriu îi dă senzația irealului ; are pentru ea ceva sfîșietor, de poezie și deznădejde în același timp. E ca în vara rochițelor și sandalelor albe, a ochelarilor ridicați în păr, a excursiei în Deltă și a ciudatelor frenezii contradictorii care-o propulsau înainte, în aceeași măsură ținînd-o pe loc, venindu-i să fugă pe baza acelorași porniri de neînțeles, dar să se și culce și să viseze fără sfîrșit ! Cînd era chemată se înfuria că nu e lăsată în pace, iar cînd era lă-

sată în pace dădea buzna socotindu-se uitată, părăsită, nedreptățită — haide, spuneți-mi ceva, orice, fie și un basm.

— Nu mai ești tu de basme, bombănea bunica, dar mama nu pierdea prilejul s-o cicălească. Începea cu părul, care era ca o coamă neţesălată.

— Ți-ai găsit și dumneata de ce să te legi !

Se îmbufna, se retrăgea în sine, dar era imediat cuprinsă de remuşcări ; se întorcea și-o apuca pe mama de gît, înecînd-o în sărutări.

— Acum ce te-a apucat ? Ia stai așa că nu-s împăcată cu tine. Spune-mi adevărat ce ți se întîmplă ? Ai devenit o aiurită !

— Nu e nimic, te asigur. Ce-ar putea să fie ? Se uimea din toată inima, cu sinceritate, dar mamă-sa nu o slăbea : de ce nu-și mai spune seara rugăciunea ? Pufnea în rîs, necuviincios. Iar trebuia s-o împace pe mama. Cuvintele rugăciunii erau naive, pentru copii ; ea nu mai e copilă acum ! Nu i-ar sta caraghios să cînte — „înger, îngerelule ?"

— Spune și tu „Tatăl nostru", dar nu te păgîni !

O împăca promiţîndu-i că așa va face, fără ca totuși să se țină de promisiune. Avea nevoie să-și încerce puterile și să sfideze orice ; minunat teren pentru a vedea ce se întîmplă dacă ieși din rigorile credinței. O amărîse din nou pe mama și atunci îi vorbise cu toată seriozitatea de convingerea ei că „asta e o chestiune de conștiință".

— Atunci am să mă rog și pentru tine, de acum încolo și pînă ce o să-ți vină mintea la cap.

Își dovedea sieși puterea și în acest fel și în rezistența depusă pentru a-și păstra părul așa cum dorise în acea vară. El devenise mai mult decît o podoabă a capului, devenise o modalitate de a se exprima pe sine. Se contempla în oglindă un timp nepermis de îndelungat, nesătulă să și-l admire și să și-l potrivească, imposibil de strunit, cum nu se poate mai bine potrivit cu propria nesupunere față de tot ce o înconjura ; agrafele se dovedeau neputincioase, șuvițele scăpau mereu și se răsfățau ca niște cercelușI de plante agățătoare, distilîndu-și culoarea și căpătînd moliciuni de mătasă. În jurul frunții se preschimba într-un pufușor delicat, imaterial și luminos, dînd chipului ei o strălucire ca de nimb. Își căuta în oglindă poziții pe măsură.

— Titiana, nu te mai maimuțări ! Ce îți joacă ție în cap ? Uiți poate că la anul te așteaptă bacalaureatul și examenul

de admitere în facultate ? În locul tău mi-aș aduce aminte în fiecare clipă și m-aș pune cu burta pe carte.

— Nu mă tem, mamă, am să le trec cu bine pe amîndouă.

Se simțea puternică, în stare să sfideze orice obstacol ; își înălța capul și îl clătina în acest sens, urmărind cu ochii minții cum se pun în mișcare cîrlionții și buclișoarele, cum scăpau de sub opreliști pentru a se bucura de toată libertatea.

— Ai să vezi că am să iau numai note mari la anul.

— Nu va fi ușor, puiul mamii.

— Ba va fi. Pentru mine va fi !

Vara de-atunci fusese vara tuturor ușurințelor, scăpînd ea însăși de sub agrafele vechiului tipar al copilăriei, exact ca și părul ei extraordinar. Izbucnirile ei temperamentale semănau cu cercelușii de păr capabili de-o mobilitate uimitoare ; așa se întîmpla cu ea — să o oprească pe mama — sau pe bunica — din vorbă, după ce tot ea fusese cu stăruințele ; cerea subit tăcere, liniște, dintr-o dată sssît, să nu mai audă nimic, nici un cuvințel avînd absolută nevoie de tăcere. Ce avea, se interesa neliniștită mama, era bolnavă ? Era bolnavă după tăcere. O căuta și se cufunda în ea cu toată voluptatea. Are, deci, de ce să-i fie dor și să se caute cu nerăbdarea de a nu se fi văzut de mult, într-un moment ca acesta cînd în jurul ei se produce ceva — în incertitudinea dintre lumină și întuneric, încep să vîslească aripi violacee ca de gîze. Sînt lampadarele fluorescente care cresc în intensitate cu fiecare zbatere de lumină.

— E voie ? aude o voce de bărbat. Tresare. Este exact ce nu-i trebuie.

Răspunde printr-un gest afirmativ și silit, deși pe buze i se zbătea refuzul.

— Nu deranjez, nu-i așa ? Pentru că dacă deranjez, mă retrag . . . Numai că nu e decît la masa asta loc disponibil . . . Poate că dacă . . . așteptați pe cineva . . .

— Domnișoară, strigă ea prea strident peste mese, plata.

Recunoștea în stăruința politicoasă una dintre modalitățile de a intra în vorbă a necunoscuților ; e ceva care îi strică reveria și plăcerea singurătății căutate, aduncîndu-i o indispoziție evidentă. Plătește cu zor, aproape tremurînd de nerăbdare și pleacă fără să dea vreo atenție intrusului, cu toate că-l observă salutînd cu o subliniată politețe. Naiba să-l ia !

9

Lampadarele aprinse plutesc ca niște nuferi pe suprafața înaltă a lacului negru. Pentru ea, care se mișcă dedesubt ca o mică tulpină de plantă, perspectiva capătă un inedit aparte. Abia în tramvai resimte oboseala zilei și e bucuroasă că găsește loc să se așeze. În geamul de lîngă ea, imaginile orașului cu lumini și umbre întrezărite numai, se retrag fantomatic, suprapunîndu-se cu reflexul interiorului luminat al vagonului nu prea aglomerat.

De mică avusese pasiunea rufelor și rochițelor albe. Pe vremea adolescenței ei erau la modă jupoanele. Cît le iubise ! Aproape că fusese ultima fată din oraș, dacă nu din lume, care renunțase — greu de tot și cu cîte regrete ! — să le mai poarte, încîntătoare jupoane scrobite, bogat încrețite, cu cîteva rînduri de dantele la poale, foșnind întotdeauna moale și mătăsos, ca în vis. Odată i-a căzut în mînă unul din jupoanele încredințate ca o amintire spre păstrare unui fund de dulap, fiind poate o simplă întîmplare, sau un gest premeditat al obiectului răzvrătit împotriva uitării nedrepte. Cine să știe ? S-a pomenit cu el în brațe, dintr-o dată viu și drag, obligînd-o să îl strîngă la piept ca pe un prieten pierdut și regăsit prin miracol. Dar, vai !, cum o atinsese mireasma amară, de moarte și de trecut ! Așezîndu-l la loc, parcă oficiase înmormîntarea unei ființe scumpe. Casa părintească, copilăria, adolescența, o parte din viața ei, o felie subțire de simțire și năzuință cu foșnet stins de frunze uscate, toate se așezaseră încă o dată în întunericul adînc al șifonierului.

Pătrunsese în lume prin poarta modestiei, privind din ușa căsuței ca o cutie, nu cine știe ce, ci doar un banal orizont de cartier mărginaș. Primele impresii țineau de această împrejurare particulară ; efortul de a întreține o curățenie exemplară a locului, căpăta semnificații, cele două femei de la răsăritul existenței ei, mama și bunica, nesuferind firul de praf pe nimic din ceea ce le aparținea. După ele curățenia era prima lege a vieții. Erau curate în tot ce săvîrșeau. Universul lor mic și neînsemnat excela prin valoare morală. Nicăieri nu părea posibilă o asemenea comuniune de sentimente și de ideal, cele trei ființe fiind legate mai strîns decît se poate concepe prin simple legături de familie.

Numai evocîndu-le, pe mama și pe bunica, ieșite în poartă ca s-o petreacă de fiecare dată cînd pleca de acasă și se emoționa ; rămăseseră amîndouă mai întîi, pe urmă numai

mama, să o urmărească pînă ce copila, adolescenta, tînăra soție trecea colțul străzii, contemplînd un timp golul lăsat contrariată încă și încă o dată, gol din ce în ce mai larg cu fiecare plecare a ei. Sigur că sosise și clipa cînd plecarea fusese de tot. După ce se măritase cu Barbu. Mai erau studenți și locuiau la cămin. Venise el cu un taxi să o ia cu lucrurile și, plecînd, priviseră amîndoi în urmă pe geamul din spate al mașinii. Mama se făcuse tot mai mică, mai singură și mai dezolantă în peisajul care se dilata. Să fi fost măcar buna lîngă dînsa, să nu fi fost atît de cumplit de singură ! Și în timp ce pleca astfel spre viitor, în cîte feluri rămînea, totuși !

Cu Alin în brațe îi arăta casa ei de fată, străduindu-se să nu piardă nici un amănunt. Ochii negri, imenși ai băiatului se plimbau peste tot și o dată — își amintea — o impresionase pînă la lacrimi cum arătase fotografia fumurie de pe perete, gîngurind dulce „tata, tata". Pentru o clipă, chipul de sub fum se însufleți se, așa cum nu își putuse închipui niciodată. Pe tata nu îl cunoscuse. Trăise numai în cultul lui. Așa ceva i-ar fi plăcut și lui (sau nu i-ar fi plăcut) ; notele mari din liceu, bacalaureatul luat cu zece, premiile și succesele din cercul științific al studenților. O întreba pe bunica, o descosea pe mama. Cum e tata și unde e ? Pentru ele tata însemna mai mult decît o simplă fotografie. Încercase în cîteva rînduri să-l cunoască mai bine, să îi pună întrebări și luase fotografia de pe perete, contemplînd-o pînă ce în globurile ochilor simțise înțepînd-o stăruitor neputința. Scormonise în zadar cenușa de pe micul carton fumuriu. De obicei auzea „săracul", sau „bietul de el", și numai rareori cîte ceva care să sune și altfel — „Putea să fie și el mai prudent, să se gîndească măcar" sau „Nu trebuia să se bage primul", ceva ce se pierdea în tăceri, sau într-un refugiu de lacrimi repede șterse.

Își dădea seama că fusese suflat de vînt cu puțin înainte ca ea să fie capabilă de amintiri, în casă păstrîndu-se apoi fărîmițat și nereal prin cîteva obiecte, unele mai la vedere, altele închise însă în dulap sau în tot felul de sertare și cutii. Amintirea lui se pulveriza și în curînd își pierdu pentru ea însemnătatea însăși lădița neagră, cu mîner de fier, mirosind a cărbune și a tren, pe care cît fusese mică nu avusese voie să se urce cu picioarele sau să o deschidă. „E a tatii", i se spunea invariabil pînă ce ajunsese să se teamă că înăuntru s-ar afla o ființă vie, care uneori noaptea, cînd în casă trosnește cine știe ce, deschidea capacul foarte puțin pentru a respira și a privi în jur.

Visase imaginea, uneori blîndă ca un balsam, alteori rea, în stare s-o zgîlțîie și să-i strice somnul. De aici, din căminul parcă destinat a aduna amintiri și a depozita trecut, plecase cu Barbu, lăsîndu-și în urmă privirea pe femeia încremenită în singurătate ca un semn trist al deznădejdii. Mama. Și Barbu o ținea pe după umeri, condescendent, lipindu-și buzele de tîmpla ei și apăsînd ori de cîte ori suspinele ei atingeau paroxismul. Îi trebuia curaj, așa cum avusese întotdeauna, dar nici o despărțire de pînă atunci nu putuse fi covîrșitoare ca aceasta, întrucît nu de un vis, de o amintire în Deltă sau de o rugăciune se despărțea categoric și nici nu însemna o renunțare ca aceea la rochia de mireasă și la sărbătoarea nunții, nu !

— Mama n-a vrut să înțeleagă în ruptul capului, începuse ea către Barbu, fără să poată trece cuvintele prin potopul de lacrimi ; ele se zbătură zadarnic acolo, obligate să rămînă în ea și s-o chinuie. Cum să se mărite fata ei fără rochie albă, fără voal și fără lămîiță, cînd e curată în fața lui Dumnezeu și a soțului ei ? Astfel îi repetase de mii de ori mama, ființa singuratică din ce în ce mai mult rămasă în urmă, văzînd-o ca prin ceață cum se micșorează și se subțiază, spălăcindu-se ca o fotografie veche. Se îngropa în fum ca și fotografia tatii.

— Nu mai plînge, îi spusese Barbu. Ce rost are ?

Rost nu avea, dar de ce și vocea lui era voalată și tremurătoare, semn că e emoționat și îi suportă cu greu lacrimile ? Odată, cînd ea plînsese, el îi șoptise cu o sfîșietoare tandrețe — vrei să mă apuce și pe mine ? Nu e ușor și simplu să fii consecvent cu principiile asimilate ; și ea fusese încă din liceu o „fată cu principii". Față de Barbu, care fusese pe cale de a admite un compromis în chestiunea rochiei de mireasă, ea avusese puterea să se țină tare. Pentru ea, aceasta însemnase ceva mai mult decît un principiu — fusese un examen. Niciodată nu se va împăca în viață cu compromisurile, repeta de cîte ori vedea șirul de mașini cu ghirlande așteptînd în fața unui atelier fotografic. Dar uneori nu avea cum să scape de o mare amărăciune ! Dacă Barbu o întreba ce este, se eschiva să-i răspundă.

— Ai grijă, Scumpa, și păstrează-ți lacrimile pentru cînd o să ai realmente nevoie de ele.

— Și cînd crezi tu, deșteptule, că o să am nevoie *realmente* de ele ?

Cînd copiii vor creşte mari şi vor pleca, lăsîndu-i de data aceasta pe ei în urmă, tot aşa, ca nişte semne ale trecutului şi tristeţii.

— Numai că noi vom face totul, nu-i aşa ?, adăuga, Barbu, să rămînem în doi, pentru că pentru unul singur, aşa cum s-a întîmplat cu mama, trebuie să fie insuportabil. Mă întreb cum de-a putut îndura !

Dacă n-ar fi cunoscut-o pe vremuri pe Nina, poate că ar fi rămas cu convingerea că „singurătatea" e un termen de literatură ; viaţa avusese grijă să-i dea acest exemplu de toată frumuseţea : pe această vecină, pe atunci de vreo patruzeci de ani, o femeie diformă şi cu prea puţine tangenţe la farmecul feminin, pe care nimic nu şedea cum trebuie, în ciuda eforturilor ei de a se împodobi. Îşi vopsea părul — îl voia galben ca spicul copt — şi era evident că şi-l vopseşte. Îşi smulgea sprîncenele, probabil foarte groase la origine, şi acest lucru rămînea vizibil şi dizgraţios. Eforturile de a-şi deplila tuleiele de pe obraji erau zadarnice, urmele rămîneau încă mai obsedante. Se prăpădea să poarte funde şi funduliţe. Voia să îşi facă pieptănătura frumoasă şi să îşi împodobească pălăriile. Sau şorţurile. Dar de cum şi le prindea, ele se strîmbau şi se pleoşteau, contribuind ca înfăţişarea ei să devină aşa cum nu trebuie.

Nu conta că se ţineau copiii străzii după ea şi nici că scoteau fără noimă nişte ţipete insuportabile de păsări ciudate; aflase altceva uluitor despre biata de Nina : cică umbla cu limba scoasă după bărbaţi. Le ieşea înainte, fiţîindu-se ca să le atragă atenţia, acostîndu-i fără ruşine ; se povestea că se postase în faţa porţii, tot aşa, cu funde şi funduliţe pe ea, căutînd poziţii cît mai provocatoare, chiar şi în vremuri tulburi, cînd nici pentru un bărbat nu era indicat să stea în drum, aşa cum fusese în ultima parte a războiului şi imediat după el.

Era ahtiată după necunoscuţi, faţă de bărbaţii din cartier avînd sfiiciuni şi rezerve cumplite, pe ea interesînd-o tot ce venea de aiurea şi se ducea aiurea, într-un sens rămas cel mai adesea obscur pentru cei din vecini şi cu atît mai mult pentru adolescenta lipsită de experienţa vieţii şi însetată de toate misterele pămîntului. Din legendele puse pe seama ei reieşea de regulă că, în ciuda eforturilor depuse, niciodată, dar absolut niciodată Ninei nu i se întîmplase nimic ieşit din comun, ceva în sensul dorinţelor ei. Străinii, indiferent că erau soldaţi, oameni de rînd, trecători simandicoşi, se scurseseră prin faţa ei, ocolind-o şi lăsînd-o în

afara interesului lor, tot așa ca și ploaia care se scurge pe geam, de cealaltă parte a ferestrei.

Dezamăgită, dar niciodată descurajată, acceptase într-un tîrziu să se mărite cu un legător de cărți la o bibliotecă, nu un infirm în adevăratul înțeles al cuvîntului, dar foarte aproape de această noțiune ; soțul ei rămăsese într-un fel cocoșat și într-un fel șchiop de pe urma unei boli de poliomelită și era mai tînăr ca ea cu cîțiva ani buni. O idolatriza, iar după ce ajunsese tată a două fetițe, era încă și mai prins. Nina, însă, neschimbată, se împodobea cu funde și fundulițe și veghea asupra străzii, sau începea lungi peregrinări prin oraș ; cei care o credeau sărită de pe fix, nu prea aveau dreptate, ea fiind aceea, Titiana, edificată și convinsă în chipul cel mai direct. Izbutise să cîștige încrederea Ninei și să aibă parte de sfaturi din partea ei. Ceea ce auzise putea fi socotit coerent. O sfătuia să se mărite de tînără, să nu aștepte prea mult.

Cînd vorbea, carnea buhăită a obrajilor îi tremura, iar pielea ofilită i se acoperea de pete roșii, rostind pe tăcute ceva între suferință și speranță. Nina o prevenise pentru prima dată din inimă împotriva singurătății. Ea nu mai era singură, atunci de ce mai continua să caute ? — o întrebase cu perspicacitate puștoaica de la porțile lumii— avea un soț care o adora, două fetițe reușite și Nina confirma într-una „așa e, așa e", oftînd de fiecare dată, ar trebui să fie fericită fără nici o rezervă. De ce atunci . . .

— De ce atunci ?

— Ei, da. De ce ?

— Ah, *asta* vrei să afli. E greu să nu reușești toată viața ce ți-ai propus. Eu una nu renunț.

— La ce anume, tanti Nina ?

Țelul Ninei părea să nu aibă nume, fiind întru totul mai presus de înțelegerea fetiței care mai fusese pe atunci. Ia să văd, să văd, se concentră Titiana, să văd de exemplu . . . care ar fi fost reacția Ninei într-o situație ca aceasta creată de dobitocul de la cofetărie. Întrebarea lui caraghioasă și limbajul stereotip o irita — dacă *bineînțeles* nu aștepta pe cineva. Sigur că aștepta. A așteptat de cînd se știe. Poate că toate femeile așteaptă ceva. În orice caz, nu în sensul în care își imagina un găgăuță lipsit de fantezie și de forță lăuntrică. Așteptarea ei avea alt sens, era altfel orientată și avea alt conținut. În locul intrusului apăru un bărbat adevărat, capabil să transforme un univers gelatinos, să-i dea contur și individualitate. Chipul lui Armand Macavei-Bog-

dana o tulbură. Venea spre ea cu grație și impetuozitate. Nu avea rost să și-l amintească în acest moment.

Coborînd din tramvai se grăbi spre casă ca spre un liman. Îi luă pe copii de la bătrînă. Mirela îi sărise în brațe, aducîndu-i o aromă de flori de cîmp. Se ținea strîns de mîna ei și îi punea tot felul de întrebări.

— Cum a fost la ședință ?

Alin, în schimb, se ținea deoparte ca de obicei. Mirela continua să întrebe : Cînd se întoarce tati. Dar să-i spună *exact*.

Au ajuns acasă. Alin îi cere un creion roșu. Nu avea, răspunse instinctiv, fără să înțeleagă îndată de ce.

— Știu eu că ai un creion roșu și albastru în poșetă, izbucni trimfătoare Mirela.

Pe toate le știa.

— Nu am, crede-mă, Mirela. Pe acela pe care îl știi l-am lăsat la birou.

Sigur că da : în poșetă avea pachetul de țigări abia început.

Mirela se oferi să caute. Se oferi cu entuziasm.

— Nu ai voie să umbli în poșetă.

— De ce, mămicule ?

— Pentru că ai să îmi răvășești lucrurile. Nu am chef să mă apuc să le așez la loc. Am altele de făcut. Sînt obosită. Am avut o zi grea.

— Lasă-l atunci pe Alin să caute. El o să aibă grijă. Îl lași, mămicule ?

Alin o puse și mai rău în încurcătură.

— Dă-mi voie, mămicule, o să am grijă.

— Bine, bine, ceda ea în fața ochilor expresivi ai băiatului.

Lui nu îi putea opune rezistență. Îi dădu pe mînă poșeta, fie ce-o fi. Dar se întîmplă faptul curios că Alin o ferea pe Mirela să vadă interiorul rîvnit. Oricît se străduí fetița, nu izbuti să își strecoare privirea acolo unde Alin nu voi. Îi punea mereu umărul în fața ochilor curioși, rapizi în mișcări ca șopîrlele.

Iar ea se întreba neputincioasă ce se va întîmpla cînd băiatul va da de pachetul cu țigări ; o speriau de pe acum țipetele de mică sălbăticiune aținată ale Mirelei, așa cum și le închipuia — ia te uită ce are mămica ! Dă-mi și mie ! Vreau și eu ? Ia să văd, să văd, își repetă iute și făcu un calcul care se încheie destul de alarmant.

Tocmai atunci Alin închise poșeta cu un gest scurt, neașteptat.

— N-ai găsit, Alin ? îl întrebă mirată și încercă să braveze : Nu ți-am spus ! ?

Dar îi zvîcneau obrajii de rușine.

— Mai mult ca sigur, mamă, că l-ai lăsat la birou. Nu era nimic. Poftim poșeta. Mirela, noi hai să ne jucăm în balcon. Vii ?

Titiana rămase încremenită cu poșeta încredințată de băiatul ei ținînd-o ca pe un scut, în apărare. Gîndul care îi trecu fulgerător avu darul să o atingă și să o paralizeze. Deschise totuși poșeta și mai privi o dată înăuntru. Pachetul de țigări era chiar deasupra. Așadar, Alin îl văzuse . . . Îl văzuse! Și atunci de ce, de ce ? . . .

10

Noaptea a chinuit-o incertitudinea unei atitudini — ea și datoria. E puțin ametită dimineața. N-ar avea chef să intre în programul zilei, încă teren al ciocnirilor care n-au încetat de ieri, știe, însă, că nu are de ales și că un mic efort o va pune în mișcare pe direcția cunoscută. Se îmbracă la fel și își agață automat curelușa poșetei de umăr, dar îi provoacă repulsie nevoia de a arunca gunoiul menajer, după ce și ieri a evitat să facă aceasta. Astăzi nu mai are încotro. Îl împachetează în silă.

Din tramvai coboară prima, cînd vagonul încă nu oprise și pămîntul îi mai fugea de sub picioare, periclitîndu-i echilibrul. Nu se grăbea în adevăratul înțeles al cuvîntului, numai înainta cu hotărîre și voință pe mica stradă ce începea de la colț între fațadele mohorîte, și de trecerea vremii, dar și din pricina gustului în care fuseseră clădite. Păreau să întoarcă spatele străzii, nu se deschideau spre lume. Tăcute, închise, prea puțin prietenoase, acceptau, totuși, fără să aibă aerul vreunei concesii, automobile în locul landourilor. Această ambianță culmina cu imobilul impozant care era ținta ei de fiecare zi, institutul, prea plin de sine pentru a nu avea nevoie de o piațetă măcar care să-i creeze spațiul necesar afirmării imediate.

Oprită în fața lui prima dată, ridicase privirea, descumpănită de contraste și adăugînd la numele și titlurile celui căruia urma să i se înfățișeze, monumentalitatea fațadei, caligrafia impecabilă a treptelor de marmură, podoabele de fier forjat de la intrare și de la ferestrele parterului înalt, în ultimă instanță o nuanță în plus de timorare și de indispoziție. Nu venea cu plăcere și impresia i se întorcea cîteodată mai cu seamă cînd începea să urce treptele exterioare — unde ? — modificînd întrebarea pe parcurs — cum ? cum să se adapteze ?

Atribuia trecutului tiparul fix — o interferență poate izbutită între baroc și rococo, în orice caz fiind o chestiune de stil ; conținutul era contemporan și asta îi dădea o justificare, o ajutase să se liniștească, să-și mușamalizeze rezistențele, să creadă în adaptarea posibilă. Clădirea așezată cu spatele spre răsărit se împodobea dimineața cu un nimb înalt în care străluceau paiete de aur și de argint, șocînd-o aproape întotdeauna ca o imagine ireală, pictată pe un panou uriaș. Ești prea neînsemnată pentru mine, păreau să accentueze cu orgoliu podoabele complicate ale fațadei, precis desenate în lumina tare ; de data aceasta, însă, nu își mai feri ochii și nici nu își mai strînse umerii, înaintînd ca și cînd s-ar fi strecurat. Sînt om, se asigura pe sine, și ca atare deasupra ; fac parte indestructibilă din conținut, sînt cea *de azi*...

Și se apropia de liniatura impecabilă de sub intrarea cu rama de fier dată în lături, cu această convingere de bun augur pentru ce își pusese în gînd. Reevaluase într-un fel situația creată de Honae, preocupată de efortul de a trece dincolo de simplele impresii directe, de moment, atribuindu-le cu toată energia „femeii", misiunea ei socială cerîndu-i altceva, ducînd-o la concluzia unei explicații deschise și drepte, absolut necesare. Ca modalitate de a-l convoca pe Honae alesese să-i lase vorbă la portar. Institutul avea la intrare un om în uniformă, cu șapcă ornată auriu, foarte decorativă pentru a compune saluturi în armonie cu clădirea și autoritatea institutului. Bărbatul sur, nu numai din pricina părului, nu-i plăcea presupunînd că vina o purta, în afara uniformei pretențioase, a mustății de cabotin, a cozorocului dat cu lac strălucitor și zîmbetul neplăcut și profesional, confecționat și în plus împodobit cu un dinte de viplă, mai mult perfid și sarcastic decît binevoitor. Cel puțin așa îl considera ea.

Poate că ar fi fost mai înțelept dacă... Ia să văd, să văd... Ce i se întîmpla ? Ce însemna asta ? N-ar fi fost mai înțelept să găsească altă modalitate ? Să se ducă, spre exemplu, singură la laboratorul lui Honae, sau altceva la fel de simplu și de direct ? Să-i trimită vorbă prin Lena... Ia să văd, să văd, deși i se întîmpla ceva neprevăzut pe cînd mai suia : ostenise în chip straniu, își pierduse ritmul respirației, încetini pe la mijlocul scării de marmură, devenind șovăitoare la mers și — ceea ce devenea cu atît mai întristător — șovăitoare în ce își propusese. Asaltul îndoielilor începu. Cum să-i vorbească portarului suflînd în felul acesta, ca o înecată ? Și după ce că nu schimbaseră niciodată alte cuvinte în afara celor de salut ?

Se pomeni regretîndu-și impetuozitatea de navetistă, limbajul și asprimile necesare în șuvoiul cotidian, în zbaterea tumultuoasă a fiecărei faze în care vîrsta, sexul, comportamentul nu puteau fi decît obstacole și dificultăți cu urmări dintre cele mai neplăcute. Adolescenta delicată și pudică se retrăsese și se făcuse mică, din ce în ce mai mică în fața nevoii apăsătoare de a răzbi într-un vagon de tramvai și a ajunge astfel la timp la gară, iar la gară pentru a se sui în tren și a găsi loc neapărat. Timpul însuși nu mai avea nimic diafan și poetic, retezînd cu fervoare somnul cel mai plăcut, visele începute numai, comoditatea și dorul după stropul de căldură din așternut ; cu biciul în mînă timpul o gonea pe scări, pe stradă, îi călca urmele, silind-o să își facă loc cu coatele și genunchii prin puhoiul de călători care urca în tramvai și în tren, azi ca și mîine, din ce în ce mai dură și mai aspră, mîine ca și azi, uitînd educația de acasă și generalizînd acest fel de a fi, împingîndu-l atît de departe, încît o dată rămăsese insensibilă cînd o mamă cu copilul în brațe, în autobuz, îi reproșase lipsa manierelor și cei șapte ani de acasă.

În loc să se retragă, se luase la harță, fără să aibă sentimentul penibilului spectacol, considerîndu-se îndreptățită să își asigure înaintarea indiferent de condiții ; Barbu încercase în zadar să o tempereze, îl repezise și pe el, să o lase în pace, nu vede cum se poartă femeia aia și tot ea cu gura mare ! Își aminti cu două violente pete de fierbințeală în obraji scena de atunci, uimită că avea nevoie de asemenea aliați într-un moment în care socotea că își recîștigase echilibrul necesar, revenind la propria matcă întocmai ca un rîu după ce se revărsase fără socoteală.

Recîștigîndu-și respirația continuă, promițîndu-și totuși o altă modalitate de a intra în legătură cu Honae. Nu trebuia

să renunțe, nu-i așa ?, iată ce își repeta pe cînd străbătea micul coridor de la parter spre ușa cu încrustații splendide a bibliotecii. Va găsi un moment favorabil să urce la etaj, unde erau cabinele cercetătorilor și laboratoarele. I se părea simplu să bată la ușa lui Honae și să răspundă deschizînd cînd el îi va striga dinăuntru — „Intră".

Înviorată de plan descuie spre debara și își depuse acolo poșeta și sacoșele goale. Se privi în oglinda ovală cu cochetăria și cu ușurința adolescentei și studentei, așteptîndu-se să se revadă cu gîtul înalt, elegant arcuit și cu ochelarii în păr, licărind ca o diademă ; curios că nu o dezarmă reîntîlnirea cu sine, așa cum arăta azi, prea rotundă în obraji și cu o moliciune poate prea accentuată în raport cu vîrsta. Era mulțumită că se îmbrăcase ca și ieri în haine mai deosebite și profită de clipa de răgaz pentru a-și aranja părul. Pe urmă, așezată la masă și pregătindu-se să sorteze niște fișe, se întrebă îngrijorată mai întîi vag — cum, adică, să se apuce să bată la ușa aceea tam-nisam și să aștepte îndemnul dinăuntru, „intră" ?

Evident, se familiarizase cu munca ei, devenind prezentă acolo unde la început nu se văzuse deloc. Directorul ținuse să îi atragă atenția asupra „cronicii" începută de celălalt bibliotecar, cel dinaintea ei, sugerîndu-i să asigure continuitatea „frumoasei acțiuni".

— Te-ai uitat cumva peste paginile istoriei noastre ?

Din caietul dictando de format mare, excelent caligrafiat de o mînă migăloasă, luase la cunoștință că institutul purtase mai multe denumiri în lungul anilor pînă ce ajunsese să se cheme ca acum : „Institutul de metode fizice de cercetări și analize" și că era opera de căpetenie a lui Macavei-Bogdana, pomenit încă din prima frază a „cronicii". Se mai vorbea de succese, de greutăți, de titluri de glorie — institutul găzduise cu un deceniu în urmă un congres internațional — și de asemenea de institutele de cercetări din țară și din străinătate, și pretutindeni numele lui Macavei-Bogdana apărea în prim plan, se remarca, se impunea, obligînd-o să salute amintirea lui impozantă.

Încetul cu încetul i se contură existența necunoscută a institutului, aceea pe care nu o vedea și totuși exista și căreia fantezia ei îi dădu numele de „cealaltă față". Era „fața" laboratoarelor, a cabinetelor de lucru, a activității misterioase și intense a aparatelor, a substanțelor chimice, a electricității și a tuturor celorlalte elemente de cercetare despre

care în „cronică“ se vorbea în termeni pe care cu greu îi putea descifra și acum, după toată activitatea depusă în bibliotecă în interesul cercetării științifice. Laboratorul lui Honae aparținea acestei „celeilalte fețe“, necercetată încă de ea, de aceea se oprea cu planurile ei ca în fața unei bariere. Să treacă dincolo, să nu treacă ? Dar dacă Honae nu era singur și dacă se pomenea supusă privirilor curioase ale bărbaților contrariați de neașteptata ei sosire, de încurcătura pe care o crea în acest fel ? Și însuși Honae, țelul efortului ei, nu ar fi fost îndreptățit să se irite în stilul bine știut din ședințe — ce dracu mai vrea și asta ? Pentru ca s-o întrebe cu exagerat accent oficial :

— Pe cine căutați ? Ce doriți ?

Avea nevoie să stea de vorbă cu el, să-l întrebe ceva, să afle ceva... ceva foarte important, ce nu mai știa să numească, deși i se părea primordial, de o importanță covîrșitoare, care depășea o stare de moment... de moment... Dar era în van, hotărîrea i se risipea ca apa din paharul răsturnat ; retragerea începută în cabinet se transformă în panică afară, și în plîns pe coridor, *văzîndu-se* cu groază năpustindu-se pe scară în jos, poate lovindu-se de alți bărbați, făcîndu-se de rîs, poate izbindu-se chiar de director, putîndu-și închipui uluirea lui grațioasă față de asemenea ieșiri necugetate.

— Ce e cu dumneata ? o va întreba și ea se va opri, se va întoarce spre el, îi va spune dintr-o suflare că e vorba de transferul lui Honae și că ea nu e de acord. Se amăgi cu forța replicei ei teatrale — interesele cercetării din institut impun... sigur că da, impun... Pe cînd el o privea *într-un anumit fel.*

— Ce știi dumneata despre institut și despre cercetare ? Ce vrei să spui ?

Încă un film imaginat se sfîrși cu un șir de sughițuri ca o grindină dezlănțuită peste o zi închisă, nu prea luminoasă, dar și fără nori prea mulți, destul de senină în fond. Nu ar fi fost mai înțeleaptă soluția dintîi : să lase simplu vorbă la portar ?

— Ce fel de om e portarul, tușă Lena ?

— Îmi place că te-ai îmbrăcat și azi frumos. Îți șade bine. Roși ușor sub laudă și mai ales sub privirea cercetătoare a tușii Lena, dar nu renunță și repetă întrebarea cu privire la portar. Cum să fie ? Un om ca toți oamenii. Dumitale cum ți se pare ?

— Știu și eu ? Nu voia să-și dea în vileag adevăratele impresii. Dumneata îl cunoști mai de mult și mai bine.

— Asta așa e. Într-o vreme își găsise să facă pe elefantul cu mine, știi dumneata cum se întîmplă, ți se pare că e un fleac, numai că și-a găsit și el cu cine ! După aia a fost pace și bună învoială între noi, după ce l-am pus la locul lui. Numai cu un cusur tot rămîne.

— Mustața, o stimulă Titiana cu umor și tușa Lena se miră — ce avea mustața lui ? Îmi face impresia că parcă e lipită, ca la actori, la teatru.

Lena rîse.

— Bată-l norocul lui de actor ! Altu-i cusurul. Nu știu de unde i-a intrat lui în cap că-i stă bine dintele ăla care zice el că e de aur. Auzi la el ! Îmi umple capul de cîte ori mă vede, ce bine i-a lucrat dentistul și ce perfect îl aranjează. Și dacă am nevoie de un meseriaș priceput pentru dinți, unul bun, bun de tot, apoi îmi dă și mie adresa. N-ar fi mai înțelept pentru el să se uite în oglindă și să se privească limpede și drept ? Și-ar da seama că tot arătîndu-l în dreapta și în stînga nu face altceva decît să arate ca un maimuțoi !

Din această perspectivă, misterul dintelui se anihila de la sine ; și omul redevenea ceea ce era în realitate. Mîine va lăsa vorbă prin el lui Honae, căci avea nevoie să lămurească absolut cîteva aspecte ale transferului său.

Între timp, tușa Lena aduse vestea că institutul va primi zilele acelea un oaspete din străinătate. Nu știa de unde, dar ea, Lena, și primise instrucțiuni cu privire la ordine și curățenie. De flori și cafea se ocupă secretara și a fost chemat și portarul pentru instrucțiuni !

— De azi dimineață tovarășul director nu mai prididește. A sosit primul și a început cu mine. Pe urmă a luat la rînd laboratoarele. L-am auzit vorbind cu tovarășii cercetători, dîndu-le în grijă cum să se pregătească.

Mînată de treburi, tușa Lena plecă și veni în mai multe rînduri ; ea, Titiana, conta o dată mai mult pe întrevederea cu directorul, acum cînd va veni sau o va chema în vederea acestei vizite. Deducea din lectura „cronicii" că se dădea o mare importanță relațiilor cu alte institute și cu personalități din lumea științei. Nu se putea să nu se vadă cu dînsul astăzi, își zicea, căci nu se putea ca el să neglijeze tocmai biblioteca.

Ajutată de Lena începu să pună în ordine cărțile, cataloagele, celelalte lucruri din jur. Tușa Lena sporovăia necon-

tenit. În ce paragină preluase institutul clădirea aceasta folosită un număr de ani ca internat pentru o școală de ucenici.

— Poți să îți închipui cum erau parchetele ! O nenorocire ! Date cu motorină, zgîrîiate și nespălate de cine știe cînd. Mă apuca jalea cînd treceam dintr-o cameră în alta. Și tovarășul director mă ținea din scurt, că numai de mine depinde. M-am apucat să frec la parchete, frecam pînă îmi ieșeau ochii. Cu leșie le spălam și cu lacrimi, de, că dădeam cu peria cît îmi îngăduia sufletul și vărsam lacrimi de mă doare și azi inima cînd îi văd pe unii cum calcă, de parcă ar umbla cu ghetele peste ființa mea, uite-așa simt și mă podidește cîte-un sughiț de cred că se rupe ceva în mine !

Din paragina descrisă, Armand Macavei-Bogdana făcuse un palat, adevărat lăcaș pe măsura destinației lui științifice ! Nu se putea ca tocmai el să ocolească biblioteca, unul dintre locurile de frumusețe și de stil ale localului ! Titiana Toader privea critic toate amănuntele încercînd să își imagineze cum ar vedea directorul aceleași lucruri.

— Să mă crezi, mai spuse o dată Lena, ceva mai tîrziu, că peste tot se fac aceleași pregătiri. Toți se străduiesc, dragii de ei !

11

Se văzu cu Honae pe neașteptate. Era cu spatele cînd auzi ușa. I se opri inima, crezînd că intră directorul. Se întorsese, pregătită să întîlnească statura dominatoare a lui Armand Macavei-Bogdana ; aproape că țipase de surpriză. Și pe semne că pe fața ei se citea uluirea stupidă care o paraliza, urmată instantaneu de erupția unui val fierbinte de sînge, care-i izbi obrajii, tîmplele, timpanele, pentru că el se opri contrariat. Îl privea probabil holbat și prostește, de arăta și el așa de stînjenit și de stupid, ținut locului chiar lîngă ușă. Cert este că era incapabilă să se adune și să aibă vreo inițiativă cît de cît logică. Dar nici el nu avea. În mod paradoxal, această încurcătură îi apropia, cel puțin ea se emoționă cu simpatie față de el ; și gestul cu care își repezi el ochelarii avea ceva necunoscut și înduioșător.

În același timp auzi ca de departe vuietul grindinei. Venea și ca din fantezie și ca din realitate. Nervii ei, pînă atunci în mișcare, de la tensiunea anterioară revenind încet, deformaseră zgomotul ce stăruia ; de fapt suna banal telefonul. Nu era o grindină destinată să zdrențuiască din senin o zi liniștită și poate însorită. Soneria pornea și se oprea cu o stăruință exasperantă. Asta era tot. „Îmi dai voie ?" îi ceru lui Honae încuviințarea, fără glas, numai prin gest și prin expresie. El rămase nemișcat în același loc, lîngă ușă. Titiana ridică receptorul.

— Tu ești, alo, tu ești ? era întrebată de-o voce pe care nu fu în stare s-o recunoască, deși i se părea foarte cunoscută.

— Cine e la telefon ? întrebă iritată.

— Alo, i se răspunse, alo, ce e cu tine, alo, tu ești, Scumpa ? Nu se aude bine acolo ? Să vorbesc mai tare ? Alo. Cum cine e la telefon ? Eu sînt, Scumpa, eu Barbu. Alo, mă auzi ?

Cum să nu-l audă, îl auzea, dar nu putea să priceapă ; era o farsă, să fi fost adevărat ? De unde îi vorbea ?

Dar era și Honae de față, din nou Honae, intrat o dată cu convorbirea telefonică dintre ea și Barbu, ca într-o piesă de teatru ; și exact ca într-o scenă repetată de nenumărate ori, ea ar fi voit să-l vadă retrăgîndu-se, pe cînd el înainta încetișor spre scaunul pe care mai șezuse într-un fragil și nenorocit echilibru, obligînd-o să își împartă — nefericită — interesul și într-o parte și în alta.

— Mă scuzi numai o clipă ? îi ceru ea lui Barbu și acoperi receptorul cu palma. Dorești vreo carte ? îl întrebă pe vizitatorul nedorit. Pe cînd el se așeza parcă mai temeinic, ca și cînd urmărea s-o necăjească sau să o provoace. De data aceasta echilibrul ei devenea fragil, jenată de mîna care îi transpira pe telefon și de ceea ce auzea de la Barbu după ce îi spuse : Continuă acum. Da. Ce vrei ? Nu, nu sînt singură. Vezi bine, și nu uita că mă chemi la birou și că aici am de lucru, sînt ocupată cu diferite treburi de serviciu. Imaginează-ți că sînt ocupată, și nu cu fleacuri. Nu mut cărțile de pe raft pe masă și viceversa, nu, mai bine mi-ai spune cînd te întorci. Copiii mă întreabă, Mirela mi-a împuiat capul. De cum se scoală dimineața începe să te caute, te strigă și scormonește după tine. Sper că nu ți-ai stricat stomacul și nici n-ai zgîriat mașina.

Se ferea să-l privească pe Honae, conștientă de întîmplare, simțindu-se vinovată și caraghioasă, pe cînd el aștepta tacticos, punîndu-și un picior peste altul și privind în altă

direcţie cu o indiferenţă subliniată. Prezenţa lui era insolită şi o călca pe nervi. Senzaţia devenea fizică, bătînd în obraji cu violenţă. Îi amintea lui Barbu de nerăbdarea Mirelei, deşi nu se putea elibera nicicum de obsesia prezenţei impasibile a lui Honae, din care pricină nu izbuteşte să fie nici firească, nici tandră, iar vocea se încarcă îngrijorător cu ascuţimi şi durităţi neplăcute. Se teme ca nu cumva Honae să observe schimbarea şi priveşte spre el cum stă pe scaun cu partea de sus a trupului însufleţită, poate chiar uşor agitată din pricina unui hohot de rîs, stăpînit cu greutate. Nu-şi poate lua ochii de la ceafa lui. S-ar aştepta să o vadă zvîcnind.

Barbu tocmai o anunţa că va sosi curînd acasă, poate chiar în cursul dimineţii următoare, i se păru că e cam abrupt, dar nu putea fi atentă la amănunte cu o ureche străină între ei ; ar dori să ceară explicaţii, dar nu e singură şi felul cum stă Honae cu capul plecat de parcă ar rîde pe ascuns o terorizează. Aşa cum stă, expunîndu-şi privirii ei ceafa de unde pornesc semnele violenţelor lui în şedinţe şi, desigur, şi în alte ocazii care-i rămîn necunoscute, îi dă un sentiment suprem de jenă, de inferioritate.

Depune, în sfîrşit, receptorul, oftînd.

— Ştii, ar vrea să înceapă o scuză, dar el o preîntîmpină :

— O mică ceremonie de familie, ştiu, am învăţat lecţia.

— N-a fost decît o coincidenţă pentru care îmi cer scuze, deşi nu am nici o vină. Doresc să nu rămîi cu impresia că tot timpul nu fac altceva decît oficiez prin telefon astfel de ceremonii de familie. Mai am şi alte treburi.

Aluzia lui avusese o maliţie supărătoare, nu era lipsită de răutate, o răni, şi, deşi îşi dorise enorm de mult o convorbire cu el, acum nu mai voia nimic altceva decît să-l vadă plecat cît mai repede. Deci, ce voia să-i ceară ? îl întrebă cu rigiditate.

— Un singur lucru : să ştiu dacă sînt chit cu biblioteca, dacă nu mi-a mai rămas vreun cont deschis de care să fi uitat sau pe care să-l fi neglijat.

Şi ea, mai mult decît rigidă, aproape tăios :

— În chestiunea transferului nu am făcut nimic. Pur şi simplu nu m-a întrebat nimeni nimic. Dar asta nu e o scuză.

— Evident, evident, bombăni el privind în altă parte. Mă şi aşteptam la asta, fără să-ţi fac vreo vină. Cunosc relaţiile din acest institut şi ştiu la ce să mă aştept şi la ce nu.

— Dealtfel, nici nu înţeleg prea bine . . . Gîndul i-o luă înaintea cuvintelor ; fu nevoită să se oprească, să răsufle,

să se echilibreze. Adică, la ce se aștepta sau nu se aștepta el. Cum să înțeleg asta ?

— Abia după aceea mi-am dat seama de eroare. În unele case nu se obișnuiește. Dar nu contează. De plecat, tot am să plec. În orice condiții.

— În definitiv, de ce ții cu atîta dinadins să pleci din institut ?

Gestul cu care își împinse el ochelarii îl trădă extrem de nervos.

— Nu pentru acest lucru am venit.

— Te rog. Aș vrea să știu, să înțeleg.

El o privi, în sfîrșit.

— Presupunînd că ți-aș explica într-un fel, nu văd ce rost ar avea. Plec din propria mea voință, plec cu bucuria în suflet și cu cîntecul pe buze. Mă duc învîrtindu-mă !

— Dar de ce ? Care e motivul ? De ce și pentru ce ?

— Din nevoia de mișcare, dacă te satisface acest răspuns. Viața e mișcare, un adevărat perpetuum mobile. Nimic nu stă pe loc. Mișcarea este infinită, este o lege căreia mă supun fără să crîcnesc.

Îl privi nemulțumită.

— Nu putem discuta și altfel ? Mai altfel ?

— Cum adică ?

— De exemplu, serios. Nu îmi vine să cred că pleci din institut doar dintr-o întîmplare, să zicem pentru un loc mai bine plătit în altă parte. Mi-am format și eu anumite păreri de cînd lucrez aici. Așa ceva nu mi se pare explicit.

— Și de ce nu ?

— Pentru că ești un sentimental, ar fi vrut să răspundă, dar formulă altfel ceea ce gîndea : Pentru că greu îmi pot imagina un cercetător de vocație — el strecură un fel de mormăit care putea să însemne un simplu cuvînt, „literatură“ — ei, da, de vocație, aceasta este părerea mea ; deci, că un cercetător de vocație pleacă din locul ce-i este destinat și i se potrivește ca o mănușă, pur și simplu din „nevoia“ de mișcare. Fă-mă să înțeleg, de ce ?

El își repezi ochelarii cu oarecare violență.

— Mă tem că am provocat fără să vreau o încurcătură a naibii, o confuzie regretabilă. Nu merită să îți faci din asta procese de conștiință, crede-mă ; am avut nesăbuința trecătoare de a socoti literă de lege ceea ce mi s-a spus de formă. Nu are rost să stăruim pe tema asta, eu unul am încheiat. Îmi lichidez obligațiile și pornesc la drum. În momentul de față sînt un pelerin pe punctul de a pleca.

— Mă obligi să insist ?!

— E cam tîrziu, tovarășă Toader. Din nefericire nu mai sîntem în aceeași casă și deși sînt încă aici, de față, în realitate mă și aflu afară, pe drum și nimic nu mă poate întoarce. Fie că mi se acordă transferul, fie că nu. Mi-a venit greu pînă m-am obișnuit cu ideea . . .

— Înseamnă că toate motivele invocate față de mine . . . În loc de motivul real . . .

— Sînt suficient de departe ca să nu mai aud nimic din urmă. Crede-mă, tovarășă Toader, nu mai are rost.

— Dar de ce ? De ce e nevoie să pleci ? Iată ce vreau să aflu.

Evitînd s-o privească, însă foarte palid, el răspunse în vînt — îl împingea, da, asta îl împingea : „nevoia de mișcare". Sufocîndu-se, pentru prima dată furioasă și rea, gata să pună mîna pe ceva greu de pe masa de lucru și să arunce, să lovească, să producă suferință cu orice preț, ea își zise că ar fi lovit neapărat pendula și fu în primejdie și tușa Lena care din două în două minute se uita înăuntru încercînd să spună ceva. În ea însăși ar fi aruncat cu cel mai greu obiect ce ar fi găsit, cu toată furia și disprețul meritat de slăbiciunea care-o obliga la lașități și compromisuri. În loc să ia ofensiva, stătea gata să verse lacrimi ca o femeie. Se purta ca o femeie.

Deodată, lovi cu palma în masă.

— Ia ascultă, tovarășe Honae, ia loc. Și dumneata, tușă Lena, nu mai deschide ușa. Nu am nevoie să îmi cumperi nimic, dacă asta vrei să știi. Du-te sănătoasă. Și dumneata ascultă-mă și stai jos cum ți-am spus, îi adresă energic lui Honae, care, luat prin surprindere, își repezi ochelarii în sus.

— Păi, tovarășăăă . .. nu mă lua așaaa . . .

— Ai grijă cum îmi vorbești. Nu sînt acum bibliotecara, așa că fii atent.

Ceafa lui zvîcnea, roșindu-se. Prima ei satisfacție. El se așeză, dar îi vorbi cu alt ton, cu un fel de compasiune și prietenie ; ținea s-o asigure că niciodată nu a nutrit resentimente față de ea, nu merită să ne aducem aminte și să ne uităm urît unul la celălalt.

— Nu, realmente nu. Nu e vina dumitale că biblioteca institutului este splendidă, cu legături de lux și cu titluri aurite, etalînd o strălucire sterilă.

— Îți cunosc părerea. Nu ai dat niciodată altă soluție cel puțin cît știu eu, decît pe aceea a schimbării bibliotecarei. Crezi că asta ar soluționa în adevăr situația, așa cum dramatizezi dumneata ?

— Dacă e să spun adevărul, pe mine nu mă mai interesează. Toate aparţin trecutului pentru mine. Rămîne să le rezolvaţi şi pe mai departe în acelaşi mod şi vă va fi cu mult mai uşor cînd nu am să mai fiu eu, cel „clonţos".

Încă nu se aşezase şi ea îi repetă mai autoritar ca înainte să stea.

— Fă-mă să înţeleg ce se întîmplă !

Aşezat în fragilul lui echilibru, el o luă de la capăt, cu răbdare, resemnat şi neputincios ; îi era dor de o schimbare, îşi dorea să vadă figuri noi şi să audă glasuri noi.

— E ceva rău în asta ? întreba, făcînd pe naivul.

— Nu e rău. Nimic nu e rău. Dar nu mă mulţumeşte.

— Dar ce sentiment îţi produce, tovarăşă Toader ?

— Mă derutează.

Se lăsă pe speteaza scaunului incomod, întrebîndu-se cît era numai răutate în stare pură şi cît desperare la acest om care căuta cu fervoare să se ascundă după cuvinte şi expresii. Avusese la un moment dat impresia compasiunii lui şi efortul pe care îl făcea ca să modifice cursul convorbirii.

— Vorbeai de „nevoia de mişcare", reluă ea într-o stare difuză, sentimentală. Fără să vrei ai realizat un contrast. De exemplu, că eu mă aflam nu de mult în plină mişcare, o mişcare dinamică, de toată frumuseţea, pe care am părăsit-o. În ceea ce mă priveşte, a trebuit să ţin seama că nu am de ales : cu doi copii şi fără nici un ajutor de la cineva. Am fost obligată să cedez. Venind aici, prima impresie a fost că mă *ridic*, fascinată de nivelul institutului. Am început să îmi merit locul şi schimbarea. Poate că am săvîrşit greşeala de a interpreta simplist noul meu loc de muncă, în aparenţă şi, de ce nu şi în realitate ?, un colţişor călduţ, numai bun pentru o mamă în situaţia mea. Există, deci, o explicaţie. Poate că te-am făcut să înţelegi. Asta îţi cer şi eu dumitale : să mă faci la rîndul dumitale să înţeleg. Nu numai de ce pleci dumneata, ci de ce ar pleca dintr-un institut de cercetări ştiinţifice un cercetător, indiferent cine ar fi acela.

Honae îşi împinse ochelarii spre frunte. Ceafa îi ajunsese violetă, dar el nu se mai repezi.

— Concentrează-te puţin asupra atribuţiilor mele sociale, dă-le importanţa cuvenită. În cadrul acestor atribuţii ai şi venit la mine acum cîteva zile : să continuăm în acest cadru.

— Vom continua, dar nu prea multă vreme. Eu, în curînd . . .

— Tovarășe Honae ! îl chemă ea la ordine.

Privirile lui se plecară.

— Te rog, iartă-mă. Nu sînt pregătit pentru discuția ce îmi propui. Nu te supăra. Sînt prea copleșit. Venisem pentru altceva. Dacă te-am jignit a fost fără voia mea și te rog să uiți.

— Ce vrei să spui ?

— Mi-am primit plata pentru purtarea mea nedemnă. Dacă ai puterea să treci peste așa ceva, am putea uita și am putea fi prieteni.

Titiana se ridică impresionată. Îi întinse mîna.

— Să fim prieteni, tovarășe Honae.

El i-o apucă sfios și voi să i-o sărute.

— Dar nu așa. Își retrase mîna, sau începu un gest de acest fel. Vreau să ne strîngem mîna ca prieteni și tovarăși. Așa da.

Amîndoi făcură aceasta cu sinceritate și participare. Honae își repezi ochelarii emoționat.

12

Cine sînt, ce sînt, cît sînt ? își repeta întrebător, continuînd cu oarecare monotonie tristă ca ploaia de toamnă — ia să văd, să văd. Încerca distanțarea și punctul de observație cel mai potrivit, ajungînd să se privească de sus și de departe, ridicată deodată la mare înălțime. Studentă fiind, văzuse odată în timpul practicii de vară la cîmp, o trîmbă de praf ridicată dincolo de un lan de cucuruz de o mașină nevăzută ; a fascinat-o — dacă este exactă amintirea ei — nu praful în sine, compact ca un nor de boia, ci ampla și lenta lui reașezare. Părea că îl absoarbe o gură ascunsă ca pe un fum de țigară. În acest fel revenea către sine, lăsîndu-se încetul cu încetul din încordarea înaltă și de mare emoție, depunîndu-se în vechiul tipar, deși cu mai puțină temeinicie decît înainte. Părea să fie gata să se ridice din nou, răscolită ca și praful de pe drumul de pămînt din memorie. Și, cum se așeza, înfățișarea cunoscută se modifica, amplificîndu-se sau

diminuîndu-se, limpezindu-se și tulburîndu-se totodată — cine sînt, ce sînt, cît sînt ?

Să văd, încercă să se dezmeticească, ia să văd, să văd, tinzînd către o limpezime, poate aceea de unde plecase, sau o alta mai perfectă și mai potrivită cu firea sa. Pe unde umblase ? De ce se afla aici ? Mama îi spunea de multe ori că își vrea copila cu școală, să facă, adică, ea ce n-a putut mama să facă, spetindu-se întru realizarea acestui nobil țel. Învățase bine și în liceu și în facultate. Ca studentă avusese bursă și o dată, cînd bursa îi fusese periclitată și-i spusese mamei aceasta, rămăsese uimită de ochii speriați cu care îi era primită vestea. Nu crezuse să facă o asemenea impresie !

— Greu o să ne fie, mamă dragă, se jeluise mama.

— E un examen greu, mamă, nu cred că am să izbutesc.

— Vai și vai !

— Nu am voie să greșesc și eu măcar o dată ?

Trăise efectiv revolta perfecțiunii proprii — cel puțin ceea ce socotise atunci ca perfecțiune — dar se ambiționase să învețe. Și tot mama, văzînd-o în plin efort, cu cearcăne sub ochi și fără cheful rîsului, o îndemna să se lase, să se menajeze, să aibă grijă de sănătatea ei.

— Ce-o să ne facem, mamă dragă, dacă dai în vreo boală ?

— Greu o să ne fie atunci, mamă.

— Lasă-l în amarul lui de examen. Ne descurcăm noi și fără bursa ta.

Rămăsese cu bursa, dar se împovărase cu o renunțare, căci la mijloc fusese o iubire, căreia îi dăduse prea mult și poate că nu-i dăduse cît merita. Întîrzia seara în parc sau la cinema, pleca dis-de-dimineață ca să se ducă la ștrand, era ahtiată după seri de dans, iar mamei îi motiva cu timpul dedicat bibliotecii, conspectării și realizării unor lucrări științifice, etc. Cu cît se apropia examenul cu atît se simțea mai nepregătită. Încă nu fusese niciodată în situația de a-și „încerca norocul", prezentîndu-se la un examen doar ca să se prezinte și să nu aibă temelie ; cel puțin aceasta era soluția genială a băiatului, care susținea că așa ceva se mai întîmplă și că nu se face gaură în cer dintr-atîta.

— Cu puțin tupeu, puștoaico, te-ar putea lua cineva în serios și să te creadă tobă de carte. E nevoie de o privire mai așa, mai dată naibii .. N-ai probleme !

— O privire ca în filme ?

Nu îl putuse lua în serios și nici nu s-a hazardat, preferînd să își întrerupă idila și să se pună cu burta pe carte. Și

nu la bibliotecă, așa cum pretinsese pînă atunci, ci acasă, pînă noaptea tîrziu și dimineața din zori, udîndu-și fața cu apă rece cînd o dobora oboseala și o amenința somnul. Asta sînt eu ! Timp de un an a fost în stare să stea într-un sătuc și să vină numai de două ori pe săptămînă la oraș. Mama se topea de dorul ei, plîngea cînd o vedea sosind, plîngea cînd pleca. Poate că vărsa tot timpul lacrimi din pricina ei. Dar ea își dovedea, sieși în primul rînd, că e tare, că e capabilă să stea pe picioare proprii, sacrificînd un timp prețios, plămădind în adîncul ființei ei, cu multă ambiție și fantezie aspirații înalte, ambițioase. Barbu glumea că își va aduce altă femeie în casă și ea găsea resurse să rîdă laolaltă cu el, deși în singurătate sau în cămăruța cu pămînt pe jos — așa mai era pe atunci — se apuca să bocească pînă i se tăia răsuflarea, sub spaima unei perspective de acest fel.

A continuat, tot plină de curaj, cu naveta. Se scula la cinci dimineața ca să prindă cursa ; oricît îi era de silă iarna și pe vreme rea, nu s-a dat bătută niciodată. Nici o absență nu a avut în vremea aceea. A fost învinsă ceva mai tîrziu nu printr-o luptă piept la piept, ci învăluită, insuficient sprijinită pe flancuri. A dat înapoi și a fost destul un singur pas ca să urmeze și ceilalți. Mai întîi a acceptat o întrerupere de un an, care s-a dublat și amenința să se tripleze, să se permanentizeze. Barbu insista cu încă unul sau doi copii. Îi făcea aluzii numeroase la „internatul" visat, temă de glume, dar și de meditație serioasă.

— Să mai așteptăm, să vedem ce-o fi.

La stăruințele ei, Barbu folosea abile tergiversări, făcînd timpul să treacă și ea să se complacă să stea deoparte, văzînd de copii.

— Mirela e debilă, are încă nevoie de îngrijiri.

A fost adusă în situația de a pune piciorul în prag, obligîndu-și bărbatul să dea înapoi. Dar nu de tot. Se ținuse tare, totuși, pretinzîndu-i să nu se mai întoarcă la vechiul post, ci să rămînă în oraș, restul urmînd să rezolve cu creșa, grădinița, cu o femeie angajată și așa mai departe.

S-a zbătut să se întoarcă la profesia ei, chiar reluînd naveta și toate neplăcerile acestei modalități de a exista ; de data aceasta nici Barbu n-a cedat din pretențiile sale, stăruind atît de încăpățînat și de pătimaș, încît a ajuns să creadă și ea că e posibilă o altă cale. Cînd l-a auzit oferindu-i varianta cu biblioteca i s-a oprit inima în piept. Contemplînd acum această amplă și dramatică mișcare de reașezare interioară își spune că a fost atît de bogată încît a putut pierde

cîte ceva, fără să rămînă slabă în fața vieții. Numai gîndindu-se la felul cum se îmbrăca înainte și cum se îmbracă azi și o apucă jalea. Norocul ei că a avut încă suficientă prospețime în momentul întîlnirii cu Armand Macavei-Bogdana. Cea mai bună recunoaștere a avut-o în privirea lui încurajatoare, strălucitoare de simpatie, pe cînd ea abia punea întîiul picior în institut.

Saluta această amintire cînd zgomotul ușii o făcu atentă că a intrat cineva. Și cine altul putea fi, decît el, cel așteptat, cel ce trebuia să sosească neapărat ! ? Fu primul ei impuls. Se afla în plină stare de alarmă : mîna peste păr, cealaltă peste bust și talie ; și ochii peste lucrurile înconjurătoare, ocolind mai întîi îndelungat și de departe peste masa cu cele douăsprezece scaune monahale impecabil aliniate, peste rafturi, peste pendula care se mișca tăcut, impecabil.

— Am venit în numele tovarășului director.

Voce de femeie. Nu-i vine să creadă. Se întoarce și privește. Suava secretară zîmbește. Spune ceva și glasul pare a fi în contrast cu perfecțiunea surîsului ei. O fixează și n-o aude, căci gîndul i-a coborît adînc în subteranul ființei ei, alunecînd ca o apă freatică — dintr-o simplă gelatină se realizase o creatură grațioasă, suficient de abilă pentru a părea inteligentă și bine pregătită pentru ceea ce făcea. Știa de la tușa Lena că secretara nu avea decît liceul. Atunci de unde aerul ei de superioritate ? De unde această distanțare ? Mai tîrziu, Titiana își va amenda primele impresii : secretara nu era decît un reflex, nici măcar o „creație", ci o confecție, compusă măiastru din tot ce oferea cosmetica și moda unei femei nu prea frumoase, mediocre din punct de vedere intelectual. pentru a prezenta — mai mult sau mai puțin perfect — frumusețea și spiritul feminin al epocii. Zîmbea încîntător, e adevărat, dar abia își putea ascunde aroganța de a reprezenta autoritatea supremă în institut ; în realitate nu făcea altceva decît să repete papagalicește ceea ce i se dictase mai sus. În zadar își modula vocea — și ea confecționată din cristal și mătase — sunînd ca soneriile electronice în două tonuri suave pînă la dizgrație ; ceea ce spunea nu venea din căpșorul ei coafat la perfecție. Urmărindu-i mișcarea plină de grație a gurii rujate fără cusur, îi venea să țipe — de ce ?

De ce nu venise personal, de ce nu îi acordase ceea ce i se cuvenea, de ce o umilise ? Tripla întrebare se asocie cu un gust sălciu, foarte neplăcut ; făcea să vuiască în forul ei interior glasul supușeniei — și uite așa, încetul cu încetul,

m-am așezat după placul lui, m-am așezat, m-am așezat... Tușa Lena. De departe și de aproape. M-am așezat după placul lui... Ceea ce însemna că ea nu... Că ea nu intuise, nu înțelesese... Că ea nu îl ascultase pe omul acesta care se pasiona să construiască numai în armonie cu sine, devenind refractar și distant față de tot ce distona sau ieșea din estetica sa personală !

Ia să văd, să văd, gemu adînc și numai înăuntru, crispîndu-și degetele de marginea mesei ei ; de cînd *nu mai conta* în fața lui Macavei-Bogdana ? Și în ce fel, pînă unde anume, *nu mai conta* ? Și de cînd ? Nu se îndoia că prima impresie îi fusese favorabilă. Deși și atunci avusese un moment de deznădejde care nu se poate să nu-i fi modificat trăsăturile chipului și lui să-i fi scăpat amănuntul ; atunci cînd se simțise plutind în vid, ca un paianjen atîrnat de firul lui mai subțire ca un vîrf de ac, ceea ce însemna că făcuse inutil efortul acestei solicitări. Ea se dădea de ceasul morții și el surîdea radios ; îi vorbea de personalitățile înconjurătoare, aparent niște obiecte fără suflet, dar care o obligau să le salute în tăcere, cu pioșenie așa cum le prezenta el, și în ea se zbătea o aversă de lacrimi desperate și lipsite de sens, gata să se reverse nebunește.

Cînd fusese adusă pendula în bibliotecă, fusese întru totul în acord cu el — se potrivește ca stil, nu-i așa ; și dacă fusese stînjenită, bîiguindu-și încuviințarea — de care el nici nu avusese nevoie, pentru că nu își pusese cuvintele nicidecum sub semnul întrebării — fusese stînjenită pentru că, luată prin surprindere, arăta mult mai puțin decît obiectele din jur. Norocul ei că pe atunci încă nu se lăsese în voia cotidianului cenușiu așa cum i se întîmplase puțin după aceea. Atunci, să fi fost în ședința dominată de rafalele lui Honae, cînd ea izbucnise în suspine neroade ? Iată la ce rezultat ajunge, îi reproșase directorul lui Honae, în pauza penibilă care urmase, dar oare, superioara lui maliție, aceea a directorului, îl privea numai pe inginer ? Nu lovise indirect și în ea, atunci cînd pronunțase mătăsos-sarcastic : pe femeie să n-o atingi nici cu o floare !

Privirea ei recunoscătoare să-l fi făcut pe el să o creadă umilă ? Nu i-ar fi fost pe plac umilința. Macavei-Bogdana avea vocația celui puternic, dominînd pe baza unui cod al nobleței care i se potrivea cu naturalețe. Mai avea ce să-și reproșeze în legătură cu acest moment ; după ce dăduse dispoziții în legătură cu crearea unui sistem unitar pentru

asigurarea aprovizionării normale și eficiente a bibliotecii, directorul o întrebase dacă a înțeles tot ce se spusese.

Și ea : Da. Înseninată subit. Ca o copiliță, se împăca primind această acadea. Convinsă că i se luase apărarea și că i se dădea importanță, pe cînd adversarul ei cădea fără suflare la pămînt.

13

Avea pistrui și era sigură pe sine, așa cum fusese de mică. Avea calitatea de a nu se intimida cu ușurință. La examene nu avea trac, cum obișnuiau alte colege să susțină, să facă puțin caz, să afecteze și numai o singură dată s-a temut oarecum — atunci cînd a avut pe celălalt taler al balanței termenul de greutate al iubirii. Dar nici atunci nu s-a dat în spectacol, nu a făcut nimănui vreo aluzie la propria nesiguranță. S-a străduit să își țină capul cît mai sus și să privească în față posibila primejdie. A fost o ocazie fericită pentru ea spre a înțelege că nu poate ieși din sine fără nici un pericol ; dacă s-ar fi apucat să se lamenteze, imitînd pe cele ce se lamentau de obicei, ar fi riscat ridicolul, iar dacă ar fi declarat că nu e pregătită pentru examen.. Și poate că a ajutat-o în aceeași măsură convingerea celorlalți că ea nu se poate prezenta la examen decît impecabil pregătită. Eventualele șovăieli i-ar fi fost puse pe seama emoției, considerate fiind ca trecătoare și avînd un caracter întîmplător. Nici ceilalți nu ies din tiparul convingerilor în ceea ce îi privește pe oameni.

L-a întrebat pe Barbu de ce o iubește. Îl întrebase uneori.

— Zău dacă știu.

— Frumoasă nu prea sînt.

— Nu tu hotărăști asta, din fericire.

— Am pistrui.

— Tocmai de aceea ești frumoasă pentru mine.

— Umblu cu nasul pe sus.

— Foarte bine faci. Chiar am nevoie de cineva lîngă mine care să umble cu nasul pe sus.

— Dar nu pentru asta mă iubești, nu-i așa ? De ce mă iubești tu atunci, Barbule ?

— Pentru că ești descurcăreață, e bine ?

Sensul nu fusese peiorativ, încrederea lui Barbu în ea decurgea și din această siguranță a lui că e descurcăreață ; i-o repetase de mai multe ori și găsise și o motivare logică : se puteau sprijini la nevoie unul pe celălalt.

— Nu te temi că am să slăbesc dacă vom avea mulți copii ?

— Dimpotrivă, vei fi mai puternică.

— Dar voi sta acasă.

— Să nu umblăm cu jumătăți de măsură, Scumpa, știi și tu cît e de greu să rămîi totdeauna singurul copil la părinți.

— Cum i-am putea crește, Barbule ?

După Barbu simplu : o să ne descurcăm. Nu era ea „descurcăreață" ? Dar, ca de obicei, Barbu recurgea la metoda simplificării, pe cînd ea complica, vezi bine !

— O să ne descurcăm pe cedările mele succesive ?

Tot ca de obicei, ea complica.

— Prea te complici și tu, Scumpa.

— Să ne gîndim totuși un pic, să nu ne grăbim că nu avem de ce.

Altădată femeia depindea de bărbat, pentru că bărbatul lucra, asigurînd mijloacele de trai ale familiei ; azi lucra și femeia, nu mai putea fi vorba de dependență, femeia avea aceleași îndatoriri sociale. Stai să vedem, ia să vedem, îi oprea ea replica lui grăbită ; așadar femeia lucrează cot la cot cu bărbatul, dar a rămas și pe mai departe încărcată cu toate angaralele.

— Unde vrei să ajungi, Scumpa ?

— Caut un nou element de echilibru.

— Nu știu de ce ai tu mereu nevoie să îți bați capul. Ce naiba ! Ne-am aranjat destul de bine, tu nu mai călătorești, avem mașină.

— Sîntem perfecți, asta vrei să spui ?

— Să n-o luăm chiar așa mecanic.

Există, deci, un echilibru interior. Ea nici nu pretinde altceva. E foarte bine. Dar o preocupa ce se întîmplă cînd închideau ușa căminului pentru a se dedica muncii.

— Ce e în fața noastră, cît și cum ? Nu e nevoie și aici de un echilibru altfel așezat ? De ceva nou, de o armonie nouă ? Gîndește-te la mine, ca femeie . . .

— Ești cea mai dulce femeie.

— Nu ești serios, Barbule. Nu e destul atîta.

— Ce te frămîntă, Scumpa ?

Nici pentru ea nu era clar și răscolitoarea convorbire cu Honae — nu numai pentru cele rostite, ci și pentru cele rămase nerostite — revenea stăruitor, ridicînd la suprafață reziduuri amare, căzute, în apa liniștită și stătătoare în care se complăcuse o vreme. Nu învinuia pe nimeni pentru că își abandonase profesia, dar că aștepta cu pasivitate o chemare și niște întrebări într-o chestiune delicată, aceasta da, era o vină, da, putea deveni element de neliniște și dezacord. În acest caz calitatea ei de a fi *descurcăreață* devenea inutilă.

Între timp sosi ceasul banal al plecării acasă. Nu era mulțumită. Nici azi nu intervenise ceva nou. Nici o schimbare nu tulburase cursul normal al zilei, în ciuda intensei ei așteptări. Apariția suavei secretare nu însemnase decît o confirmare a acestor concluzii nu prea încurajatoare. Așa că își adună lucrurile și le ordonă încă o dată, încuie în urmă și porni încet pe culoar spre ieșirea din institut. În hol se mai opri o dată, ascultîndu-i cu încă un fir de speranță profunda rezonanță marmoreană, sau imitație de marmură, nu avea importanță ; trăgînd cu urechea, mai conta pe un semn inedit, pe o chemare de ultim moment, ceva ce nu venea, nu avea cum și de unde veni din tăcerea solemnă de care simte nevoia să fugă. Se străduiește să meargă firesc, depășindu-l pe portarul care o salută sticlindu-și dintele lui de viplă. În adevăr, nesuferit cusur !

Se grăbește să lase în urmă ușa de fier forjat, ieșind la lumină și în aer liber ca într-un liman. Scările exterioare o așteaptă acum cu impecabila ei liniatură. Coboară încet, în umeri cu greutatea de plumb a sacoșelor încărcate. De pe acum, tăișurile mînerelor îi sfîșie palmele. Și totuși, se oprește încă o dată pe la mijlocul scării solemne, recidivînd subconștient într-o speranță și în ceea ce crede a fi un sens al așteptării ei inexplicabile, ascultînd ceva ce nu se aude și privind ceva ce nu se poate vedea. Zgomotele și fațada cu aere și zorzoane nu se sinchisesc de modesta ei siluetă, cînd continuă să coboare, încet, fără prea mare chef. Îi stă în față, deschisă ca o pîrtie de cenușă, calea de fiecare zi, întoarcerea primindu-i pașii cu tot dischisul. Azi ca și ieri. Mîine ca și azi. E dimineață. E prînz. E seara. Un program neabătut. Nescris, dar cît de tiranic prin el însuși ! E drumul banal, al fiecărei zile. Dimineața. La prînz. Seara.

Răzbate cu greu prin aglomerație, atingînd cu vîrful piciorului scara vagonului de tramvai. Are grijă de sacoșe

mai mult decît de propria persoană. Uneori simte nevoia — înaintînd — a unui punct de sprijin. Își găsește singură ceea ce îi trebuie. Galanteria bărbătească este atrasă în alte direcții, acolo unde femeile sînt în pas cu moda, încondeiate elegant în jurul pleoapelor, date cu ruj în nuanțe surprinzătoare, coafate cu cochetărie sau cu părul într-o studiată neorînduială și poate că își dorește și ea cîteodată o privire de interes, o atenție cît de mică sau una chiar și parșivă, să fie în orice caz altceva decît ceea ce merită o călătoare oarecare, incoloră, lipsită de farmec, indiferentă oricui, mai degrabă din categoria celor ce se reped cu — „Nesimțitule, ia un taxi dacă vrei să călătorești comod".

Comparația o umilește, chiar dacă nimeni nu rostise vreodată așa ceva ; în primul rînd ea nu dăduse ocazia, preferînd să se strecoare cît mai abil, fofilîndu-se în tăcere, supărînd cît mai puțin în cale, încercînd cel puțin și reușind de obicei, dornică a-și cuceri micul loc ferit din față, de lîngă cabina vatmanului, colțișor de care, în cazul că îl găsește ocupat, se simte frustrată, ultragiată ; căci aici, aciuită cu sacoșele în siguranță, mică și anonimă, pierdută ca un fir de nisip într-o întindere nisipoasă, întoarce spatele tuturor, continuînd să călătorească de parcă ar fi singură pe lume. Întîlnește defilarea priveliștilor cunoscute, de-o odihnitoare familiaritate, lăsînd-o să își pună pe îndelete cîte întrebări dorește. E o ambianță foarte potrivită pentru însingurare și eliberare de cuget. Își amintește de speculațiile gălăgioase în grupurile de colegi cu care călătorea ca studentă, scandalizînd pentru că se urcau prin față și pentru că vorbeau în gura mare. Și mai ales — pentru că rîdeau din răsputeri, fără să le pese de nimeni.

Tineri fără minte ! De unde vin și unde se duc toți călătorii din tramvaie ? Dar cei atît de prosperi și lipsiți de griji din automobilele care-i depășeau ? Acum cunoștea destinația multora, dar de întrebări nu scăpase. De ce i se păreau astăzi sacoșele mai grele ca alte dăți ? Să le fi încărcat mai mult ? Să fie ea mai obosită ? Pînă și priveliștile orașului care întotdeauna îi veneau firesc în întîmpinare, acum păreau că se depărtează ca și cînd ar fi fost montate pe un cilindru rotit în sens invers. Ciudată senzația de alunecare anapoda. Ca și neașteptatul salut prins cu coada ochiului, putînd fi nu pentru ea, sau fiind — de ce nu ? — tocmai pentru ea ? Ce sens ar avea să o salute cineva în tramvai, cînd ea stă cu spatele și ... Dar simte că e *cineva*

alături, nu un străin, nu un călător oarecare, nu un om indiferent. Cine să fie ?

Întorcîndu-se ...

— Nu cumva te sperii ?

— Nu. Oh, nu.

— Îmi cer iertare. Nu te simți bine ?

— Nu sînt obișnuită.

— Ar trebui să te așezi. De ce nu ocupi locul liber de acolo ?

— Nu obișnuiesc să stau în tramvai.

— Știu.

— De unde știi dumneata ?

— Știu, repetă bărbatul.

— Pentru a doua oară știi, de unde și de ce ?

— Foarte simplu : pentru că și eu călătoresc de obicei cu acest tramvai.

— Ciudat. Nu observasem. Își revenise între timp, se însufleți chiar. În acest caz, îmi cunoști obiceiul de a nu mă așeza.

— Da. Deși mi se pare nefiresc.

— E cît se poate de firesc. Nu îmi place să stau.

El ceru voie să o ajute la sacoșe. Erau grele și cerea măcar una dintre ele.

— Oh, nu. În nici un caz.

— Dar te rog.

— E degeaba. Nu am nevoie de ajutor. Nu te mai obosi.

Bărbatul tăcu. După felul cum își repezi ochelarii în sus se vedea că e stînjenit.

14

I se părea ciudat ce îi spunea el, probabil așteptîndu-se la altceva din partea lui, probabil ceva în legătură cu plecarea lui, în orice caz în sensul discuției lor anterioare ; el, în schimb, îi vorbea de copii, de copiii ei, afirmînd cu vocea scăzută, abia șerpuită printre zgomotele metalice ale tramvaiului în mers, că nu se îndoia că are copii foarte reușiți. Credea asta după felul cum li se dăruia, adăugase privind-o

piezi, prin lentilele groase ale ochelarilor. La care ţinea mai mult, se interesă, deşi părea că întrebarea îi scăpase fără voie, căci se grăbi să se corecteze — sigur că e nepotrivit să pună astfel de întrebare prostească ; o mamă e mamă pentru toţi copiii ei, indiferent de calităţile sau defectele lor.

— Cel puţin aşa ar trebui să fie.

Ei i se părea că deslueşte această remarcă printre zăngăniturile şi regretă că nu se aflau într-un tramvai silenţios, dintre cele noi, unde nu era atîta zgomot ; dar el adăugase „aşa ar trebui să fie", fiind cu atît mai zguduitor cu cît cunoştea povestea cu femeia care îşi părăsise căminul, soţul, copilul, de dragul unor iluzorii aventuri amoroase în mijlocul naturii.

Îi vorbi de copiii ei.

— Drept să îţi spun, fiecare e altfel, fetiţa ca o păpuşă, iar băiatul, cum să spun . . . băiatul e ca un semn de întrebare, de pe acum mă face să mă simt responsabilă în faţa lui şi mult mai conştientă de responsabilităţile mele, nu numai ca femeie şi mamă. E de ajuns să se uite la mine cu ochii mari şi serioşi ca să mă determine să cuget la lume, la lumea de azi şi de mîine, la ceea ce pregătim pentru viitor. Îi vorbea, străduindu-se să domine zgomotul şi să nu strige în acelaşi timp, pe cînd el o asculta încordat, puţin curbat asupra ei. Dumneata ai copii, tovarăşe Honae ?

Nu avea cum să nu se intereseze. Dacă ar fi tăcut, ar fi putut să îl facă bănuitor şi să îşi închipuie că îi cunoaşte povestea şi că o ocoleşte dinadins ; el tresări, îşi repezi ochelarii cu oarecare violenţă şi nu se grăbi să-i dea amănunte. Îi văzu buzele mişcîndu-se fără să poată înţelege dacă rostesc ceva sau nu. crezu că se referă la responsabilităţile faţă de copii sau ceva în genul acesta, dar în zadar îi ceru să repete — ce a spus ? să mai spună o dată.

El ridică vocea şi ea auzi— sînt momente cînd ne vine să dăm vina pe copii pentru nefericirile noastre, să-i credem pietre de moară atîrnate de picioarele noastre însetate de libertate, să ne imaginăm că din cauza lor nu putem înainta mai rapid şi încotro vrem.

— Îţi cer iertare pentru gîndul meu nerod ; am rămas cu impresia greşită că din pricina lor consideri că ţi-ai lăsat profesia, ca să vii bibliotecară la institut . . . Mă simţeam obligat să te asigur că nu ai dreptate, consideram că îţi datoram acest lucru . . . poate din cauză că ai încercat acelaşi simţ al datoriei faţă de mine. Pentru că, de fapt, am şi eu un copil, pe care nu cutez să îl nedreptăţesc cu o mamă vitregă,

după ce mama lui adevărată n-a fost la înălțime. Ar fi o incorectitudine de neiertat pentru cineva care a avut bucuria mamei adevărate. Și pentru cineva care a nutrit sénti... men... te... Șovăi, repetînd de cîteva ori în acest răstimp, gestul ridicării ochelarilor spre frunte. Ochelarii îi cădeau neașteptat de repede. Iartă-mă, mi se pare că exagerez, sînt puțin confuz...

— Nu, nu protestă ea, dar tocmai atunci tramvaiul luă o curbă și glasul ei nu se auzi.

Întoarsă spre el îl privi, căutînd să înțeleagă dacă a auzit-o. Mai scundă decît el, se uita de jos în sus. În acest fel privise de-a lungul anilor pe bărbați, fapt care nu îi produsese supărare și nici n-o făcuse să se simtă „mică", mai ușor ajungînd la satisfacția secretă a egalității spirituale. În ciuda staturii lor, unii bărbați se lasă ușor dominați de o minte și o inimă mai bogat înzestrată și ea se socotea o astfel de inimă și o astfel de minte. Rar de tot avea momente cînd îi venea să intre în pămînt din cauza bietei ei înfiripări fizice. Nu-l includea pe Armand Macavei-Bogdana acestei situații, dar îl avea în vedere în mijlocul unor subtile și complicate fire de gîndire. Dar Honae ? — se întreba, privindu-l de jos în sus, de parcă îl privea de sus în jos ; ce fel de om era acest inginer Octavian Honae, acasă și în meseria lui, și de ce voia să plece la urma urmelor din institut ? Îi ghicea greutățile materiale, ceea ce ar fi făcut credibilă varianta susținută de el despre cîștig, avînd desigur nevoie să angajeze femeie, să-i dea casă și masă, salar, și tare ar fi vrut să afle cum se descurcă cu toate încurcăturile de acest fel ; însă, atenția lui se îndrepta vizibil în altă direcție, se uita pe geam ca și cum ar fi vrut să se dumirească în ce loc au ajuns. Cunoștea foarte puține lucruri despre el, iar ceea ce știa era departe de a o ajuta să îl înțeleagă.

— Cobori curînd ? se interesă ea.

— Da, cred că da.

Îl auzi, deși numai mormăise răspunsul, pentru că tramvaiul încă nu pornise din stație ; după aceea începu din nou zăngănitul metalic. La curba următoare roțile de oțel scoaseră un țipăt aproape omenesc. Ea tocmai stăruia să nu se oprească aici, ci să continuie convorbirea a doua zi, la bibliotecă.

— Ce spuneai ? o întrebă, redresîndu-și echilibrul ; rămase agățat de stîlpul de metal de alături. Ea îi repetă invitația pentru a doua zi. Dînd un bobîrnac sec ochelarilor,

Honae rosti fără nici un menajament : Nu are rost, nu, nu are.

— De ce ? Fă-mă să înțeleg.

— Pentru că nu mai am nimic de adăugat la ce-am spus pînă acum.

— Nu-mi vine să cred că dumneata ești același om... același care vorbeai așa de frumos de copii și care acum mă refuză în acest fel... în acest fel... Și nu găsea cuvîntul potrivit stării ei sufletești, cuvîntul care, însă, să nu-l jignească.

El îi luă vorba din gură :

— În acest fel franc și întru totul tovărășesc. Îmi pare rău că nu mă pricep să mă port ca într-un salon de altădată cu „sărut mînușițele" și cu „domnița mea" !

— Nu fi rău, că nu asta ți-am cerut. Faptul că sîntem tovarăși și ne ducem viața bărbați și femei în deplină egalitate în aceleași locuri de muncă nu trebuie să ne facă bădărani unii față de alții. Te-am invitat să stăm de vorbă nu ca într-un salon și nu pentru a face un schimb gratuit de galanterii. Pune-te în situația unui om care dorește să se edifice, după ce că are neșansa de a vedea numai o parte din întreg și care își dă seama că trebuie să vadă și să înțeleagă tot.

Pe semne că lui nu i se părea convenabil acest mod de a pune chestiunea ; își repezi ochelarii și se depărtă puțin.

— Nu sînt eu omul indicat pentru asta. În institut sînt și alții, mai la urma urmelor personalități care țin în degetul cel mic acest tot, sînt alfa și omega și nu admit nici o atingere a sacrosanctei lor meniri. Eu ce sînt ? După cum foarte bine spuneai : un băjenar.

— La cine făceai aluziile urîte de mai înainte ? Aș vrea să știu.

Ochelarii lui căzură. Îi ridică. Sticlele lor aruncau țăndări insuportabile de lumină. Țipătul roților de tramvai se împleti cu țipătul ei interior într-o sinteză a contrariilor, aproape izbind-o în creștet. Aluzia la persoana directorului îi provoca durere. Și tocmai aici, aici... Își ridică privirile spre el, dorind să-i ceară să retracteze. El se uita pe deasupra ei, și coborî la oprirea următoare fără să mai adauge nimic altceva în afara unui salut grăbit, poate numai o jumătate de salut și acela mai degrabă mut ; îl văzu sărind de pe treaptă, de parcă se repezea într-un gol. Și se văzu pe sine rămînînd, dezorientată și vexată, uitînd aproape că sosise timpul să se dea și ea jos.

15

Nu se putu liniști pînă seara tîrziu. Starea ei elegiacă i-ar fi adus aminte de atmosfera unei poezii de care se îndrăgostise datorită profesoarei de franceză din liceu — Le vase où meurt cette verveine / D'un coup d'éventail fut fêlé — dacă n-ar fi fost atît de apăsătoare. Îi venea să plîngă și să nu mai vadă lumea, dorindu-și singurătatea ca un liman al tristeții și reculegerii. Purtarea lui Honae o lovise ușor și pieziș ca un evantai perfid, lăsîndu-i această subțire fisură : de ce se purta meschin cu un om *ca el* ? Să îl domine într-atît dramele lui personale, nenorocirile intime, încît să îi otrăvească existența și să îl transforme într-un fel de „atenție, cîine rău" oriunde s-ar arăta ? Rana, neobservabilă în afară se adîncea dureros nu o lăsa o singură clipă fără suferință ; joaca copiilor o făcea să sîngereze încă și mai mult.

— Astăzi, mămicule, nu ai fost la ședință, proclamase Mirela, după cei îi sărise de gît la sosire, sărutînd-o și făcînd astfel ca să îi aspire parfumul cald al pieptului.

— Nu am fost, recunoscuse ea fără chef.

— Tu de unde știi ? Nu ai de unde să știi ! se intercală în dialog Alin, de parcă urmărea să o scoată de sub sîcîiala fiicei sale.

— Pentru că nu miroase a fum de țigară, na !

— Uite la ea ce deșteaptă !

Îi trimisese la joacă pe fîșia de spațiu verde de lîngă bloc, ea continuînd să se simtă în atmosfera de elegie a vechii poezii franțuzești și a proaspetei ei suferințe. Se ocupase de curățenia casei cu un zel care trecea dincolo de nevoia unei mișcări numai bună să o sustragă gîndurilor ; ajunsese pînă acolo că apucă smocul de flori artificiale din antreu cît pe-aci să le arunce. De obicei aducea flori proaspete în casă. Avea pasiunea garoafelor. Le cumpăra din piață sau de la florărie. Le alegea. Cumpănea pînă să se decidă, potrivindu-le mai întîi în gînd într-o armonie oarecare : fie cu anotimpul, fie cu momentul specific al casei, avea criterii, uneori certitudini, alteori impulsuri și își îndeplinea plăcerea inițială așezînd tulpinele în vazele de-acasă, răsfirînd corolele pentru ca buchetul să arate cît mai bine și să-și amplifice frumusețea. Și cu vazele le potrivea, cele suple în vaze înalte și elegante, cele înfoiate în vazele mai late, cu trupuri bombate, încăpătoare.

Garoafele era destinate unui Rosenthal alb, vas modelat cu subtilitate și decorat discret cu două dungi de aur. Repudia imitațiile, florile din hîrtie sau din plastic ; culorile mult prea vii din micul hol nu-i fuseseră pe gust încă de la început, cînd ajunseseră în casa lor dintr-un capriciu al Mirelei. Cînd voise să le arunce, Barbu intervenise cu spiritul lui practic ; el găsise că le-ar sta bine în antreu, să-l învioreze, să-i aducă un plus de lumină. Acum le găsea prăfuite, palide prin trecerea vremii și prin colbul subțire care acoperea petalele țeapene. Mîna își opri gestul definitiv. schimbînd destinația buchetului anost ; florile ajunseră în baie, într-un lighean cu apă și detergent.

La fel ar fi trebuit să procedeze și cu denigratorul care își închipuise că și-o făcuse parteneră de bîrfeală, gata să îi accepte inepțiile și răutățile ! Catalogînd-o probabil femeie care nu pricepe altceva decît iglița și clevetirea ! Ia să văd, să văd, își făcea socoteala în acest timp, el trebuie să aibă telefon acasă, îl putea chema să îl facă cu ou și cu oțet, sigur că da, ideea cu telefonul era binevenită, foarte potrivită ca s-o elibereze de o povară ce cu greu ar fi dus-o pînă a doua zi.

Nu se poate, trebuie să aibă telefon, concluziona ea, și ar fi suficient să se uite în carte, la litera H, l-ar găsi cu siguranță, după aceea nemairămînîndu-i altceva decît să-l cheme și să-i spună pe șleau : „Ce îți închipui dumneata, tovarășe inginer Honae ? Drept cine mă crezi dumneata pe mine ?“ Dar dacă nu avea telefon ? Cum ar putea atunci să îi transmită indignarea și traumatismul ei, chiar dacă i-ar putea justifica purtarea prin contrastele fizice dintre ei, Honae, și celălalt. De partea *celuilalt* se aflau calitățile, eleganța, superioritatea incontestabilă ; o anumită înălțime morală, evidentă în ședințele în care Honae sărea peste cal. Așa cum s-a întîmplat și în ședința — memorabilă pentru ea — cînd Honae fusese luat pe sus, cu un ton subțire și detașat — ; oare, îl oprise cineva pe el, pe inginerul Honae, să vină la director și să ceară aprobarea pentru procurarea cărților de care avea nevoie ?

— Poate că ai fost la bibliotecă de-a dreptul, la tovarășa Toader, și eu nu am aflat încă ; să te auzim, tovarășă Toader, a venit tovarășul inginer la dumneata ? Se repezise cu un „nu“ de care azi nu mai era așa de mulțumită ; pe cînd directorul continuase, adresîndu-se de data aceasta tuturor : Vedeți, tovarăși ? Nimeni nu cere nimic și în special tova-

răşul Honae şi deodată răsare într-o şedinţă şi, poftim, problemă arzătoare !

Îi fusese recunoscătoare directorului, din nou subjugată de calmul lui, de distincţia lui atît de potrivită în a pune lucrurile la punct.

— Pe femeie să n-o atingi nici cu o floare !

Nu existase vreun prilej din care personalitatea lui Macavei-Bogdana să nu apară cu strălucire ! Numele lui se găsea imprimat cu litere de aur pe coperţile legate ale unei serii de tipărituri ştiinţifice, şi cele patru trese aurite care îl subliniau de obicei o făcea să îi dea gradul cuvenit : acela de general. Întocmai ca un general era întotdeauna în frunte, primul în cazul unor lucrări colective, cu numele cules în caractere deosebite, mai mari sau mai groase, şi tot aşa îi găsi numele în cataloagele unor congrese interne şi internaţionale.

De obicei o emoţiona. Fiecare întîlnire cu el avusese o anumită însemnătate. O dată, chemarea lui o surprinsese şi aproape o speriase. Avea ceva neaşteptat, prevestitor.

— Ia loc, tovarăşă Toader, o invitase el pe acelaşi fotoliu tapiţat cu catifea vişinie.

O neliniştea concentrarea şi gravitatea expresiei ochilor lui ; îl auzea vorbindu-i meticulos, cu seriozitate despre munca ei la bibliotecă. Era ca un avertisment, deşi nu părea să fie nemulţumit. Îl preocupa, totuşi, un gînd anumit. Fapt este că îi găsea calităţi. O lăuda şi îi stabilea sarcini de viitor. Trebuia în adevăr definitivat sistemul de împrospătare a fondului de carte, dar nu oricum, ci numai cu lucrările cele mai necesare, cu noutăţile care să îşi merite acest titlu. Sigur că laboratoarele vor întocmi liste, aşa cum s-a stabilit în şedinţă, dar depindea acum de munca de centralizare, de discernămîntul bibliotecarei, de răspunderea ei.

— Nu este o complicaţie birocratică, ci un sistem de lucru. Ce părere ai, tovarăşă Toader ?

— E foarte bine, aşa se poate lucra, în adevăr.

— Îmi pare bine să înţelegi esenţialul. Dealtfel, din felul cum lucrezi îmi dau seama că dai un înţeles creator muncii dumitale la bibliotecă. E tocmai ceea ce trebuie. Să îţi faci mai mult decît datoria, să îţi îndeplineşti cu pasiune îndatoririle. Eu unul sînt foarte mulţumit de dumneata. Să îţi spun drept, la început am avut şi eu unele temeri, e omeneşte, nu-i aşa ?, dar fără ca prin aceasta să ştirbesc încrederea mea în tineret, implicit în dumneata. Te-am urmărit cu plăcere cum te-ai acomodat şi cum îţi îndeplineşti

atribuțiile. În momentul de față ai crescut în ochii mei, te prețuiesc foarte mult și te consider demnă de colectivul meu, precum și de nobilele țeluri ale institutului.

Aproape că se simțise obligată să se ridice și să își dea onorul, să se salute ca pe unul dintre membrii marcanți ai acestui institut. Lui Macavei-Bogdana îi părea bine pentru ea. Se lăsase pe speteaza fotoliului și o lăuda relaxat, cu ușurință și detașare, de parcă citea totul pe un panou aflat dincolo de ea, în spate. În curînd vor avea loc alegeri în organizația de bază. Îi vorbea mai departe și acum o privea cu atenție. Auzea și nu îi venea să creadă. Cît pe aci să îi ceară să repete.

Va fi propusă secretară ?

Ia să văd, să văd . . .

— Da. Dar de ce eu ? De ce tocmai eu ?

Și nu găsise altă reacție decît să se apere slab, cu stîngăcie, fără convingere. Nu cunoștea institutul, cercetătorii, specificul muncii ; formația ei umanistă ; calitatea de femeie, soție, mamă și așa mai departe ; și el, directorul, apropiat și cald, aproape luîndu-i glasul, emoționînd-o în primul rînd pentru că îi vorbea într-un limbaj care îi era familiar — se conta pe „prezența ei calmă", pe „bunul ei simț", trăsături absolut necesare în munca cu oamenii în general, dar cu atît mai mult într-un mediu aparte, ca acesta al „cercetașilor" împinși dincolo de liniile cele mai înaintate în numele unor țeluri științifice si ideologice covîrșitoare.

De cînd era membră de partid — din anul trei de facultate — două fuseseră momentele relevante trăite din plin, profund și din toată inima, cu toată dăruirea — primirea, cu corolarul solemn al votării unanime, și alegerea ca secretară în organizația de bază din institut. Cu un singur vot contra — acum era sigur cine votase împotriva ei, inginerul Honae ! — și cu majoritate absolută, trecuse acest al doilea examen dificil al existenței ei complexe de femeie în lumea de azi ; își făcuse atunci planuri și contase pe un reviriment nemaicunoscut în destinul ei, după o serie destul de lungă de cedări și de renunțări.

Îi datora acestui om — directorului Armand Macavei-Bogdana — mult pentru bunele intenții, socotindu-se singură vinovată pentru neîmplinirile sub care își purtase pașii încet, nesigur, nu suficient de decișî în lungul zilei senine, poate că insuficient însorită și peste care se pare că bătuse recent și grindina. Dacă ar fi avut telefonul lui Honae și s-ar fi decis să îl cheme, s-ar fi răcorit poate, punîndu-l la punct

și făcînd iama din scepticismul lui. Căci îi apărea acum fără dubii — Honae e un sceptic. Se ascundea după expresii dure, după ieșiri colțoase, manifesta un fel de superioritate atotștiutoare pe care degeaba o îmbrăca într-o haină peticită cu maliţioase aluzii ; nu avea simțul umorului și nu era decît un biet răutăcios, un înveninat, îl putea bănui de orice, chiar și de invidie și de patima arivismului . . .

Dar de cîte nu îl putea bănui după aluziile lui lipsite de franchețe și de adevăr ! Ia să vadă, dacă e trecut în cartea de telefon, să vadă numai, asta nu o angaja la nimic, deși i s-ar fi cuvenit o săpuneală numărul unu ! Ce își închipuie el ? Că a ajuns acasă și poate să lenevească satisfăcut pînă a doua zi, cînd o lua de la capăt ? Și în timp ce copiii se mai jucau jos, cu alți copii din vecini, le deosebea din obișnuință glasurile gălăgioase, se apucă să caute, neliniștindu-se și simțindu-se vinovată de parcă săvîrșea o faptă nepermisă. Se punea în situația de a-l suna acasă, „acasă“ însemnînd un cămin părăsit de femeie, un copil abandonat de mamă, un bărbat hărțuit și probabil ajutat bicisnic de o bătrînică fără puteri, mamă-sa, vreo rudă, chiar o angajată . . . în sfîrșit, cineva întotdeauna foarte aproape de aparatul telefonic. La cel mai mic semnal al soneriei, exact această persoană necunoscută și bănuitoare întinde mîna și apucă receptorul. Auzind o voce de femeie, întrebînd . . . Ei, da, întrebînd . . . Aha, își zice și devine pe loc curioasă, iscoditoare, pe cînd cu mintea mărginită și construiește o intrigă întreagă, excelent subiect de cleveteală.

— Da, bineînțeles, desigur, cu tovarășul inginer dacă-i acasă . . . Cine îl caută ?

Răsuflă ușurată constatînd că numele lui Honae nu figurează în carte și se miră că respiră gîfîit de parcă ar fi fugit pînă la acest rezultat ; e mai bine așa, încearcă să se ocupe de altceva, se duce în baie și se uită la florile de plastic de sub apa verzuie, dar gîndul, retras numai și temporar retras, revine stăruitor în următoarea variantă — nu se poate să nu aibă telefon ! Are chiar impresia că a auzit pe cineva făcînd precizarea aceasta, sau chiar Honae a fost acela care a spus cuiva cînd se afla și ea prin apropiere — „Cheamă-mă la telefon acasă“ . . . Nu mai știe exact de unde îi vine impresia ; poate că n-a auzit nimic, ci numai își închipuie că e așa, oricum, e din nou cuprinsă de neliniște, de febră, se reîntoarce la carte și în cele din urmă dă de soluția eliberatoare : va întreba la 03, dacă nici aici nu se știe cine are telefon și cine nu . . .

Dar de ce era neapărat nevoie ? De ce să procedeze astfel ? Nu era o nebunie din partea ei să se lase pînă într-atît tîrîtă de o obsesie prostească ? ! Dar nu are cum rezista. Telefonul o atrage ca o vrajă. Formează numărul informațiilor. Ia să văd, să văd ce se întîmplă ... Suna încă și își mai spunea că ar fi cel mai cuminte să renunțe, să nu împingă lucrurile, să nu facă nebunia ... Și tot așa încă se lupta cu sine, pe cînd în aparat se auzea bîzîitul parcă fără sfîrșit al soneriei și în cele din urmă, încheiat scurt, sec, grăbit de o voce impersonală, cu sunet ca de metale lovite, de parcă s-ar afla nu în comunicare cu un om, ci cu un aparat ...

— Sînt două persoane cu acest nume. De cine vă interesați ?

— De Octavian. Octavian Honae. Strada nu o știu. Dar în carte nu e.

Vocea de aparat îi dă un număr ; persoana se află trecută în anexa la cartea de telefon, în anexa cu numere noi, mai aude cîteva precizări inutile.

— Mulțumesc.

Și se făcu gol și liniște în jurul ei. Inima îi era rece. Se regăsea obosită, în aceeași stare elegiacă, difuză, ca și amurgul care călca în vîrfuri pretutindeni și se uita pe furiș prin fereastra deschisă. Își aduse aminte de poezia îndrăgită cîndva, uitată și reînviată atît de neașteptat și de exact acum, gata să se adapteze la simțămîntul actual, pe care în adolescență nu avea cum să-l trăiască nemijlocit — nu mă atingeți, o, nu, căci am o rană și mă doare ... Incapabilă să se depărteze de aparatul telefonic, neizbutind totuși să îl atingă. Pe cînd la ușă copiii sunară de două ori după regulă și apoi lung-prelung, pentru că ea întîrzia să răspundă apelului lor, apelului lor ...

16

Ca de obicei, Mirela își dorise o poveste. Pledase în stilul ei, plin de ardoare. Implorase. Scîncise. Cît pe-aci s-o înduplece. Apucase să se înmoaie, cînd îi sări în ajutor Alin. El se opuse decis, încăpățînat — astă-seară, nu, nici

o poveste ! Așa că le urase somn ușor cu tot ritualul știut și apoi nu se putuse să nu poposească rezemată de tăblia ușii pe dinafară și să tragă cu urechea. Alin o uimea din nou. Găsea argumente față de Mirela care spunea — ce, murea dacă ne spunea o poveste, una mică, mititică, tot atît cît și degetul meu cel mic ? — să se astîmpere, îi spunea băiatul, mama e obosită, lucrează de dimineața pînă seara, tu nu ai ochi să vezi ? nu e nici ea de fier !

În adevăr, un asemenea copil te obligă de două ori, de zece ori mai mult să cugeți responsabil la ceea ce faci azi, deopotrivă pentru prezent și pentru viitor, solicitînd registrul grav al gîndirii ca să te privești și să privești lumea. Copleșită sub acest aspect complex al existenței, Titiana își căutase firesc locul în fotoliu, de unde, ca de la sine, independentă de restul ființei sale, mîna se întinse după cartea lăsată cu cotorul în sus, deschisă în același loc unde întrerupsese în ajun. Nu avea voie să piardă nimic din ceea ce socotea de valoare în curgerea timpului afectat persoanei sale, așa gîndea, obligată să asimileze cît mai mult cu putință, să adune tot ce se cuvenea pentru propria bogăție și pentru bogăția tuturor. Cu adevărat era mică în comparație cu lumea și totuși își găsea locul în ea în mai multe feluri, chit că nu întotdeauna în cel mai potrivit echilibru. De exemplu, acum se afla evident în dezechilibru. Din cauza lui Honae, poate, din alte cauze.

În primul rînd putea fi nemulțumită că nu îl chemase la telefon așa după cum își dorise, prea puțin liniștită de asigurările ce își dădea că acum ar fi prea tîrziu pentru a-l suna. Era și prea nervoasă, stare nesuferită care se adăuga oboselii din epilogul zilei ; pielea îi era cutreierată de furnicături neplăcute, din ce în ce mai mult acaparată de ideea salvatoare de a se duce în baie, de a da drumul la apă și de a lăsa să se scurgă din ea tot ce nu mai putea duce. Își dorea apa fierbinte, tămăduitoare. Iar în acest timp, trupul chircit în fotoliu, se prăbușea în sine însuși ca un turn care apoi rămînea numai ruină. O încerca și senzația că nu capătă aer suficient, că inima i se umflă și nu mai găsește loc de mișcare, captivă într-o carceră îngustă, bine durată. Ceva i se păru comic în felul cum privea chestiunea, căci îi veni să rîdă, chiar hohoti, scurt și fără noimă, fără ca măcar mușchii feței să iasă din înțepeneala lor.

Se ridică din fotoliu, avidă după aer. Neatentă față de carte, nu o observă prăbușindu-se pe covoraș și nu-și dădu seama că o lovește cu piciorul, cînd porni înainte, spre ușa

de la balcon. Se mai lovi și de alte lucruri prin întunericul subțire, întrepătruns de lumina aburoasă de la veioză. Trase ușa și se întîlni cu aerul rece de afară. Respiră cu nesaț. Răcoarea o făcu să se strîngă. Dar ce îmbălsămat îi primenea respirația aerul saturat de miros de tei ! Își revenea. Presiunea din piept dădu înapoi lent, cușca îngustă se lărgi, pereții rigizi se topiră ca zahărul în ceai și inima își regăsi dimensiunea normală și spațiul necesar mișcării în voie. De peste tot, cît putea cuprinde cu ochii, luminile o linișteau cu prietenoasa lor prezență. De cer atîrna lumina stelelor ca o beteală de argint. Cîndva fusese aproape la fel — cerul ca o sită cernînd boabe de lumină, pe cînd, pe fiecare val al Dunării pluteau cioburi dintr-o mare tipsie spartă. Vasul se balansa halucinant și dulce ca un mare leagăn care era numai al ei ; undeva susura o armonică de gură și din altă parte venea rumoarea unor glasuri confuze, crescînd și atingînd-o capricios.

Remocherul era vechi, cu zbaturi, amenajat pentru excursii în Deltă, cu două „saloane", unul pentru fete, altul pentru băieți, unde se și dormea pe bănci sumar tapițate, cu o mașină care bătea în trupul metalic emanînd căldură și fum în fuioare. Excursioniștii se amestecau de la cîteva școli din țară, mai era și un grup de studenți de la București ; peste zi vaporul cu nume de domnitor duduia și cădelnița arhaic și fericit sub soarele verii, dar noaptea se trăgea la mal, se ancora și se lega în odgoane, așezat liniștit întru binemeritată odihnă. Fluviul se freca necontenit de coastele încremenite fiind felin și lingușitor ca și mătasea. Se nimeriseră niște nopți cu lună înnebunitoare. Lumina albă dansa pe valuri — balerine grațioase ce se despărțeau si se adunau în jurul ei și ea se încăpățîna să urmărească baletul fascinant și splendid, pînă ce o dureau ochii și inima și i se învîrtejea mintea. Amețită, ar fi țipat de bucurie și de necaz, ar fi țopăit ca o paparudă și și-ar fi repezit brațele pînă în plafonul înstelat, și ca să nu ajungă pînă acolo, sau pentru că avea conștiința propriei neputințe, își tortura între dinți și între degete, uneori pînă ce-o auzea țipînd sfîșiată, o batistă după alta. În fiecare noapte își chinuise rezerva modestă de batiste cu care pornise la drum.

Plîngea și uita să plîngă, mirîndu-se că se pomenea cu obrajii umezi, sau reci și chinuiți de usturimi ciudate ; așa a fost în vara aceea, trecută ușor în cutia cu amintiri, poate prea repede și cu facilitate lăsată în urmă, deși avea însemnele ei de aur, rezistent la trecerea timpului și la valurile

scurse de atunci pînă azi. Fusese fericita vară a rochiţelor albe, a sandalelor numai din curele, a ochelarilor ridicaţi în păr, cînd îşi purta cu eleganţă subţirimea taliei, strîngînd-o cît putea într-un cordon lăcuit şi fîţîindu-se ca şi cînd avea o altă vîrstă şi ar fi fost altceva decît cîrdul gureş de colege de liceu. Spre exemplu, căuta să se deosebească umblînd desculţă, atrasă irezistibil de grupul de studenţi bucureşteni şi dintre ei de cel mai înalt, mai sportiv, cel mai „artist de cinema", cel în jurul căruia gravitau toţi ceilalţi, el fiind motorul trăznăilor lor şi în special solistul cîntecelor lor deocheate. Din pachetul lui de ţigări se înfruptau toţi şi tot el devenea centrul jocului de cărţi din fiecare noapte din salonul băieţilor. Se îngropau prosteşte sub vălătucii fumului de ţigară, cînd afară luna dansa nebuneşte pe scena obsedantă a Dunării şi ea se prăpădea de necaz că nu avea cu cine admira frumuseţea aceea fără asemănare.

Sigur că da, pe studentul cel înalt l-ar fi vrut lîngă ea şi pentru el se făcea de rîs între colegi şi colege, căci nu umbla numai desculţă şi hăbăucă, şi nu umbla numai cu nasul în vînt, adulmecînd tot timpul ceva necunoscut de nimeni şi nici măcar de ea, dar începuse să îi dispreţuiască pe cei de-o vîrstă, deveniţi acum nişte simpli „puştani". Îşi punea pe sub fustele vaporoase două jupoane care foşneau stins, drăgăstos, ca şi glasul fluviului felin, vara aceea fiind unică, o vară ca nici o alta pînă atunci, un fel de arc de triumf prin care ieşea din copilărie ca să pătrundă în teritoriul visat al vîrstei superioare, minunat prag de aur peste care dăduse, sau credea că dăduse pasul cu uşurinţă, de parcă dansa la fel de graţioasă ca şi o rază de lună pe o coamă de val !

Cu puţină vreme înainte o mai apuca o nepotolită foame de tăcere, cerînd-o celor din jur dacă vorbeau, fugind de ei, dacă nu era ascultată, adăstînd cotloanele sau aleile cele mai puţin bătute de lume, satisfăcută să nu mai audă nimic altceva în afara propriului freamăt ; iar acum pe vapor, se înfometa după tumult, alerga după locurile zgomotoase, se dădea în vînt să nu lipsească din vîrtejurile tinereşti, fără să se sfiască de aluziile deşănţate ale cîntecelor cu care studenţii se distrau şi încercau să epateze, avea nevoie de vuiet şi vîrtej, plasîndu-se întotdeauna cît mai aproape de salonul unde băieţii jucau cărţi, table, şah, şi aruncau în obrazul proaspăt al nopţii valuri de fum acru, compact şi greu de destrămat ca şi pîsla. Ea îşi visa eroul,

detașat dintre ceilalți ca un personaj de operetă față de cor ; înălțimea, virilitatea frumuseții lui, aerul dominator, flexibilitatea mîinilor și uimitoarea lor expresivitate ... da, da, mîinile acelea care puteau semăna, sau puteau fi și ale lui ... Exact, acele mîini cu degete lungi, întotdeauna cu o încetineală tulburătoare în gest, ceva ce semăna cu o nedefinită întrebare — de ce ? de ce să iau lucrul acesta, de ce să nu îl iau ? de ce să îl las ? ; și mai departe, în fantezia ei, imaginîndu-și apropierea lentă a acestor mîini care păreau a-și crea neabătut un spațiu de meditație mai înainte de săvîrșirea gestului final ; și felul cum îi ieșea ea în întîmpinare, cu corpul un singur fior și cu pielea întreagă palpitînd vie și însetată de mîngîiere ...

Îl vedea prin crăpătura ușii jucînd cărți ; trecea de cîte ori putea, lacomă să cuprindă cu privirea tot ce merita atenție. Îi descoperise delicata mișcare a mîinilor cu degete lungi de pianist în seara cînd își sfîșiase întîia batistă și cînd luna o dusese la ultima limită a răbdării ei ; de ce nu dorea și el — vai ! — se lamentase deznădăjduită, să asiste mai degrabă la spectacolul feeric al luminii care alerga, se legăna, se muta dintr-o oglindă în alta, dînd o perspectivă nebănuită lumii, împodobind-o cu frumuseți nemaivăzute în altă parte, decît să își risipească vremea și sufletul în acest fel caraghios și arid ? Acolo, sub punte, nu prea departe de ea, sufocat sub norii de fum, el își obliga splendidele degete de artist să cugete inutil, prostește în slujba unor combinații lipsite de viață, de sens ; cum să își explice aceasta, atunci și acum, cînd își punea întrebarea dacă nu cumva băiatul din amintiri nu este același cu bărbatul de azi, cu tulburătorul bărbat spre care băteau toate gîndurile ei ... Oh, nu. Să nu fie același. Nu merita o coincidență ca asta !

Dar nu se putea opri : încă și încă o dată alătura cele două perechi de mîini, le suprapunea și le cerceta tremurînd de teamă și de speranță, tremurînd de speranță și de teamă ...

17

Se perindau numai imagini. Ştergîndu-se îndată ce se credea trezită din somn şi revenind imediat după aceea. Numai imagini. O lună dansînd în pantofiori de argint. Mulţi pantofiori de argint risipiţi peste ape. Sau măceşul în fruct. Boabele roşii o chemau ca de departe şi ca o prevestire, şi ea se răzlețea de grup fără să stea pe gînduri, alergînd, alergînd uşoară ca o rază de lună. Şi trecea mai departe viaţa, vîntul, venea către ea un vers alb şi prăfos care aluneca mînat de aripa brizei. Se trezea şi se simţea fără chef. Devenea conştientă de obiectele înconjurătoare, banale, fără suflare şi fără de glas. Era departe de lună, de măceşe şi viaţa trecea în adevăr mai departe, trecea. Ca vîntul. Vîntul stîrnit, vîntul prevestind în locul măceşului. Pentru că măceşul i-l prevestise pe Barbu. Odată de mult. Numai că vîntul se năpustea acum, însoţindu-se de grindina care vuia. Vuia întrerupt, ca un zgomot de sonerie.

Sunetul soneriei, sigur că da ! Soneria ! Îl urmă somnoroasă, încă nesigură dacă nu e tot într-un vis, încă nesigură, da, cu toate că sunetul se repeta şi ea îl urma ca o somnambulă. Se ţinea după el, chiar şi cînd nu îl mai auzi. Dar grindina, grindina, grindina . . .

— Cine e acolo ?

Parcă se trezea şi auzea zgomote concrete din antreu. Putea să fie cineva.

— Cine e ?

— Admiratorul necunoscut şi amantul neaşteptat !

Glasul înăbuşit putea fi şi al lui Barbu, dar putea veni şi din vis.

— Gonesc de la trei. Mi-era dor de voi. Ce faci, Scumpa ? Ce fac copiii ?

— Nu face zgomot. Trezeşti copiii.

— Nu le purta grija, Scumpa. Copiii dorm. Ştiu eu cum dorm copiii, şi mie mi-a fost un dor nebun după tine.

— Nu, nu, te rog să stai astîmpărat. Mirela te simte de la distanţă, sînt convinsă că s-a şi trezit, te aude, te vede, te caută.

— Dacă ai vorbi mai încet să n-o trezeşti, începu el în şoaptă, dar uşa de la camera copiilor scîrţîi.

— Tati !

Accentul patetic exprima dor şi bucurie şi îi făcu să tresară ; pe Titiana o neliniştea avîntul patetic cu care fata ei se repezi la tată-său.

— Tati ! Tati ! Ce bine că ai venit ! Ce mi-ai adus ?

Cu Mirela la piept, o Mirelă cramponată cu brațele și picioarele de corpul lui, ca o caracatiță mică, lacomă, roză, Barbu dădu mîna cu Alin, apărut în ușă și el, dar reținut și demn ca întotdeauna. Bucuria lui interiorizată se materializa în lumina rumenă a obrajilor și ochilor, ochii lui mari, care față de soră exprimă o oarecare dezaprobare, de parcă știa că un tătic abia venit de la drum are nevoie de altceva, de o baie, de exemplu, decît să se apuce să se joace de-a v-ați ascunselea cu o fetiță fără minte.

— Hai să ne jucăm. Alin, ne cauți tu.

— Tati, dacă nu mergi acum în baie, mă duc eu.

— Bine, hai, du-te. Eu mă joc puțin cu Mirela. Te joci și tu, Scumpa ?

Invitată în acest fel, Titiana izbucni în rîs, ascunzîndu-și refuzul după treburile ce o așteptau de obicei dimineața. Nu îi era foame ? Să nu pregătească ceva la repezeală ?

— Mi-e o foame de lup.

Îi făcu cu ochiul, Mirela îl văzu și îl trase la joaca ei ; îl puse nerăbdătoare să își acopere ochii și ea se ascunse după perdea, strigînd de două ori „cu-cu". Nu era numai o simplă plăcere a fetiței de a avea un partener de joc excelent, Barbu mai știa să o caute îndelung, să o ia pe departe și să o ocolească fără a trezi bănuieli, bîmbănind tot timpul comic că nu dă de ea, găsind un limbaj pitoresc și hazliu al reproșurilor ce își adresa că nu o putea descoperi la repezeală, repetînd întrebarea „unde o fi, unde ?" ; bucuria celor doi cînd se întîlneau era delicioasă, o explozie voioasă și gălăgioasă ca un joc de artificii. Titiana observa de fiecare dată natura aparte a afecțiunii Mirelei față de tati ; era un sentiment puternic, cu implicații dintre cele mai neașteptate. Mirela îl presimțea urcînd scările cînd venea acasă și îi ieșea fără greș în întîmpinare, iar într-o după-amiază cînd el întîrzia, o apucase o toană de plîns fără nici un motiv, absolut lipsit de sens într-o zi obișnuită, calmă și senină. Cam în același timp, Barbu avusese un accident neînsemnat de mașină ; Mirela nu dădea greș niciodată.

La o absență mai lungă a lui, cînd fusese plecat într-o călătorie în străinătate, dorul începuse la fată printr-o mică indispoziție care se accentuase văzînd cu ochii fără nici un motiv aparent ; Mirela se scula dimineața nedormită, făcea febră, plîngea prin somn, aproape că se îmbolnăvise și medicul nu știa ce tratament să îi prescrie. Și cînd tati

se întorsese ... Ei bine, nu va uita niciodată expresia halucinantă a feței, a ochilor, a trupului, stupefacția uluită a momentului dintîi, ca în fața unui miracol, a unei lumini neașteptate ! Și apoi vîrtejul jocurilor, cu izbucniri sălbatice de rîs și de plîns ... Aproape să creadă bolnăvicioasă această stare de afecțiune de o asemenea intensitate și forță ! Titiana se resemnă să permită dezlănțuirea, dar calculînd necontenit timpul. În primul rînd timpul ei.

După ce îi potoli și îi adună cu greu în jurul mesei din bucătărie, le dădu să mănînce. Frumoasă priveliște să îi vadă pe toți adunați laolaltă, flămînzi și voioși ! Apoi conveniră să plece copiii pînă la parter, la bătrîna care le purta de grijă, Alin angajîndu-se să o țină pe Mirela de mînă tot timpul cît vor coborî scările, ceea ce însemna la el un gest de excepție.

— Să ai grijă, Alin.

Băiatul îi dădu și el replica — să aibă și ea grijă !

— Ce spui ? îl întrebă, crezînd că n-a înțeles.

— Să ai grijă, mămicule.

— La ce anume te referi ?

— Cînd fugi la tramvai. Știu eu că ai să fugi acum.

În sfîrșit rămase numai cu Barbu. Se grăbea să își termine toaleta. Își încheia sutienul „Triumph", cînd el se apropie și o mîngîie. Cupele acelea de pînză îi făceau geloase palmele, spunea, palmele lui erau geloase, Scumpa ! Se aplecă să sărute pieptul cald. Apoi o învălui cu brațele. În zadar îi aminti timpul înaintat. Lui Barbu nu-i păsa nici de asta și nici de vizitatorul străin anunțat pentru azi. Avea chef de vorbă și, pe cînd stătea rezemat în perini și o privea printre gene, surîzător, își aprinse o țigară.

— Dă-mi și mie un fum, ceru Titiana.

— Nu pretindeai adineaori că te grăbești ?

— Îmi dai sau nu ?

Se așeză pe marginea patului și își țuguie buzele așteptînd țigara. Mai avea timp cîteva minute, îi spuse pe cînd expira vălătucul cenușiu, pentru că va lua mașina. Și pentru că el se strîmbă nemulțumit, îl certă — sigur că da, numai el nu avea voie să întîrzie la servici, numai el trebuia să fie punctual și dat ca exemplu !

— Slujba e mai presus de toate cînd e vorba de tine, pe cînd la mine, probabil pentru că sînt femeie, nu contează ; casa, bărbatul sînt mai întîi, parcă așa îmi spuneai o dată.

— Mai ia un fum, Scumpa.

— Acuma, nu, mulțumesc.

Se ridică de pe marginea patului și el rămase în urmă, puțin umbrit. Îl auzea : fumatul nu este etalonul de egalitate între bărbat și femeie.

— De ăștia îmi ești ! exclamă ea pe jumătate mînioasă, pe jumătate făcînd haz de necaz. Tu ai totul și vrei totul. Deie Domnul să faci cît mai puține ! Nu cumva să te apuci să susții că te dai în vînt după o femeie șleampătă, care numai îți cară de mîncare și îți pune masa dinante !

— Nu fi răutăcioasă, Scumpa, că nu îți stă.

— Știu eu prea bine ce îmi stă și ce nu. Află că după părerea mea femeia va fi cu atît mai egală cu bărbatul cu cît va fi mai *femeie*. Jalnicele imitații masculine sînt în fond sclavele de azi. Așa că te informez că astăzi mă duc la coafor. Ăsta e păr de femeie modernă ?

— Foarte bine, Scumpa, du-te la coafor.

— Sper că ai să mă recunoști cînd am să mă întorc.

— Ba bine că nu.

— Dar îmi vopsesc părul, nu pricepi ? Și unghiile mi le fac violete.

— Poate că și părul, tot violet ți-l faci. Vino să te sărut, scumpa mea.

Îi ceru s-o ajute la fermoar. Și el avu ocazia să își ia revanșa. Pentru cine se îmbracă așa de frumos ?

Se plecă să-l sărute de bun rămas.

— Ce a intervenit nou în lipsa mea, Scumpa ?

— Multe, dacă vrei să știi.

— Pentru cine, atunci ? stărui el, reținînd-o de mînă.

— Nu *pentru cine*, Barbule, ci *pentru ce*.

— Pentru ce, Scumpa ? voi el să știe.

Ea dădu din cap și surîse : Așa da !

— Pentru un principiu. Pînă acum, iubitule, am fost femeia cea de toate zilele. Acum se schimbă macazul. Ca să fiu în rînd cu lumea voi fi de-acuma *alta*. Ai priceput ?

— Mărturisesc că nu.

— Chiar nimic ? insistă ea.

— Absolut nimic. Nimic, nimic.

— Atunci mai gîndește-te pînă mă întorc. Ai o zi întreagă de meditație.

El o privi mijit și se interesă încă o dată dacă va veni tîrziu în adevăr, așa cum îl anunțase. Ca să-i dovedească aceasta îi dădu în grijă frigiderul și bucătăria, îl povățui cum să dea mîncare copiilor și îi ceru cheile de la mașină. Țigara îl arse la deget pe Barbu în timp ce o asculta de parcă

nu îi venea a crede. Își stinse chiștocul în scrumiera de pe noptieră, îngîndurat.

— Și chiar ai de gînd să îți vopsești părul ? Te duci *în adevăr* la coafor ?

— În privința asta să nu ai nici o grijă. Apoi schimbă tonul, redevenind malițioasă : Probabil că așa cum arăt acum îți plac mai mult. Dar ce admiri la alte femei ? Nu începi cu coafura lor frumoasă ? Îți place sau nu, Barbule ?

— Să știi că nu mă tem decît de o singură culoare, să nu îți faci părul violet. Și aproape imediat, cu altă voce, scăzută, interogativă și tristă : Ce se întîmplă, Scumpa ? Cu tine e ceva, ce anume ?

18

Sigur că era „ceva" cu ea. Ajunsă la bibliotecă și așezată la masa de lucru și-ar mai fi dorit un moment de singurătate. Dar veni Ilarion Căpețean, cu fișa de cărți gata completată. O rugă să i le dea pe măsură ce le găsea, el urmînd să le studieze chiar aici, pe loc. În timp ce căuta, el se așeză la masa de stejar, masa aceea masivă, cu aerul ei inefabil de eternitate. Căpețean stricase desăvîrșita aliniere a contraforturilor, mișcînd din loc scaunul pe care ședea. Și scaunele prezentau un aer inefabil, de eternitate.

— Pe aceasta n-o găsesc, îi spuse, retrăgîndu-se.

Avid de munca lui, Căpețean o ignoră ; îi mulțumi numai cu capul. În liniștea care urmă avu posibilitatea să reevalueze convorbirea cu Barbu. Totul începuse mai de mult și ajunsese la o încheiere oarecare ; în lungul lor dialog, uneori presărat cu pauze, alteori încins pînă la temperaturi înalte, Barbu se situa cîteodată pe poziții conservatoare, solide, întocmai ca și cu puțin înainte cînd nu se putuse gîndi decît la singura modalitate care are puterea de a schimba femeia : dragostea ! De cîte ori nu încercase să îl facă să priceapă acel ceva real și nou care se petrecea, sau era posibil să se petreacă în ea, în atîtea femei de azi, dar

el manifesta opacitate sau ușurință, preferînd să rămînă la suprafața lucrurilor : lasă că știu eu cum se întîmplă !

Din păcate gîndea superficial, nu se obosea să discearnă, să selecteze și nu numai Barbu era așa, se simți obligată să îi acorde în acest fel circumstanțe atenuante, mijindu-și ochii către Căpețean cel tăcut și adîncit ostentativ în studiu. Uneori femei capabile aveau șanse mult mai reduse decît bărbații și existau chiar locuri de muncă socotite inacceptabile pentru femei ; spre exemplu, în institutul acesta femeia indeplinea roluri auxiliare, plutea se pare o concepție cam în stilul proclamat cu un prilej de însuși directorul : pe femeie să n-o atingi nici cu o floare ! Nu știa prin ce mecanism de gîndire, prezența lui Căpețean în acel timp în bibliotecă i se părea absolut iritabilă. Nu cumva se afla așezat în fața ei numai din pricina vizitei ce se aștepta ? Dar nu, ar fi ceva mult prea meschin, ar fi greu de crezut ! Își condamna bănuielile.

La urma urmelor, Căpețean era un bărbat de treabă, nu s-ar fi pretat, tăcut și tenace, recunoscut ca util în specialitatea lui, cu specificația — poate răutăcioasă — pe seama lui că e mai ușor să fie chemat pe numele specialității, decît pe numele lui patronimic ! ; dar era evident o exagerare, dacă nu o prostie. Îi privea spinarea ușor aplecată asupra tăbliei de stejar și i se părea la fel de uscat și de corect ca și scaunul etern de sub el. Poate nu la fel de arogant ca și obiectul înțepenit în propria perfecțiune și vreme acumulată ; și aceasta și din cauză că, nefiind un bărbat înalt, era silit la efortul de a-și ține umerii în sus, ascuțiți și ascetici, de parcă nu erau de bărbat matur, ci numai de copil care nu ajunge la o masă mult prea înaltă.

— Nu vă supără că n-am găsit cartea aceea ?

— ...

— O dată s-a luat hotărîrea ca tovarășii cercetători să solicite cărțile de care au nevoie pentru a fi comandate de bibliotecă. Din partea dumneavoastră nu am primit nimic deocamdată. Căpețean continua să își ia note în fișe, ignorînd s-o asculte, făcîndu-se că nici nu o aude măcar, în orice caz cu totul dezinteresat să se lase antrenat în discuție. Mă întreb de ce nu ați cerut să o comandăm ?

Îl sîcîia aproape cu voluptate, curioasă la reacțiile lui posibile ; cum va proceda, văzînd că nu e lăsat în pace ? Va pleca ? Va tăcea mai departe, cu aceeași încăpățînare de lemn ? Avu astfel ocazia să se mai convingă o dată de capacitatea lui de rezistență și conștiinciozitate ; se știa despre

el că nu lipsește de la nici o ședință, de la nici o sesiune de comunicări, ducîndu-se tăcut și supus acolo unde era trimis, fără să protesteze sau să se irite, iar în adunările generale asculta nemișcat, turnat parcă în propria sa îngîndurare lemnoasă, din care nu ieșea aproape niciodată ca să ia cuvîntul, votînd de la prima întrebare „Cine este *pentru*", el fiind de regulă „pentru" în orice ocazie.

Nu excela prin calități deosebite în munca sa de cercetare, dar i se recunoștea tenacitatea și disciplina, fiind cotat deasupra lui Honae pe care îl strica reputația de „colțos". Îl privea luîndu-și impasibil note : era un om de nădejde ! Avea capacitatea de a o dezarma. Se domoli din intransingența anterioară și îl întrebă aproape duios de ce lua așa de rar cuvîntul în adunările de partid.

— E în adevăr așa ? Căpețean ridică în sfîrșit capul și sprîncenele, dar nu o privi, ci numai îi arătă fața lui uluită. Nu am observat. Părea derutat, strîmtorat. Își muta fișele cu gesturi bruște.

Îi vorbi atunci de ordinea de zi a viitoarei adunări lunare. Ce părere avea ? Putea să formeze tema stabilității cadrelor în institut un subiect de dezbatere ?

— Care e părerea dumneavoastră, tovarășe Căpețean ?

— Nu îmi dau seama, căci nu m-am întrebat pînă acum.

— Totuși, se vorbește de unele plecări, de unele probleme delicate în jurul acestui fenomen. Sînteți membru de partid, o părere trebuie să aveți !

— Am să mă gîndesc și am să-mi formez o opinie.

Căpețean vorbea moale, cu o slabă participare.

— Eu mă întreb ce semnificație are transferul lui Honae, dacă e numai o întîmplare, sau un interes personal de a obține un post mai bun, un salar mai mare. Mă gîndesc și la țelurile institutului : se poate el dispensa acum de un cercetător de talia lui Honae ?

— V-am spus că am să mă gîndesc și am să-mi formez o opinie. Deocamdată vă cer iertare, am un timp extrem de limitat. Vreau să termin cît mai curînd ce am de lucru. Îmi permiteți ?

— Ce bine mi-ar fi prins ajutorul dumneavoastră, oftă cu ostentație Titiana, deși fu inutil efortul ei, căci Căpețean se retrase după meterezele tomurilor din fața sa, absent din nou la toate cele din jur.

Avea impresia unui om care vrea să treacă neobservat și cît mai neînsemnat printre probleme, întocmai ca un schior angajat într-un slalom complicat. Dar de ce ? Care îi

era valoarea reală ? Cîtă merita atenție și stimă și cîtă nu ? Medita la felul de a fi al lui Căpețean, dar se avea în vedere pe sine ; dacă și de partea cealaltă există o opinie asemănătoare : ce tot vrea femeia asta insignifiantă, care caută să își dea aere și așa mai departe... Pentru că, în definitiv, nu era numai o femeie, una oarecare ? Nu așa se purtase ? Nu mai departe decît în ajun, cu florile acelea de plastic. Le cumpărase din pricina Mirelei cînd ieșiseră odată afară, la pădure. Ca de obicei, încîntarea Mirelei, avea ceva patetic — „Vai, ce frumoase sînt ! Mi le iei, mămicule ? Ia-mi-le, te rog. Te roooog !“ Imitația nu era grozavă, dar petalele excelau prin culorile tari și lucioase. Barbu fusese acela care nu o lăsase să le arunce din antreu. Se obișnuise cu ele. I se păruse chiar că sub praful subțire și persistent petalele moarte căpătau oarecare viață.

De ce a simțit aseară nevoia acută ori de a le arunca imediat, ori de a le pune la spălat ? A fost aproape o izbucnire de revoltă. Sub colb, culorile mureau macerate, florile căpătînd în ansamblu o patină calcinată, de parcă trecuseră prin foc. Semănau cu scheletul cuiva drag, de care îți pare rău, după care ți se rupe inima. Alesese soluția cu apa caldă și detergentul verzui. Azi dimineață privise în lichidul livid paliditatea culorilor și iremediabila lor degradare. Îi păruse rău nedefinit. Tristețea resimțită dimineața îi reveni în cursul zilei ; își spusese atunci că nu are alta de făcut decît să le arunce. Un lucru foarte simplu și logic, deși i se întîmpla ca tocmai limpezimea gîndului să-i provoace amărăciune și reprobare. Pentru calitatea de a fi logice, pentru asociațiile posibile, nu își dădea seama, totuși intervenea regretul. Ar fi fost mai bucuroasă ca florile să își recapete culorile. Atunci nu le-ar mai arunca și nu ar mai fi torturată că le ține. Dorea reîntoarcerea culorilor mai înainte de a fi prea tîrziu, prea tîrziu... Sigur că da, reîntoarcerea lor...

— Au venit ! sosi tușa Lena cu vestea, vîrîndu-și capul pe ușă și dispărînd imediat.

Avu impresia că mai tare decît ea tresărise Căpețean, care se încordă ca un actor concentrat înainte de a intra în scenă ; o agitație subterană se făcea remarcată prin cîteva semne exterioare, destul de vizibile. Părea foarte afectat de faptul că se afla aici și nu în laboratorul lui, și totuși nu se mișca din loc. Dimpotrivă, acum îl acapara încă mai tare transcrierea în fișe a unor date culese sîrguincios din volumele cu care lucra. Poate că misiunea lui consta în acest

simplu fapt, de a se afla neapărat în bibliotecă atunci cînd oaspetele străin va parcurge și acest punct din program, „punct din program“ fiind termenul folosit cu dulceață de gura violent colorată a suavei secretare.

Ca să îl încerce îl întrebă dacă i se pare totul în ordine. El nu răspunse.

Mai tîrziu, așezată sub cască la coafor, răbdătoare la acest chin necesar destinat femeilor, îi păru rău că se purtase așa de aspru cu bietul Căpețean, cînd totul decursese mai mult decît perfect. Oaspetele, un bărbat în vîrstă, scund pe lîngă doctorul-docent Armand Macavei-Bogdana, era cît se poate de atent și de politicos cu tot ce i se arăta și întîlnea. Se părea că se înțelege la perfecție cu directorul, nu numai pentru simplul motiv că vorbeau fluent aceeași limbă, ci și pentru că circulau cu familiaritate printr-un teren comun, la fel de bine cunoscut și de unul și de celălalt. Ridicat în picioare, Căpețean așteptase neclintit, mai preocupat să își ascundă nervozitatea decît să fie atent la ce întrebări i se puneau. Răspunsurile sale sunaseră neașteptat de tare. Vorbea și el limba, nu curent, ci cu „ă“-uri prelungite pînă găsea cuvîntul sau expresia potrivită, „Schön, schön“, repeta oaspetele, și la fel proceda și cînd schimbă cîteva vorbe cu ea. Directorul făcu oficiul de translator la acest moment ; îl ghici mulțumit de ea pentru că pomeni de „Chemical Abstracts“ precum și de acele publicații primite în schimb din țara de origină a savantului străin, deși avea impresia că „traducerile“ erau substanțial modificate, adăugate.

— Schön, schön, repetă încă o dată străinul mai înainte de a pleca. Își aruncă la urmă ochii peste rafturi și cărți, peste masa cu scaune monahale, peste pendulă și peste ea însăși, mai spunînd o dată cu convingere — schön.

Căpețean răsuflă ușurat, reluîndu-și locul, fără să își mai găsească liniștea. Transpira din belșug și mereu se ștergea cu batista. Nu își putuse stăpîni perfidia și îl întrebă dacă mai rămîne sau nu. O privi dușmănos.

— Ia vă rog, începu el în chip de răspuns, dar își înghiți restul vorbelor și se aplecă peste cărți.

Pe urmă venise tușa Lena s-o cheme afară, să îl vadă pe oaspete plecînd și a fost atît de entuziast insistentă încît nu i s-a putut opune. Ieșise pe coridor, la o ferestruică laterală de unde se putea vedea intrarea în institut. În fața treptelor de marmură, foarte festive în strălucirea amiezii, aștepta o mașină cu număr străin ; foarte lungă, foarte albas-

tră, rînjise către ferestruica lor cu dinți inoxidabili de pește de pradă. Soarele îi făcu să scapere.

Tușa Lena nu mai putea de încîntare ; tovarășul director — „al nostru", bineînțeles ! — uite-l cum arată ! E ca de obicei și totuși are ceva nou, necunoscut, adăugat farmecului său personal dintotdeauna.

— Nu e așa ? îi cerea mereu să confirme, dar fără să aștepte neapărat răspunsul. Nu e așa că arată ca un mare savant ?

Urma cu entuziasm : un adevărat om de știință, incomparabil mai *bine* decît străinul, mult mai bine, vezi bine că-i așa, e mult mai bine etc.

— Ce-ți spun eu ? Cer și pămînt unul față de altul ! *Al nostru* e ca o statuie vie, pe cînd celălalt . . .

Revenită în bibliotecă nu-l mai regăsi pe Căpețean. Și avu astfel primul semn de regret față de el.

19

Manichiurista își plasă măsuța în fața ei, acordîndu-i salutul obișnuit, adică o simplă înclinare a capului. Delicatul gest nu clinti un singur fir de păr din coafura impecabilă și orgolioasă, întreaga frumusețe a femeii fiind fără cusur, dar cam imobilă și glacială ; Titiana, care din întîmplare o știa de mulți ani, mai înainte chiar de a o fi văzut la față, exclama în sine de obicei, cu oarecare mirare nu lipsită de maliție — „ah, această ființă de porțelan ! ", și aceasta din cauză că întîia ipostază în care aflase ceva despre ea era total diferită. Pe cînd mai era elevă la liceu, colega ei de bancă îi înșira în chip de serial — adică în fiecare zi cîte ceva — povestea romantică a unor Romeo și Julieta de la ei, din vecini. Să fi fost probabil cu puțin înainte, dacă nu imediat după acea extraordinară vară a rochițelor albe, a ochelarilor ridicați în păr și a excursiei în Deltă, astfel explicîndu-se mai bine de ce rămăsese trainică în conștiința ei amintirea acestei femei.

Colega îi relata pregătirile de nuntă ale îndrăgostiților și tot ce afla își dorea și sieși ; dacă auzea de voalul de mireasă, gata ! și ea decidea — va fi mireasă !, iar dacă fata primea zilnic flori de la iubitul ei și ea tot așa își dorea : în fiecare zi cîte un buchet de garoafe în care să caute înflăcărata iubire și să găsească emoțiile, pînă la cele mai ascunse și mai delicate, ale celui care iubește cu adevărat și nemărginit !

Sînt nenumărate posibilitățile de a face prietenii, pe față sau pe ascuns, pe aceeași stradă, în același cartier, călătorind cu tramvaiul, sau trăind multă vreme într-un oraș ; întîmplări infime, fără însemnătate, dar care se ivesc miraculos, nasc simpatii de durată, se consolidează în sentimente de admirație, de apreciere, chiar de repulsie, e de-ajuns o mică informație în plus despre cineva, un gest obișnuit sau o simplă clipire a ochilor într-o rază de lumină mai aparte. Ea, Titiana, se considerase prietenă cu necunoscuta pe care o văzuse mireasă și o admirase tînără doamnă, întotdeauna cu un pas înaintea modei, ea fiind aceea care șoca prin modele inedite și deschisese drum unor noutăți incontestabile, îndrăznețe, precum fustele mini sau bluzele tulburător de mulate și de bogate în decolteuri.

Ciudat a fost apoi sentimentul de a o descoperi manichiuristă în salonul de coafură pe care îl frecventa de mulți ani. Cum de ajunsese una „de-a casei", îmbrăcată în halatul alb, profesional și mînuind cu gingășie uneltele strălucitoare ale meseriei ? Nu-i venise să creadă că e aceeași ființă și primul imbold fusese acela de a o saluta ca pe o veche cunoștință, s-o atingă chiar, tot așa ca și atunci cînd se apropiase de ea ca mireasă. Ce lin plutea sărmana fericită între lumînări, invitați și curioși ! Era ca o rază de lună căzută într-o pădure. O așteptase pe scări și nu se lăsase pînă ce nu îi atinsese voalul, păstrînd încă în vîrful degetelor senzația de spumos și felin și în inimă acea dorință acerbă de a se vedea și ea cu lămîiță, voal, rochie imaculată, cu aceeași privire care nu vedea și cu același surîs care nu se adresa nimănui, fiind în același timp adresat tuturor !

Își dorise momentul, și nu din sentiment religios ; fusese ceva ce ținea probabil de slăbiciunile ei firești, în evidentă contradicție cu conștiința ei, laică prin excelență. A avut tăria să rămînă consecventă cu sine, deși fiecare întîlnire cu manichiurista o face să își aprecieze consecvența și tăria de caracter. Știe ce s-a întîmplat mai departe cu fericita căsnicie de la început ; soțul își pierduse mai curînd

decît ar fi meritat oricare dintre femei aureola romantică, dovedindu-se un bărbat de rînd capabil să se încurce cu o altă femeie.

Nenorocirea i-o făcuse din nou apropiată. Cînd intra în atelier şi o vedea aşteptînd tăcută în colţul ei de lîngă fereastră, sau lucrînd, îi venea să se ducă şi să-i vorbească, să-i vorbească apropiat, de la inimă la inimă, ca între intime. Ar fi întrebat-o şi acum cu toată prietenia : Ce faci, dragă ? — dar o ştia închisă în sine, mîndră, inaccesibilă. Se spunea că nu are nicăieri nici o deschidere către afară, fie către colegele de lucru, fie către clientele ei. Celelalte lucrătoare vorbeau, nu-şi pierdeau vremea, o singură clipă nu le stătea gura creînd un vuiet care, în anumite împrejurări şi în asociaţie cu alte zgomote sau cu alte trăiri, devenea insuportabil. Ca acum, de exemplu, cînd se simţi copleşită de mişcarea din jur, de gurile care înşirau la nesfîrşit cuvinte, cuvinte şi iar cuvinte, de feţele demachiate, trase de căldură, şi de părul în dezordine prin care degete experte cutreierau fără nici o sfială. Totul se multiplica prin mijlocirea oglinzilor numeroase, o ameţeau şi-i dădeau o senzaţie de alunecare şi decadenţă. Avea impresia a ceva frivol şi lipsit de sens, ca la panoramă, cînd oamenii văd ceva şi rîd pentru că la aşa ceva se rîde, sau pentru simplul motiv că rîd şi alţii, fie şi fără sens, un rîs multiplicat şi stupid. Se vedea chiar şi pe ea, coborîtă la acest nivel, deformîndu-se într-o oglindă strîmbă, din care voia să iasă şi nu izbutea, dornică să caute ceva ce-a pierdut, sau nu mai are şi ţine neapărat să regăsească, sau sperînd într-o modificare dincolo de simpla modificare a culorii părului şi a pieptănăturii.

Se dorea altceva, intuind că fiecare amănunt îşi avea însemnătatea, neputîndu-şi atinge ţelul, neglijînd o piesă, oricare ar fi fost aceasta şi oricît de neînsemnată, din ansamblu ; nu prea ştia care e ţelul, sigură doar de un lucru : că ceva trebuia lăsat în urmă, abandonat, uitat cît mai repede, punînd în loc altceva, mult mai preţios şi mai valabil, în parte recîştigat, nu ştia de unde şi cum, în parte rămînînd de cucerit prin eforturi proaspete şi bine susţinute. Se uita la manichiuristă, avînd impresia că îi cere fără glas ceva, înţelegînd apoi că îi voia mîna cealaltă, pe care i-o şi întinse, înfiorată de atingerea degetelor ei, uşoare cu gingăşie de aripi de gîze. O mai văzu odată fetiţă dezorientată sub voalurile vaporoase ale miresii, adusă în această situaţie stranie de a zîmbi în acest fel tuturor şi nimănui, de o romantică poveste de dragoste !

După eșecul căsătoriei, neștiind să facă altceva, obținuse acest loc de muncă. Din clientă devenise lucrătoare. Iar femeile care rămăseseră și pe mai departe cliente, se înghesuiseră să o chinuiască și să o umilească. Fusese obligată să pună între ea și „restul" ceva, și ea alesese această pavăză : o frumusețe înghețată, o înfățișare de ultim jurnal de modă și o tăcere ca de piatră. O admira și în această ipostază, chiar dacă pentru sine nu ar accepta niciodată o culoare a părului ca asta — culoarea margaretelor — oricît de distins și de orgolios ar contribui culoarea și insolitul lui la realizarea întregului ; și totuși, nu se putea să nu-și dorească acel accent de independență demn de luat în seamă și care merita admirație. Plină de curaj, femeia părăsită, ultragiată, își făcuse o meserie din ceea ce era posibil și în stare să facă, și de atunci trăia singură, trecea tăcută și distantă față de lume, distanțîndu-se necontenit prin atenția excesivă dată înfățișării ei exterioare prin orice detaliu. Tenul sugera smaltul gingaș al porțelanului de calitate. Perfecțiunea coafurii făcea părul nenatural, dar monumental construit. Pe urmă, cerceii lucind cu frivolă discreție ca două bobițe de aur în locuri ascunse ! Și totul se întregea armonios, dar făcut, o frumusețe confecționată, inaccesibilă, refractară scopului principal al frumuseții — posibila ei perfecționare.

Contemplînd-o printre gene — simula somnolența — admira această splendidă expresie a independenței feminine, remarcabilă realizare a suferinței întinse și aride ca un deșert. Trebuie să fi fost cumplit efortul de a străbate fără să-și piardă mințile drumul bătut de arșița chinului, sfîșiată de setea dorului, adînc zgîriată de spinii neiertători ai fostei lumi căreia îi aparținuse. Putea fi la capăt altfel de cum era — orgolioasă și singură ? Nu devenea firesc să se creadă mai sus și mai altfel decît restul, îndreptățită să acorde tuturor celorlalți doar o îngăduință inaccesibilă și îndepărtată ? Se vorbea printre fetele din salon de succesele acestei frumuseți nereale, de insistențele admiratorilor, care îi trimiteau flori scumpe și uriașe cutii de ciocolată, așteptîndu-i mulțumirile afară, în automobile gata să pornească la drum ! Femeia traumatizată respingea totul — florile le ceda placid salonului, bomboanele luau calea lăcomiei naive a colegelor ei, iar automobilele rămîneau neputincioase la capătul unui drum posibil.

Se închega astfel o imagine a solitudinii de-o perfecțiune care provoca durere. Nu ajungea să fie o abatere de la fi-

resc, de la ceea ce aparține profund și impresionant omenescului ? Titiana își mută cu greu privirile în largul salonului, urmărind în atmosfera albăstrie de căldură și transpirație, mai bine zis încercînd să urmărească repetarea în adîncime a fiecărei imagini în oglinzile din jur ; sub căști femeile păreau banale, aliniate aproape fără cap, niște trupuri țepene, dizgrațioase, pe cînd în rest mișcarea brațelor și a gurilor avea ceva haotic, creînd un cuprins besmetic în care singurul punct solid și precis era femeia independentă. Stăpînă pe modalitatea de a exista fără ajutorul cuiva, își exercita meseria ca să aibă ce mînca și cum se întreține, alte bucurii neavînd și nici dorindu-le. Ce fel de sentimente putea trăi în afară de ură și dispreț ?

Ar fi vrut poate s-o întrebe, deși n-ar fi făcut-o chiar dacă ar fi întîlnit-o în altă parte și ar fi avut condițiile care aici îi lipseau ; din pudoare ar fi tăcut, sau poate pentru a nu se violenta pe sine însăși, căci nu avea argumente în fața unei suferințe de acest fel. Nu avea dreptul să-i reproșeze sărăcia și singurătatea ermetică ; știa că în mare avea dreptate. Ar fi însemnat din partea ei un simplu act de provocare — ea era bogată, avînd căminul ei, copiii, soțul, un microunivers în care nu se știa ce e aceea singurătatea, închistarea și din direcția căreia o și bătu o arșiță de dor. Știa că la ora asta casa era răsturnată cum scrie la carte și că nu se va bucura din *acest* punct de vedere, dar ce minunat era gîndul că Mirela alerga țipînd, îl călărea pe tatăl ei pus să umble în patru labe și nechezînd ca un căluț năzdrăvan ! Îi era dor chiar și de felul în care bărbatul ei era somnoros seara tîrziu, strecurîndu-i acea dulce întrebare leneșă și insinuantă dacă nu vine și ea să se culce . . .

Poate că mîna îi tresărise la aceste amintiri, o intui pe manichiuristă oprindu-se și așteptînd. Curînd după aceea o observă atentă să își verifice opera. A fost o privire scurtă, expertă. Era prea sigură ca să insiste ; unghiile clientei ei semănau cu niște mici bijuterii ; femeia de meserie își exersa măestria pe ceva atît de fragil și de trecător — ciudat destin ! O privi și îi mulțumi, iar după ce ieși în stradă revăzu fără curiozitate gestul scurt al capului care putea să însemne un „mulțumesc“ și un „bunăseara“ de circumstanță. Lăsa în urmă un deșert, avidă de crîngul ei, de grădina și florile ei ! Îi era dor de acasă și piciorul nervos, abia aștepta momentul favorabil de a apăsa pe accelerator. Dar înainta încă pe o stradă îngustă, parcă prematur întunecată de amurg.

Apoi ieşi într-o piaţă, de parcă o absorbea lacomă o pompă de lumină. Plutea sub un cer diafan, de mătasă şi de catifea de un verde luminat străveziu, cu exultanţa smaragdului. Luna mai lipsea şi un minaret pentru a se crede călătoare în o mie şi una de nopţi.

20

Sub un cer asemănător, cu ani în urmă, se lăsase în voia disponibilităţii către fabulos şi romantic a celei mai frumoase vîrste ; păstra din vara aceea, din Deltă, reminiscenţe de poveste, tînărul de pe vapor avînd ceva de erou din filme, de personaj care acaparează privirile şi interesul tuturor. Poate de aceea era şi aşa de absent la orice semn de atenţie transmis din jur ; dar manevrele puştoaicei cu ochelari ridicaţi în păr, între buclele răvăşite şi de la sine, dar şi de vînt, nu aveau cum să îi scape, căci dacă el nu le-ar fi băgat de seamă — să presupunem — ceilalţi tineri nu puteau să nu observe şi să nu facă haz de fiecare gafă a ei. Pentru că nu puteau face farse pe socoteala idolului lor, născoceau tot felul de ocazii pe seama ei. Numai aşa îşi poate explica bileţelul care îi fixa un loc şi un timp de întîlnire şi era semnat cu numele lui : Andi. Nu pusese la îndoială nici o clipă scrisul şi semnătura, ele nu puteau fi decît ale eroului ei. Andi îi cerea să nu divulge secretul întîlnirii lor. Nici acest amănunt nu o făcuse bănuitoare.

Teribilă fusese splendoarea amurgului de atunci ! Cerul nu era întocmai ca acesta de acum, de mătase strălucitoare, dar blîndeţea lui semăna foarte mult. Foşnetul Dunării amintea de un lan de porumb pieptănat pe îndelete de degetele vîntului. Apa clipocea leneş, lovind din cînd în cînd mai cu putere ; zgomotul acesta o făcea să se gîndească la un căţel alb care îşi lipăe laptele. Locul întîlnirii fusese anume ales, exact acolo unde avea obiceiul să îşi viseze visele, la pupa vasului, nu departe de drapelul bătut de curent. Era o plăcere să îi audă pînza plesnind mai încet sau mai tare. Şi să îşi lase privirea să fugă pe evantaiul deschis larg pe suprafaţa fluviului. Departe în urmă, lovind malul,

evantaiul se agita înduioșător. Și tot ce vedea sau auzea prevestea un miracol. Sălciile de pe mal care sprijineau ca în pumni cerul pe care culorile se stingeau pe încetul. Și păsările zburînd cu o grație cum nu mai văzuse.

Aștepta cu inima bătînd. Ecouri adînci zvîcneau neliniștitor în gît și în tîmple. De sub vas evantaiul continua să se desfacă spre maluri, departe în urmă, păsările săgetau amurgul cu țipete sfîșietoare, iar pumnii sălciilor se trăgeau în mîneci negre de seară. Ar fi fost timpul ca el să vină. De ce nu se arăta mai iute ? De ce nu venea la timp ? Andi ! Te aștept. Poate că îți și aud pașii. Se apropie tiptil. Știu că vrei să îmi acoperi ochii cu palmele. Ca să te ghicesc. Să știu că ești tu, după răsuflare, după gingășia gestului. Își lăsa capul pe spate ca el să îi poată pune palmele pe ochi fără nici un efort, și totul în jur continua să se cufunde, încetul cu încetul, balansînd ca în basm. Frumusețea stranie a Dunării cu valuri care sclipeau părelnic aici și dincolo îi pătrundea adînc în inimă. Iar cînd se aprinseră luminile pe bord în spatele ei, se imagină ca o statuie vie aureolată frumos.

Cu atît mai cumplit fusese epilogul. Liniștea spartă pe neașteptate de strigătele și de fiarele în care loveau băieții din grupul lui Andi. Dansau și țipau ca sălbaticii. Ghemuită pe podeaua metalică a pupei, își ferea capul ca sub o avalanșă de bolovani. Cădeau peste ea, sfîșiind-o, zdrobind-o, tăindu-i răsuflarea. Groaza de pe chipul ei îi alarmase pînă și pe autorii farsei, care au încercat apoi să o liniștească fără prea mare rezultat. A plîns toată noaptea, nemîngîiată în nici un fel de absența lui Andi dintre huligani. El nu fusese printre ei, nu avusese cum îl descoperi printre sălbatici, ar fi fost de neconceput. Andi nu venea cumva de la Armand ?

Mașina ieși din piață. O lăsă să ia viteză pe bulevard.

În Andi continuase să creadă și după aceea, deși nu o învrednicea cu atenția lui. Îi ieșea ea în cale și făcea totul ca să se facă văzută de el. Fusese perseverentă, nimic de zis, dar poate că și farsa aceea îl înduplecase pînă la urmă. Într-una din zilele următoare, Andi o chemase la el. Îi spusese : vino încoace, și ei nu îi venise să își creadă ochilor și urechilor. Pe ea o chema ? Chiar pe ea ? Se și uitase în jur dacă nu altcineva era adresantul chemării lui. Pe mine ? mai încercase o dată să se convingă, arătîndu-se pe sine cu degetul. Pe cînd picioarele i-o și luaseră înainte și o tîrau fără să li se poată împotrivi sub privirea lui care cădea de sus în jos ca o cascadă. Cădea de foarte sus. Și nu numai pentru că el era cu mult mai înalt. Ia să te văd, fetițo, ia vino mai încoace.

Și cu cît era mai aproape, cu atît era el mai sus, devenind mai inaccesibil. Zadarnic se ridicase în vîrful picioarelor și își răsturnase capul ca să nu piardă contactul cu privirile lui ; și el o privea cu ochii micșorați, de parcă abia o zărea în depărtare, ia să te văd, repeta ca și cînd nu o deslușea prea bine și cu mîna leneșă scotea o batistă de la un coleg, din buzunarul cămășii. O plimbă încet spre ea, i-o puse sub nas.

Să o ia și s-o folosească Îi trebuie.

— Nu am nevoie ! se sumeți se puștoaica, într-un fel care o afecta neplăcut pe femeia de azi ; Andi n-o slăbea, îmbiind-o mai departe cu mica bucată de pînză albă.

— Și să vii înapoi cînd n-o să mai ai nevoie de batistă, auzi tu ?

Ar fi putut evolua acel Andi scîrbos pînă la delicatul doctor docent Armand Macavei-Bogdana ? Iată cîte ar fi fost posibile datorite întîmplării, deși prin nimic nu era îndreptățită să stabilească niște legături cît de cît justificate între firele depărtate ale acestor personaje ; dar care ar fi fost întorsătura în existența ei, dacă tînărul înfumurat și inimă-rece nu ar fi jignit-o de moarte cu batista, care nici măcar nu fusese a lui, și ar fi fost în adevăr Armand Macavei-Bogdana ? Acea batistă fusese sfîșiată de mîinile ei în aceeași seară, atunci cînd a înțeles evidența ; în mijlocul frumuseții halucinante a valurilor bătute de lună hotărîse disprețul cel mai profund față de bărbați și stîrpirea nemiloasă a oricărei înfiripări amoroase. Va rămîne singură pentru tot restul zilelor. Naiva ! Caraghioasa ! Biata fetiță de demult !

Și avu impresia că e o fîntînă în care lumina se strecura cu reflexe ciudate ! Ce se întîmpla cu lumina ? Nu se putea dumiri. Aparținea și ea transfigurării si nelinistii plenare a firii. O cutreiera un tremur ca de frig. Să fi fost de vină amintirile ? Sau poate geana de lună care scînteia ca un fin iatagan, cu o claritate surprinzătoare, pe catifeaua verde a cerului ? Își dorea trup drept și cap mîndru ca într-o sală monumentală, grea de solemnități adunate de cînd lumea. Chemarea o atinse ca o scînteie electrică ; răspunse pe baza unui instinct vag și profund, ca o preoteasă din vechi timpuri, de mult risipite ; se simțea puternică, evlavioasă și învestită cu nebănuite resurse nepămîntești, sigură că dacă ar ridica brațele, o mulțime nevăzută și imensă s-ar prosterna la picioarele ei, indiferent unde s-ar afla, de la un capăt la altul al pămîntului. Căci aşchia de astru ceresc ardea în chiar mîinile ei și nu era altceva decît zeul adorat și slăvit de mulțime, arătîndu-se misterios din altă lume. Poate că așa oficia în

matriarhat femeia ; luna era fecioară, se împlinea femeie, se rotunjea gravidă și năștea copii-stele !

Naiv mod de a imagina o credință simplă, de o sălbatică splendoare ; o fi existat sau nu, nu avea însemnătate pentru ea, putîndu-și închipui și astăzi spectacolul nocturn, tot așa cum misterele religioase s-au transformat în simple scene laice, de un fast și un conținut naiv și desuet, remarcabile încă prin retorica lor. Ia să văd, să văd, încerca să își spună, deși ajunsă acasă trebuia să se preocupe de banalități : parcarea mașinii, încuierea ușilor, a portbagajului. Pe poteca de beton spre intrarea în bloc ar fi dorit să-și urmeze propria fantezie, deși întunericul subțiat și înalbăstrit de lampadarele înalte, sugera o altă atmosferă și alte posibile imagini.

Cineva o salută. Cineva care mai întîi nu fu decît o umbră.

— Bună seara, vecinico.

— Bună, bună seara.

Umbra se dovedi ființă. I se alăturase cu chef de conversație. Se lăsa readusă cu ezitări și regrete în fluxul cotidian, resemnîndu-se să o suporte pe vecina cu spor la vorbă ieșită nu prea logic din cenușa caldă a zilei, imposibil de ocolit, imposibil de ignorat. Pe o distanță de cîțiva pași numai va auzi de la ea destule, și toate rostite la fel de piezișe, exprimînd o acreală prematură și un zaț afund de amărăciune greu de înțeles. Lipsa de orizont și prejudecățile alimentaseră o stare interioară, care ei, Titianei, îi era străină și îi provoca repulsie. Politicoasă, totuși, acceptă fatalitatea. Vecina îi spune : Venea din oraș, ce îi păsa, umbla cu mașina, nu avea probleme ! ; îi spunea mai departe : Fusese la coafor, se vedea, era „lucrată" frumos ; și iarăși spunea : Uite, ea nu ajungea, abia dacă își putea face părul din an în paște, și doar avea și ea tot doi copii, numai că — spunea mai departe — soțul ei nu era inginer și nu cîștiga ca un inginer... Cam acestea erau cele ce avea să spună vecina, înghesuind totul pe o distanță de cîțiva pași, vorbe, vorbe care scrîșneau sub picioare ca niște cioburi de sticlă.

Titiana ar fi voit să o întrebe de ce nu se angaja și ea, vecina, să aducă un ban în casă și de ce își creștea copiii ca pe vremea lui Pazvante, știind că în zadar ar fi pus întrebări de acest fel, mai discutaseră inutil pe temele acestea. Scundă și slabă, vecina avea ceva de țandără de lemn, și cum scîrțîia și cum se înfigea în drum, obligînd-o să se tot oprească și să simuleze că ascultă și

că e atentă. Îi spunea : Numai credința îl ține pe om, iar unde nu e credință pierzania își face casă, dîndu-și exemplu propriul cămin în care domnise dezordinea atîta vreme cît bărbatul ei nu trecuse în rîndul credincioșilor. Puterea Domnului e fără margini, făcîndu-l pe cel bolnav sănătos, pe orb văzător, pe cel sărac bogat. Bogat în lumea de apoi, dacă e așa vrerea lui ! Și iarăși spunea... Deși n-o asculta. Subiectul străin o irita și prin altă latură a lui, căci era evident pentru oricine ar fi privit pe bărbatul vecinei, cel adus pe „calea credinței", că nu din pricina asta se lăsase de băutură ; adevărul se citea pe fața lui buhăită, pămîntie, în pungile grele de sub ochi ! Vecina supralicita în zadar forța credinței care îl făcuse pe bărbatul ei abstinent !

De cîte ori vorbea cu ea avea impresia că aude un scrîșnet neplăcut și dramatic, așa cum avusese ocazia să asculte într-o noapte de mult scîrțiind de ger o creangă uscată lîngă fereastra unde dormea ; totuși depunea efortul de a lăsa aparența că ascultă în liniște și că nimic nu o scandalizează. Evitată de majoritatea celor din bloc, femeia aceasta nu pierdea nici un prilej de a vorbi cu cineva și mai cu seamă cu cineva care îi acorda privilegiul bunăvoinței. Titiana fusese jenată de multe ori de predilecția religioasă a vecinei și atunci cînd Alin își fracturase brațul acum cîțiva ani fusese de-a dreptul supusă unui bombardament mistic. Să se roage, îi spunea, să se pocăiască și să îl caute pe Domnul și așa mai departe, zi de zi, de cîte ori ieșea sau venea din oraș și chiar dacă numai cobora la bătător să bată vreun covor din casă.

— Ai grijă de sufletul dumitale și de al lui, al copilului, de al lui, dragă vecinică, pentru că al lui e mic și nevinovat, îi spunea, ieșindu-i în drum de parcă îi pîndea fiecare mișcare. Ai grijă de sufletul dumitale și de al lui, și roagă-te, căci Dumnezeu e mare și bun și te va asculta. N-o să îți lase copilul infirm.

— Ia ascultă, vecino, eu te-am îndemnat vreodată să nu te rogi, să nu te duci la biserică sau la casa de rugăciuni, te-am oprit să îți urmezi „calea" ? Ce vrei de la mine ? Ce îmi ceri dumneata ?

Îi tot venea pe limbă cuvîntul „vecinico", dar în sens peiorativ, rostit răutăcios, cu ciudă.

— Doamne, dar cum ai putea dumneata face una ca asta ? Dumneata care ești o doamnă, care...

Îi tăiase vorba.

— Nu contează ce sînt și ce nu sînt ! Te rog să mă lași în pace. De copil am grijă și singură și am așa cum înțeleg eu. L-am dus la doctor, i-am pus brațul în gips, n-o să i se întîmple nimic, nu va rămîne infirm. Dar ceva vreau să clarificăm între noi. După părerea mea în probleme de conștiință fiecare știe ce are de făcut, ce alege și ce nu. Nu vrei să înțelegi că eu am ales și că am ales o dată pentru totdeauna ? Din acest moment nici nu mai avem ce să ne spunem, așa că te rog să mă lași în pace !

O vreme abia se salutaseră și nu se considera vinovată pentru această situație anormală ; nu putea proceda altfel decît tranșant într-o chestiune de importanța aceasta. Tot vecina își etalase ostentativ supărarea, ca și cînd ar fi fost jignită și nedreptățită. Dacă se întîlneau, nu o ocolea făcîndu-se în schimb că nu o vede. Pe urmă se întîmplase tărășenia cu băiatul. Vecina avea doi copii. Fata, de vreo șaisprezece ani, după opt clase rămăsese acasă, făcînd pe domnișoara cu pretenții. Fusese destinată de părinți muzicii. Dar muzicii religioase. Și pentru că învăța să cînte la armoniu fata umbla cu nasul pe sus, disprețuind pe toată lumea. Mamă-sa însăși nu valora în ochii ei mai mult ca o servitoare. Cînd plecau la casa lor de rugăciuni, vecina era vagonul de povară al întregii garnituri. Fiica ei nu suporta să își ducă nici măcar jerseul !

La rîndul lui, băiatul, ceva mai mic decît soră-sa, era tentat de neastîmpărul vîrstei la fapte mai puțin religioase. stîrnind des, mult prea des chiar, mînia tatălui său, devenit un fanatic al credinței care-l mîntuise. După ce gustase din plin toate cele lumești, acum nu mai îndura fiului său nici o abatere, fie că aceasta se numea simplu și firesc „foame" ; de unde un șir de corecții crude, aplicate cu fervoare de renegat. Băiatul fugise de acasă. De aici, certuri și scandaluri în casa vecinilor și tentativa femeii de a relua legăturile cu Titiana. Mai presus decît orice, erau amîndouă mame. Afară de asta, Titiana era o „doamnă". Rămăsese o „doamnă". Îi împărtășea cu sinceritate îngrijorarea. Nu o tachina și nici nu o condamna ca alte vecine din bloc. Titiana o mîngîia : își va regăsi copilul. Iar vecina nu se sfia să își mărturisească teama că soțul ei va reacționa cu violență. Bărbatul ei devenise habotnic și mai curînd ar fi preferat să își vadă fiul „chemat" la Domnul, decît să îl știe rătăcitor ca un păgîn prin lume !

— N-o să aibă el inima asta, e și el om, o asigura Titiana fără să prea creadă în ce susținea ; doar n-o să-și nenorocească propriul copil pentru o nesăbuință de vîrstă copilărească !

— Doamne, vecinico, cu dumneata e o adevărată plăcere să stau de vorbă !

Găsit de miliție, băiatul fu adus acasă de un căpitan îmbrăcat în civil, un bărbat pe cît de patern în felul cum se purta cu victima, pe atît de hotărît în ceea ce avu de spus părinților. Le interzicea în numele legii să mai maltrateze copilul. Natura pedepselor fu schimbată ca atare și puiul de om începu să se preschimbe într-o ființă sperioasă, jigărită, care inspira milă. Creștea sălbatic și flămînd, evitînd orice legătură cu băieții de vîrsta lui. Însă și acest subiect stătea sub semnul inabordabilului cu vecina și în fața evidenței Titiana știa că nu are putere. Ce putea să facă ? Ce procedeu să folosească pentru a o convinge pe nefericita femeie că alunecaseră primejdios de departe pe o pantă care se înfunda într-un hău ! ?

Ca și alte dăți, o lăsă pe vecină să se reverse așa cum dorea pieziș și amar — și se despărți la piciorul de scării de ea, nerăbdătoare să urce treptele ieșirii din coșmar.

— Doamne, vecinico, cu dumneata e o adevărată plăcere să stau de vorbă !

21

Pe cînd descuia se aștepta să fie întîmpinată de larmă, trăgînd cu urechea încă de afară în speranța zgomotelor edificatoare, a țipetelor fericite care aparțineau căminului ei, își dorea așa ceva, avea nevoie de semnele liniștitoare ale traiului lor curat și frumos, peste care nu năvăleau din necunoscut nori întunecați de amenințări închipuite. Era nerăbdătoare să se confrunte cu o altfel de oglindă decît toate cele întîlnite pînă acum ; nimerind în gol se oprise nedumerită, contrariată că în seara aceea, fie ea, fie căminul ei, nu erau așa cum trebuie. Ce putea fi ? Unde erau ai ei ? Ce făceau ? Lacătul yale clănțăni

scurt în urmă, închizîndu-se brusc și o clipă șovăi mai înainte de a aprinde lumina în antreu. Putea crede că nimerise în altă casă ! Altfel ar fi fost de neconceput liniștea și nedreptatea pe care i-o aducea acest moment cînd avea nevoie mai mult decît oricînd de tumult, de fericire ! Nici un zgomot nu răzbea de nicăieri din apartament oricît ascultă, și nici o răsuflare, nici o boare nu venea să o răcorească și să o învioreze după drumul prin deșert care-i storsese vlaga și o însetase cumplit. Să fi plecat Barbu cu copiii la plimbare ? Să se joace toți trei în balcon, ignorînd-o ? Ce să fie ?

Simțea abia acum greutatea respirației, semn că urcase etajele aproape alergînd, alungată pe scări de nevoia de distanțare și de refugiu în teritoriul apărat și sigur pe care și-l construise cu întreaga ei forță ; deși momentul suspendat, neașteptat și refractar, o deruta încă mai rău decît coșmarul din care abia scăpase. Avea dreptul să se retragă, să fie ahtiată de refugiu, ia să văd, să văd, își repeta, cuprinsă de dor și apucînd-o spre ușa dincolo de care se afla cuprinsul apartamentului care se încăpățîna să tacă suspect. Impresia unei șoapte o făcu atentă, îi trezi suspiciuni, reacționă cu gîndul la o revanșă pe care s-o construiască acum, pe loc, dar nu mai avu cînd să se miște și să își dea seama, devenind pe neașteptate centrul unei explozii așa cum își dorea. În jurul ei se juca hora. Și gurile dragi trîmbițau din răsputeri, deschise pînă la refuz și darnice în sunete și chiote care vibrau. Mirela țipa fericită. Ochii lui Barbu sclipeau, puțin bulbucați. Fața lui Alin, rumenă ca un cozonac, radia bucurie. Se repezi cu brațele deschise în tumult. Așa faceți voi, așa ? ! Îi venea să îi îmbrățișeze pe toți deodată, să și-i adune la piept ca pe o singură ființă, și să îi sufoce cu sărutările cîte năvăleau din ea ca un clocot.

— Parcă spuneai că îți faci părul violet ? !

Barbu părea că și acum cîntă, cu toate că vacarmul luase sfîrșit.

— Mă temeam să nu te prăpădești de plăcere !

— Aș fi suportat, Scumpa, și poate „admiratorul necunoscut" ar fi găsit un motiv de suferință nerecunoscîndu-te. Sau poate nici el... Îți aduci aminte uneori de trista figură de Don Quichote ?

Titiana dădu din cap, neputînd vorbi din cauza unui nod în gît ; nu numai că nu îl uita, dar îl avea prezent permanent în inimă. Rămînea acolo, la loc cald unde nu

se umblă decît în liniște și cu grijă. Fusese stratagema — una dintre stratagemele — lui Barbu odinioară pentru a se apropia de ea. Îi presăra drumul cu bilețele roz-bombon și toate semnate „Admiratorul necunoscut" ; le găsea în avizierul din holul facultății, în bancă înainte de orele de curs, i le aducea pe tavă fata care servea la cofetărie și niciodată nu știa de unde veneau, i le înmîna poștașul zîmbind semnificativ.

— M-am întîlnit cu vecina, începu ea, cu vecinica, preciză, dar el nu o lăsă să urmeze ; s-o lase în pace pe nebuna aia ! Mi-a fost cu atît mai greu, cu cît am intrat în casă și m-am văzut înconjurată de marele gol...

— Părul îți stă minunat, Scumpa, nu te mai gîndi. A fost o glumă, care le-a plăcut copiilor. De fapt, cu ei am pus-o la cale. Mirela era captivată de idee !

— Dragii de voi ! Și zici că mă aranjează ?

— Ba bine că nu, Scumpa !

Și ea se alinta, eliberată, în fața lui și în fața oglinzii. Noua ei coafură care făcea castaniul natural al părului să bată în roșu-arămiu îi dădea un aer mai matur, dar în același timp îi împrospăta trăsăturile, le înfrumusețea. Își promitea aproape furioasă să fie întotdeauna pretențioasă cu înfățișarea proprie, îngrijorîndu-se un pic din pricina vagii pufozități a obrajilor pe care apăruseră semne abia scrise de riduri viitoare. Chiar să nu fi fost, ea tot le-ar fi văzut în seara aceea ! Nu cumva avea tendința să se îngrașe cu toate consecințele unei vieți sedentare ?

În camera de alături se făceau pregătiri pentru deschiderea televizorului. Tata cu Mirela pe genunchi. Și Alin care manevra butoanele.

— Tati, dar pe mine nu mă servești ? Accentul formidabil al Mirelei îl făcu atent pe Barbu.

— Cu ce să te servesc, fetițo ?

Tocmai își aprindea țigara și Mirela îi demonstră un gest de o cochetărie inimitabilă : din ochi îi indică portțigaretul. Își pusese un picior peste altul și își netezea deasupra genunchilor poala rochiței. Aștepta să fie servită, ferindu-și ochii cu drăgălășenie.

Titianei i se strînse inima.

— De cînd fumezi tu, Mirela ?

— De cînd fumează și mămica.

Spasmul din gît aproape că-i tăie mamei respirația. Făcuse instinctiv un gest de apărare, fără să se gîndească

la Alin, prezent la scenă, palid și crispat, cu pumnișorii strînși. Alin fu acela care dejucă planul răutăcios al surorii sale, pe care mamă-sa o văzu cu ochii minții cotrobăind prin poșetă în seara cînd nu fusese lăsată să umble acolo. Găsise ea modalitatea și momentul potrivit. Dar Alin preciza că Mirela aduna mucurile de pe jos și le băga în gură.

— Așa faci tu, Mirela ! ? Barbu știu să se mire și să mimeze nenorocirea. Vai, ce îmi e dat să aud ! Mirela, nici nu îmi vine să cred !

Agățată de gîtul tatălui, fatița zvîcnea și se zvîrcolea fără să aibă posibilitatea să se apere. Alin nu lăsase impresia că o pîrăște și ea nu i-ar fi putut striga că minte.

— Dacă ții puțin la mine, să nu mai faci asta niciodată.

— Te iubesc, tati ! Nu mai spune așa ! Tu ești dragul meu cel mai drag !

Cum să creadă tati că ea nu ține la el ? Îi promitea din tot sufletul orice îi ceru. Și Barbu se făcu a se lăsa ușor convins. În curînd fu pace și armonie între ei. În schimb, Titiana, după ce avusese impresia că toate ușile și geamurile săriseră în lături și lăsate vraiște de rafalele vijeliei de afară, se miră că toate se restabiliseră ca și cînd nu ar fi fost. Auzise nu numai vuiet de furtună, ci și urletul băiatului din vecini maltratat stupid... Ea îl avea pe Alin. Alin, dragul meu ! L-ar fi strîns la piept, l-ar fi strivit sub apăsarea brațelor și buzelor ei, l-ar fi absorbit în trupul și inima ei, din care făcea dealtfel parte și pînă nu de mult fuseseră una. Era nespus de mîndră de această parte vitează a ființei ei, atît de elegantă și de credincioasă în a apăra restul, făcînd aceasta cu o neînduplecată intransingență. O uimea în același timp Mirela cu accesele ei răutăcioase, cu cruzimea ei.

Dar și față de Barbu avea un sentiment anume : vinovăția ; ceva străin se insinuase între ei. Era conștientă de privirile lui nedumerite, cercetătoare și ca să scape se oferi să facă o cafea. Începu să se miște în acest sens încă mai înainte de a avea asentimentul lui Barbu. Ieși, ca să se ducă în bucătărie, să aprindă aragazul, să umple ibricul cu apă și să arunce înăuntru trei linguriță de zahăr. Puse ibricul pe flacără. Reveni în cameră. Rămăsese aprinsă numai veioza. Împreună cu strălucirea micului ecran dădea suficientă lumină. Ea se așeză și se surprinse puțin interesată să se concentreze. Oamenii de pe micul

ecran rămîneau niște simple siluete pentru ea. Se mai credea cercetată de privirea furișă a lui Barbu.

— Mi se pare că a început să fiarbă apa, zise ca pentru sine, dar ca să fie auzită și de el și ieși din nou.

Sub pretextul că lasă cafeaua să se așeze după ce a fiert, mai rămase în bucătărie un timp ; după aceea fu îngrijorată să nu fi stat mai mult decît s-ar fi cuvenit. Reintră după cești. Credea că a reușit o cafea excelentă, rosti în treacăt, dar nu știa de ce, crispat. Mai înainte de a porni cu ceșcuțele pe tavă, își potoli mîinile. Fu bucuroasă cînd Mirela îi ceru să nu stea în calea imaginilor de televizor.

— Mămicule, nu ești de sticlă.

Mirosul pătrunzător de cafea proaspăt fiartă o făcea să reînvie imaginea de altădată, cînd într-un mic cafe-bar vorbiseră de căsătoria lor. Între ei doi va fi întotdeauna limpezime : de gînduri, de vorbe, de dor. De acord ?

— Atunci să fie într-un ceas bun !

Îi va explica ce a fost cu pachetul de țigări ; dar va izbuti să fie limpede pe deplin ? Barbu nu o va întreba nimic ; ea va trebui să găsească modalitatea unei explicații. Că a avut o zi grea și că s-a întors — nici ea nu știe cum și de ce — la ușurința studențească de altădată : era după o ședință de instructaj la comitetul orășenesc și se simțise singură după aceea, plină de dor față de „admiratorul necunoscut“ care nu se ivea de nicăieri.

— Chiar nu se ivea ?

— Dacă era plecat departe ?

— Înseamnă că ți-a fost dor de mine.

— Mi-a fost, recunoscu ea fără echivoc și-l privi cu drag. El se grăbi să întindă brațele după ea.

Pe copii îi culcaseră, urîndu-le și unul și celălalt „noapte bună, somn ușor, șapte purici pe-un picior“ ; ea, însă, nu uitase să se lipească de tăblia ușii și să tragă cu urechea. De data aceasta nu auzi nimic dinăuntru. Care dintre ei o fi cel mai supărat, Alin pe Mirela, sau invers ? Fusese ceva între ei, dar nu își dădea seama care se ținea mai tare.

— Ești dispus să stăm puțin de vorbă ? Am cu tine o chestiune foarte serioasă.

Barbu venea din baie. Îmbrăcat în pijama, își freca bărbia, probabil cîntărind dacă să se bărbierească mîine dimineață.

— Îmi place coafura ta. E modernă, fără să fie șocantă. Aș zice că are calitatea de a fi interesantă și de a te avantaja. Îți vine foarte bine, Scumpa.

— Dar să știi că nu pentru cineva anume mi-am făcut-o, ci pentru *ceva*, ce încă nu mi-e foarte limpede.

— Nu e cazul să te neliniștească ce-am spus eu azi dimineață. Știi bine că am încredere totală în tine. În această privință nu avem ce discuta.

— Nu despre asta voiam să vorbim.

— Pe vecină las-o în pace. Nu are rost să permitem unei hahalere ca asta să ne strice liniștea căminului.

Nici de ea nu era vorba. Înseamnă că erau chestiuni de serviciu. Dar nu se înțeleseră ei de la început să lase la ușă tot ce ținea de slujbă ? Titiana îl combătu. Așa cum duceau la locul de muncă preocupările de acasă, așa trebuiau să procedeze și în celălalt sens.

— Vine o vreme cînd nu avem încotro și trebuie să acceptăm evidența.

— Să știi că nu o fac cu inima ușoară. Barbu primi cu greu și fără plăcere discuția propusă. Atunci, dă-i drumul, Scumpa.

— Știi tu cînd mi-ai dat telefon într-o zi ?

— Atunci cînd te-am întrebat de ce ești agitată și neatentă ? Cînd nu m-ai recunoscut imediat ?

Ea nu pricepu de la început.

— Nu, nu atunci. Nu are legătură. A fost în ziua cînd ai plecat pe teren. Tocmai atunci a venit la mine cineva dintre cercetătorii din institut, dar nu pentru bibliotecă, ci pentru un transfer.

— Cine a venit ?

Mai degrabă nu ar fi pronunțat numele lui Honae și nu din alt motiv, ci pentru că și așa lui Barbu nu i-ar fi spus nimic ; se străduí în schimb să-l situeze cît mai exact în structura institutului, unul dintre cercetătorii cei buni, în felul lui o personalitate, deși incomod și colțos, cu o optică nu întotdeauna pe placul altora ; odată, într-o ședință, ridicase glasul și împotriva ei ca bibliotecară, și cu toate acestea, împotriva rațiunii, intuia că transferul acesta putea fi o eroare.

— Nu văd legătura ta cu povestea asta. Dacă e o eroare cum îmi spui, asta privește pe alții. Tu ai treaba ta, vezi-ți de ea.

Atunci ea îi aduse aminte că fusese solicitată în calitatea politică ce deținea în institut. Și el o întrebă dacă ci-

neva din conducere îi ceruse vreun aviz vreodată, părerea, sau așa ceva.

— Nu, niciodată.

— Ei vezi ! Este o simplă cerere de transfer care își urmează cursul, iar tu nu ai de ce să te amesteci. Are vreun rost să îți provoci greutăți inutile și încă din începătînarea ta, dintr-o simplistă înțelegere a situației ? Nu, Scumpa, vezi-ți de ale tale. Ai o situație bună acolo, un post ideal și, după cîte știu eu, ești bine apreciată la conducere. Nu te lăsa impresionată de tipi din ăștia care umblă cu tot felul de chestii . . .

— Nu sînt chestii ! Și de unde știi tu cum îmi este mie apreciată munca în institut ?

— Iată că știu.

Pentru o vreme problema transferului rămase încîlcită în conștiința ei, într-un plan secund, celălalt plan ridicîndu-se mai presus, pînă ce lumina căzu ca un reflector pe ideea uluitoare care aproape că o obligă să își tragă sufletul ; și imediat apoi se dovedi lacomă de amănunte — de unde știa el, cine îi spusese, cînd, în ce împrejurări și fiecare detaliu smuls de la Barbu o exalta, o încărca de încredere, o neliniștea și o făcea să se simtă nesigură. Barbu credea că o domolește și că o îndepărtează de grijile ei. Dar ea reveni.

— Să deduc, deci, că mă va întreba pînă la urmă și va ține cont de părerea mea ?

Barbu își urma raționea. Să nu își mai bată capul. Nu are rost. Lucrurile acestea decurg de la sine.

— Pentru mine, *a fi* întrebată, înseamnă enorm, începu ea, însă, Barbu se și culcase și își potrivea pătura sub bărbie.

— Nu vii ? o întrebă el, somnoros, cu acea tainică insinuare a ceasului de noapte. Hai, vino.

22

Mîine, își spunea Titiana, trezită din somn sau nici măcar adormită încă, nemulțumită de întunericul subțire sau de lumina slabă care se prelungea, arsă de dorul dimineții la care rîvnea, aceasta însemnînd și înnoire posibilă, și spe-

ranță reînviată, și așteptare împlinită, așa cum a avut parte în viață de diferite dimineți memorabile. Întîia dimineață după examenul de admitere în facultate, sau prima din profesie, cînd trăia profund convingerea că începe o viață nouă ; și au mai fost pe urmă — întîia dimineață de femeie, întîia dimineață de mamă. Se trezea în plină lumină exuberantă — întotdeauna exuberantă, indiferent de starea vremii — ca după o noapte cu vise și somn agitat, simțindu-și ochii deschiși dintr-o dată și fără efort, neobișnuit de proaspeți, de odihniți și de avizi, ochi limpezi însetați de noutate și frumusețe, pregătiți să vadă și să culeagă buchete de impresii ca niște flori uluitor colorate, pe potriva forței interioare revitalizate și de-o vivacitate imposibil de ținut în frîu.

Așa a fost și dimineața de după confirmarea la comitetul orășenesc, cînd nu a mai avut nici o îndoială că *este* membră de partid ; retrăia senzația de luminozitate și de perspectivă, de parcă se pomenea urcată pe un pisc de unde avea privirea liberă spre toate cele patru puncte cardinale. Vedea foarte bine. Pînă departe ! Pregătită de mai înainte să poată privi fără teamă și oprelişte cît se putea de departe !

Memoria ei păstra în dimensiuni monumentale și strălucitoare o astfel de dimineață, cînd sărise din pat la cea dintîi zbatere de lumină, în zori, sigură că începea o zi ca nici o alta, de-o calitate superioară, nouă.

— Cum e afară ? întrebase vocea somnoroasă a mamei.

— Splendidă zi, mamă.

— Parcă ar ploua !

— E soare, soare ca în prima zi a lumii !

Mult mai tîrziu avusese senzația de grindină de care, însă, nu era convinsă și, deci, încă nepregătită să își pună întrebarea — „Dar asta ce-a fost ?“ Cînd se trezise atunci mama și privise afară se uimise : cum de putuse susține că e zi fără ploaie, cînd afară turna ca toamna ? O îmbrățișase exaltată și patetică.

— Pentru mine e cea mai frumoasă zi. Nu există alta mai frumoasă !

După mulți ani își dorea o dimineață la fel, numai bună pentru o pornire voioasă la drum ; va da în lături porțile a ceea ce însemna „ieri“ și „pînă atunci“ și va ieși cu pasul solemn și slobod în dimineața plină de lumină, în care tot ce se întîmpla avea sens și frumusețe și servea țelului, văzîndu-se integrată în șuvoiul impetuos, strop încărcat de bucurie și strălucire ! Căci astfel începea ea ziua aceea deosebită în care trecători, tramvaie, automobile se contopeau

într-o continuitate emoționantă, găsindu-și fiecare locul în rînd pentru a păși înainte și a lăsa în urmă, din ce în ce mai mult în urmă, ziua de azi.

Avea darul de a nu se despărți de nimic fără o lacrimă și de a primi noul cu încredere și bucuroasă nerăbdare. Își amintea de plînsul cu care întîmpinase încă de mult, din timpul cursului elementar, o despărțire de acest fel. Mutîndu-se ai ei cu locuința, se văzuse în situația de a schimba și școala. Prima dată izbutise să nu se despartă de colegi și de învățătoarea iubită. Va învăța pentru asta să meargă cu tramvaiul și chiar să străbată pe jos distanța mare dintre noua locuință și școala cea veche. Se scula cu o oră înainte de timpul normal, spre necazul bunicii care nu mai contenea să o îndemne să renunțe și să înțeleagă noua realitate. Ea nu se plîngea, deși îi era greu și în iarna aceea înghețța în stație așteptînd tramvaiul, smiorcăindu-se dacă nu izbutea să își facă loc printre călători, înmuind întotdeauna inima cuiva, strivită pe urmă și neluată în seamă în șuvoi, dar pornită la drum.

În cea mai geroasă zi a iernii aceleia a fost nevoită să străbată drumul pînă la școală și apoi pînă acasă pe jos, din pricina unei grave defecțiuni în circulația tramvaielor. Gerul o luase în primire fără menajamtnte, pălmuind-o, ciupindu-i urechile pînă la durere și ca să se încălzească se adăpostise prin magazine, sau alergase, respirînd pe gură, aburi care se risipeau după ea, cu gîtul și spinarea ude de transpirație, pînă ce ajunsese acasă bolnavă gata. Cît a ținut-o la pat pneumonia, n-a cedat. Mama își frîngea mîinile încercînd s-o convingă. Ea, însă delira, continuînd goana din ziua cînd se îmbolnăvise.

— Așa va fi întotdeauna, ofta mama printre lacrimi, n-o să faci altceva decît ce vrei tu !

Nu a fost așa cum și-a dorit ; cînd s-a făcut sănătoasă, a acceptat să se mute la școala din cartier. În urma ei se prăbușea o punte. Păstra ecoul pașilor ei care făcuseră zăpada înghețată să scîrțîie năpraznic, de parcă în urma ei se sfărîma cu adevărat, sunînd tragic, puntea de legătură cu un trecut drag, ireversibil. A mai avut senzația punților sfărîmate, și așa a fost și cu liceul pe care îl urmase, transformat în anii de după absolvire într-o școală de alt profil. Pînă și gara, ca punte între anii de profesie și cei din prezent, locul spre care alerga dimineața cu sufletul la gură ca să nu piardă cursa, pînă și ea s-a spulberat de curînd. A revăzut-o nu de mult, răvășită de niște lucrări de modernizare, de nerecu-

noscut, totul fiind vraiște, răscolit, aparent fără noimă, dar prevestind o formă nouă, o înfățișare inedită. În orice caz, de pe acum nu mai existau imaginile intim păstrate din acel timp care se transforma cu repeziciune în umbră și fum, într-un trecut de pe acum aparținînd tot mai accentuat unui domeniu al visului și al închipuirii. În zadar va mai încerca să răzbată cu privirea măcar dincolo de învolburarea tulbure ce-o separa de cîțiva ani buni ai ei. Punți nu mai erau, posibilitate de întoarcere așișderea . . .

— Nu știu de unde ai căpătat tu gustul de a-ți complica mereu existența. Marea artă a existenței este să aluneci ușor, simplificînd chiar și acolo unde pare imposibil.

— De ce îmi vorbești așa ?

— Pentru că te iubesc și pentru că, în puterea nopții, cînd nu mai pot de somn, pe tine te apucă pofta de filozofie. Hai, Scumpa, să rezervăm acest domeniu luminii zilei.

— Iar mă lași singură ?

El se făcu a nu-i înțelege amărăciunea.

— Dar nu vezi că sînt lîngă tine ? Nu mă simți ?

Avea nevoie de Barbu — și nu era întîia dată — în primul rînd pentru că ceea ce se umfla în ea ca un aerostat nu mai încăpea pur și simplu într-un singur om și, în al doilea rînd, pentru că o fascinase întotdeauna capacitatea lui de simplificare și optica lui practică, transantă. Vorbindu-i în sensul neliniștii ei cu transferul lui Honae („Iar începi ?“) el căscă demonstrativ și își schimbă poziția ca să fie cît mai elocvent.

— Te rog să-mi acorzi cîteva minute.

Nu-i fu ușor să-l convingă să o asculte mai departe ; credincios siesi, Barbu voi s-o îmbrățișeze amintindu-i că mai aveau datorii „internatului“ pe care și-l propuseseră amîndoi drept țel, cîndva. Timpul trecea, trebuiau să se grăbească.

— Nu putem vorbi nimic serios între noi, mai ales acum cînd am nevoie neapărat de ajutorul tău ?

— Scumpa, intuiesc că e o încurcătură și m-am și gîndit ce greu va fi să mai găsim ceva la fel de convenabil ca și postul ăsta de bibliotecară. De ce nu vrei să înțelegi că încă o dată navetistă și mamă a trei sau patru copii eu nu te văd deloc.

— Dar nu e vorba de așa ceva, băiete, de ce nu mă lași să termin ce am de spus ?

— Bine, bine, termină, dar rămîi cît mai la obiect. Așadar, cineva dintre cercetători și-a cerut transferul. Ei, și ?

Ce te interesează pe tine ? Doar nu pleacă din institut cu cărţile tale să-ţi facă goluri în inventar.

Iată ce o frămînta, căută ea să fie concisă, deşi îşi dădea seama că se explica abia pe un sfert : trecuseră destule zile de cînd începuse povestea asta cu transferul unuia dintre cercetători şi ea încă nu fusese întrebată şi nu îşi putea închipui de ce, care să fi fost cauza, căuta o explicaţie şi nu găsea decît că directorul, directorul sau altcineva, o corectă el, nu acorda nici un fel de însemnătate acestui fapt...

— Iar te complici, Scumpa.

— Din nefericire, nu eu mă complic, ci existenţa este complicată, atrăgîndu-ne în tot felul de vîrtejuri care de care mai ameţitor. Mi se recomandă din toate părţile să nu mă bag, să nu mă amestec. Tu la fel (el bombăni ceva, ce nu pricepu) şi-atunci eu, eu la ce concluzie să ajung de una singură ? Că e mai înţelept să stau deoparte, să mă sustrag, să accept orice situaţie numai de dragul de a nu avea bătaie de cap şi de a avea mîinile libere pentru sacoşele cu de-ale gurii ?

— Vezi cum eşti ?

— După cîte pot să deduc cam asta mi se cere, atît se aşteaptă de la mine din toate părţile.

— Şi dacă ţi-aş spune că nu ai dreptate, m-ai crede ? A fost departe de mine gîndul, cînd ţi-am spus să nu te complici, ideea ca mîinile tale să nu servească decît la căratul sacoşelor şi la munca în gospodărie. Dar nici nu pot să înţeleg de ce faci tu dintr-o simplă operaţiune de transfer o adevărată dramă. („Nici eu nu prea înţeleg" ! îşi spuse Titiana privind în tavanul abia întrezărit prin întuneric). Îţi repet că nu e nici o dramă la mijloc, ci o simplă mişcare de hîrtii şi nimic mai mult.

Şi Barbu, trezit acum, îi făcu o demonstraţie de toată frumuseţea, conducînd-o la concluzia că s-a schimbat foarte puţin faţă de cel cunoscut şi obişnuit să îşi îmbrace proiectele în haina fanteziei şi a jocurilor de cuvinte. Nu îşi dorise el pe vremuri un „internat" de copii ? De ce numaidecît un internat şi nu o echipă de fotbal cum se obişnuieşte ? Pentru că în copilărie, singurul copil la părinţi care fusese, locuise un an şcolar la internat ; „şi a fost ceva nemaipomenit !" repeta el cu un entuziasm greu de înţeles. Acum proceda în acelaşi fel : cererea de transfer în cauză nu însemna pentru el mai mult decît jocul unui fluture nimerit într-o prea frumoasă grădină şi acum alergînd de la o floare la alta („O să ajungă şi la tine, Scumpa, nu avea nici o grijă !") şi

împodobindu-şi aripile cu un mozaic pitoresc de apostile şi semnături. Vedea exclusiv partea tehnică a chestiunii, chiar dacă haina era a fanteziei ; sub artificiile cuvintelor totul se reducea şi se banaliza, devenea aproape hazliu. Nu îl zgudui nici exclamaţia ei, atunci cînd el o întrebă la sfîrşit de ce era ea nevoită să îşi bată capul cu asta.

— Dar sînt implicată ! *Implicată*, înţelege !

— În cîte feluri poate fi un om implicat, Scumpa ! Pînă şi întîlnirea cu vecina te-a întors pe dos. Ia gîndeşte-te puţin, judecă. Şi ea se gîndi. Poate că nu chiar aşa cum dorea soţul ei, dar se gîndi totuşi, pe cînd Barbu îi spunea liniştitor că şi el era „implicat", fără să facă din asta caz. Nu crezi, Scumpa, că e mai înţelept să le lăsăm pe toate la uşă cînd ne întoarcem acasă şi să ne vedem de ale noastre ?

Ceea ce o atrăsese spre Barbu în urmă cu „două cincinale" după expresia lui favorită privitoare la timpul căsniciei lor, fusese dincolo de firea lui deschisă şi de pedanterie, modalitatea de a fi prevăzător, el fiind acela în stare să rămînă la urmă, cu cîţiva lei în rezervă, numai buni pentru o ultimă cafea şi un ultim coniac mic, din care bea toată gaşca, întîi unul, apoi altul şi încă altul, făcînd un haz nebun din pricina asta. „Îşi ghiceau gîndurile", cum glumeau, cînd îşi lipeau buzele exact acolo unde era de presupus că băuse şi cel dinainte, mai cu foc dacă erau la mijloc şi nişte sentimente de taină. Barbu nu se pricepea deloc să ghicească gîndurile altora, dar dispunea în cantităţi uriaşe de ceea ce îi lipsea ei, sau devenise conştientă că îi lipseşte : simţul practic. Era în stare să ia un examen greu cu nota maximă, dar nu se pricepea să tîrguiască o pîine proaspătă sau un kilogram de mere şi cînd Barbu susţinuse că e „descurcăreaţă" se referise la cu totul altceva decît spiritul cotidian.

Încrederea lui în ziua de mîine era imensă şi extrem de tonică ; nimic nu-l speria şi nu-l descuraja, el văzînd de regulă latura optimistă a unei situaţii în care altul s-ar fi lăsat prins de încîlceală. Ca şi acum, cînd relevant i se părea faptul că directorul institutului se declara din nou mulţumit de ea, ca bibliotecară, de munca şi de felul discret şi tăcut în care se încadrase în colectiv.

— Iar inventezi, băiatule !

— Îţi jur că aşa a spus. El te apreciază, ştiu cu siguranţă asta, pentru că munceşti bine, chiar dacă nu ai pregătirea de specialitate respectivă.

— De unde ştii tu asta ?

— Iată că știu. Îi place foarte mult că nu trăncănești și că te menții demnă, fiind o autentică femeie a timpului prezent.

— Spune-mi de unde știi ? ! țipă, ca apucată de un capriciu de adolescentă. Mai țipase odinioară în acest fel bolnavă după tăcere, bolnavă, bolnavă cu adevărat și acum. De unde știi ! ?

— De la aceeași persoană care ne-a ajutat cînd ai ocupat postul. Directorul îi aprecia și activitatea de secretară. Așa că, încă o dată, nu are rost să te frămînți inutil.

— Serios ? A spus el asta ?

— Crede-mă, așa mi s-a transmis.

— Foarte ciudat.

— Mie mi se pare firesc și tu nu faci altceva decît să te complici mereu. Uite ce e, Scumpa, hai mai bine să ne culcăm, căci e tîrziu și mîine e zi de muncă. Somn ușor, fată dragă.

Îi căzu și ei capul pe perină. Nu înțelegea de ce era obsedată de imaginea brichetei lui care funcționa fără greș de cîte ori avea nevoie de ea. Îl vedea pe doctorul docent Armand Macavei-Bogdana. Andi ?

23

Retrăia scena : Armand Macavei-Bogdana îi făcuse semn să se așeze pe fotoliu. El rămăsese aplecat peste foaia de hîrtie asupra căreia se concentra, ca să încheie o frază sau să găsească un cuvînt potrivit și ea îl vedea invers în oglinda formată în lacul suprafeței biroului. Imaginea devenea fascinantă, întretăiată cum era de foaia imaculată de hîrtie, și ea se oprise după cîțiva pași pe covor intimidată și cu o durere ascuțită în genunchi. O sfidau toate obiectele din jur, cunoscute încă de la prima ei înfățișare aici ; le reținuse titlurile, dacă nu de noblețe, cel puțin de eleganță și stil și pînă și ceasul care înlocuise pendula cu biografie istorică, sclipea rece din nichelul și cristalul său modern. Modul în care indica timpul era de o pedanterie distrugătoare. Avea ceva de strigăt de alarmă — nu vă faceți nici o iluzie, veți trece, veți trece . . .

— Poftim mai aproape. Înaintase în ciuda durerilor din genunchi. Ia loc. Nu te simți bine ?

Avusese puterea să învingă un șir de obstacole din sine, unele fiind proprii naturii feminine — cum era îmbrăcată, ce fel de pantofi purta, cum îi stătea părul ? Înclinată să îi dea dreptate ceasului modern care veghea pedant și necruțător, se vedea ca un fulg de zăpadă care *trece* ușor și rapid pînă ce atinge pămîntul și se topește.

— Este în adevăr o piesă formidabilă, dacă îmi dai voie, tovarășă Toader, îl auzi ca de departe pe director. Terminase de scris și se rezemase comod de speteaza fotoliului său. Își fixase între arătătoarele ambelor mîini, un lung și strălucitor pix de argint. Cel mai nou tip de orologiu, arată nu numai ora, minutul și secunda, ci și data exactă, anul, luna, ziua. Mai are calitatea că nu trebuie întors zilnic. E un ceas atomic, dacă ai auzit, aș zice cu o viață care ne-o depășește pe a noastră, a celor de azi. Nu știu dacă realizezi ce vreau să spun.

El formula în cuvinte ceea ce ea numai intuia vag în minte ; devenea cu atît mai amenințător, o mașinărie care depindea foarte puțin de om, din ce în ce mai puțin ; iar Macavei-Bogdana, parcă ghicindu-i și mai departe scepticismul și repulsia, îi vorbi de progresul tehnic ca modalitate de amplificare maximă a posibilităților de afirmare ale personalității moderne. Expresia confuză de pe chipul ei îl făcuse probabil mai elocvent, cel puțin așa își închipui ea, după emfaza cu care își dezvolta ideile. Aceasta explica munca lui, pasiunea cheltuită întru îndeplinirea și înflorirea acestui institut chemat să servească progresul științific și tehnic într-o țară care abia acum se trezea la universalitate. Îi vorbea de „vis" și de „aspirație" cu aerul că face morală cuiva și ea se crezu datoare să își recompună expresia feței, în ciuda suportului interior destul de răvășit.

— Dumneata ce părere ai de institut ?

De surpriză făcu o mișcare, parcă să se așeze mai bine. Dar ce să răspundă ? Să se rezume la o formulă de circumstanță, să se gîndească poate și la ceva rău ? În nerăbdarea lui cu greu se putea descifra vreo urmă de alarmă. Totuși, care să fie sensul exact al întrebării ? Cum adică „ce părere are" ? Și care să fie direcția pe care dorea el să o dea dialogului lor ?

Îl simțea în vervă și nici nu o așteptă prea mult să îi răspundă. Enumeră el cîteva caracteristici, făcînd aceasta cu emfază, cu oarecare trufie. Ea își amintea din „Cronică"

trăsăturile caracteristice, înțelegîndu-le acum de unde proveneau. Poate că Macavei-Bogdana o va întreba cum continuă textul început dinainte și ea avu un sentiment de jenă, întrucît nu adăugase încă nici un cuvînt și nici nu știa cum să facă legătura firească în descrierea evenimentelor.

Aștepta puțin cam îngrijorată.

— Iată la ce m-am gîndit, convins fiind că este în consens cu tot ce ți-am spus mai înainte . . .

Nu își putuse ridica privirea de parcă se încîlcise ridicol în încrengătura complicată a modelului de pe covor ; o stăpînea o senzație de irealitate, parcă nimerită pe un tărîm al visului, neașteptat în acel loc. Sub privirea venită din infinit a orologiului, aflase că tovarășul director se gîndea să o susțină la apropiatele alegeri pentru calitatea de secretar . . .

— Ah, nu. Oh, nu.

— Ia stai puțin, tovarășă Toader, nu te pripi, nici nu îți cer răspunsul acum, pe loc. Te duci în liniștea bibliotecii, ai în față o noapte care îți va fi un bun sfătuitor, sper, și mîine îmi spui ce ai hotărît. Să nu ne grăbim, deci. Iar eu, eu am datoria să mă explic, să mă fac mai limpede. De ce chiar dumneata ? Dacă te-ai putea vedea în adevărata lumină, în afara unei false modestii și în afara unui sentiment logic de autocenzurare, cred că ți-ai da seama că am judecat drept și că sînt întru totul justificat să fac această propunere.

O copleși cu laude, aproape că se mira cum de avea atîtea calități încă de nimeni numite și cum de acum sosise momentul decisiv ; putea fi mîndră de calitățile ei, fiind o „tovarășă bună, conștiincioasă, principială, cu mult bun-simț și putere de muncă".

— În institutul meu, tovarășă Toader, aceste lucruri își au însemnătatea lor, pentru că am nevoie pentru cele ce ți-am spus că ne așteaptă în viitor, de o prezență calmă și de un bun-simț infailibil.

Ridicată, ca împinsă de un resort, ea căuta o replică potrivită.

— Sfatul meu este să primești.

Nu există ființă omenească pe care să n-o măgulească prezența unei lumini strălucitoare compusă din laude ; și ea se lăsase orbită. Își trecuse cu vederea slăbiciunile și temerile, atît de neînsemnate sub avalanșa de virtuți enumerate vibrant, totuși fără să renunțe dintr-o dată la negația inițială. Măcar atît să fie meritul ei ! Cunoștea în adevăr mult mai bine natura și țelurile institutului, structura laboratoarelor, direcțiile posibile ale „inteligenței românești" ?

Mai mult decît cu voce tare, își repeta sieși argumente greu de rostit în cuvinte și, spre exemplu, nu izbutea să se familiarizeze nicicum cu momentul încheierii programului de lucru zilnic. El nu însemna ca în alte părți un tumult al plecării unanime, o unanimitate a sentimentului datoriei împlinite ! Nu era ca la școală, cînd profesorii abia își puteau face loc printre grupurile de elevi. Liniștea de aici, aproape că nu era atinsă de zgomote, în primul rînd pentru că domnea legea specifică a liniștii. În al doilea rînd, nu se pleca dintr-o dată, masiv, iar cei ce coborau singuratici mai păstrau pecetea concentrării și a preocupărilor imediat anterioare. Uneori pluteau ca în vis ; coborau scările de marmură de parcă le suiau îndărăt în laborator.

— Nu, nu pot să primesc, deși e o cinste pentru mine, nu pot. Ați vorbit de bun-simț. Tocmai din pricina asta . . .

— Eu sînt acela care poate aprecia dacă ești potrivită sau nu și eu am hotărît că ești. Mîine te aștept cu răspunsul, tovarășă Toader.

În dimineața următoare alegerii ei ca secretară, nu a deschis ochii exclusiv încrezători în ziua ce începea ; bineînțeles că se socotea mai legată de acest loc de muncă și mai îndreptățită să îl ocupe, dar în același timp și mai obligată decît pînă acum să îl înțeleagă, deși nu ignora greutățile care îi vor sta în cale. Evalua valoarea colectivului, fără să se poată depărta prea mult de aprecierile din ajun ale directorului ; totuși, incapabilă să ocolească niște zone în care intra de obicei ca în ceață și a unor presentimente poate născute din slăbiciunile proprii. Făcuse și atunci aceeași încercare de a se ajuta cu Barbu ; Barbu simplificase după obicei, perorînd că își consolida astfel situația în institut.

— Nu despre asta e vorba, dragul meu.

— Lasă, Scumpa, că știu eu ce spun !

Și o privi ca și cînd în adevăr ar fi știut foarte bine !

24

Își amintea, pe cînd urca scările spre laboratoare, la etajul II, de această replică a lui Barbu, rușinîndu-se de satisfacția cu care o primise ; el adormise aproape imediat, pu-

făind așezat și temeinic, cu buzele umflate copilărește, nesimțitor la neliniștita ei trezie prelungită. Ia să văd, își zicea, nu i-ar fi venit mai ușor să înceapă cu Ilarion Căpețean ? N-ar fi fost firesc ? Era locțiitor de secretar. Și unul dintre cercetătorii cei mai vechi din institut.

Laboratoarele se aflau la etaj și la mansardă, în încăperi inițial destinate altui mod de existență, astăzi modificate și amenajate meticulos pentru a servi intereselor cercetării. Încăperile mai mici deveniseră cabinete de lucru, iar în fostele dormitoare, camere de zi, încăpătoarele băi își găseau locul stelaje, aparate, eprubete, bancuri miniaturizate de lucru, totul sub o zugrăveală vernil, puțin afumată de trecerea vremii. Patina gri-cenușie care o întîmpină sus, pe coridor nu avu darul să-i ureze „bun sosit" ; era, însă, prea tîrziu să mai dea înapoi : se și găsea oprită în fața ușii lui Căpețean. Tăblița de sticlă indica simplu „Analize" și ea se gîndi la specialitatea lui Căpețean, aceea care i se potrivea mai ceva decît numele patronimic.

Bătu în ușă în consens cu ritmul încordat al inimii. Se aștepta să audă dinăuntru un „Intră" rostit de cercetător ; totuși, avu un șoc cînd cuvîntul răzbătu prin lemnul ușii.

— Cine e ? Căpețean stătea cu spatele, nu avea cum să o vadă încă. Probabil că se aștepta la vizita unui coleg. Nu se grăbea să se întoarcă.

Își limpezi vocea cît putu mai bine ca să rostească scurt și răspicat — Bună dimineața.

Mișcarea lui bruscă avu un efect contradictoriu asupra ei — o și amuză, dar o și afectă neplăcut. Se aștepta la un gest de surpriză, deși nu chiar așa de exagerat.

— C-ce e cu dumnea . . . dumneavoastră ?

— Am venit să vă văd. Îmi permiteți ?

Își roti ochii ca în căutarea unui punct de sprijin, așteptîndu-se poate să fie poftită să stea. Linia modernă a mobilierului nu excludea cîteva detalii de stil — aplicele de pe tavan și corpul de iluminat — care asigurau legătura cu realitatea de stil a întregului și ea nu își putu stăpîni o exclamație de surpriză.

— E foarte plăcut aici !

Încăperea luminoasă excela prin ordine și rigoare. Aparatele în carcase gri așteptau pe masa lungă de la peretele din fund sau pe rafturile unui stelaj care o continua. Căpețean bombăni ceva, găsindu-și de lucru cu batista pe care o scoase din buzunar și începu să își șteargă apăsat mîinile. Ei i se păru curios că nu regăsea tensiunea concentrată pe

care se obișnuise să o creadă permanentă în această zonă a institutului, aici, unde se lucra, investigîndu-se teritorii puțin cunoscute, dacă nu chiar necunoscute cu totul. Gestul cu batista al lui Căpețean avea ceva casnic și însăși îndeletnicirea lui purta aceeași marcă : pe ochiul congestionat al unui mic reșou un ibric pus la fiert apucase să sfîrîie cînd intră ea.

— Vă deranjez, tovarășe Căpețean, într-o chestiune care îmi stă pe inimă, mă apasă și mă supără, îmi strică liniștea.

Își exagera intenționat patetismul voit. Se aștepta să fie poftită să ia loc, deși cercetătorul încurcat nu știa ce să facă mai întîi. Ea își căuta din ochi un loc unde să se așeze, încă nehotărîtă dacă să procedeze din proprie inițiativă, sau să aștepte o invitație formală ; timp în care își debita povestea, reală în cea mai mare parte, dar în aceeași măsură și pretext pentru a intra firesc în discuție. O făcea pentru prima dată — o va face ulterior și altora — satisfăcută că suna plauzibil și avea și calitatea convingerii : suferise o critică pentru slaba reîmprospătare cu cărți a bibliotecii și se luase măsura ca tovarășii cercetători să-i prezinte propuneri, urmînd ca ea să le înainteze mai departe, centralizat.

— Am mai discutat noi despre asta, tovarășe Căpețean, și teamă mi-e să nu fiu luată la rost de tovarășul director.

Așezat în fotoliul său, Căpețean o privea îngîndurat ; nu-i făcu nici o invitație, nu-i dădu încă nici un răspuns și nici nu protestă cînd ea se așeză.

Se așeză și îl privi și ea lung, întrebător. Aștepta un semn din partea lui. Dar devenea conștientă că în felul cum începuse, pierdea ceva, risipea prostește o ocazie pentru care se pregătise minuțios. În orice altă împrejurare s-ar fi zăpăcit, ar fi cedat unora dintre șovăielile care îi erau caracteristice în ultima vreme, dar își aduse aminte că a luat o hotărîre și că odinioară era considerată o încăpățînată. Pe urmă își spuse încă o dată că se afla „în misiune“ și că nu era o femeie obișnuită să pălăvrăgească ; era mai presus militanta în acțiune, aceea care trebuia să dea dovadă de curaj, de tenacitate, de istețime. Și care mai întîi trebuia să depășească acest prim moment dificil, complicat nu numai din pricina propriei stări șovăielnice, ci și de ostilitatea ascunsă cu care era privită de Căpețean.

Afară de asta era o dimineață de o luminozitate radioasă, ceva ce arăta ca un strigăt de triumf după ce repri-

zele anterioare de nori fuseseră alungate de pe suprafața cerului ; strălucirea acestui început de zi răzbătea inclusiv în această clădire și în încăperea în care ea se străduia să învingă cerbicia bărbatului morocănos, care aproape că nu-i spunea de-a dreptul că abia așteaptă să-l lase în pace să-și termine cafeaua și s-o bea în pace.

— Permiteți ? rosti el neutru și se ridică să tragă din priză reșoul. Reveni, dar nu se mai așeză. Nu am pregătit încă lista. E urgent ?

— Pentru mine, da. Cum vă spuneam, mă tem să nu mă întrebe tovarășul director și eu să nu fiu pregătită. V-ar conveni să o faceți pînă mîine ? Mîine aș trece din nou. La ora cînd îmi veți spune că nu vă inoportunez.

— Mmmmnu. Am să o aduc eu. La bibliotecă.

— De ce să vă deranjați, tovarășe Căpețean ? Asta mi-e treaba, pentru asta primesc un salar. Am să vin tot eu — dar cum era evident că lui nu-i convenea o atare repetare a vizitei de azi, se făcu a ceda — sau poate că e totuși mai bine să mi-o aduceți dumneavoastră. Mi-ar face plăcere să stăm din nou de vorbă și vă promit că vă aștept cu o cafea, una cum știu eu să fac, și mă pricep, cel puțin așa se spune . . .

Pus între două alternative de acest fel, Căpețean nu se găsea tocmai la largul său ; iar Titiana, punîndu-și un picior peste altul și cuprinzîndu-și genunchii cu palmele împreunate, gest pe care-l recunoscu a fi și al Mirelei, ceea ce o uimi puțin — îl întrebă mai departe dacă și-a format o opinie . . .

— Ce fel de opinie ? se grăbi el să se apere alarmat.

— Doar am început noi doi o discuție în bibliotecă și era vorba, dacă îmi dați voie . . .

Căpețean o întrerupse :

— Propun să continuăm discuția mîine ; azi am puțin timp disponibil. M-ați prins, cum s-ar spune, pe picior greșit. Sînt într-o pauză foarte mică. Am și eu un plan și nici eu nu doresc să primesc critici de la nimeni. Așa că, scuzați-mă !

Începutul nu se prezintă grozav, își spuse Titiana cînd se văzu din nou pe coridorul cu lumină gri ; ia să văd, să văd, își repetă și cugetă la slăbiciunea de care dădea dovadă ; trăgea învățăminte din acest prim examen, hotărîtă să continue cu ceva mai multă decizie. Avea convingerea că lista de la Căpețean o va primi fie prin portar, fie prin mătușa Lena, îi va parveni cine știe prin ce mijloc, dar cu el nu va mai sta de vorbă așa curînd ! Totuși, acest gînd avea

mai degrabă un efect tonic, îi trezi în colțul gurii un zîmbet și o făcu să privească ceva mai relaxat tăblița ușii alăturate. Dudu Macoveanu. De ce nu ? Șovăia dacă să bată sau nu. În cele din urmă ciocăni fără prea mare convingere. În afară de un zumzet monoton care venea nu știa de unde, nu auzi nimic din interior. Apăsă clanța. Ușa se deschise ușor. Pătrunse într-o cameră dominată de nuanțele vernil și gri, una a zugrăvelii pereților și cealaltă a cutiilor cu cadrane și ace indicatoare uitate în nemișcare.

Ceea ce vedea pe un schelet metalic în mijlocul încăperii, o alcătuire complicată de tuburi de sticlă cu ligamente de cauciuc, întrerupte de baloane sau recipiente pe jumătate umplute cu lichide necunoscute, nu putea să fie decît instalația originală a lui Dudu Macoveanu pentru a determina nu știu ce reacții chimice de care luase cunoștință citind „cronica" institutului aflată în păstrare la bibliotecă. Nimeni nu se vedea și nici o prezență omenească nu era de simțit în spațiul tot așa de luminos și parcă fără ascunzișuri. Se apropie sfios de instalația lui Macoveanu. O privea fără să o înțeleagă, deși fostul bibliotecar îi acordase destulă importanță, consemnînd-o pe larg în „cronică".

— E cineva ? auzi apoi vocea bărbătească a cercetătorului, venind de undeva de aproape. Remarcă abia acum particularitatea încăperii, care comunica în vecini printr-un cadru de ușă, dar fără ușă. Mai înainte de a răspunde, îl văzu pe Dudu Macoveanu în halatul alb care îi reliefa și mai mult fața bronzată puternic. A, dumneata erai, tovarășă Toader. Bine ai venit !

O primi cu mai multă încîntare decît era de așteptat. Minunat, adăuga bărbatul întinzînd mîna către ea, tocmai avea gata cafeaua și îi era urît s-o bea singur.

— Mă gîndeam dacă o să am norocul să vină cineva. Fă-mi te rog bucuria și vino dincoace. Am aici două „foteluri" — dă-mi voie să le zic așa — pentru că sînt de pe vremea bunicii. Sînt vechi, dar nu și-au uitat principala lor menire de a asigura maximum de comoditate cînd servești cafeaua. Ia loc. Torn imediat în cești. Pentru mine nu o fac prea dulce. Dacă mai dorești zahăr, te servești de aici.

Atitudinea lui era cu totul schimbată, de data aceasta nemaifiind curtezanul insolent, ci colegul prietenos și deschis. După ce sorbi din ceașcă de vreo două ori, își aprinse pipa, semănînd din nou cu un lup de mare pe uscat, între două călătorii, odihnindu-se sau așteptînd un semnal. Nu se interesă de ce venise în laborator și numai mai tîrziu își

va aminti o aluzie a lui că se afla aici în misiune, trimisă de „Sir". Ea îi servise, bine înțeles, povestea cu lista de cărți. Pe cînd o scria cu bunăvoință, nu scăpă prilejul de a face cîteva abile aluzii bonome la adresa lui „Sir", cel întotdeauna preocupat de bunul mers al institutului. Și apoi, poate ca să nu fie interpretat greșit de o femeie, adăugase aproape cu gravitate :

— E un bărbat fermecător !

Așadar, el o socotea emisara directorului, dar ea nu pricepuse acest amănunt decît mai tîrziu ; atunci cînd scena avusese loc, se simțise numai amenințată de un val de căldură care îi viza obrajii. Spre norocul ei, Macoveanu, prea volubil și preocupat de pipa sa care fumega albastru și aromat, nu-i observă momentul de stînjeneală. Răsturnat comod pe ceea ce numea el „fotelul" în adevăr deosebit de odihnitor, îl evoca încîntat pe Macavei-Bogdana, caracterizat prin idei surprinzătoare ; de unde le capta cu repeziciune și măiestrie ? se întreba Macoveanu și tot el conchidea că directorul lor e un fel de radar permanent în funcțiune.

Nu lăsa impresia că îl ia peste picior și nici nu îl lua. Titiana simțea aceasta foarte exact. Se referea cu drag la el, dar într-un stil propriu celor tineri care își iubesc sincer dascălii și maeștrii. Nu-i veni greu să se convingă de această particularitate. Dudu Macoveanu o întrebă dacă știa cum l-a convins Macavei-Bogdana să renunțe la perspectivele din Capitală ca să vină aici.

— Nu știi ? Poate că nu ți-a povestit nimeni. Poate că pentru nimeni nu prezintă interes. Pentru mine da. Am fost la specializare în străinătate pe timp de un an. Acolo l-am întîlnit pe Sir, la un colocviu internațional. Am căutat să îi fiu prezentat. Mă cucerise cu morga lui, cu verva de la colocviu, cu prestigiul lui. După ce am stat de vorbă o jumătate de oră, mi-a spus : „Gîndește-te, băiete, că eu pot pune un tînăr pe direcția pe care poate lucra toată viața cu folos. Dacă accepți, iată cartea mea de vizită ca să știi cum mă poți găsi mai ușor".

Dudu își dădu seama că flutura între degete lista cu cărți ; o mai privi o dată și i-o întinse.

— Nu e singura problemă a noastră, a celor ce avem de lucru toată viața în institut ; mai e și dotarea cu aparate, domeniu în care uneori pierdem pasul. Totul e să ne ținem permanent la nivel mondial.

Porni mai departe, avînd impresia că e mai bogată și fiecare vizită care urmă adăugă noi și noi bunuri cu care

devenea tot mai avută și tot mai încrezătoare în cauza ei ! Începea peste tot cu lista de cărți, continuînd cu alte întrebări, insinuînd sau afișînd naivitate. Spre norocul ei, nu toți cercetătorii aveau felul de a fi al lui Căpețean și ea profitase de ocazie, ciulind bine urechile de cîte ori auzea „după părerea mea", sau „să rămînă între noi", memorînd ceea ce merita atenție și renunțînd imediat la ceea ce suna minor, sau avea caracter de bîrfă.

Știa că acum urma să îl viziteze pe Honae. Iată un prag nu ușor de trecut, acum după ce simțise cu propria inimă că la bordul navei acesteia navigatorii erau pricepuți și formau ceea ce se putea numi un echipaj unit. Honae părăsea puntea, era pe punctul de a părăsi cariera de navigator și ea îl încadra firesc între ceea ce auzise o dată de la director — că erau și unele excepții în colectivul lor. Honae era una dintre excepții. Ce era de făcut ?

Cîteva minute mai apoi, îl auzea pe însuși Honae exclamînd cu oarecare maliție — Chiar mă întrebam dacă ai să treci și pe la mine.

— Ai aflat, știai, deci ?

— Să vedem și cum a decurs. Își luă un aer meditativ, șiret. A, da, ai fost poftită să iei loc de cele mai multe ori. Dar nu peste tot. Știu și unde a trebuit să iei singură inițiativa și să te așezi. În două locuri ai acceptat invitația la cafea, dar de trei ori te-ai eschivat. Și mai știu și unde ți s-a propus un păhărel de coniac, pe care bineînțeles l-ai refuzat politicos, dar categoric.

— Cine te-a informat așa de exact ?

— Absolut nimeni. Cunosc prea bine institutul și pe oamenii săi ca să nu ghicesc cum ai fost primită. Iar dacă te interesează, pot să îți spun că mai știe cineva în afară de mine tot.

— La cine te referi ?

Honae surîse cu o expresie subit răutăcioasă și răspunse doar printr-un gest care indica locul cabinetului directorial.

— Crezi ?

— Nu numai cred, sînt absolut convins. După care, dînd un bobîrnac ochelarilor săi instabili, și invitînd-o să se așeze, reluă : Oricum, mă gîndeam că ai să mă ocolești pe baza propriei mele declarații că nu mai fac parte din acest colectiv. Îți mulțumesc că nu m-ai neglijat.

25

— La mine nu ţine povestea cu lista de cărţi ; dacă, însă, te pot ajuta în direcţia adevăratei dumitale căutări, ţi-aş sta la dispoziţie într-o oarecare măsură. Adică, exact atît cît e necesar. Numai că am de pus o condiţie, una singură : nici un cuvînt despre transferul meu.

— Chiar nici un cuvînt ?

— Absolut nici unul, dacă eşti de acord.

— Totuşi, eu voiam să îţi spun că . . .

— În acest caz îmi pare rău.

S-a îndepărtat de ea spre o mică uşă care dădea probabil într-o debara alăturată ; l-a chemat îndărăt, asigurîndu-l că va respecta unica lui condiţie. Cele mai multe disensiuni dintre bărbat şi femeie se nasc din incompatibilitate : fiecare doreşte ca partenerul său să îi fie identic ; iar un temperament irascibil ca al lui Honae devenea cu atît mai exclusivist. Ea, însă, se socotea mai temeinică în gîndire şi mai tenace în acţiune, iar acest inginer impacient şi colţos, inabil în a se face simpatic celor din jur, o determina să mediteze la calitatea — atît de acută în societatea modernă — de a comunica, de a şti să comunici. Honae era lipsit de această capacitate, chiar şi cînd susţinea lucruri juste ; el se apuca să vorbească iritat, azvîrlind cuvintele cu aer comprimat, aruncînd priviri furioase, revendicative ca şi cînd toţi ar fi fost vinovaţi, în afara lui, el fiind cel imaculat şi în drept să le ceară socoteală. Ajungea invariabil la un rezultat negativ. Cei din jur deveneau refractari şi unul dintre ei observase odată, cu multă răutate, că n-a putut înţelege ce-a îndrugat Honae ăsta, pentru că, stînd prea aproape de el, a fost nevoit tot timpul să se apere de stropii lui de salivă.

Dintre toţi cercetătorii pe care îi găsise în halate de lucru, acest Honae urîcios se purta simplu, în hainele de oraş. Nu avea răbdare să rămînă ţintuit pe scaun. Se plimba prin încăpere agitat, ţinînd mîinile în buzunarele pantalonilor pe sub poalele vestonului şi le scotea numai ca să îşi repeadă ochelarii în sus. Continua să se mişte nerăbdător ca un puşti care îşi dă aere. Neliniştit şi nemulţumit o neliniştea şi pe ea, făcînd-o să se întrebe dacă nu cumva toate acestea nu erau semnele unei mari păreri de rău. Voise să îi spună acest lucru, să îl întrebe şi să nu ţină seama de interdicţia lui atît de categorică ; vai, cu cîtă plăcere i-ar fi strigat — rămîi, în numele pasiunii dumitale nobile ! Dar şi

în ceea ce privește pasiunea, el nu putea fi altfel decît un intransigent ; o trăire intensă, atît de asemănătoare cu dragostea, nu putea fi stăvilită !

Poate că în această perspectivă căpăta un sens însăși așteptarea ce îi acordase soției trădătoare ; fără să vrea și-l imagina îndrăgostit în tinerețe, gustîndu-și fericirea sub lună și sub fereastra ei, a iubitei, imagine idilică și repede tulburată de o amintire din studenție : o colegă de an care povestea în gura mare că în timp ce ea se afla închisă în cameră cu un alt bărbat, dobitocul de îndrăgostit se fîțîia suspinînd pe sub fereastra întunecată . . . Grotesca alunecare se justifica prin ceea ce știa despre Honae și soția lui, el fiind exemplu de consecvență într-un sentiment, lucru pe care îl pricepea și ea foarte bine. Imaginea lui Honae se modifica, devenind acum aceea a unui singuratic nefericit, gata să vadă cu scepticism tot ce se mișca în jurul lui.

De aceea, cînd ea remarcă buna părere ce îi formase colectivul de cercetători, el o întrebă cu maliție dacă *toți* i-au lăsat această impresie.

— Absolut toți.

— Să zicem „aproape toți", e mai corect, mai real.

— Am mai auzit de la cineva că avem un colectiv bun, numai că și cu unele „excepții", nu se putu abține să nu lanseze și ea o aluzie răutăcioasă.

— Îmi închipui foarte bine unde ai auzit asta, sosi instantaneu replica lui vioaie ; dealtfel nu e nici o deosebire între ce a zis el și ce zic eu ; numai punctul de vedere diferă.

— Nu ai vrea să fii mai explicit ?

— Nu îmi stă în puteri.

— Știi bine că am mai început odată pe această temă . . .

— Nu cred că e cazul acum să sfîrșim. Mai bine să lăsăm ceva și suspendat între noi.

Atunci își aminti dorința ei de a-i da un telefon, de a îl face cu ou și cu oțet și de a îl convinge că acest sistem de aluzii denigratoare era nedemn pentru oricine, dar cu atît mai mult pentru un cercetător științific ; ar fi vrut să profite acum de ocazie și să atingă acest subiect, dar de la prima ei încercare, el declară că pe această temă nu voia să mai spună nimic.

— Bine, tovarășe Honae, dar nu exista pînă adineaori decît o singură condiție. Nu cumva vrei acum să mai ridici una ?

— Nu, nu. Nu asta vreau. Dar gîndește-te și dumneata în ce situație mă pui, eu un cercetător oarecare, față în față

cu un colos al științei, cu un căpitan de navă magnifică pornită cutezător pe marea necunoscută încă nimănui . . .

Ea îl întrerupse :

— Nu se poate intra în acest domeniu cu mai puțină pornire ?

— Numai în acest fel se intră în marile catedrale ; permite-mi să rămîn cucernic în acest caz.

— Numai că totul e ipocrizie din partea dumitale. Nu îmi place.

Încercarea lui de a face haz se soldă cu un hohot de rîs fără pic de veselie. Și se cramponă apoi să susțină că avea cele mai respectuoase păreri despre director, socotindu-l cu adevărat un „bărbat deosebit", unul dintre aceia care lasă o dîră luminoasă în urmă, fiind sortit pentru un astfel de destin demiurgic, ea fiind conștientă că el se străduia să inventeze ditirambii aceștia pe care cu greu îi smulgea din sine și numai pentru că îi satisfăceau natura răutăcioasă. Ar fi putut să se aștepte să îi vadă ceafa inundată cu violență de culoarea care-i prevestea ieșirile brutale, cu toate că el își ducea tot mai des palma ca să își frece punctul vulnerabil și să și-l stăpînească.

Între cei doi — între director și Honae — exista o prăpastie de netrecut și Titiana rămase descumpănită, neștiind ce are de făcut în acest context. Ar fi voit să înceteze aici convorbirea devenită total neplăcută. El însuși părea să fi pierdut interesul pentru întrevederea lor.

— Cu toate că sînt gata ieșit din problemele de aici, pentru că în curînd, oricum, voi pleca definitiv, lasă-mă să îți spun ce îmi propusesem inițial auzind de activitatea ce ai început azi. E o inițiativă personală, așa cum mi-am închipuit. Din această pricină îmi permit sfatul pe care îl pregătisem special pentru dumneata. Gîndește despre mine tot ce dorești, că sînt un pisălog și un urîcios, gură de petice și nimic mai mult, gîndește, deci, orice, numai nu mi-o lua în nume de rău și cel puțin promite-mi că ai să meditezi la ceea ce vreau să îți intre bine în cap ; părerea mea e să renunți la inițiative de acest fel, pentru că aici nu au nici un sens. Nu duc nicăieri, decît cel mult la un impas. Or, dumneata ai nevoie de liniște să îți crești copiii, să îi vezi mari, educați, iar la bibliotecă este un loc ideal pentru o femeie și mamă în situația dumitale. Dacă vei fi chemată — și *vei fi*, mai degrabă decît crezi ! — rezumă-te, te rog, la pretextul folosit și destul de plauzibil, că umbli după listele de cărți pe care nu le-ai primit pe toate de la cercetători. Îți înde-

plinești o sarcină *trasată* și cu asta nu vei leza pe nimeni. Atît și nimic altceva. Să susții numai asta și să te rezumi la asta. Îmi promiți ?

— Dacă pretinzi că știi ce caut, atunci poate că știi și că nu o fac pentru mine.

— E foarte greu de precizat. Important este să nu o faci *împotriva dumitale.*

— Am citit undeva : la adevăr ajungi prin tine însuți.

— Eu atît am avut de spus, cum se obișnuiește ; mai departe . . . Domnul cu tine !

— Fă-mă, totuși, să înțeleg.

— Există un verset religios care susține cu destul temei — crede și nu cerceta.

— Prea multă religie. Și eu nu mă mulțumesc numai să cred.

— Îți faci necazuri cu mîna proprie.

— Oh, dacă aș înțelege măcar !

— E prea complicat, pe de o parte, și nici nu mai am timp, pe de altă parte. Afară de asta, nu are sens să înțelegi mai mult. Mulțumește-te cu cît ai aflat și rămîi cuminte în splendida dumitale bibliotecă, așa e bine, e înțelept, e minunat.

— Iartă-mă, dar îmi este greu să îți înțeleg vehemența împotriva unui om de stima și considerația tuturor. Cred că împingi mult prea departe ceea ce ai dori să însemne principialitate și nu cred că ai dreptul acesta.

— Nu cred că *ai* dumneata acest drept.

— Oricum, nu sînt sceptică, așa cum ești dumneata. „Cercetarea e vocație", îmi spunea mai adineaori unul dintre cercetătorii vizitați (Honae dădu din cap atoateștiutor). O vocație poate fi aruncată ca o mănușă ruptă ?

— Nu te-a izbit niciodată numele lui Macoveanu ? Nu l-ai apropiat niciodată de Macavei ? Nu te gîndești să faci nici un fel de legături de rudenie și chiar de moștenire ?

Era revoltată.

— Extraordinar ! Nu mi-aș fi închipuit ! Atîta ranchiună, atîta . . . atîta . . . Și eu care voiam să îți comunic că nu pot fi de acord cu transferul dumitale !

I se păru că rostise destul de tare aceste vorbe, căci el nu reacționă nicicum, ca și cînd, fiind departe, nu ar fi auzit-o. Îi veni să strige din răsputeri, să poată ajunge dincolo, pe celălalt mal.

Dar el dădu din mînă, ca un om de departe.

26

Eliza. Sigur că da : Eliza. Eliza ! Așa se numea libertina cinică la care nu se gîndise de mult, nu avusese de ce să se gîndească, deși o întîlnea sau o vedea cînd și cînd prin oraș. Mult prea puțin schimbată față de anii studenției, cînd au fost colege de an și de grupă, șleampătă în același fel și cu același aer batjocoritor și înalt, a întrebat-o o singură dată cînd au mai stat de vorbă după absolvire, cum de se aranjase să rămînă în oraș ; i-a răspuns fără să clipească în ce mod anume, cu o cruzime deosebit de jenantă. A mai ținut să precizeze că deocamdată suplinește niște ore, dar că în curînd ... prin aceeași modalitate pe care nu se ferea să o numească ... Își va rezolva situația definitiv. Se folosea ca și altă dată de același limbaj bogat în cuvinte și expresii care în scris se notează cu puncte, puncte, sau numai cu inițiale ; părea în general aceeași ca și în studenție, numai că ceva mai galbenă și mai neglijentă și cu glasul îngroșat și teribil de răgușit.

„Ce fel de femeie ești tu, Eliza, ce fel ai fost și ce fel ai rămas ?“ o întrebă aproape vorbind, de parcă îi stătea în față pe scaun, siluetă de fum, în stare să repete aceeași poveste stupidă cu neghiobul îndrăgostit de dincolo de fereastră, zgribulit sub lumina rece a lunii, pe cînd ea se topea de căldură în brațele altui bărbat ... Eliza, Eliza, ia să văd ! Ce naiba găseau băieții la ea de se dădeau în vînt să-i fie pe plac ? Aproape că nu se deosebea de ei, cu trupul mușchiulos și masculin, cu strădania de a merge în același pas despovărat de grații și de a se exprima într-un limbaj de cazarmă. Fuma ca și ei țigări ieftine, nepăsătoare că i se îngălbeneau degetele, dinții, buzele și avea umerii ascuțiți, unul mai sus și celălalt mai jos, de care atîrnau ca în cuie niște rochii lungi, croite drept, deformante, completate în zilele friguroase de șalurile de femeie bătrînă cu care se înfășura invariabil.

Coniacul îl bea ca și băieții, fiind mai rezistentă decît unii dintre ei, iar față de colege se purta în cel mai autentic stil băiețesc. În acest fel ea se credea nonconformistă, pretinzînd prin tot ce făcea și prin felul cum se îmbrăca, a protesta împotriva condiției femeii înapoiate, tot dependente și azi, supusă unor tare ale mentalității învechite, specifice societății burgheze. Persifla „cumințenia“ și pleda pentru egalitate, absolută și nedisimulată a femeii cu bărbatul. În

această privință ea însăși era un exemplu. Colegele o socoteau o „stricată" și, deși aparțineau aceluiași an și aceleeași grupe între ele era o mare diferență ; Eliza nu făcea corp comun cu grupa, fiind parcă mai matură și oricum mai „altfel", despre ea vorbindu-se ca despre o străină.

Se aflau în tabere diferite, ca să spunem așa, ia să văd, să văd, reflecta meticulos Titiana, să văd ce se întîmpla totuși ? Căci față de ea, Eliza, manifestînd o oarecare afecțiune și protecție, se purtase în multe ocazii ca o „soră mai mare". Primind-o în anturajul ei dîn cînd în cînd, nu-i dădea voie să o imite și dacă băieții o luau cu asalt ademenind-o să bea, ea ridica în fața lor brațul ca o barieră de cale ferată — stop, măăă, puștoaica nu are acces la alcool. Și o dăscălea confidențial — să nu se încreadă în pușlamalele astea, pentru că din alcool își fac numai un aliat. „Ei tot nu urmăresc decît aia, nu te lăsa dusă !"

Grozavă mai era Eliza ! Ce se întîmplase pe cînd era în vorbă cu Barbu — pare-se că și hotărîseră să se căsătorească ? Eliza dăduse peste ei în penumbra unui cafe-bar și imediat se insinuase între capetele lor apropiate. A ochit paharul cu coniac al ei, al Titianei, marcat și de dungulița de ruj de pe margine, și l-a dat peste cap cu un aer furios. Nu s-au mirat de noua ei trăznaie. Așa obișnuia Eliza. Numai că pe urmă o obligase să iasă amîndouă pînă la toaletă. O chemase în gura mare fără să se rușineze să pronunțe pentru ce aveau nevoie să meargă afară. De pe la mesele vecine unii întoarseră capetele. Nu nimerise să se ridice de la locul ei. Iar la toaletă scenă tare : „Ce te-am învățat eu, puștoaico ?" Și pleosc o palmă. Și-o amintea dureros, sunînd și lăsînd urmă pe obraz ; și mai era mirosul „acela". „Mi-ai mai strigat să nu pun strop de alcool pe limbă și ai plecat fără să primești vreo explicație și să te uiți înapoi ! Că nebună ai mai fost, Eliza !"

Se frecă la ochi, parcă să-și limpezească privirea aburită de aduceri aminte ; din față, vălătucul de ceață se risipea cu încetul. Era ca un fum de țigară. De țigară ieftină. Adio, Eliza — se pomeni șoptind în liniștea de pîslă a bibliotecii ; și era ca și cînd se adresa cuiva de foarte departe. Nici către acest trecut nu mai exista punte de legătură. Și dacă vreodată a fost tentată să-și însușească ceva din experiența Elizei, aceasta în special în vremea cînd trăia obsesia misterului dragostei, ceva mai tîrziu a înțeles că nu se potrivea cu firea ei, cu ceea ce credea ea că e iubire și viață. Poate că avea multe idei preconcepute, dar numai în această

lumină i se părea demn să trăiască și fiecare om își alege un cer propriu sub care să crească, să înflorească și să se risipească pentru totdeauna !

Dar — meditează mai departe — de ce nu a manifestat niciodată combativitatea de care se simțea capabilă ? Pornește și de la cele spuse de Honae : Va fi chemată de director. Foarte bine, își dorește aceasta. Dar de ce l-a lăsat fără replică atunci cînd insinuările lui denigratoare au țintit aceeași persoană, pe care ar fi trebuit s-o apere din toate puterile ei ? Se simțea vinovată, cu atît mai vinovată ! Și se temu că va fi chemată de director, că va fi chemată și pusă în fața propriei ei conștiințe. Ce o apucase ? Ce urmărea ? Ce voia să înfăptuiască ? Întrebările veneau una după alta, se prindeau într-un lanț, lanțul o încolăcea, o făcea prizonieră. Sosind ora plecării și nefiind chemată nicăieri, se crezu eliberată într-un fel. Dar în stația de tramvai își aduse aminte de Honae. Ar fi vrut să îl întîlnească. Doar pretinsese nu de mult că folosea același mijloc de locomoție ca să se ducă acasă. Lăsă să treacă două tramvaie mai înainte de a se decide să urce ; de Honae nici urmă. Mereu se uita în spate, dar își sucea degeaba capul.

Sună la parter, la bătrîna care avea grijă de copii ; abia acum își dădu seama că e în întîrziere, aflînd că trecuse soțul ei de vreo jumătate de oră și-i luase pe copii sus. Mirela fusese foarte bucuroasă, accentuă bătrîna, dar amănuntul nu putea însemna o surpriză pentru ea. Urcă și pentru că se aștepta la o surpriză din partea lor, nu descuie, ci sună la ușă. După consemnul bineștiut : două sonerii scurte. Auzea ecou de mișcare și șușoteli dincolo de tăblia de lemn care o separa de căminul ei, fiind evident că mai era ceva de pus la punct mai înainte de a i se deschide.

În antreu îi găsi pe toți. Petele roșii din obrajii Mirelei semănau cu culorile tari așezate pe obrajii de smalț ai păpușilor. Barbu îi făcu un semn autoritar din ochi. Alin o privea cu gravitatea lui obișnuită. „Să te arăți încîntată de tot ce vezi" o povățui rapid și în șoaptă Barbu și ea se strădui să-l asculte. Luă un aer cît mai natural. Era totuși intrigată. O derutau în special semnele de complicitate ale soțului ei, care mai profită de un moment de neatenție din partea copiilor ca să-i transmită telegrafic și conspirativ : „Și nu te mira de nimic !"

Apoi vorbi tare :

— Cine crezi tu că a făcut ordine în cameră, aici și cine a șters praful ? Hai și ghicește.

— O fi fost vreo zînă bună în lipsa noastră de acasă. Ia să mă uit mai bine.

Nu putea să înțeleagă ce se întîmplase, dar se lăsase prinsă în joc. În aer plutea ceva tulbure, neliniștitor.

— E mînă de zînă, nu-i așa ? ! Barbu stăruia cu un accent pe care ea nu-l scăpă.

— Mirela a făcut ordine. Mirela a șters praful. Mirela este zîna bună a casei !

O cuprinse cu amîndouă brațele pe fetița și o strînse la piept, pe cînd Mirela i se agăță de gît ca o iederă. Îi fu în adevăr nespus de dragă și îmbrățișarea lor avu ceva patetic. Lipit de ființa ei, trupul cel mic al fetei fremăta ca o frunză și era fierbinte ca un metal încins. În orice caz mai fierbinte decît era de obicei. Cu simțul de taină al mamei, ea se văzu pusă în stare de alarmă de un semnal brusc, declanșat în ea. Își puse buzele pe tîmpla Mirelei, apoi se făcu că o sărută pe gît ; în realitate o palpa cu pielea buzelor, încercînd să deslușească dacă avea de a face numai cu o emoție puternică, sau dacă nu cumva se manifesta un început de febră. Bănuia că se întîmplase și ceva neplăcut și că fata se eliberase de o teamă necunoscută încă ei ; o fi spart ceva și a adunat cioburile în grabă, făcînd astfel, fără să vrea, ordine pe locul catastrofei. Mirela i se smulse din brațe și alergă la taicăsu. Năvăli asupra lui, cît pe-aci să-l doboare. Era ca un taifun izbind un copac în putere. Cu brațele și picioarele se agăța și se lipea de Barbu.

— Oh, tati, sînt fericită, fericită !

27

Ca să-i distragă atenția, Barbu îi arătă o scrisoare pe numele ei, scoasă cu puțin înainte de la cutia poștală.

— Îți scrie cineva de la București. Nu știu dacă nu prietena aceea a ta.

— Mulțumesc.

Probabil Dana. Ea era aceea care îi dădea de știre ba de una, ba de cealaltă, ce-a mai făcut și ce-a mai dres ; odată i-a scris pentru că se simțea „îngrozitor de speriată și de pă-

răsită", ca urmare a unui accident de mașină în care-și pierduse viața socrul ei. „Imaginează-ți halima : a trebuit să alegem între două apartamente și între obiectele a două gospodării separate. Și ce e mai greu pentru mine decît să aleg, știi tu de la școală . . ." Fosta ei colegă de clasă s-a schimbat așa de puțin de pe vremea cînd trebuia să aleagă între real și uman ! Suferea de patima grandorii, moștenită de acasă, dintr-o familie de țărani înstăriți. Nu voia să se mărite decît cu un bărbat „cu situație", cu mașină, cu apartament central. Căsătoria ei fusese un aranjament pus la cale de o mătușă din București și se desfășurase cum scrie la carte, cu pețitoare, cu vedere, cu mai lasă tu și mai dau eu în privința zestrei, exact ca într-un film de epocă. Ei îi scrisese o scrisoare : „Am un soț medic și ne-am instalat într-un apartament central, proprietate personală și avem deasemenea o Skodă de culoarea zmeurii. Nu-mi cere nimic altceva decît să-i fiu soție."

Îi răspunsese : să nu rămînă fără o facultate, orice să facă, dar să nu se mulțumească numai să fie doar casnică, fie și într-un apartament central de Capitală, la scară cu o Skodă de culoarea zmeurii . . . „Va fi foarte greu cu soțul meu, crescut într-o familie de veche obîrșie, cu principii ca fierul ; totuși, am obținut acceptarea de a urma la fără frecvență, așa că de la toamnă . . ." Acest subiect n-a mai apărut în vreo altă scrisoare, pe de o parte, probabil, din pricina principiilor ca „de fier", dar și pentru slabul interes al Danei pentru învățătură. O știa așa de bine din școală ! În schimb, repeta tot mai des invitația de a-i face o vizită cînd va avea vreun drum prin Capitală. „Are Bucureștiul niște grădini de vară, tu, să îți lingi degetele". Îi onorase invitația într-o vară, cînd se întorcea de pe litoral, înfrîngînd rezistența lui Barbu care avea îndoieli că strada indicată de Dana se afla undeva, în centru. O și găsise foarte greu pe niște străduțe de dincolo de Știrbei-Vodă, într-o căsuță de Bucureștii-de-altădată, cu grădiniță în față și mușcate în pridvor ; ferestrele erau și ele așa de joase, vorba ceea „intră broască pe fereastră" !

Dana i-a înșirat un roman întreg dinainte și de după accidentul de mașină în care își pierduse viața socrul ei. „Tu, aici e casa bătrînului și avem de lucru încă să îi lichidăm ce îi aparținea. Am să îți arăt după aia și apartamentul din centru (nu i-l arătase), numai să vină soțul meu acasă". Tonul scrisorilor ulterioare suferise o modificare, devenind mai mult melancolic și elegiac, întotdeauna evocînd cu „ah" și cu

„oh", „frumoșii noștri ani de odinioară". Termenii erau de obicei de muzică ușoară. Aceeași temă descoperea și acum. Cu puțin mai multă tristețe, cu un soi de oboseală și plictis și în cele din urmă cu o exclamație care avea ceva din felul spontan de a fi al Danei-eleva : „Tu, tare mi-e dor de tine !"

Împături hîrtia și o puse la loc în plic. Biata Dana ! Nu se plîngea de nimic, mai degrabă preocupată să se convingă pe sine că își aranjase viața pe placul ei și cum e mai bine. Nu conta că apartamentul „central" exista mai mult ca probabil în fantezia ei, că Skoda cea zmeurie era un Trabant vechi și că medicul, soțul ei, avea îndeletniciri mai modeste. Merita, în schimb, să dea însemnătatea cuvenită Bucureștiului cu grădinile de vară, cu ochiadele și cutezanțele necunoscuților, precum și cu atîtea zorzoane mai mult închipuite care îi ascundeau adevărata față a existenței ! Oftînd, puse și această scrisoare lîngă celelalte, în cutia pirogravată destinată ilustratelor primite din vacanțe și din călătoriile altora, aproape gîndindu-se la punțile care se sfărîmau una după alta, dacă nu l-ar fi auzit pe Barbu elogiind această prietenie constantă.

— Sărmana Dana ! A rămas tot atît de copilăroasă ca și pe vremea cînd purta codițe și uniformă !

— E mare lucru să ai un prieten care să nu te uite și să mai aibă și inima să scrie scrisori, acum cînd automatele astea interurbane fac inutilă folosirea poștei.

— Da, sărmana Dana, și nu compătimitor, ci cu un sentiment realist și elegiac care ținea de ea cea de azi, cu punțile sfărîmate în urmă. Mirela ciobise cu puțin înainte vaza cea albă, Rosenthal, dar prețios de două ori, întîi prin el însuși, al doilea, pentru că îl primiseră cadou la căsătorie. Fiind vorba de punțile sfărîmate, se pregătea să își desfășoare supărarea pe Barbu care nu putea fi străin de acest fapt.

Deschisese gura și se pregătea să înceapă, cînd el i-o acoperi cu palma.

— Te rog, Scumpa, nu. Să ținem seama de sensibilitatea Mirelei care azi mi s-a părut a atinge paroxismul. Nu știu ce e cu ea, dar a fost foarte ciudată. Eu așa zic, că sănătatea ei e mai prețioasă decît vaza asta, oricît de dureros ne lovește pe noi, cei de ieri și de azi. Te rog.

— Dar ce are Mirela ?

Înghițise cu greu un nod dureros, compus din mînie și lacrimi ; nu-i venea să creadă că se întîmplase așa ceva și

că ea fusese aceeași care se prinsese în jocul cu zîna cea bună a casei. Mai pe urmă, Alin veni în preajma ei, așteptînd cum obișnuia, ca ea să-i adreseze prima cuvîntul. El stătea în drumul ei și numai o privea.

— Spune-mi, Alin, ce se întîmplă ? îl întrebă și-i veniră lacrimi în ochi, nu știa nici ea de ce.

Avea și ea o stare ciudată. Alin îi spunea că Mirela nu se simte bine, nu e ca altădată.

— Are ceva, mămicule, nu știu ce.

— În schimb știu eu, Alin, știu eu ce-ați făcut în lipsa mea.

— Of, mămicule, nu e asta. Mirela e bolnavă.

— Unde e Mirela acum ?

Alin o conduse în camera de zi. O văzu făcută covrig în fotoliu. Arăta ca și cînd i-ar fi fost frig rău. Luă în brațe micul trup străbătut de frisoane, izbită de căldura lui nefirească. Îi căută ochii și le descoperi albul sub pleoapele lăsate placid, cu luciu de boală. Strîngînd în brațe corpul cu atîtea inerții, îi strigă lui Barbu să aducă imediat termometrul.

— Mămicule, tu ești ? Spune-mi o poveste. Gura mică, roșie și fierbinte bîiguia în neștire și ea se aplecă mult spre fața fetiței ca să-i spună : Imediat, fetița mamii, imediat încep o poveste nouă.

Termometrul arăta febră mare și ea își aduse aminte de tot ce putea face o mamă în asemenea împrejurări ; ceru lumină și se uită în gîtul pe care-l descoperi roșu ca focul. Avea nevoie de piramidon și de spirt medicinal. Mîinile ei, umblînd ca de la sine, de parcă nu mai erau ale ei, ci ale mamei ei, mîinile acelea pe care nu le va uita niciodată, cu pielea întinsă, puțin fumurie de atîta spălat vase și rufe, cu vinele umflate și vinete. O acoperea pînă la gît pe fetița care gemea și dîrdîia de parcă dăduse un îngheț peste ea. Titiana începuse povestea lui Făt-Frumos în luptă cu balaurul. Aduse ceaiul și-i turnă cu linguriță cîțiva stropi printre buzele ca iasca, ridicîndu-i puțin căpșorul. Reuși să strecoare jumătatea de piramidon, mereu împiedicîndu-se de Barbu care voia să o ajute si reușea nespus de puțin.

Ce mai stătea, îl luă la rost, să facă ce-o știi și să nu-i mai iasă în cale ca un popîndău : dă un telefon la circă, scoate un medic din pămînt, din iarbă verde, urcă-te în mașină și zboară unde vei vedea cu ochii, dar fără cineva să nu te întorci acasă, poți s-o aduci și pe Popeasca dacă altă soluție mai bună nu ai. Era un semn că atinsese limita de sus a desperării dacă îl îndemna să o aducă în casă pe însăși rivala

ei dinainte de căsătoriei. Barbu plecă să scoată mașina din garaj. Afară se făcuse întuneric și lumini se aprindeau necontenit ca într-un joc mirific. Dar el se așeză încruntat la volan.

În urma lui, Titiana răscolită adînc, rămase în așteptare, la căpătîiul Mirelei, pîndind fiecare modificare posibilă în starea ei. Prin capul ei treceau frînturi disperate, cînd Barbu care nu izbutea să găsească un număr de telefon în carte, apoi cînd Barbu dădea de un post mereu ocupat ; și Alin ca o umbră, fără să o stînjenească, deși era mereu în apropierea ei, și vorbele fără șir ale Mirelei, care aiura sub puterea oarbă a febrei ; ea însăși care repeta în neștire, lasă că-ți spun povestea, a fost odată, a fost odată, ce-o fi fost oare ? Au fost trei copii, urcați în tramvaiul șase ca să vadă trei catedrale și trei fîntîni arteziene semănînd ca niște picături de apă . . . Au fost odată trei copii . . . De ce au fost ? Au fost și sînt. Vor fi trei copii, vor fi . . .

Și ea gonea în cerc ca un cal de circ, gonea prin beznă și singură, pe un teren accidentat și primejdios, un efort care nu se mai domolea, pentru că voia cu orice preț să ajungă la capăt și la lumină. Nu-i așa, la capăt o va întîmpina lumina. Dimineața. Trăise atîtea dimineți memorabile. O voia și pe aceasta, deși se socotea obscur vinovată, nu știa de ce, dar împinsă în acest teren mlăștinos de respirația chinuită a fetei, de vorbele ei fără sens, ah, respirația aceasta greoaie și fragilă care făcea ca toate gîndurile ei să devină din negre și mai negre . . . Dar nu sînt vinovată cu nimic, scumpa mea, tu trebuie s-o crezi pe mama ta . . . Nu, n-am nici o vină, nu față de tine, crede-mă, și continua să trăiască sub coșmar ca o adevărată vinovată pentru tot ce e rău în lume, pentru că sînt boli și oameni care suferă, pentru că sînt copii în primejdie de moarte și o mamă întinde degeaba brațele ca să-i oprească de pe povîrnișul periculos. O mamă, care era slabă și temătoare, după ce epuizase tot ce îi stătea în putință pentru îndepărtarea bolii și a pericolului ; ce mai putea face altceva decît să tremure, să aștepte, mișcînd inconștient buzele.

— Mămicule, ce faci ? Tresări sub spaima acestei întrebări. Îl recunoscu, cu toate simțurile treze, pe Alin. Mirela e așa bolnavă, mămicule ?

— Nu plînge, Alin. Sora ta se va face bine.

28

Medicul a fost. A plecat. Foarte sigur de sine a cerut o linguriță. Ea a ținut capul bolnăvioarei. Barbu a ridicat lampa de birou ca un reflector spre gura mică și marcat roșie. Lumina îndreptată crud spre copil o lovea și pe ea. Iar ea, nerăbdătoare să afle adevărul făcea sforțări să poată urmări orice schimbare a fizionomiei doctorului. Deslușise o umbră. Prea vagă pentru o certitudine. Ceva ce a venit, a trecut. I-a spus că a badijonat puțin înainte acest gît care ardea ca o vatră de jar. Foarte bună măsura, o aprobase medicul fără entuziasm, dar din nou sigur de sine și foarte calm ; ar fi nevoie de un antidot ferm, streptomicină, spre exemplu, dacă aveau acasă, iar dacă nu aveau, ca să nu mai piardă timpul, va folosi din rezerva lui. Lăsase în cele din urmă pe masă o hîrtiuță cu ieroglife, plecînd surîzător, foarte sigur de sine, calm, ca de la o treabă bine făcută. Barbu îl condusese cu mașina și alergase apoi după medicamente. Trebuia să meargă pînă în centru, la farmacia de serviciu. Se făcuse între timp seara tîrziu. Ea rămăsese, neputincioasă, aproape inutilă, căci nu mai era în stare să întreprindă nimic altceva, trebuind numai să aștepte efectul miraculos al medicamentului administrat cu seringa. Stătea pe marginea patului în care Mirela dormita, gemînd din cînd în cînd, murmurînd „tati" și încercînd cîte-o părere de surîs. O privea, cu mîinile adunate în poală, simțindu-le cum tresar în afară de ea, ca niște prietene venite în vizită. Îi făcea rău culoarea feței mici și a respirației sacadate, hîrîitoare.

Îl descoperi pe Alin în semiîntuneric, nu departe, dar nici prea aproape ca să-i fie povară ; îi luceau ochii în ovalul feței scris ca un semn de o gravitate neobișnuită. Acum gata, Alin la culcare. Doctorul a spus că într-o zi, două, Mirela va fi pe picioare ; de pe acum fiind în afară de orice pericol. Cel puțin așa a spus omul știutor, plecat cu puțin înainte ; și se străduia să fie cît mai firească și mai convingătoare. Îl conduse încet în camera cealaltă, făcînd patul ca un automat, dar grijulie să îl știe pe Alin așezat la odihnă.

— Pe dinți te-ai spălat ? îl întrebă.

— Dar Mirela o să fie bine, mămicule ?

— Poate chiar mîine dimineață o să se scoale strigîndu-l pe tata, iar mie o să îmi ceară de mîncare, mi-e foame, mămicule, știi tu cum obișnuiește ea cînd o răzbește foamea.

Revenită în camera din față, se acoperi cu tăcerea nopții, nu și cu liniștea ei. Zgomotele mureau pe rînd, pînă și ecourile televizoarelor în funcțiune. Se împuținară și luminile ; stelele nu se vedeau din pricina norilor și numai luna răzbea cu o lumină albicioasă, bolnavă. Așezată pe marginea patului încerca să citească, dar fie că nu îi conveni lumina, fie că numai de asta nu avea chef, fapt este că obosi repede, neînstare să se concentreze și să poată înainta. Afară de asta, o preocupa Mirela, căreia îi ștergea fruntea în speranța că începuse să transpire. Ah, dacă ar începe transpirația !

Sosi și Barbu. Se străduia să nu își trădeze neliniștea, dar iată-l ieșind — a cîta oară ? — în balcon ca să fumeze. Schimbau puține cuvinte, de parcă nu aveau nevoie de ele ca să se tulbure și mai mult unul pe altul. Barbu fu acela care cedă mai întîi.

— Nu crezi că ar fi cazul să ne culcăm ?

— Eu mai aștept puțin. Vreau să văd cînd începe să transpire.

— Dar e trecut de miezul nopții !

— Ei și ? !

Nu se mai auzea nici un zgomot de afară și luminile străzilor semănau cu niște boabe galbene risipite și uitate într-o curte neagră. Barbu își aprinsese o nouă țigară în balcon. Prin geam, jocul jarului îi amintea de un fluture care se lovea de fereastră, o dată și încă o dată, din nou se lovea. Înțelesese din zăpăceala lui, din felul stîngaci cum nu nimerise lucrurile, că se pierduse și el, că și mintea lui permisese spaimei să se înfiripe și să crească, să devină puternică, să îl domine. Revenind în cameră, Barbu o găsi așezată în fotoliu, încremenită.

— Ce facem, Scumpa, nu ne culcăm, totuși ? E foarte tîrziu.

— Stai să văd.

Se ridică greoi, se apropie de pat și-și strecură palma sub pătură. A început, anunță ea cu un sughiț de satisfacție, acum transpiră. O schimbă pe fetiță, o acoperi cu grijă și apoi rămase pe marginea patului. Va mai veghea un timp. Trebuia să aibă grijă să o schimbe cînd e nevoie. Barbu se și lăsase pe patul celălalt. Corect ar fi fost să-i mărturisească de spaima ei și de slăbiciunea ei . . .

— Și eu am fost îngrijorat, recunoscu la rîndul său Barbu.

Ar fi dat nu știa nici ea cît sau ce, să fi fost o femeie în alt înțeles, dincolo de tot ce se putuse concepe pînă atunci

prin „femeie“ ; îi era rușine de slăbiciunea nefericită prin care trecuse.

O schimbă din nou pe Mirela și-o acoperi pînă la bărbie, spunîndu-i lui Barbu :

— Doamne, cum mai transpiră !

— Ai spus ceva ? se dezmetici bărbatul din somnul abia început.

Ea își dădu seama ce cuvînt folosise iar și suspină. Ar voi să fie altfel de femeie.

— Cum așa, altfel ? Și ea spuse — să nu aibă frică de nimic.

— Să n-ai inimă ? o întrebă el tărăgănînd cuvintele somnoros.

— Dar nici să mă pierd cu firea ca în seara asta. Și mă întreb de ce. Numai pentru că îmi fac temeri și le dau amploare prostește ? Nu mai vreau să fiu așa.

Se așeză o pauză între ei. Mai încolo, Barbu zise :

— Mi se pare că respirația i se normalizează. Nu ai și tu aceeași impresie ? Așa o întreba și altădată, cînd o ținea în brațe pe Mirela cea mică. Nu ai impresia că e ceva cu respirația ei ? Sau se trezea noaptea ca dintr-un coșmar. Auzi cum respiră fata ? Nu e nenormal ? Ia ascultă.

Barbu descoperise „miracolul“ respirației nu la primul copil, ci la al doilea, la Mirela, pe cînd se străduia în puterea nopții s-o domolească din plîns și din neliniște ; i se părea uneori că face pauze prea lungi în respirație. Se impacienta îndată. Uneori se alarma.

— De ce ? o întreba și atunci ea trebuia să se dezmeticească din somn.

— De ce nu mă lași să dorm ?

— Formidabil ! exclama el, indiferent la protestul ei, formidabil. E ca un miracol.

— Ce e ca un miracol ? bombănea ea între somn și trezie. Lasă-mă să dorm. Mîine mă scol devreme.

Acum nu-l lăsa să doarmă ea, deși va trece noaptea și va veni mîine, cînd le devenea necesară forța de a continua, „forța“ aceasta fiind descoperirea ei de pe vremea cînd se scula în zori ca să fugă la gară, să nu piardă cursa. Suna în zori ceasul deșteptător și ea atunci simțea somnul trăgînd mai avan de ea. Se întorcea de pe o parte pe alta, gata să continue a dormi cu orice risc. Îi fugeau ochii înapoi în beznă și prin oase îi curgea o moleșeală dureros de voluptoasă. Și apoi, pe negîndite, ca împunsă cu acul, sărea din așternutul mulat cald pe trupul ei. sărea înfruntînd frigul zorilor și

gheața luminii reci, îmbrăcîndu-se cu zor, aproape în stare de inconștiență. Fusese un „miracol" că nu pierduse niciodată trenul !

— Nu există miracole, șopti ea, aceasta se numește conștiință.

— De ce nu mă lași să dorm ?

Se adunaseră prea multe în seara asta și nervii Titianei căzură întocmai ca sfoara unui zmeu în lipsă de vînt ; se porni pe un plîns cu sughițuri și fără nici o lacrimă, fiind mai degrabă o reacție interioară care bătea în afară. Suspina de ți se rupea inima.

— Scumpa, ei, Scumpa, ce se întîmplă ? Ce e cu tine ?

29

A trebuit să îi povestească tușii Lena din fir în păr totul, fără să omită nimic, pe îndelete, cu ce a zis el și ce a crezut el — doctorul, Barbu, Alin. Deși nu s-a referit la frica ei, avu prilejul să o evoce în sine și să se simtă distanțată ca de obicei cînd în urmă se mai sfărîma o punte. Tușa Lena spunea : „Am văzut numaidecît că s-a întîmplat ceva", ceea ce însemna că se străduise inutil să alunge urmele nopții nedormite, bîntuită de luciditate ; trăise uimitorul contrast dintre întuneric și noapte, și limpezimea de conștiință, o conștiință eficace ca și un microscop de mare pătrundere, capabil să ajungă „pînă departe" datorită performanțelor sale tehnice. Putuse vedea și decanta o mulțime de amănunte, necunoscute sau puțin cunoscute pînă atunci, liniștindu-se și neliniștindu-se din pricina lor în exact aceeași măsură. Numai după o astfel de confruntare lucidă și responsabilă putea compune o imagine unitară a unor culori și nuanțe nu o dată diferite, contrastante, să lipească firesc ceea ce îi suna sceptic la Honae, cu ceea ce ar fi numit blazarea optimistă a lui Dudu Macoveanu și ceea ce însemna tăcere înverșunată la Căpețean.

Nu ajunse, firește, să îi explice tușii Lena ceea ce trăise imperios din moment ce febra Mirelei scăzuse ; cîte

gînduri o bătuseră ca lumina stelelor, pînă ce ajunsese să îi ceară lui Barbu favoarea de a se duce astăzi la institut și de a nu rămîne acasă cu fetița trecută de primejdie, acum în afara oricărui pericol. Cum ar fi putut să îi descrie prin cuvinte expresia bărbatului, atitudinea lui refractară ? Barbu știa să se facă dezagreabil atunci cînd i se părea că ceva nu i se cuvine.

— Nu uita că ești mamă, Scumpa, în primul rînd mamă. Lasă-le încolo de treburi de serviciu azi, cînd e nevoie de tine aici, lîngă Mirela.

— În aceeași măsură e nevoie și de tine.

El nu ocolise să își arate nemulțumirea și să se împotrivească. Îi spusese și lucruri juste, dar cîte nejuste ! Întotdeauna se împovăra cu sarcini și se complica inutil. Ce îi trebuia ei să mai fie și secretară de partid ?

— Ce nevoie aveai să te implici și în asta ?

Mai devreme sau mai tîrziu tot s-ar fi ivit prilejul unei explicații de acest fel ; el nu simțea impulsul impetuos al timpului ? Poți sta deoparte ? Poți aștepta pe mal ? Ce ?

— Printr-o simplă întîmplare sînt femeie, dar profesia și convingerile, conștiința, nimic nu ține de întîmplare !

Îi repetă tușii Lena replica lui, pe jumătate glumeață, dar numai pe jumătate, jumătatea cealaltă fiind amară — numai să nu se mute cu totul la institut ! Crezînd că are haz și că tușa Lena va zîmbi cel puțin. Dar buna femeie nici măcar nu și-a mișcat buzele, iar după cîteva minute de tăcere stînjenitoare i-a spus cu cel mai serios aer posibil :

— Chiar așa, are dreptate bărbatul dumitale. E un om înțelept. Nu se muta institutul azi ! Și pentru că o privea uluită, neîncrezătoare dacă a auzit bine, mai adăugă : Ehei, am văzut multe la viața mea ! Am văzut și dintr-astea !

Barbu și-a aranjat printr-un simplu telefon o zi liberă de la serviciu. Nu îi mai făcuse reproșuri. Dacă e nevoie de ea acolo, ce să mai zică ?

Pentru prima dată alesese între casă și serviciu. Alesese institutul, încredințată că aici e mai mare nevoie de ea decît acasă, unde Mirela se afla în deplină siguranță, fiind prea plină de semnul, încă nedefinit, poate aflat în ceață ca o piatră de hotar către care înainta încet, cu prudență și unde trebuia să ajungă neapărat ! Avusese

noroc că Barbu se oferise să stea acasă ; era un bărbat capabil de asemenea gesturi emoționante și acum nu voia altceva decît să fie consecventă cu sine.

Nu se despărțise cu ușurință de copii. Lui Barbu îi dăduse în grijă destule și cu aerul că vorbea unui copil.

— Lasă, Scumpa, am înțeles tot. Du-te la birou fără grijă.

Se îmbrăcă în consens cu coafura cea nouă ; avu grijă să asorteze părului, rochia, poșeta, sandalele, ciorapii. Spray-ul, apa de colonie, rujul și dermatograful completară ansamblul în așa fel încît „controlul de calitate" să se declare satisfăcut și să îi dea „viza de ieșire". Barbu și Mirela îndepliniră acest oficiu ; ea, însă, simțise material privirile fetiței : foarte critice. Aproape geloase. Dîndu-i un sentiment de vinovăție.

Barbu etala un entuziasm de zile mari.

— E frumoasă mămica noastră, nu-i așa, Mirela ? Îmi vei da voie să o conduc cu pompă pînă la ușă !

Mirela se uita la el neîncrezătoare, puțin cam nemulțumită.

Titiana se apropie să își ia rămas bun.

— Pupă-mă, mămicule ! Mirela i se repezi în brațe. Ca să nu își exprime părerea ? Ca să nu îi răspundă tatălui ei ?

Barbu abia apucase să o sărute de plecare în antreu și din interiorul casei se și auzi strigătul autoritar și alarmat al fetei.

— Tati ! Mi-e foame. Dă-mi să mănînc.

— Hai, du-te. Nu vezi că nu poate fără tine.

— Pa, Scumpa. Contez pe noutăți dintre cele bune de la tine.

— Pa, dragul meu.

Lumina începutului de zi o spăla de oboseală și o elibera de poverile nopții, le simțise pe rînd scurgîndu-se de pe ea odată cu săpunul și apa dimineții, odată cu fiecare gest, rămînînd mereu mai curată, tot mai curată și mai ușoară, dornică să se urmărească în orice obiect o putea reflecta — parbrizul automobilelor, geamul nu prea curat al tramvaiului, vitrinele vaste, ochii trecătorilor. Cu fiecare impresie cîștiga încredere în sine și în întrevederea pe care acum o dorea din toată inima. Astăzi va fi, căci de nu va fi chemată, va lua ea inițiativa.

Tușa Lena se înscrise ca un prim obstacol în calea intențiilor ei de curaj ; se vedea că e obosită, se vedea ?

Așteptă alarmată și află că după ochi și după obrajii trași se cunoștea că nu se odihnise cum trebuie. Nu-i putea pune tușii Lena în cumpănă bunele intenții, dar nu uită aceste observații și la prima ocazie cînd avu drum în debara, își făcu de fapt drum, se supuse unui examen sever în vechea oglindă din care chipul i se detașa, ca venind din adîncul apei verzui, dintre niște cețuri ireale ; în aparență, dreptatea era de partea tușii Lena, putea observa că arăta nedormită, deși sub noua coafură și culoare a părului, expresia feței avea o tentă de maturitate, puțin tristă și stăruitor severă, semne de care abia acum devenea conștientă.

— Pentru copii am adus niște portocale. Știi că se dau în oraș ? Am avut noroc aseară și am găsit la alimentara de la noi.

— De aceea mirosea așa de neobișnuit în debara, mă întrebam și nu știam ce e.

Prevenitoare, tușa Lena se declară gata să mai cumpere portocale, poate va găsi acum cînd se va duce după poștă, numai bune pentru copii și mai ales pentru Mireluș cea bolnavă. În convalescență, preciză Titiana. Următorul pas după subiectul cu portocalele a fost cel obișnuit la ea — tovarășul director („al nostru") ; știa că pleacă în străinătate ? La un congres internațional. Păi se putea ?

— Cînd pleacă ? E în alarmă.

— Știu și eu ? Va pleca în curînd.

— Nu acum, pe loc ?

— Oh, nu. Nu chiar.

Respiră ușurată și ascultă detalii care de fapt repetau acest miez tulburător : tovarășul director pleacă — congres internațional — mereu se duce la congrese internaționale — primește invitații — mereu e invitat, în plicuri lucioase, imprimate cu litere de aur — le ține într-un suport pe birou — nu le-a văzut ? — acolo, în față — de cîte ori șterge praful, își lasă mîna mai moale, să atingă lin și catifelat — cum nu a observat ! — nu se poate ! — doar sînt în față — la vedere și așa mai departe. Privește la tușa Lena. Luuung, lung. Căzută pe gînduri. O ascultă și n-o ascultă. Cuvintele pătrund în ea, se afundă ca mașinile în ceață, apropiind și îndepărtînd imaginea gurii care se mișcă monoton și neîntrerupt, îndepărtînd sau apropiind fața rotofeie, albă, pufoasă, amplificînd vibrațiile infime ale trăsăturilor feței, ale ridurilor, mișcătoare unduitor ca niște cercuri pe apă. Cu

mintea de azi, ultrasensibilizată după încercările și luciditatea din timpul nopții, încearcă să descifreze un sens în preocuparea acestei femei pentru bărbatul pe care l-a văzut și tînăr — cînd semăna probabil mai mult cu Andi, decît cu doctorul docent de acum — și pe care îl vede și azi cu același entuziasm și venerație, aceleași peste ani, și nu găsește altă reacție la aceasta, decît să numească aproape mînios „adorație prostească" ceea ce descoperă, un sentiment refulat și niciodată absent din pieptul abundent al femeii.

Își aduce aminte că nu are copii și iar o tentează o paralelă ciudată : cu mama, care și-a înmormîntat feminitatea o dată cu bărbatul absorbit de neființă ; dar cel puțin, în locul femeii a rămas o mamă, pe cînd la tușa Lena ce mai rămînea ? Află din gura ei că tovarășul director — „al nostru" — nu se întoarce niciodată cu mîna goală din călătoriile lui externe și o dată ... Întotdeauna aduce cîte o atenție, dacă nu altceva măcar un pachet de țigări pentru bărbatul ei.

— Tuturor le aduce ? ar vrea ea să afle.

— Oh, nu. Adică, nu știu. De unde să știu ? Știu ce aduce pentru mine. Mă cheamă la dînsul în birou, sîntem numai noi singuri și îi urez „bun venit" cum se cuvine, iar el îmi întinde mîna și se interesează „cum a fost", cum a fost în lipsa lui și mă privește mulțumit, îl simt eu mulțumit că e din nou acasă, între noi.

De cînd e ea, Titiana, în institut a fost vreodată plecat peste hotare ? își silește memoria, părîndu-i-se odată că a fost și imediat retractînd, că nu a fost, prea afectată la ideea că, revenit acasă, pe ea n-a chemat-o ca s-o onoreze măcar cu o vorbă de prietenie. În schimb, fusese o scenă ca aceea cu pendula istorică, aceea încrustată în lemn nobil, arhaică și infatuată de biografia ei ; se potrivea cum nu se poate mai bine cu stilul și atmosfera bibliotecii, *nu-i așa ?* — asta fusese un semn de întrebare întru totul asemănător cu o afirmație, fiind făcută părtașă din oficiu la un fapt împlinit, gîndit și realizat de alții, intimidată chiar de încîntarea priceput exprimată și impetuos pronunțată în fața ei, fără vreun drept de apel. El impozant și tușa Lena cu cîrpa de praf, iar între ei, cu biete resentimente de femeiușcă, ea rămasă în față cu acest memento — pendula — al cedărilor mai vechi și mai noi ! Își amintea că predase cheia cutiei de lemn încrustat îndată ce tovarășul director ieșise ; i-o predase

frumușel tușii Lena — să aibă grijă să o șteargă de praf și pe dinăuntru și pe dinafară și să o întoarcă nesimțit. Avea și ea micile ei răutăți : doar făcea parte dintre favoriții tovarășului director „al nostru", așa îi dăduse tușii Lena în grijă, cu tovarășul director „al nostru".

Măcar atîta putea hotărî și ea, crezînd că va uita *în felul acesta,* deși nu avea cum să uite permanența perfidă și sfidătoare, numai vag de tot voalată de pata de întuneric verzui din colț ; o asculta pe tușa Lena, acum moleșită ca după o noapte nedormită, știind că își propusese ceva ce trebuia neapărat să ducă la îndeplinire, numai că, derutată de tot ce afla, avea nevoie de încă un efort ca să-și aducă aminte. Ah, da, alesese în dimineața aceea și nu între două flecușteț e ; alesese serviciul în sensul subtilităților lui, poate lăsînd pentru prima dată casa pe un plan secund.

30

Efortul fusese cumplit. Căderea teribilă. După plecarea tușii Lena la poștă, se dezmeticise ca dintr-o amorțeală puțin plăcută, simțindu-și oasele înțepenite de parcă nu se mișcase de mult și în același timp furnicată cu dureri mici, ceva ce semăna cu anchilozarea și cerea neapărat o reacție necesară și acută. Se apucase să trieze listele, să selecteze titlurile indicate de cercetători, să le sistematizeze într-o sinteză, cam așa cum își închipuia că i se va cere, calculînd cu grijă exigența cu care neapărat se va întîlni. „Ia să văd și eu" — continuînd cu gestul sigur cu care întindea hîrtiile prinse în agrafă, așteptarea gelatinoasă și pe urmă... Atît. Mai mult nu putea pătrunde cu fantezia, dar își dorea cît mai multe, un surîs, o aprobare, o discuție deschisă, o deschidere de planuri menite să-i apropie și să-i proiecteze în activitatea viitoare. Iată cum se prezintă lucrurile, tovarășă Toader... Vis și realitate. Căci nu fu chemată, cum se aștepta. Iar cînd se duse ea însăși în direcția așteptării și planului său, se lovi de dulcele obstacol reprezentat de suava se-

cretară a directorului. Tovarășul director era în ședință. Chemat la comitetul orășenesc.

— E cazul să îl aștept ?

— Cum doriți, numai că poate să dureze.

— Atunci să revin ?

— Vă va chema dînsul. Cu un glas parcă rostind tocmai contrariul și cu un gest destinat să adoarmă temerile oricui. Iată că mi-am notat. Să vă cheme neapărat.

— Oricum, voi reveni, dacă nu sînt chemată azi. Azi trebuie să îl văd pe tovarășul director.

Apoi senzația de gol și cădere din holul care abia aștepta să o învăluie în ecouri vagi și în care își auzea propria respirație și gîndurile așezate între semne de întrebare. Pașii au trezit ecourile adormite în colțuri de marmoră. Se grăbeau să regăsească poteca de covor moale pe care se putea merge neauzit. Covorul cobora treptele spre parter și ea îl însoțea cu docilitate ; numai că jos, în holul inferior, gîndul îi făcu o mișcare neașteptată. Nu se va întoarce acum la bibliotecă ; va face un ocol — și se întoarse să urce scările la etajul II. Știa unde se duce.

— Nu m-a chemat, cum îmi proroceai, îi spuse lui Honae, surprins de vizită. Vorbea repede, puțin gîfîit. Se grăbise și se grăbea. Honae o întrebă dacă nu cumva lista lui de cărți nu era completă, repezindu-și ochelarii cam nervos. Mă întorc, spuse ea, încă o dată către scepticismul dumitale : a doua oară te cred și e în zadar.

— Și mie mi se pare curios și mă întreb — acum mă întreb — dacă nu cumva lucrurile stau încă mai rău decît le calculez eu.

— Ce vrei să spui ? Mereu arunci boabe de dinamită și te retragi.

El își repede ochelarii.

— Mă tem că am provocat încă o dată o încurcătură penibilă, amestecîndu-te fără să vreau în treburi care nu te privesc . . .

— Totul mă privește.

— De ce ? îl întreabă el, cu gîndul evident în altă parte.

— Pentru că sînt implicată.

El o privi neclintit, pe gînduri, apoi tresări și-și împinse ochelarii.

— Poate că aceeași convingere stă și la baza naivității mele. Cineva mai versat ca mine nu și-ar fi permis neroziile mele. Văd, dealtfel, că întocmai așa se și proce-

dează. Cu delicateţe şi diplomaţie. N-ai vrea să uităm amîndoi şi să ştergem cu buretele toate cuvintele dintre noi ?

— Nu vreau să uit nimic. Dimpotrivă, totul mi se aşează în memorie, se sedimentează acolo, se zideşte şi mă determină să-mi dau pacea pe nelinişte. Nu accept să ştergem cuvintele dintre noi, ci le cer pe toate, inclusiv pe cele nespuse. Am nevoie de toate, mai cu seamă de cele care acum lipsesc. Renunţă la cele folosite pînă acum în convorbirile cu mine, nu le căuta pe cele mai alunecoase, ca nişte ţipari ; am nevoie de cuvinte solide şi adevărate, de cuvinte-cheie, de cuvinte-lumină, dacă vrei să mă înţelegi.

Părea exasperată. Şi se aşeza în calea vorbelor lui ca un zăgaz al unor ape repezi şi înşelătoare. El îşi repezea ochelarii şi căuta zone libere pentru a curge cuvintele fluide ca lichidul mai departe, cît mai zorite şi mai şerpuitoare, evitînd încă un baraj, şi încă unul ; iar ea nu evita efortul de a-i ieşi mereu în întîmpinare şi a-l prinde în limitele logice ale realităţilor din institut, puţin patetică şi iritată cînd nu izbutea, cuprinsă de entuziasm cînd întrezărea cuvinte care i se păreau „cheie", bune pentru înţelegerea şi luciditatea ei. Ceea ce abia intuia, fiind numai începutul clarificărilor sale, nu prea avea darul s-o încurajeze să continue şi Honae nu se sfia să îi atragă mereu atenţia.

— De ce să ştii tot, tovarăşă Toader ? Dumneata eşti o floare frumoasă şi parfumată, ca în concepţia tovarăşului director. Stai liniştită în grădina dumitale. Cît cunoşti e suficient pentru a trăi în pace şi la adăpost...

— Proastă părere ai despre mine, dacă nu-mi ceri să ies din liniştita mea grădină. Pricepe o dată că sînt ceea ce trebuie să fie un om astăzi, indiferent de sex, chiar dacă nu izbutesc întru totul şi nu numai din vina mea. Recunosc că am şi eu destule slăbiciuni, că ele îmi aparţin şi mie şi categoriei deopotrivă ; dar cîte slăbiciuni din afară nu mă iau cu asalt ?! Să dau numai un exemplu : a înţelege femeia în viaţa socială la modul statistic, în loc de a-i recunoaşte întreaga valoare, aceea intrinsecă şi profundă, care dă sens integrării femeii în societate ! Chiar dacă nu-mi dai dreptate, recunoaşte totuşi că spun un lucru adevărat.

Honae îşi lăsase ochii, asculta, îşi chinuia ochelarii, dar tăcea, aplecîndu-şi faţa, în aşteptare ca frunza unei

plante doborîte de secetă, lăsînd-o să tot vorbească, să se descarce în vorbe pînă cînd încetă, nu ostenită, ci mirată, contrariată, fixîndu-l cu privirea, curioasă dacă el era atent la ea sau nu. O pauză grea stăruia între ei, plutind coborît și dens ca o ceață grea, de toamnă. Ei ? — făcu ea întrebător și nedecis.

El ridică din umeri.

— Mă supui unui examen greu, rosti el șovăitor. Am făcut o greșeală cîndva și ai rămas stîrnită. Nu știu de ce mă mai chinuiești de pomană. Nu îți aduce nici un folos. Nu aduce nimănui.

— Așadar, accepți tăcerea ? El se mulțumi să mai ridice o dată din umeri. Și îi avea ascuțiți, gestul fiind patetic, resemnat cum nu se mai poate. Deci, Honae tace. Căpețean tace. De ce ? Ce nu e cum trebuie ?

— Ai vreo soluție ? Ce-ai vrea să facem ? Să ne apucăm să strigăm ?

Ea acceptă ideea. De ce n-ar striga, dacă e necesar ? Strigătul se aude, răzbate, pătrunde și prin pereții cei mai groși. Devenea furioasă. Alesese în ziua aceea — făcînd un examen sever — serviciul, își lăsase fetița imediat după boală ; avea de ce să se mînie și să ridice glasul ca pe un bolovan și să-l arunce în acest Honae inert și sceptic, mai ales în scepticismul lui, voia să lovească atît de puternic, încît să-l sfărîme. Fața lui atîrna tot ca o frunză lipsită de apă, dar umerii, umerii începură să se zbată ca într-o haină neîncăpătoare, prost croită. „Sînt sigur", așa începuse glasul lui coborît, înotînd într-o răgușeală lipicioasă, mlăștinoasă ; suna nefiresc ca o placă veche într-un patefon hodorogit, adică *era sigur* că ea cunoștea povestea aceea din pădure . . .

Ce legătură avea pădurea ? se întrebă rapid și-l privi curios, izbită de expresia ochilor măriți și așa de sticlele groase ale ochelarilor ; dealtfel, continuă el, cu un gest al brațului, un gest leșinat de renunțare, nu conta, e același lucru dacă i-a povestit ei cineva sau nu. importantă era pădurea și dorința lui de atunci, mai mult decît o simplă dorință, sau una fierbinte de tot, fusese un fel de revoltă cumplită zbătîndu-se în el distrugător, ceva ce trebuia să izbucnească întocmai ca un vulcan, să înece și să ardă tot, tot.

— Vorbești despre asta, dar nu știi ce teribil e, ce năpraznic !

Despre strigăt.

Şi-l putea imagina în ascunzătoare, violentat, brutalizat de imaginile scabroase şi înjositoare, în afara înţelegerii lui normale, aşezată firesc ; se sufoca sub acea presiune interioară de-o forţă necunoscută pînă atunci, căci omul ascuns în tufiş nu mai trăise niciodată ceva asemănător.

— Nu-mi trecuse prin minte una ca asta, sînt naiv şi blînd, cred în om şi îl socot eminamente bun ; ajunsesem pînă aici legat la ochi, eram novice şi nevinovat, un biet copil, care odată dezlegat simte năpraznica lovitură a strălucirii soarelui. Soarele adevărului. Pricepe pe neaşteptate. Asta e : pricepe.

Îi vorbea acum cu patimă, — mai bine zis, îşi vorbea, uitînd-o, privind departe de ea, şi neînţeleasa lui patimă o copleşea şi o fascina, izbind-o cu puterea incandescenţei. Honae continuă, dar cu pauze, oftînd, sufocînd în piept gemetele, pentru că nu povestea numai, ci retrăia o dramă la fel de stranie atunci ca şi acum şi cînd crezuse că cei vinovaţi fugeau care încotro — femeia trădătoare, amantul ei, el însuşi, mai bine zis corpul acela care se tîrîse pînă aici, orb şi candid, neîncrezător în grozăviile ce i se sugeraseră în scopul convingerii de a asculta şi de a veni. Apoi devenise conştient de realitate : femeia nu fugea, i se proţăpea în faţă, sfidîndu-l. Nici el nu o luase la fugă. Îşi privea iubirea şi o vedea în culorile adevărate. Ca pe un schelet.

— Să vezi tot dintr-o dată. Ca la teatru, cînd se ridică sus cortina. Aşa priveam la ea şi la mine, căci rămăsesem numai noi doi, ceilalţi dispăruseră de pe faţa pămîntului.

Îşi repezi ochelarii.

— Te va mira dacă-ţi spun că *atunci* n-am mai avut încotro şi am urlat ?

Tăcea. Nu ca să o audă confirmînd. Poate că se lupta cu ecoul strigătului de atunci.

— Ai făcut asta ? Cu adevărat ?

— Eram prea plin de strigăt ca să n-o fac. Cum să procedez într-o situaţie în care nu ai cum proceda ? Aveam nevoie de această supapă de siguranţă. Altfel m-aş fi sufocat, mă sufocam, aerul începuse să-mi lipsească şi ce puteam aduna ardea ca focul. Mă cufundasem în desperare, ajunsesem pînă la gît. Mă aflam la mare adîncime şi nu atinsesem fundul. Nu aveam altă cale ca să mă eliberez, să mă sustrag, şi nu aveam decît

o singură ieșire. Una singură. Am dat drumul strigătului meu. Fiecare coardă vocală împinsă la maximum a pus pădurea în neliniște, asociind-o durerii umane, păsările își luau zborul, scoțînd țipete — țipetele lor de alarmă — amplificînd ceea ce începeam eu ; animale nevăzute fugeau sau se retrăgeau cu prudență în bîrloguri, iar eu trăiam din plin, prin analogie ce s-ar întîmpla dacă pădurea, da, pădurea ar fi fost o gloată și dacă păsările ar fi fost conștiința, iar animalele lașe care se ascundeau în tainițe întunecate ceea ce e rău și urît în noi, scăderile și rămășițele noastre de cine știe cînd . . .

Îi pieri puterea, umerii i se lăsară pe neașteptate, ochelarii trăgeau în jos și el uita să-i împingă la locul lor ; putea fi exact imaginea lui după efortul consumat în pădure, atunci, dacă era adevărat ceea ce îi relatase și nu era numai relatarea unei închipuiri netrăite niciodată aievea, evocînd acea ieșire extraordinară din sine, greu de transpus în realitate.

— Și ea ? întrebase, surprinsă de tresărirea lui înspăimîntată.

Și cum o privea ? Parcă nu pe ea, ci cu totul altceva.

— Ce e cu ea ? Ce e ?

— Ce făcea, atunci cînd . . .

El încă nu încetase să retrăiască dezlănțuirea dusă pînă la ultima rezervă de aer din plămîni, pînă la completa zdrențuire a coardelor vocale și a ființei întregi. Arăta ca un ciot.

— Aaaa, ea ? Păi, ea . . .

Titiana avu viziunea copacului falnic trăznit de trădare și de batjocură.

— Ea, pădurea. Lasă-mă să vorbesc de pădure. Pădurea e mai importantă decît orice. Ce spuneam, adică ? Spuneam că pădurea se cutremurase de spaimă și cînd n-am mai putut . . . Am avut grandioasa imagine a pădurii eterne, aceeași ca mai înainte și ca întotdeauna. Fără o frunză clătinată, zidindu-se de jur împrejur cu toate păsările la locul lor, cu toți sobolii, cîrtițele, gîngăniile încercînd alte ieșiri din găurile lor . . . Și cam asta a fost.

Ar fi întrebat zadarnic de ea, de *femeie*.

— Iată, acesta e un osmometru. Vorbea greu, respirînd anevoie. Căuta o ieșire. Determină greutăți moleculare mici și foarte mici, precum și alte fenomene fizice, de asociere în soluții ale unor molecule dizolvate . . .

Se îndreptă spre geam, uitînd explicaţiile. Ea îi văzu ceafa violetă. Avu senzaţia zvîcnetului ei rar şi dramatic.

— Aparatul îşi are însemnătatea lui, dacă cercetătorul nu e funcţionar.

— E cazul să dăm importanţă acestui aspect ?

— Eu unul nu ştiu. Nu mai ştiu. E un fel de a vorbi. Toţi cercetătorii se referă cu dispreţ la funcţionari.

Ea îl asculta, deşi el tăcuse de mult. Ciudat, însă, ce bine îl *auzea*.

31

... Şi să îi spună Mirelei că îi aduce ceva bun cînd va sosi acasă. Tuşa Lena găsise în oraş portocale. La stăruinţele ei, Barbu îi colorase hazliu un tablou absolut optimist în legătură cu starea fetiţei şi îi mai spuse că îl căutaseră de la birou, dar pe el să îl lase în pace cînd are şi cîte ceva grav de rezolvat acasă.

— Alin ce face ?

— E şi el lîngă noi.

— Dar ce face ?

Barbu trebui să întrebe. Alin era ocupat cu un album. Voi să ştie în ce fel anume e ocupat cu acel album. Care album ? insistă. Îl auzi cum întreabă — „Ce album e, Alin ?"

— Sînt poeziile de Nina Cassian. I-ai adus tu cartea deunăzi.

Lăsă receptorul la loc.

— Veşti bune ? dori să afle imediat tuşa Lena. Dădu numai din cap, dar se cunoştea de pe chipul ei că e mulţumită. Încă mai era acasă, între ai ei, cu gîndul. Tuşa Lena a reluat : Dacă am noroc şi după-masă ...

— Iartă-mă, tuşă Lena, dar am de căutat nişte cărţi. Unii dintre cercetători nu prea au răbdare să aştepte.

Se şi ridică de pe scaun, ca mînată în adevăr de treabă.

Lena îşi aduse aminte.

— Vai de mine, că era să uit. Mi-a dat tovarăşul profesor Căpeţean un plic pentru dumneata.

Știa că va primi lista de cărți din partea lui în acest fel și fără să vrea făcu o comparație între Căpețean și Honae ; prudența și actul spontan puse față în față. Avea de ales din această ciudată balanță și mîna ei se întinse firesc în partea opusă prudenței. Nu prea era înțelept. „Căci un marinar nu e un aventurier" își aminti dintr-o carte recent citită. Îi putea reproșa lui Honae irascibilitatea, imprevizibilitatea gîndirii și modul de a acționa, dar cel puțin avea convingerea că se află în prezența unei *atitudini*. După discuția de azi, avea senzația unei revelații ; nu greșise deloc cînd acest transfer o pusese pe gînduri, era un transfer cu cîntec, cu ceva mai mult decît vedea simplu și practic Barbu, un banal dans al hîrtiilor de la o persoană la alta, ca fluturele din floare în floare.

Din debara se făcea o scară metalică în spirală, pe care se grăbi să urce ; nu avea chef de vorbăria tușii Lena și cu atît mai puțin de subiectul nelipsit al acestei femei : tovarășul director al nostru. Neapărat și întotdeauna „al nostru". Deschise ușița, în afară plată ca un panou dosit, pe cînd în partea cealaltă lăcuită cu artă și trecută prin daltă cu măiestrie. Ieși în îngusta galerie din înălțime, detaliu de construcție, greu observabil de jos și care îi amintea de regulă de decorul somptuos la piesa „Pygmalion". Urca rar aici, iar astăzi n-ar fi făcut-o pentru nimic în lume, amețită de gînduri cum era ; n-ar fi suportat un nou torent de extaz al tușii Lena. Uneori nu putea îndura. Îi venea să-și ia lumea în cap. Subiectul în sine o interesa, dar nu voia ca și astăzi să vină din afară ; îl dorea dinăuntru, din propriul eu ; Honae, provocat de ea, fusese silit să pună cîteva jaloane. Acum intenționa unele conexiuni.

De sus, priveliștea aducea și mai mult a decor de spectacol : avea aceeași perspectivă ca într-un film cînd imaginea este trasă de sus, prezentînd încăperea în alt plan decît cel obișnuit, orizontal. Camera de luat vederi se mișcă încet, cu savanta dozare a unui dramatism al obiectelor, prefigurînd tragedia umană, suspendată, încă ascunsă, făcînd un popas la masa întinsă ca un catafalc în jurul căruia plîngeau niște îndurerați țepeni. Biroul ei cu hîrtii, părea răvășit adineaori de vînt. Nu departe, așezată și ostenită, pusă în imposibilitate de a vorbi, tușa Lena descălțată de pantofii butucănoși, își freca picioarele groase, greoaie. Două pietre mari și negre se ciocneau

fără speranța scînteii ! Pendula nu mai apărea deloc în această perspectivă de sus ; ceea ce izbutea să-i arate nu însemna altceva decît o mică ramă dreptunghiulară care nu spunea nimic.

Titiana își recunoaște naivitatea de a se redresa exclusiv prin îmbrăcăminte ; deprecierea presimțită și confirmată mai înainte prin cîteva tușe doar de Honae, este mult mai complexă, implicînd-o — cîtă dreptate avusese în fața lui Barbu socotindu-se „implicată" ! — în sensuri multiple, într-o perspectivă pe care abia o silabisea. Ca s-o convingă pe tușa Lena, care ridica ochii din cînd în cînd, căutînd-o, se arată preocupată de cărți ; ea, însă, tremură și așteaptă. E ca orchestra sub vraja baghetei ridicate de dirijor. Instrumentele așteaptă fiecare în sine și toate laolaltă, într-un moment de tensiune de cea mai înaltă calitate. Căci într-o simfonie există o „ordine", partitura și bagheta, o trepidație a ritmului care ordonează fiecare mișcare și o încadrează în ansamblu. Blîndețea este susurată, dragostea reînviată prin armonii dumnezeiești, intervin conflictele și trăirile dramatice. orchestra se tînguie, se frămîntă de parcă ar fi de jur împrejur înconjurată de tenebre, suind, totuși, suind către finalul luminos, ca un val cu înălțimi fascinante, cu un triumf care se vrea clamat în acorduri de apogeu.

Ea este în zona frămîntului, al „conflictului declanșat", vuind prelung și adînc, a furtună sau a dezgheț. Se află la ceasul sincerității. Ceas limpede, e adevărat, dar nu liniștit. Își poate spune : da, da, da ; ceea ce nutrea pentru o anumită persoană așa se numea. Sentimentul atotputernic. Atingînd venerația și neputința. Sublimul și abjectul ! Căci momentul recunoașterii se îngemăna cu certitudinea deprecierii, cu nevoia clarificării. Deducea acum că Honae venise la ea după o discuție cu Macavei-Bogdana, nu prea plăcută, căutînd refugiu și ajutor acolo unde era îndreptățit să și găsească. Îi repetase de mai multe ori că avusese naivitatea, el, Honae, să creadă într-o afirmație fără consecințe. Ce fel, despre ce era vorba ? Se replia, după un sistem propriu, scăpîndu-i printre degete. Cine făcea afirmații „fără consecințe" ? Nu are însemnătate. Principalul era că avusese el naivitatea . . . N-ar putea fi mai explicit ?

— E un fel de a spune. N-o pune la inimă.

O pusese. Pentru că inima îi era în chip deosebit simțitoare la acest capitol. Insistase.

— Doar n-o să iei de capital o vorbă aruncată. Puteam să zic oricum altfel și orice altceva.

— De ce n-ai spus altceva? Și tot ea, la ridicarea lui din umeri: Pentru că există, cum spunea poetul, cuvinte care exprimă adevărul și el fugea de ele.

— Sînt un fugar, acceptase el cu ușurință.

Continua să-și treacă palma peste cotoarele cărților legate, ca să se afle în treabă pentru tușa Lena; îi erau dragi alinierile impecabile și tresele de aur ale spiritului omenesc. Biblioteca însemna tandrețea ei față de acest spirit exprimat concret, așezat în tomuri, la îndemîna celor iubitori de lumină și de frumos. De la ele învățase permanentul autocontrol ce își aplica; se privea pe sine și pe cei din jur cu luciditate, recunoscînd, spre exemplu, că într-un posibil conflict între bărbați, adversarii să nu dea întotdeauna dovadă de nobleţe și ceea ce avea ea mai bun de făcut era să nu adopte în întregime și fără reținere, nici scepticismul, nici optimismul grațios. Deși ar fi fost mai înclinată să alerge copilărește acolo unde i se recunoștea „prezența calmă" și „bunul simț". Ia să văd, să văd, se pomeni repetînd tocmai cînd de jos, ca dintr-o fîntînă urcă vocea tușii Lena, o voce stinsă, uitată, răspunzîndu-i cu un gest incert care s-o elibereze și s-o lase cu aceeași întrebare a ei: ia să văd, să văd. Pentru ca vocea de pe celălalt tărîm să insiste și ea să se dezmeticească. Tușa Lena îi comunicase că ieșea — „mai arunc o privire pe afară" — după care și auzise ușa închizîndu-se în clanță.

„Afară" însemna institutul, dincolo de bibliotecă; mai exact spus, pentru tușa Lena era coridorul de la parter și celelalte coridoare, holul de marmoră, sau imitație de marmoră, și portarul. Aducea tot felul de noutăți, cînd se întorcea, cînd revenea „înăuntru"; și erau de obicei noutăți demne de a sta în ghilimele, căci erau niște fleacuri, pe cine văzuse, sau nu văzuse, ce mai aflase de la portar, dacă tovarășul director — „al nostru" — se afla în clădire sau nu, etc. Adică, fără tușa Lena, sub ea se căsca golul. Singură fiind, se miră ce-o găsise să se cațere acolo. N-o prea făcea cu plăcere. Îi venea ameteală. Mai cu folos îi era scara mobilă care deservea rafturile de jos. Totuși se afla sus, se bucura de o altă perspectivă decît cea obișnuită și putea să facă speculații originale despre modificarea dimensiunilor fizice în funcție de sensibilitatea umană, cum ce e aproape devine

departe și cum ce e foarte puțin adînc capătă o perspectivă ameţitoare în funcție de o stare de moment sau de alta.

Adineaori, asemănase spațiul de jos cu un decor de teatru, acum i se păru că distanța pînă la el se făcuse mai mare. De ce ? Și nu fu tentată să procedeze ca de obicei — ia să văd, să văd — ci să coboare, cînd din nou ușa se deschise și tușa Lena își făcu o intrare — putea fi numită fără nici o greșeală teatrală ; cu alte cuvinte, nu intrase obișnuit, ca un om care se relaxează după un șir oarecare de treburi îndeplinite, ci *se repezise* — poate că acesta era cuvîntul — înăuntru, agitată, respirînd neregulat, cu mișcări dezordonate ale pieptului — unde era ? tot acolo, sus ?

Își pusese și palmele streașină deasupra ochilor.

— Unde ești că nu te văd. Și după ce-o auzi răspunzînd — era acolo, încă sus — ea adăugă cu un glas alterat. de parcă-l grăbea un strănut : să se ducă la tovarășul director, acum imediat. O cheamă.

— Cine ? întrebă ea de sus, neînțelegînd, nevenindu-i să creadă.

Se prinsese cu mîna de balustrada sculptată, simțea sub degete mult mai mari și mai adînci modelele trasate cu dalta, ca să poată auzi încă și încă o dată vestea cea mare, să se convingă încetul cu încetul de parcă degusta o mîncare pe care o făcea întîi, că tovarășul director o chema, că tușa Lena o întîlnise pe secretară pe cînd cobora treptele de marmură ca să vină s-o caute și că i-a spus să vină imediat, fără nici o întîrziere, să vină imediat, pe loc, pentru că tovarășul director o aștepta și trebuie să fie neapărat la el cît mai repede, hai și să se dea jos de acolo.

— Da, da, bodogănea și se ținea tot strîns de balustradă. Da, numaidecît. Și se ținea tot strîns.

— Era plecat în oraș, strigă apoi nefiresc și tușa Lena nu contenea s-o zorească, ce făcea, o întreba, înțepenise acolo ?

Și ea, ca și înțepenită. Din nou se modificară dimensiunile fizice înconjurătoare și în primul rînd acest drum pe care-l începea acum, mult mai lung, îl începea, și mai greu decît îl crezuse, mult mai greu.

32

Suava secretară ascundea sub delicatele trăsături exterioare, sub gingășia părului platinat cu coafura impecabilă, sub ruj și sub fondul de ten, un spirit de observație ascuțit și feminin, pe care numai o femeie l-ar fi putut depista, gata să-și ia măsurile de apărare ; Titiana știu că o înregistra critic, că îi urmărea unduirea trupului de cum intră și că evalua totul cu ceea ce este de fapt specific acestui ascuțit spirit de observație — invidia. O mică strîmbătură a gurii echivala cu aprecierea coafurii celei noi a bibliotecarei ; o clipire a ochilor era prețul pantofilor ; o tresărire în sprîncene, aprecierea liniei rochiței. Obiectele exterioare erau așezate pe o piele curată, de un alb orbitor în ziua însorită ; Titiana concepea cochetăria ca mod de exprimare al femeii, modalitate de comunicare cu lumea în termenii cei mai buni cu putință și credea că cealaltă — aflată la alt pol — dușmănea din instinct o astfel de concepție. Poate de aceea n-o lăsă imediat să intre.

— O clipă, vă rog, vorbește la telefon. Și rămaseră față în față ca două linii de front. Șezi, tovarășă, o invită după aceea, crezînd probabil că Titiana se va crede dezavantajată dacă stătea așezat.

— Va dura chiar așa de mult ?

— Cine să știe ?

— Atunci mă duc și vin mai tîrziu.

— Numai un minut. Cred că va și pleca acasă îndată ce termină.

Continuară să se înfrunte pe tăcute, secretara făcîndu-se că bate la mașina minusculă ca o bijuterie, iar Titiana, mimînd o ultimă verificare a listelor de cărți, așteptarea prelungindu-se astfel în tăcerea cu flori, cu lumină și aer îmbibat de parfumuri ; iată, însă că nu voia să-i dea satisfacție blondei, ahtiată probabil să o vadă iritată, să o audă ridicînd glasul, să o admire agitîndu-se, nu, nu-i va accepta provocarea. Nici nu izbutea să se stăpînească așa cum ar fi voit și mereu își strecura privirea cînd spre ușa maiestuoasă și inaccesibilă, cînd spre secretara radioasă, plină de mirosuri ca o drogherie și perfect liniștită înotînd ca un peștișor placid în acvariul lui. Către această indiferență apatică, asociată atîtor altele la fel, ar fi țipat mînioasă, și ar fi lovit din picior

ca o fetiță supărată ; dar cealaltă, ce gînduri ascundea sub părul mai degrabă o perucă fără cusur ? Dacă ar fi putut să presupună că avea dedesubt măcar un bob de judecată...

Și tocmai cînd tensiunea amenința să devină irespirabilă, în absența oricărui semn de care să aibă și ea cunoștință, află că poate intra. Secretara aproape că nu se oprise din lucrul ei cu mașina de scris, dar nu mai conta, nimic nu mai conta, cu atît mai mult păpușa asta cu mecanism rudimentar, de care uită îndată, așa cum i se întîmpla uneori față de fapte sau persoane insignifiante. Întreaga ei preocupare fu înainte, avu în vedere mai întîi ușa, cu aplicații pretențios sculptate și ivăr masiv, din bronz turnat în model complicat și frumos, și continuînd apoi cu perspectiva biroului supradimensionat și impunător, avînd darul să o intimideze și să o facă să șovăie, aproape cu aceeași forță ca și prima dată. Își aduse aminte de un mic bust în stil antic grecesc — putea fi un Socrate, sau Înțelepciunea pur și simplu — și-l regăsi neclintit în același loc ; apoi de-un tablou cu o mare fără sfîrșit, spre care privea o siluetă solitară, vag precizată de pictor, putea să fie un om, o amintire, un copac uscat și uitat, părăsit în singurătate sub această eternă și grea confruntare cu nemărginirea, putea fi și ea, într-un asemenea moment cînd nu se regăsea și se întreba ce însemna ea în mijlocul imensității ?, îl regăsi și pe acesta și la urmă de tot fotoliile înviorătoare cu vișiniul viu al catifelei lor. Regăsi, ridicînd privirea cu curaj spre ultima consecință a memorabilului eveniment de azi, suprafața mesei de lucru, reflectînd cu cristalul ei de calitate lumina — mici lame tăind crud privirile sfioase — florile de ghips ale tavanului și masiva garnitură de marmură, numai chipul așteptat lipsea din oglinda aceea întunecată, așa cum îl văzuse o dată, straniu întretăiat de o foaie de hîrtie, albă ca o petală de crin și colțuroasă ca un reproș.

Șocul absenței acestui țel o făcu să privească în jur. Nu o întîmpina nimeni, ci doar o voce, puțin înfundată, probabil pentru că venea din altă încăpere ; să ia loc, auzea, va veni și el imediat. În plăcile lambriurilor exista o ușă mascată ; de acolo apăru Armand Macavei-Bogdana, cu palmele una într-alta, ca și cînd se spălase și se șterse, simțindu-și pielea încă umedă... Ba nu, după mirosul dulceag de lavandă, probabil că numai își înviorase

mîinile în acest fel. Aceste mîini pe care le văzu așezîndu-se pe birou apropiate, grupînd un cvartet de identități absolute, laolaltă cu imaginile reflectate în cristal. Nu arătau a se odihni ; mai degrabă se calmau reciproc, căutînd liniștea și armonia de totdeauna. Îndată ce îi spuse ce voia și îi întinse rezultatul lucrului ei după trierea și selectarea listelor de cărți, ele se întinseră, întîrziind ca și altădată, alte mîini, primind teancul de hîrtii fără prea mare interes. Găsea în aceste mici mișcări ceva în dezarmonie cu felul de a fi al acestui bărbat grațios.

Așa că îl cercetă, cît timp el nu o privi, fiind ocupat să *vadă* (o vedea în adevăr ?) lucrarea ei, și îl găsi plictisit, abia stăpînindu-și căscatul și graba, cu o oboseală necunoscută în pleoapele de obicei neobservabile din cauza vivacității extraordinare a ochilor lui, pînă și gura încadrîndu-se între două adîncituri care alte dăți denumeau o expresie cu totul contrară. Neașteptîndu-se la modificările acestea, dădu o perspectivă nouă intervenției ei infantile ; nimerise ca în proverb cu oiștea în gard, închipuindu-și că a sosit momentul ei de acțiune, atît de lungă vreme așteptat și rîvnit. Față de acesta de acum, armele îi căzură neputincioase ; se făcu mică în fotoliu și începu să bage un „ă“ supărător între cuvintele îngăimate. Îi reveni aceeași veche tentație de a frămînta între degete o batistă și de a o sfîșia neapărat, întrebîndu-se îngrozită ce se va întîmpla cînd se va dezlănțui furtuna și grindina se va repezi cu toate bicele ei lungi și distrugătoare peste biata ei dimineață, abia mijită și atît de nepotrivit ieșită în lume, parcă înainte de vreme și oricum nepotrivit, nepotrivit...

Ce se va întîmpla ? se mai întreba, pe cînd el lăsa jos foile scrise de ea și se rezemă cu o mînă obosită pe speteaza fotoliului ; ia să văd, să văd, a fost o zi însorită și tunetul a venit peste ea, ca din senin a coborît din adîncul cerurilor, și ce bine era cînd mai strălucea soarele, nu prea mult și nici prea grozav, dar prevestind o lungă zi senină, nici prea friguroasă, nici prea umedă, numai bună să-ți încălzești spinarea și să te simți bine... El încă nu o privise. Ochii îi erau îndreptați spre tavan, uitase de ea, o ignora ? ; în noua lumină i se ghicea mai lesne oboseala, nu o oboseală de suprafață, ci una foarte cuprinzătoare, coborînd pînă departe în fîntîna ființei lui ; apoi făcu o mișcare foarte puțin vioaie, dar mult

mai aproape de felul lui de a fi : își aprinse țigara, apelînd la tabacheră și la bricheta plată și lucitoare, într-un fel frivolă, și totul părea să redevină ca de obicei, numai că ea urmărea acest ansamblu de mișcări mici, cu grații de balerină, prin ierbișul unor incertitudini pe care nu le putea cosi.

— Lucrarea e bună, zise el cam terestru, indiferent la aceasta. După cîte înțeleg ai luat o inițativă, ai recoltat singură listele de la cercetători. Foarte bine. Ideea e rezonabilă și va da roade, dozată mai ales cu bun simț.

Lipsită de strălucirea obișnuită, vorbirea lui nu făcu mai mult din inițiativa ei, nu îi insufla dorința — cunoscută alte dăți — de a o saluta ca pe o personalitate demnă de toată stima ; fumul albăstrui atenua în mică măsură această neașteptată realitate, care-i devenea cu fiecare clipă potrivnică mai mult. Se aștepta să îi aducă reprosul lui — îl credea îndreptățit acum — că nu se consultase cu el, că nu îi ceruse asentimentul, că nu apelase la ajutorul lui.

El spunea :

— În institutul meu e loc pentru inițiative, și îmi pare bine că ai procedat astfel ; din nefericire unii așteaptă totul de sus, de la mine numai, nu își pun mintea la contribuție, fantezia. Nu doresc decît să fie lăsați în pace, să hălăduiască prin temele proprii, interesul general fiind departe de atenția lor, dacă nu cumva îl uită sau îl bagatelizează. Mi s-a reproșat în analiza de la care vin că în institut cercetările sînt orientate exclusiv către zonele fundamentale, de perspectivă, cu un slab contact la esențialitatea prezentului, ceea ce trebuie să judecăm și să cumpănim, și în viitoarea ședință de partid am să pun în dezbatere... Mă urmărești, tovarășă Toader ? Poate că ar fi bine dacă ți-ai lua cîteva note. Uite, subiectul acesta : Integrarea. Cercetarea științifică și producția, în raport direct. Ți-ai notat ? O să mai stăm de vorbă, să punem la punct amănuntele. Acum, te rog să mă ierți. Sînt cam obosit. Aș dori să mă retrag. Nu te superi. La revedere.

33

O captivase pînă la urmă revenirea lui ; creierul activa cu febrilitate descoperind posibilităţi şi căi demne de urmat şi pe măsură ce se însufleţea de proiecte pe care ea şi le însemna, ochii lui se ridicau din oboseală, deşi mai arătau încă prăfuiţi de iritare, de parcă locul unde zăcuseră vremelnic fusese plin de colb, dar se scuturau pe încetul, recîştigîndu-şi vioiciunea şi încrederea, lumina vivace de totdeauna. „Iată ce cred eu că trebuie făcut..." Ea asista la schimbările acestea de care nu se credea străină, încă mai exaltată ca pînă atunci, fascinată de privirea lui şi de rapiditatea lui de gîndire. De pe acum devenise fidelă acestor proiecte, le va susţine şi le va dărui tot ce le poate dărui ea, bibliotecara, luîndu-şi angajamentele în sine, fără să rostească un singur cuvînt, dînd numai din cap în semn de : da, da, da, da ; întocmai aşa : da, da, da, da. Ca şi altădată cînd nu se considerase *solicitantă*, acum ştia că este *părtaşă* şi că îşi cîştiga însemnătatea, redevenea şi ea avidă să fie spirituală, scăpărătoare, să se exprime entuziast şi categoric ca şi el. fiindu-i necaz că nu poate face altceva deocamdată decît să îl aprobe din cap, să îl aprobe ca un manechin fără viaţă, investit cu o singură mişcare mecanică din cap — da, da, da, aşa e, da, da, întocmai aşa, da.

Cu proiectele epuizate, sau numai pentru că se făcuse tîrziu — el îşi privise ceasul de la mînă — se opri subit, strivi ţigara fumată doar pe jumătate, trupul alb frîngîndu-se cu eleganţă şi îndurerare tăcută în scrumiera pretenţioasă şi se ridică din fotoliu în semn că întrevederea luase sfîrşit. Macavei-Bogdana se apucase să ocolească marele-i birou şi ea se ridicase să îl primească, înţelegînd că venea ca şi prima dată şi sperînd poate ceva mai mult decît un simplu rămas-bun exterior şi de circumstanţă, aşa că dorise ca măcar acum să fie în armonie cu el, ieşindu-i în întîmpinare cu o largă deschidere a pieptului, pregătită să îi primească în casa palmei ei gestul rotund şi cald de prietenie şi apropiere. Venind dinspre fereastră, el o umbri. Şi o umbri prin înălţime. Nu se mai simţi, însă, ca altădată copleşită, supralicitată ; şi era mult mai aproape şi mai egală şi pentru prima dată îi suporta apropierea fără să se înfricoşeze. El dogorea, e adevărat ; ea, îngheţată, îi primi fierbinte palma.

— Îmi dai voie să îți spun că te admir pentru ceea ce mi-ai dăruit azi ; chiar mă întrebam cînd ai intrat în birou, ce se întîmplă cu frumusețea dumitale, mereu în cîștig, cu fiecare adaus de modernitate și de bun gust. Arăți excepțional. La revedere.

Plecase ca o albină încărcată cu mierea bucuriei. Un sunet surd de fericire o străbătea amintindu-i de o zi cu soare într-o grădină. Împăcare s-ar fi putut numi simțămîntul ei, care devenea cu atît mai gustos, ca o miere de primăvară. Cu cît revedea amănuntele, cu atît se convingea de însemnătatea fiecăruia și de frumusețea întregului.

Porni spre casă, modificîndu-și pe mica stradă spre stația de tramvai, intenția. Un îndemn subconștient o împingea, ca un vînt prielnic, în altă direcție. Și cu toate că i se păru a recunoaște în stație silueta lui Honae, nu renunță la intenția ei de a merge în centru, acolo unde se înghesuie magazinele. Nu avea nevoie acum de scepticismul lui, nu o interesa acest lucru ; nu își dorea decît să se întoarcă acasă și să scape de senzația neplăcută că se află *în afară* de căminul ei. Acum, cînd toate se încheiaseră cu bine, își simți vinovăția, deocamdată doar ca un vag început. Pentru prima dată satisfacția de a exista îi venea din altă direcție și tot pentru prima dată se îngrijise de soarta copiilor prin telefon, de departe, cu preocupările împărțite. Neliniștea îi zori pașii.

În magazinul de jucării unde intră mai întîi o servi o fată cu obraz proaspăt și frumos, în trăsăturile căreia mai stăruia puritatea și prospețimea adolescenței ; i se întîmpla să aibă aceeași impresie a unei imaculate pete de zăpadă, ca atunci cînd se gîndea la propria ei vîrstă fericită. Cînd se răsuci ca să se întindă spre un raft mai de deasupra, de unde își dorise o păpușă, o obligă să îi admire talia îngustă, elastică, însă cu o trăinicie acerbă de lăstar plin de sevă. O simți atunci ca un țipăt de triumf în soare, sunînd foarte muzical și intim pentru că îi aducea aminte de un alt țipăt muzical și triumfător, ceea ce îi trezea dorința de a i se adresa cu înțelepciune, aceeași azi ca și altă dată : Ai grijă, fetițo, dragostea e un lucru de preț al vieții, față de care greșim cu ușurință și prea des ca să nu ne fie rușine de noi înșine ; — așa că, nu te lăsa dusă de vînt, nu te risipi ca păpădia la întîia șoaptă a brizei de seară ; deși îi deslușea un fel de absență ușuratică, nepăsătoare, fata aducîndu-i dinainte ceea ce ea, clienta anonimă, una dintre cele mai obiș-

nuite cliente, nici prea rapidă la cumpărat, dar nici prea sîcîitoare, îi cerea să îi arate.

După cîteva păpuși mari, dori să vadă una dintre păpușelele descoperite întîmplător într-un colț, parcă uitate sau puse acolo cu bună intenție, niște jucării mici, insignifiante, modeste în această lume a jucăriilor mirifice, plină de forme neașteptate și vesele și de culori tari ca niște strigăte de copii neastîmpărați. Acest detaliu al lor îi atrase atenția și o ceru cu insistență pe cea mai pestriț îmbrăcată, dar cu o inimioară roză în loc de buzunar și cu un păr lung și cînepiu, atîrnînd moale, ca un fuior. Lui Alin îi alese de la librăria alăturată o carte. Pozele erau mari și textul sprințar — tipărit cu litere vizibile — sărea dintr-o parte în alta de cîte ori întorcea paginile de parcă era un rîu de munte zburdînd în soare. Adăugă acestor daruri și două batoane de ciocolată. Cîntări dacă acum se putea întoarce acasă și dacă va fi primită ca în fiecare zi.

Se afla pe drumul acesta, cînd își aduse aminte de Dana. Oare, o femeie ca Dana putea fi satisfăcută după orele de gospodărie și de plimbări prin oraș de întoarcerea ei încărcată doar de pulberea vulgară a drumurilor bătute fără folos? O întrebase dacă nu se gîndesc să aibă copii.

— Oh, în această privință eu și soțul meu avem exact aceleași vederi.

Nu voiau copii. Asta voia Dana să zică.

— De ce, Dana? Nu îți aduci aminte de planurile noastre de odinioară?

— Eram niște copilițe cu capul în nori. Copiii sînt o povară pentru femeie. Din cauza lor iubirea devine povară. Eu una, dacă aș avea măcar și un copil, m-aș simți prizonieră. Nu, nu, mie nu îmi trebuie.

— Eu am doi, Dana!

Și pentru ea, pentru Titiana, copiii erau o eliberare.

Nu, însă, simplist și romantic; această realitate se constituia complexă și responsabilă, necontenit supusă unor nuanțe delicate și pline de farmec. Sosită acasă, fu întîmpinată ca o regină. Darurile ei străluciră. Iar păpușa! Păpușa aceea minusculă, cu trupușorul cît degetul cel mic! Păpușa cu părul lung, auriu, moale ca mătasea! Un fuior care curgea catifelat! Și buzunărașul ca o inimă în miniatură, o inimă roză și rîzătoare!

— Tati, o vezi?! Ce frumoasă e!

Mirela țipa fericită.

— Poți să-i legi o funduliță, tati ?

— Pot să îi leg și două. Să arate ca o școlăriță. Mi-o dai ?

— Nu, nu.

— Cum vrei să îi prind fundulițele ?

— Ia-o. Ba, nu. Nu ți-o dau. E a mea. Lasă-mi-o.

Titiana era acasă, rămînînd totuși în afară și ceea ce vedea nu era o simplă năzărire, un vis numai ! Îi venea să strige : primiți-mă și pe mine ! Întinse mîna. Și brațul el pluti ca într-un gol.

Îi spuse în zadar Mirelei :

— Dă-i păpușa lui tati.

— Păpușa e a mea !

— Am să îi dau lui tati funduliță, să îi lege părul, s-o facă școlăriță, ștrengăriță sau ce vrei tu, Mireluș.

Găsise surprinzător de repede o panglică roșie. I-o dădu lui Barbu. Mirela acceptă tremurînd o despărțire de scurtă durată ; în mîinile mari ale tatălui ei, păpușica se înviora cu cîteva mișcări aproape adevărate, de trup viu. O teamă obscură o cutreiera pe Titiana, surprinsă de întorsătura jocului cu păpușa. Mînate frenetic de fantezie, mîinile lui Barbu găsiră în fuiorul maleabil nenumărate posibilități de a o ului pe fetița convalescentă. Păpușa se prezentă, ca la „parada modei“ cu părul împletit într-o singură coardă, de ștrengăriță, cu două, legate în fundulițele roșii, de parcă era o școlăriță voioasă, apoi cu coc și cu „coadă de cal“, și fiecare nouă ipostază o făcea pe Mirela să bată din palme, să se minuneze și să se încînte, dorindu-și martori ai bucuriei pe toți ai casei.

— Alin, vino să vezi !

— Mămicule ! Uite, mămicule ! Privește-o pe Mariana.

Păpușica avea acum și nume. Mariana.

— Tati ! exclama Mirela cuprinzîndu-l de gît pe Barbu, încolțindu-l cu sărutările ei repezi, nerăbdătoare, pe cînd ea, mămica, se ducea cu gîndul pînă la grindina în stare să zdrențuie în cîteva minute o zi calmă și bună, chiar dacă nu prea însorită și nici prea călduroasă. Mai fă-i, tati, coadă de cal, te rooog !

Și la urmă, Mirela către ea, către Titiana :

— Mămicule ! Mămicule ! Întinzînd brațele după gîtul ei, dornică să îl înlănțuie și să se lipească la pieptul mamei. Mămicule ! Sînt fericită !

Cum o mai îmbrățișă ! Cum se bucură de gestul ei și cum se simți de bine acum cînd se convinse cu toată forța interioară că, în sfîrșit, se întorsese. Se întorsese acasă.

34

A trecut în noaptea aceea prin moarte, căci nu putea viețui mai departe dacă nu lăsa ceva din ea să piară și ceva să se nască, ființa ei fiind pecetluită pentru o altă dimineață decît aceea posibilă și nici măcar întrevăzută în ajun. Fu atentă cînd începu să se miște din nou în lumina de zi. Sub norii de la răsărit, soarele se aprindea roșu ca un ochi congestionat. Aranjaseră din ajun ca bătrînica de la parter să vină să stea cu copiii ; ea n-ar fi putut lipsi de la bibliotecă după analiza de ieri de care îi vorbise lui Barbu și nici Barbu nu putea rămîne încă o zi acasă.

Îl conduse pînă la ușă, se sărutaseră ca de obicei la despărțire, el plecat mai departe, ea încă acasă, atît de îndărătnic *acasă*. Se ocupă cu rîvnă de Mirela. Îi aduse un ou moale și o ajută să îl mănînce, dîndu-i ea cu lingurița ca pe vremea cînd era mititică.

— Vreau pe Mariana, cerea Mirela cu gura plină, alintîndu-se.

Gălbenușul moale se ițea la colțurile gurii.

— Stai întîi să terminăm cu păpatul.

— Vreau păpușica, îmi trebuie Mariana, mi-e urît fără ea ! Cerea fetița după fiecare linguriță de mîncare.

O cîntări în palmă mai înainte de a i-o da Mirelei ; o păpușică banală, de ce o fi investit-o cu atîta semnificație aseară ? Părul lung și dulce la pipăit era în adevăr o minune, dar atît. O bucurie destinată unui copil. Titiana se privea în oglinda ovală din debara și se lumina la față, mîndră de gestul fericit al Mirelei de aseară. „Sînt fericită, mămicule !“ Și era fericită și o făcea fericită și pe ea, la distanță de timp și de spațiu de fetița ei dragă.

Reveni în bibliotecă iradiind lumină, gata pregătită pentru o zi bună de lucru. Honae, prezent și așteptînd-o, o surprinse și încă destul de neplăcut. Se vedea că e nerăbdător să îi spună ceva și ea luă hotărîrea să îl chinuie puțin. Îl salută pedant. Îl întrebă ce dorește.

— Ai aflat vestea ?

Întrebarea o izbi, dar luminița blestemată din ochii lui îi lăsă o impresie rău prevestitoare. Deci, nu dorea cărți sau așa ceva ? Îl chinuia mai departe. Să ia loc, de ce stătea în picioare ?

— Te rog să te așezi.

Se întreba în acest timp ce-o fi cu el, la ce veste se referea ? De ce trepida vizibil nerăbdător, în fața dorinței ei de a-și pregăti lucrurile și de a și le aranja pentru lucrul ei obișnuit. Orînduindu-și fișele îl cerceta pe furiș. Destul de atent ca să deosebească detalii. Deslușea pînă și șanțul alb din rama ochelarilor lui cu sticle de mai multe dioptrii ; alunecau binișor pe nas și el îi împingea din nou în sus. Gesturile lui erau bruște. Își punea întrebarea dacă acest bărbat mai era în stare și de alte subiecte decît cele legate de munca lui și de propria situație ; oare, nu era justificată femeia care preferase nebunia unor aventuri stupide în locul acestui mod plicticos de a trece de la o zi la alta ! Căci ce avea Honae deosebit și meritoriu nu putea interesa pe femei. Îl cunoștea acum destul de bine ca să înțeleagă un adevăr atît de puțin favorabil bărbatului neliniștit din fața ei.

— Ce-ar fi dacă ai lăsa ghicitorile la o parte și mi-ai spune direct ce te aduce aici, pînă în ziuă și ce dorești în fond să afli de la mine.

Îi vorbea cu un accent de asprime, încă aranjînd pe masă niște fișe și pregătind un catalog francez după care avea de tradus cîteva pasaje. Stîngaci, el își trecu palma peste ceafa foarte puțin roșie încă.

— Voiam să știu dacă ai auzit sau nu, că ieri a fost ședința de analiză în birou, la comitetul orășenesc.

Intră Lena cu foșnetul propriu — al papucilor și al glasului cu care își rosti salutul de dimineață.

Titiana știa ce va face : va întoarce cu cheița orologiul după ce îl va șterge cu cîrpa de praf. Discul galben se mișca invariabil, mutînd cînd într-o parte, cînd în alta, un ascuțit reflex de lumină. Era ca un semn venit din necunoscut.

— Lasă-ne puțin, tușă Lena, că am de vorbit cu tovarășul inginer. Nu va dura mult, o liniști pe femeia care și începuse să bombăne nemulțumită.

— Mai bine mă duc eu, spuse gîtuit Honae.

Dar nu se ridică de pe scaun. Numai se întoarse puțin. Îl vedea acum din profil.

— Am și eu de lucru. Niște fișe pentru București. Cer cîteva cărți pentru Dudu Macoveanu. Dar cîteva minute tot putem schimba cuvinte. Deci, dorești să afli dacă știu de ședința de la comitetul orășenesc ?

Tăcînd, Honae arăta nefericit.

— Știam, rosti ea sec.

— Înseamnă că ai fost și dumneata, iar eu am fost informat greșit. Credeam că nu ai fost.

— Te-ar satisface în vreun fel dacă ai afla unde eram în timpul acestei ședințe ?

— Atunci e totuși adevărat că nu ai fost ?

— Să zicem că nu am fost. Ce ai de spus în această situație ?

— Că e puțin cam . . . ciudat.

— De ce ?

— Pentru că în mod normal ar fi trebuit *să fii* acolo.

Un surîs neplăcut, strîmb și meschin i se păru că marchează sublinierea lui. După părerea lui ar fi trebuit să fie neapărat la ședință. Era în firea lucrurilor. Așa, părea nefiresc să participe numai directorul. Imagini și sunete pătrundeau în ea, se întîlneau, se amestecau, se învolburau, o nelinișteau. O puternică repulsie o făcea să îl privească disprețuitor, să se simtă superioară lui și să dorească din nou să îl vadă plecat, plecat din bibliotecă și din institut, la naiba cu el, cu acest cîrcotaș nesuferit !

— Tovarășe Honae, țin să îți aduc la cunoștință că am fost pusă la curent încă de ieri, de îndată ce tovarășul director s-a înapoiat de la ședință și, ceea ce vrei să insinuiezi încă o dată față de mine, mi se pare mult prea neînsemnat față de chestiunea majoră la care te referi.

Ceafa lui Honae zvîcnea, roșindu-se tot mai accentuat.

— Păi, tocmai asta voiam să spun și eu.

— Dumneata cauți mereu nod în papură. Știu încotro bați cu insinuările dumitale și pot să îți spun că

persoana respectivă e mai presus de orice suspiciune, e mai presus de noi amîndoi, de toți cei din jurul nostru.

— Departe de mine gîndul... Dar, ia stai! Ce dracu vrei să insinuiezi? Violetă acum, ceafa lui semăna cu un fund de vatră încinsă; își stăpînea vocea, dar acest fel de a vorbi șuierat și îngăimat, era încă mai nesuferit. Ce-mi pui în cîrcă?

— Tovarășe Honae, te rog!

— Nici un „tovarășe Honae"!

— Nu permit să îmi vorbești astfel. Nu uita că dumneata umbli de o vreme... În fond, ce dorești dumneata de la mine? Sau ce dorești în general?

35

Parcă nu fusese niciodată tușa Lena așa de sîciitoare ca azi! Poate și unde vocea ei monotonă și fosnitoare aducea a ecou de grindină într-o zi prost începută. Și mai era ceva: cum să o convingă pe buna femeie că între ea și Honae nu avusese loc nici o ceartă, cum să o convingă că fusese o discuție ca oricare alta cînd ea repeta cu încăpățînare: „Las-că știu eu!" și susținea că se vedea foarte bine pe obrazul ei, e palidă și buzele îi tremurau de enervare. Nu o cruța deloc:

— Păi, omul ăsta e în stare numai de răutăți dintr-astea, îl știu eu!

— Nu e chiar așa!

Dar se dusese la oglinda din debara și își dăduse cu ruj pe buze, pentru că era foarte palidă și, cu adevărat, buzele i se subțiaseră, se albiseră și tremurau ușor. Nu era cine știe ce, dar cîștigase, totuși, un răgaz, cît să își dea cu puțin ruj și să se delecteze cu mirosul de parfum dulceag care nu putea fi decît al unor portocale.

— Mulțumesc, tușă Lena.

De la poștă Lena adusese cîteva plicuri din străinătate adresate lui Macavei-Bogdana; acum se minuna de ele: Doamne o apuca amețeala cînd căuta numele de țări și de orașe de unde veneau! Dar cum să deslușească

vorbele străine, scrise cîteodată ca niște cîrlige pe o frînghie de întins rufe, iar alteori înnodată ea însăși, frînghia, cînd cu nodurile în sus, cînd cu ele în jos, zău așa !, o adevărată halima !

Între timp Honae se întorsese. Se întorsese, da ! N-ar fi crezut să îl mai vadă intrînd la ea, căutînd-o. După cele întîmplate mai înainte nici n-ar fi fost posibil. Și, totuși, rămăsese lîngă ușă, tras la față și suferind, ocolind s-o privească, dar așteptînd evident un semn de bunăvoință. Cum el întîrzia, își repezea ochelarii, încurcat și încordat. Știa că se săturase de el pînă în gît !

— Ce dorești ? îl întrebase în silă și el, prea plin de cuvinte — asta se vedea bine — nu izbutise decît să ridice neputincios din umeri.

— Să îți spun drept, astăzi numai am priceput de ce te porți ciudat și de ce ai ieșiri ca un copil nărăvaș. Te-am tot întrebat ce urmărești, ce vrei cu insinuările și bănuielile dumitale nedrepte. Acum știu că îți pare rău, că ți se rupe inima din pricina încurcăturii în care te-ai vîrît, tîrît de felul dumitale de a fi. Nu am ce îți face. Nu dorul de „mișcare" te împinge înainte, ci o mișcare greșită. Ce urmăreai, ce doreai să obții ? Uite, cum îmi închipui că s-a întîmplat toată povestea : te-ai dus la tovarășul director cu o falcă în cer și cu alta în pămînt, cum îți stă bine... Deși nu îmi pot închipui în ruptul capului ce conflicte ai dumneata cu cei din jur și mai ales cu directorul, ce găsești imposibil de împăcat între dumneata și ei ?! Mie uneia mi se pare nefiresc să pleci, din moment ce ești un pasionat, croit pentru munca de cercetare, iar de ceilalți, ce să mai vorbesc ?, fiecare se află la locul său.

— Institutul rămîne problema esențială. El este mai presus de persoane, e însuși o personalitate, un fel de navă, dar nu fluvială bună să navigheze cuminte pe ape liniștite și bine cunoscute, conform cu manualul de navigație ; după mine e un vas destinat mării și oceanelor, echipat ca atare, capabil să înfrunte furtunile și necunoscutul, să culeagă roade de aur și să se întoarcă în portul de domiciliu bogat și triumfător.

— Părerea mea este că a doua variantă corespunde realității acestui institut. Institutul e un vas de mare.

— Splendidă părere. E și părerea altora. O mîndrie a lor. Păstrați-vă sănătoși părerea... Iartă-mă, nu mă pot stăpîni ! De fapt, eu unul nu mai am nimic de adăugat.

Cobor foarte curînd la mal, ca să mă îmbarc pe un vas de cărbuni, sau poate pe un spărgător de gheaţă anonim. Să mă ia dracu dacă n-am să fac tot ce îmi stă în putinţă ca să îl menţin în cea mai bună stare de funcţionare ca să îl împing înainte, cît se poate mai departe, pînă unde este necesar, într-un port asemănător unui ţel. Am venit să îmi cer scuze, să te rog din toată inima să uiţi ieşirile mele, să mă ierţi dacă te-am supărat şi ţi-am produs neplăceri şi să rămînem în relaţii normale. Am fost insuportabil, recunosc. Te rog, iartă-mă.

Surprinsă, îl privise lung, întrebător, nedumerită. Cîntărea în minte modalitatea rostirii sincere a rugăminţii atît de puţin potrivită cu felul lui de a fi. Ce e de făcut în situaţia aceasta ? Îl vedea aşteptînd sub tensiune. Îşi repezea ochelarii în sus şi umerii cunoşteau un fel de convulsie la această mişcare. Îi întinse mîna tăcută. Dar cînd el voi să şi-o retragă după împăcare, ea i-o reţinu încă puţin.

— Cu adevărat, tovarăşe Honae, nu ne putem despărţi astfel, îi zise. După mine, plecarea dumitale din institut este inacceptabilă. Mi se pare că nu e prima dată cînd îţi spun.

El făcu un gest vag : nu mai contează ; şi o grimasă : mi-o spui numai mie ! Nimic, însă, nu o putea opri să continue. Se întreba cum ar arăta ochii lui fără ochelari, dacă ar citi mai uşor ce e în dosul lor ; sticlele măritoare deformau culoarea şi expresia lor adevărată. Dar era evident că trăgea cu ochiul către uşă, nerăbdător să se ducă. Să mai rămînă, îi spuse, că nu a terminat.

— Aş fi spus-o şi altcuiva, dacă aş fi fost întrebată, iar eu nici măcar nu am încercat să fac ceva în acest sens, mulţumindu-mă să aştept să fiu chemată. Am să susţin să nu pleci, chiar dacă în cîteva rînduri mi-ai produs supărări.

— Credeam că am lămurit chestia asta, zise el, referindu-se la critica lui de mai de mult.

Ea preciză : *după aceea* o supărase.

Şi el, cam anapoda :

— Acum şi aşa e prea tîrziu.

— Ce anume e „prea tîrziu" ?

— Toată chestia asta. Cu plecarea sau cu părerea. De acum s-a terminat. Sînt pe punctul de a coborî pe ţărm. Nu voi fi coborît de alţii cum poate că s-a sperat,

ci voi coborî eu însumi, să fim bine lămuriți în privința asta !

— Nu înțeleg. Nu cumva transferul a fost aprobat și eu... eu nici nu am fost întrebată măcar ?!

Oh, nu. Chestia — a treia oară acest cuvînt oribil care o călca pe nervi — chestia cu transferul stătea așa : se tergiversa cu bună știință, nu contează de cine, și nu numai de dragul șicanei în sine, ci și pentru a crea obligația demisiei din partea lui, a lui Honae ; iar lui nu îi rămînea altă soluție decît să accepte jocul cu șicanele, sau, presat de timp cum era — căci dacă nu ocupa postul cel nou în termen, îl pierdea și ar fi fost o pierdere ireparabilă — să demisioneze.

— Vrei, în adevăr, să pleci ?

— Nu am de ales.

— Atunci de ce ai venit la mine, la început, după aceea, acum ?

— Speram să nu mi se facă greutăți. Astfel am motivat și era în cea mai mare parte adevărat. Cunosc obiceiurile din institut și voiam să mă apăr... Își repezi ochelarii în sus, își mută greutatea corpului pe celălalt picior și urmă schimbînd tonul : Și a mai fost ceva ce eu numesc prima mea „greșeală personală", ca în jocul de baschet. În realitate eram orbit de furie și voiam să mă răzbun pe cineva, indiferent pe cine, oricine altul în locul vinovatului.

— Exista un vinovat ?

Titiana întrebă, gîndindu-se la cineva anume.

— Te-am ales prostește, deși erai cel mai puțin vinovată, pronunță cu greutate Honae. A fost o greșeală din partea mea.

Iar tușa Lena asta, care nu mai înceta ; văzuse un plic în care, în afara numelui lui Macavei-Bogdana nu mai deslușise nici un alt semn. Parcă nu era o scriere, ci mici desene așezate în rînd. Ca să se lămurească, apelase la „panarama" de secretară... Pe secretară nu o putea suferi, era un lucru bine știut, se înverșuna cînd făcea referințe la ea, găsindu-i cele mai neașteptate epitete, de data aceasta „panaramă". Păi, n-o văzuse ea de prima dată cînd venise să ceară postul ? O sărăcuță jigărită ca o mîță răpciugoasă, atît de slabă că se vedea prin ea ca prin sticlă. Relațiile, bune, foarte bune de la început, cînd tușa Lena luase mîța sub ocrotire, se deterioraseră pe parcurs, probabil în raport direct cu transformările prin care tre-

cuse puștoaica modestă și sărmană de odinioară. Fiecare înnoire adusese de fapt o ruptură în haina relațiilor lor, astăzi ajungînd să se dușmănească, fata știind că „pisicuță blîndă“ trebuie să fie numai cu șeful ei... Și tușa Lena reveni astfel la subiectul preferat. Cu greu recunoscuse numele directorului Armand Macavei-Bogdana printre desenele acelea tare ciudate...

Titiana abia mai putea suporta, obsedată de discuția cu Honae. În întreprinderea unde acesta se transfera i se asigurau condiții de a aplica practic ceea ce adunase teoretic timp de ani buni, oricum va avea posibilitatea să își continue cercetările și să le dea o nouă extensiune.

Atunci de asta ținea morțiș să plece ?

— E numai un aspect al problemei.

— Mai sînt și altele ? Sînt foarte curioasă.

— Îmi vine greu să te pun la curent cu toate.

— Să nu îmi vii iar că nu ai timp. Acum trebuie să avem timp. Sînt hotărîtă să te fac să vorbești.

Îi venea să adauge : Poate preferi să strigi ca atunci, în pădure. Dar nu voia să îl jignească de moarte.

— De data asta nu e vorba de timp. Nici de al meu, nici de al dumitale, nici de al altcuiva.

— Atunci ce te reține ?

Mai întîi își repezise ochelarii și privi din nou spre ușă cu un fel de jind și nerăbdare. Își depășise intențiile, susținea, și nu îi stătea în caracter să supere o femeie.

— Îți promit că nu mă supăr.

— Te-ai supărat, adu-ți aminte. Dumitale nu îți place că spun lucrurilor pe nume, mă consideri dușmănos și subiectiv, sceptic. Subminat de scepticism și răutate. Nu mă deranjează. Dar nu are nici un rost, crede-mă... Ești o femeie deosebită, vei ajunge singură la adevăr, căci nu vei găsi liniște pînă ce nu te vei edifica. Nu ai nevoie de ajutorul meu, de modestele mele posibilități.

— Ce anume a devenit incompatibil între dumneata ca cercetător și... și institut ?

— Să nu amestecăm institutul. El e mai presus de persoanele noastre. Noi îl slujim pe el, nu el pe noi.

Titiana își aminti atunci de reputația bună a lui Honae, de natura cercetărilor sale și de colaborarea sa cu întreprinderea de lacuri și vopsele de care i se vorbise în mai multe rînduri. Honae nu era numai hulit. Era și lăudat și tocmai această latură o făcuse atît de interesată de destinul lui de cercetător.

Glasul tușii Lena se făcu din nou auzit ; fu nevoită să se întoarcă spre ea și să întrebe cu lehamite — ce spusese ? Dar pînă să-i mai repete încă o dată, ea înțelesese sensul întrebării și nu era decît un flecușteț, ceva neînsemnat, care nu îi provocă decît o reacție contradictorie.

Și :

— Ce e cu dumneata ? Uite, stau și mă uit și mă întreb și mă gîndesc că niciodată nu te-am văzut așa de schimbată. Ce e ? Ai necazuri acasă ? Pe Mirela ai mai dus-o la medic ? Poate că are nevoie de un consult medical, de analize, o fi anemică, e tare slăbuță, și după părerea mea . . .

De aici nu o mai urmări. „Și după părerea mea“ — iată ce o făcu aproape să izbucnească.

— Tușă Lena, tușă Lena, nu vrei să mă lași cîteva minute ? Am ceva de conceput și trebuie să mă concentrez. Nu te supăra, e o lucrare pe care o așteaptă urgent tovarășul director ; și, te rog, nu am necazuri acasă, Mirela e bine, nu are nevoie de control medical special și în general nu am necazuri nicăieri. Mi-e cît se poate de bine !

Îl întrebase pe Honae dacă regretă sau nu că pleacă din institut ; dar să nu îi răspundă de formă, preferabil ar fi fost să nu îi răspundă deloc decît să inventeze ceva numai ca să îi facă plăcere sau să creadă că îi adoarme conștiința . . . Se aflau la capătul lungii lor discuții, un dialog care le ceruse efort, stăpînire de sine, multă sinceritate și modalități de a se putea rosti în acest sens, ea reținînd îndeosebi o observație a lui „am stat de vorbă ca între bărbați“ ! Pe punctul de a se despărți îi pusese această întrebare : regreta sau nu. Dar să nu spună decît ceea ce simte cu adevărat și să fie ceva ce nu va retracta niciodată, dacă poate să fie pînă într-atît de corect față de ea. Să îi vorbească ca „între bărbați“.

Se despărțeau și mîna ei aflată într-a lui simți tremurul celeilalte, tremurul și încordarea momentului tensionat ; el tăcea, încă, parcă așteptînd să se așeze ceva în el, un fel de colb greu, întins și compact, răvășit pe neașteptate. Îi dăduseră lacrimile auzindu-l, și îi dădeau și acum amintindu-și ; i se rupea inima, zicea Honae, i se rupea !

— Iartă-mă că mă exprim prostește ca un copil ; e ceea ce simt cu adevărat !

— Atunci rămîi. Nu va fi în zadar.

El privea pe alături de ea.

— De ce să alegi retragerea ? De ce să te resemnezi ?

— Am avut de ales și m-am frămîntat mult, am dus o luptă grea cu mine. Recunoșteai mai înainte că sînt un cercetător încercat. Am ales cercetarea, dar în felul meu.

— Și institutul ?

— Cei care vor rămîne... Realmente mi se rupe inima, dar îndărăt nu mai pot da.

Tușa Lena începu din nou.

— Văd că nu scrii nimic. Nu ziceai că e o lucrare urgentă, că tovarășul director așteaptă ?

Nu-i rămase altceva de făcut decît să ofteze. Oooof !

36

Ziua continua să se scurgă. Timpul luneca tăcut ca nisipul. În curînd clepsidra va fi întoarsă cu susul în jos și negrul nisip al nopții va începe să curgă la rîndu-i, neauzit, implacabil. Simțea trecerea timpului prin ea, înfrigurată de neliniștea care trăgea ca un curent puternic printr-o casă cu prea multe deschideri. O chinuia în umeri un junghi înghețat, care o făcea să se strîngă în sine și să-și dorească un șal cenușiu și călduros ca al bunicii și al mamei. Uimitor cîte obiecte a păstrat și a folosit mama de la bunica și nu numai obiecte de îmbrăcăminte, casa părintească semănînd așa de bine cu o cutie de păstrare ! Se aruncau puține lucruri și îndeosebi cele uzate pînă la refuz, sau deteriorate și sparte. Viața dinainte continua prin aceasta. Și-apoi au urmat altfel de obiecte, în pas cu vremea, relicvele — puține cîte a mai păstrat — cedînd locul fără mare zarvă, încetul cu încetul. S-au risipit într-aceeași modestie specifică mamei și bunicii, dragile ei amintiri, dragile ei amintiri de altădată și de totdeauna.

Și pentru că o apucă dorul și neliniștea își aduse aminte, sau inventă o convorbire cu Barbu pe tema că lui Alin i-ar trebui sandale noi. Dacă Mirela ar fi știut că părinții au în plan să-i cumpere ceva nou, vai ce de pretenții și ce de revendicări ar fi ridicat cu voce ascuțită și

nerăbdătoare ! Vezi, mie nu-mi luaţi nimic, mie nimic şi la alţii tot ! Alin moştenea ceva din felul de a fi al mamei şi bunicii, răbdarea aceea profundă, învecinată cu resemnarea ; el îi auzi pe părinţi discutînd despre sandale, primind vestea fără nici un fel de tărăboi. Se hotărî să rămînă Barbu cu Mirela pînă ce ea se va duce în oraş cu băiatul ; aşa e, dragul meu, nu vezi în ce hal îi arată picioarele, mai pledă apoi Titiana, căci soţul ei pretindea a avea ceva urgent de făcut la maşină.

Şi îl purtă pe Alin în înstrăinata lume a copilăriei ei, să vadă, să se uite bine, şi să ţină minte : aici a locuit buna, a fost ea însăşi, Titiana, copil şi îl adusese şi pe el cu căruciorul din centru, venind şi mai tîrziu, apoi, cînd el crescuse şi învăţase să umble singur. Alin nu era ca Mirela, care bătea din picior şi ajungea chiar să se trîntească pe jos şi să se zbată în praf încăpăţînată, dacă nu era luată în braţe ; el era altfel, voia să fie independent, să fie lăsat în pace să se descurce singur şi cînd obosea, se oprea şi se aşeza ciuciulit atîta timp cît avea nevoie ca să se odihnească.

Aceasta e strada, Alin. Aceeaşi, în ciuda unor modificări neînsemnate, un gard de scînduri, acum zidit, cîteva ferestre cu rulouri de lemn în locul obloanelor verzi, o fostă prăvălioară transformată în locuinţă, lănteţii ăştia de pe care s-a luat vopseaua. Copiii îşi frecau creioanele cînd se întorceau de la şcoală şi ca să înlăture obiceiul lor neplăcut, proprietarul adusese în curte un cîine şi pusese la poartă tăbliţă de avertizare : „Cîine rău.“ Cîinele îi petrecea pe trecători — nu numai pe cei mici — mîrîind şi arătîndu-şi colţii printre crăpături. Povestea de parcă se uita de la mare distanţă şi de sus, aruncîndu-şi privirea înapoi dintr-un loc înalt, de unde toate se văd mai mici, uşor estompate.

— Dar dudul unde e ? voi să ştie Alin.

Dudul ?

— Ah, da, ţi-am povestit de el. Să ne mai întoarcem odată să vedem.

Un cer congestionat se lăsa încet ca o palmă însîngerată în partea de apus a străzii, parcă voind să le stăvilească înaintarea. Trecuseră o dată în sus, o dată în jos şi acum reveneau de la colţ ca să regăsească dudul de care copiliţa de altădată legase două frînghii şi făcuse un dăinăiuş.

— Ți-am povestit cum îmi legănam păpușile. Pe toate o dată, sau pe rînd. Odată primisem un cățel de faianță cu ochii negri ca păcura și mi se făcuse așa de drag de el, încît am voit să îl dau în leagăn, iar el, nătărăul, n-a găsit altceva mai bun să facă, decît să cadă și să se spargă, spre marea mea desperare...

Nu-și amintea să fi văzut dudul; dar nici nu se gîndise la el de multă vreme. Trecuseră de două ori și tot alte amănunte o acaparaseră; noroc că nu uitase Alin. Ia să vedem, să vedem unde e dudul? O preocupa acum gîndul că, mică fiind, avusese felul de a fi al Mirelei; îi reveni foarte viu modul vehement și nestăpînit în care-i alunga de la leagănul ei pe ceilalți copii. Și tot așa îl iubise pe Barbu, pasionat și patetic, nelăsînd pe altcineva să se mai apropie de el. Întocmai la fel proceda Mirela, pe cînd Alin și-ar fi dăruit orice jucărie și și-ar fi împărțit ciocolata și prăjiturile fără să stea pe gînduri. Ar fi fost deajuns o privire a altui copil, nici nu era nevoie de cuvinte... În acest caz, cu cine seamănă băiatul ei drag?

Ar fi trebuit să vadă dudul. Se opri stupefiată.

— Nu mai e. Cum de-am omis? Acum îmi aduc aminte că în locul lui e un garaj. Cum de-am putut uita? Am uitat ca pămîntul.

— Nu mai e, mămicule? Ce păcat!

— Hai să nu mergem mai departe. Acolo e un garaj, vrei să ne întoarcem acasă?

— Aș fi vrut să văd dudul. Îmi pare rău, mămicule.

— Pentru ce, puișor?

— Pentru dud.

Și totuși, între ei doi exista o comuniune aparte, ceva adînc, liniștit și puternic, o legătură nevăzută, dar de-o forță extraordinară, prelungită în ambele sensuri, simțea bine aceasta, deși nu știa ce nume să-i dea, era oricum mai mult decît dragostea dintre mamă și fiu, ceea ce însemna pentru ea un cîștig inestimabil, mai presus decît ce izbutiseră femeile dinainte de ea, mama, bunica, celelalte, știute și neștiute, cunoscute sau nici măcar cunoscute și bănuite, socotindu-se investită cu calitatea aleasă de a-l pregăti pentru evoluția viitoare pe cel mai izbutit vlăstar al neamului ei. Iată gîndul rotund, cristalin, sunînd în ea subțire și muzical ca într-o cameră cu perfectă rezonanță.

— N-ai obosit, Alin ? îl întrebă grijulie. Nu mergem prea repede ?

Treceau prin centru şi voia să ştie dacă să ia tramvaiul sau nu ; băiatul, însă, se ţinea tare, nu voia să recunoască nici un pic de oboseală, deşi îi citea în obrajii crispaţi cîteva semne concludente. Ea ar fi mers şi pe jos şi el pricepuse aceasta, nu cedă în ruptul capului, refuză cu hotărîre tramvaiul. Lumina se îngîna plăcut cu întunericul, era un moment frumos şi melancolic, rezultînd un fel de balans uriaş ca al unor mîini prinse una într-alta în mers. Lumea e armonie şi dezarmonie în acelaşi timp, lumină şi întuneric, bun şi rău, voios şi trist, inteligenţă şi prostie, perfect şi imperfect, mergînd mînă în mînă, copilăreşte rupîndu-se şi mereu împreunîndu-se ca într-un joc, excluzîndu-se, dar neputîndu-se despărţi niciodată de tot.

— Poate e mai bine să luăm tramvaiul.

— Nu, mămicule, nu vreau. Îmi place să mă plimb cu tine. Îţi place şi ţie.

— Atunci să ne permitem o mică întîrziere, să intrăm în parc şi să ne odihnim pe o bancă.

Lui Alin îi plăcu acest plan. Îi simţi şi uşurarea, căci era obosit, fără îndoială. Şi ar mai fi voit să ajungă şi acasă, să-şi pună o dată sandalele cele noi. Îl privea emoţionată şi drăgăstoasă cum şedea liniştit şi asculta micile şi marile zgomote ale înserării în mijlocul oraşului. Parcul producea şoapte şi un freamăt muzical dulce. Ea îşi continua gîndul. Honae şi ceilalţi, ceilalţi şi Honae. Obligaţi să se despartă, să se excludă reciproc, pentru că... Deşi aceeaşi forţă şi profesie îi atrăgea şi-i aduna laolaltă. Ia să văd, să văd...

— La ce te gîndeşti, mămicule ?

— Mă gîndesc la ceva anume ? Se observă ?

— Ai devenit altfel, schimbată.

— Cum aşa ?

— Nu eşti cum ai fost. Cînd am mers pe stradă şi căutam dudul. Şi mie îmi pare rău că nu mai e.

— Vezi, tu, Alin, a fost un dud şi a fost o fetiţă. Nu mai e dudul. Şi nici fetiţa. Adineaori, trecînd prin centru, abia puteam să ne facem loc prin mulţime. Toţi vin de undeva, Alin, toţi vin şi se duc undeva. Mulţimea vine de undeva, se duce undeva, continuă ceva. Numai că nu toţi ştiu asta, deşi ar trebui să ştie toţi. Nu te obosesc cu gîndurile astea ? Uite cu ce m-am apucat să îţi împui

capul, cînd tu abia aştepţi să îţi încerci sandalele. Hai acasă.

— Nu-i adevărat, spuse Alin. Adică nu ardea de nerăbdarea să îşi încerce sandalele. Dimpotrivă, ar mai fi rămas în mijlocul frumuseţii aceleia. Se aprindeau luminile de parcă îşi luau zborul din necunoscut nişte păsări albastre, cu aripile pîlpîitoare. Mămicule, începu atunci băiatul să spună.

— Da, Alin.

— Vreau să îţi spun ceva.

— Spune, dragule, spune. Vrei să luăm tramvaiul?

— Nu, mamă, voiam să îţi spun altceva.

Pauză. Erau multe şoapte în jur. Veneau şi se depărtau de ei doi. Dar ea auzi distinct, recunoscînd glasul lui Alin. Băiatul îi vorbi cu vocea sigură :

— Să ştii că eu ţin cu tine, mămicule.

37

E dimineaţă. Dimineaţă. Îşi zicea că e dimineaţa ei. Ceva arăta altfel. Lumina? Cerul senin de la răsărit? Nu-şi dă seama. Încă nu-şi dă seama. E ceva, nu ştie ce. Pare-se nimic ieşit din comun. O logică intrare în cotidian. Coboară ultimele trepte cu pachetul voluminos pe care-l abandonează în cutia pentru gunoi. Continuă în pas viu spre staţia de tramvai. Respiră cu plăcere aerul răcoros, mirosind a curăţenie şi a proaspăt. Aşa miroase uneori oraşul dimineaţa : ca un covor scuturat. În vagon se urcă uşor şi îşi găseşte locul preferat liber. Îl ocupă ca de obicei, aşteptînd să-i iasă casele în întîmpinare, întîi mai încet, apoi din ce în ce mai grăbite, salutînd-o cu ferestre sclipitoare, rămînînd firesc în urmă fără ranchiună. Şi totuşi sezisează modificări. Nu-i vine să creadă. Da, e ceva. Un şir de senzaţii confuze, venind către ea din necunoscut şi nu direct, ci pe căi ocolite, ascunzîndu-se de îndată ce-şi fixează atenţia pe ele... Hei, staţi să vă văd. Ce e?

Controlează : e ea ; aceeași femeie care pleacă la lucru, după ce și-a pus copiii în siguranță și s-a despărțit cu tandrețea de fiecare zi de bărbat și el plecat la muncă ; e adevărat, înfățișarea ei s-a precizat în aceste cîteva zile din urmă, o definește mai exact față de condiția ei, de vîrsta și de dorința ei de a arăta bine. Nu are decît Barbu să se uite la ea în aceeași măsură întrebător și suspicios, rămînînd uneori cu privirea lipită de ea, de parcă i-ar părea rău să se despartă prea repede și prea ușor, înțelege, însă, că nu se supără și cînd îi spune — „Arăți minunat, Scumpa“ — o face sincer și convins. Aceeași a fost și cînd a coborît scările blocului cu resturile menajere făcute pachet și mai pe urmă în tramvai, în locul din față de lîngă cabina vatmanului, întoarsă cu spatele spre călătorii ceilalți și spre locurile care rămîn tot mai mult în urmă, ea privind înainte, cu încăpățînare și cu speranță, contînd pe această dimineață „a ei“.

Străzile, scîrțîitul vagonului cînd oprește sau ia o curbă, soarele care izbucnește printre casele colțuroase, făcînd un fel de gimnastică exuberantă și triumfătoare, toate sînt ca de obicei, ea însăși la fel : pășind pe strada închisă către piațeta din fața institutului, mergînd cu pașii dintotdeauna, poate ceva mai nerăbdători și mai decișii, și parcă s-ar vedea pe sine și cele ce o întîmpină și lasă în urmă, ca prin sticlă, siluete lovite de incertitudine, de fluiditate, o lume sub apă și apa e verzuie și se mișcă abia vizibil, transmițînd un părelnic balans chiar și obiectelor celor mai solide, pe lîngă care trece, automobilele aliniate la trotuar, casele cu fețe întristate și plictisite, și pe urmă, ca un final decorativ și puțin convingător, fațada monumentală a institutului, decorată baroc, destul de arogant și de desuet, către care se îndreaptă cu efortul de a merge la fel de neabătut înainte.

E dimineață. Va fi prînzul. Va fi seara. Existența ei de sus pînă jos. Bine încheiată, ca un fermoar. Ea și ai ei. Ei și tot ce le aparțin. Locurile de muncă, apartamentul, automobilul, mobila, asigurările la Adas. Copiii, bineînțeles. Și serile tîrzii, după ce îi culcă și le ascultă emoționată respirațiile, stînd rezemată pe dinafară de ușa subțire. Nimeni n-o tulbură cu întrebări, n-o amestecă în probleme, drumul către locul de muncă îi e deschis, portarul o salută fără vreo vorbă, ci doar din cînd în cînd sticlindu-și nenorocitul dinte de viplă, iar tușa Lena o primește curioasă să știe ce fac copiii, dacă sînt sănătoși,

dacă au mai crescut, firește că sînt sănătoși și au mai crescut, sigur că da, cresc în fiecare zi foarte puțin vizibil, dar cresc ca și nisipul într-o clepsidră, în despărțămîntul de jos.

Un registru, cîteva regimente de cărți aliniate și telefonul care se apucă să sune și cînd îl ridică și-l pune la ureche îl aude pe Barbu care-i șoptește că împotriva comodității lui recunoscute, nu, n-are ce face, serviciul i-o cere, n-are încotro... Și ea, bine, bine, nu exagera și vezi ce îmbraci la drum, ce mănînci și unde parchezi. Și copiii, înduioșător, căutînd-o cînd sosește acasă cu sacoșele pline — „Ce ne-ai adus, mămicule ?", și Mirela care vrea neapărat să știe cînd sosește acasă tati, cum așa, cînd a plecat și unde ? Abia îi așează la masă. Îi cară din baie, pe Alin în cîrcă țopăind ca o mîrțoagă voioasă, pe Mirela în brațe, cu nările pline de parfumul trupului fraged, proaspăt îmbăiat. Tîrziul nopții. Cartea cu cotorul în sus. Apa fierbinte în care se cufundă cu mare poftă. Și iar dimineața.

E dimineață. Dimineața ei, cînd toate sînt la fel, numai că puțin mișcate, cum se întîmplă uneori cu imaginile la televizor, cînd parcă se topesc și devin curgătoare ca apa scursă pe un geam. Treptele de marmură s-au muiat sub pașii ei, portarul i se pare compus din două părți ca o păpușă de paie, pînă și rafturile înalte par decupate din două foi de carton. Este inevitabil. După ce și-a lăsat lucrurile acolo unde obișnuiește. Și după ce a trecut prin apa încremenită a oglinzii obosite din debara. Lasă acolo ceea ce poate fi socotit balast. Șovăiala. O notă de nesiguranță. Trebuie să fie frumoasă în dimineața asta. De la suprafața pielii pînă adînc în ființa ei plină de lumină. S-a uitat bine. A scormonit cu privirea. Nu s-a cruțat.

Devine inevitabil să iasă din bibliotecă, să traverseze holul de la parter, să urce scara cea mare pe mijlocul covorului ca zmeura, tăiat în cascade catifelate, să urce așadar, și să o ia de-a dreptul către ușa cu încrustații, foarte înaltă, rigidă și decorată ca un gerenal, să o deschidă, să intre și să nu se sinchisească de ochii uimiți întîi, apoi alarmați ai suavei secretare, pe care o potolește cu un gest al brațului, fără să o audă spunînd ceva învățat foarte bine, repetat invariabil și aplicat fără greș pînă atunci, ceva destinat să oprească, să creeze hiatusuri în bătăile de inimă ale speranțelor și ale neliniștilor ; azi nu contează, și suavitatea blondă se trezește prea tîrziu pentru a mai zăgăzui ceea ce a început, pălind în stră-

lucirea acestei dimineți care nu e nici pe departe a ei, a secretarei. Ivărul de bronz, fin cizelat, e în mîna voinței eliberate, se supune acestei voințe, cade și lasă ușa să se deschidă. Generalul cedează, cu tot trecutul lui glorios.

Nu se uită ca alte dăți mai întîi lateral, în zonele sfiiciunii ; își înfige de la început privirile drept în față, acolo unde bărbatul fumează relaxat, infatuat și inaccesibil, puțin întors spre explozia de soare din fereastră, și nu se intimidează de profilul viril, cu trăsăturile larg avîntate ca un zbor pe cer ; într-acolo se uită fără să tremure și fără să șovăie, în timp ce trăsăturile lui se transformă treptat la răsucirea înceată a capului aureolat de strălucirea dimineții, generos venit spre el și acerb reținută de marea lui putere. Gura lui hotărîtă se înfioară de un surîs. Pare de bun augur. Bărbatul o fixează cu ochi care parcă ar coborî din înălțimi amețitoare. Sînt și puțin mirați, numai puțin, cu un semn sever adresat mai în spate, probabil secretarei care vrea să-și repare greșeala și dispare ca o fantomă, rămînînd apoi numai pe ea, puțin uimiți, în adevăr, nu, însă, și contrari bunăvoinței. Dimpotrivă, se pare că examinează și că examinarea concentrată are final favorabil. Ca și odinioară, îl vede ridicîndu-se de pe fotoliul lui elegant ca să întîmpine această surpriză.

Ceea ce face e fascinant. Și ea tremură abia acum, sub iradierea imediată a farmecului lui regăsit, încă o dată trăit de tot ce e feminin într-o femeie ; își aduce aminte și trăiește aievea apropierea gurii lui de mîna ei ușor ridicată și doar atît ridicată ca să se simtă fulg în zbor, și pielița catifelată a buzelor lui atingînd pielea ei înfrăgezită de creme și de emoții, pe cînd ochii lui, acum foarte aproape, alunecă ușor între sprîncenele lui și orizontul neted al mîinii ei zburînd spre luminile ființei ei ; secunde care vin și se duc fulgerător, emoționat, pe cînd în spate ușa se deschide și secretara face un anunț, probabil ceva învățat papagalicește și el iese pentru o clipă din vrajă ca să dea un răspuns. Într-un cuvînt : o expediază.

Iar pe ea o invită pe catifeaua unuia dintre fotolii, el așezîndu-se aidoma ca și altădată pe celălalt, cu bustul îndreptat înspre ea, întocmai ca și atunci. Să îl ierte, modulează suav vocea lui, se afla tocmai la prima țigară a zilei, și ea ascultă și citește pe buzele care dansează gra-

ţios ce vrea să spună cu asta. Dar îi stă la dispoziţie. Ce s-a întîmplat ? Bunăvoinţa iniţială capătă o nuanţă fluidă, căzînd ca apa care se scurge, auzind că e vorba de blestematul acela de transfer ; ea îi vorbeşte avînd grijă să nu-i tremure vocea, îngrijorată că ochii lui se mută imperceptibil, dar destul de evident pe lîngă tîmpla ei şi se duc mai departe, parcă în întîmpinarea luminii şi îl şi aude rostind pe gînduri, dar gîndind în altă direcţie — frumoasă dimineaţă ! Ea fiind de aceeaşi părere, numai că în alt sens, sigură fiind că e dimineaţa ei. E dimineaţa mea şi n-o las nimănui !

Sigur că e dimineaţa mea, ia să văd, să văd, glasul ei trebuie să primeze în acest moment.

— Am aşteptat să mă întrebaţi şi pe mine. V-aş fi spus atunci că părerea mea . . .

— Cum ai spus, tovarăşă Toader ? Iartă-mă, îmi făcuse plăcere adineaori să îţi atrag atenţia asupra frumuseţii zilei, cum să mă fac mai explicit ?, degustam acest sentiment bun, de dimineaţă, odată cu prima ţigară, presupun că fiecare om îşi are clipele lui de acest fel, nu mă îndoiesc că şi dumneata. Nu-ţi reproşez că ai nimerit tocmai acum, frumuseţea dumitale în plină evoluţie, completa armonios şi delicat acest moment unic al zilei, făcîndu-l mai elevat şi mai aerian. Îţi mărturisesc că încercam să prind un ecou din ceea ce aş numi „glasul timpului“, or, din acest punct de vedere, orologiile moderne, cum e şi acesta aici de faţă, mă dezamăgesc. Sînt foarte precise, nimic de zis, dar fără glas, lipsite fiind de tic-tacul relevant al ceasornicelor clasice. Nu e păcat ?

Ea mai făcu o încercare, străduindu-se să-şi ordoneze gîndurile şi vorbele, surprinzînd un început de timiditate, ceea ce o necăjeşte şi o face să-şi aducă aminte : e dimineaţa mea şi nu o dau nimănui ! Macavei-Bogdana se lansase în subtile consideraţii asupra conversaţiei ca mijloc de comunicare între oamenii civilizaţi şi cultivaţi, observînd ca în alte limbi există un „cod“ special al conversaţiei, un fel de preambul amabil şi obligatoriu chiar şi la comunicările cele mai grave sau mai neplăcute. Românul se exprimă de-a dreptul, e frust şi inabil, nu-i aşa, continua Macavei-Bogdana, mijind ochii în lumina soarelui puternic.

— Spuneam că, în ceea ce mă priveşte, nu sînt de acord cu transferul lui Honae, reluă ea cu oarecare fermitate.

— Ah, da! exclamă el, accentuat dezamăgit. Are vreun amestec acest Honae în conversația noastră? Parcă spuneam altceva.

— A venit la mine după ce a depus cererea de transfer aici. Spunea că i-ați promis că o să vă consultați cu mine și mă prevenea...

— Da, da, murmură el, căzut pe gînduri. Totuși, nu înțeleg. În ce sens să mă consult cu dumneata?

— În problema transferului.

— Nu sesizez legătura.

— Părerea mea e că nu consider oportun ca institutul să se lipsească de cercetători...

El făcu un gest de nepăsare. Ar fi o pierdere pentru institut, rosti cu vocea ciudată a unui plîns care se anunța iminent.

Ridicîndu-se de pe fotoliul cu catifea vișinie, el se reîntoarse la birou, avînd desigur intenția să determine o schimbare în situația creată între ei; mai exact spus, voia să creeze o ambianță întoarsă pe dos față de întîia lor întîlnire, cînd făcuse totul pentru a o ridica mai aproape de el, izbutind în mare măsură, acum nu urmărea decît s-o îndepărteze și să reașeze între ei distanța ierarhică, s-o domine și s-o reducă la dimensiunea de dependență, exact în clipa cînd ea se simțea mai mult decît oricînd egală lui. Îi dădu să înțeleagă că nu bibliotecara discuta transferul, ceea ce modifica încă o dată situația dintre ei. El sesiză, o invită să își etaleze argumentele și o ascultă fără entuziasm.

— Înțeleg în cele din urmă că, după dumneata, Honae este un cercetător valoros.

— Exact asta am și spus.

— Îmi pare bine să aud asta. E foarte bine. Pentru că în acest caz sîntem întru totul de acord: și eu sînt de aceeași părere. Mai mult decît dumneata care ai în vedere pasiunea lui, eu apreciez competența și pregătirea de specialitate, capacitatea lui de inovație, de gîndire neemătoare în fața necunoscutului. Sînt întru totul de aceeași opinie că institutul meu pierde un om de valoare (ea tresări, recunoscînd formula auzită și alte dăți dar fără să o facă atentă, formulă care îl irita pe Honae: „institutul meu") și te rog să mă crezi că am încercat să-l conving să renunțe la ideea lui nefericită. Am pus și eu, exact cum susțineai dumneata adineaori, interesele institutului mai presus decît anumite sentimente sau convingeri per-

sonale. Ştii prea bine, ai simţit-o pe piele proprie, doar te-a atacat într-o şedinţă, că e un om incomod, un temperament greu de suportat, cu care se lucrează dificil. Încă o dată nu s-a dezminţit. Împotriva logicii, el a perseverat. În faţa lui m-am simţit dezarmat şi am fost silit să accept evidenţa. Este un coleric. Nu se poate nimeni înţelege cu el. Am fost obligat să mă împac cu ideea plecării lui din institut. În acest caz nu înţeleg prea bine intervenţia dumitale tardivă şi reproşurile mai mult nespuse ce-mi adresezi.

— Aţi spus că la acordarea transferului veţi discuta cu sindicatul şi cu biroul organizaţiei de bază. Tovarăşul Honae e un cercetător valoros şi încă nu m-am edificat de ce pleacă. Eu nu am fost, deci, întrebată, şi mi se pare că nici sindicatul.

— Să fim bine lămuriţi, tovarăşă Toader... Începuse puţin iritat, dar făcu o pauză şi reluă. Tovarăşă Toader, de consultaţia aceasta nu a fost nevoie pur şi simplu.

— Da ? De ce ?

Era foarte mirată.

— Întîi şi întîi pentru că i-am dat un termen de gîndire şi se pare că despre asta a evitat cu grijă să pomenească, îmi închipui că nici dumitale nu ţi-a suflat un cuvînt ! În al doilea rînd, pentru că plecarea lui nu se produce prin transfer, cum te induce în eroare, ci prin demisie. Este cu totul altă situaţie, nu-i aşa, tovarăşă Toader ? În acest caz, nu cred că mai e necesar nici un fel de consens, ci de respectat dorinţa persoanei respective.

— Să văd, să văd...

38

— Mai avem de lucru încă vreo oră. Te rog să ai grijă să nu fim deranjaţi.

Nu avea ochi la spate să o vadă pe secretară reacţionînd, revenind probabil, redresîndu-se din zbîrleala ei de mică fiară aţîţată, cum cădea din încordare ca din înălţime, retrăgîndu-şi pe nesimţite gheruţele ascuţite şi pri-

mejdioase, camuflate din belşug cu ojă violetă ; i-ar fi plăcut să asiste la toată transformarea aceasta şi s-o vadă neputincioasă în faţa dispoziţiei primite, neavînd altă cale decît a reîncarnării în suavitate. Adusese dosarul cerut de director şi pe semne că acum surîdea din uşă, cu toată ferocitatea pierdută, căutînd desigur obrazului şi părului platinat, aproape alb, o răsfrîngere de lumină cît mai favorabilă, în felul acesta masca de secretară-model, de secretară fără cusur fiind din nou pusă în valoare la potenţial maxim.

Fusese doar o latură a gîndurilor. Gîndurile se răsuceau încetul în ea ; se mira de ora acordată de director. O oră, de ce ? Dar nu dăruită ei, oh, nu !, îşi acordase sieşi favoarea, avea nevoie de această oră şi nu de dragul de a face conversaţie de salon, cu rafinate introduceri despre starea vremii ; riposta lui fusese năucitoare — „este cu totul altă situaţie". Era cu adevărat o altă situaţie, cu totul alta, şi el nu lăsase să-i scape atu-ul, o sunase pe secretară şi îi ceruse să aducă „dosarul Honae", asigurîndu-se cu recomandarea de a nu fi deranjat pe timp de aproximativ o oră. De ce avea nevoie de atîta vreme ? Ca să desfiinţeze radical intervenţia ei, să o facă să eşueze definitiv ?

— Nu-mi stă în fire să mă justific pentru deciziile mele. Chiar dacă intervenţia dumitale mă surprinde, nu uit cine eşti şi nu ignor drepturile ce îţi revin. Între noi nu are ce căuta nici un dubiu. Iată că am şi găsit ce doream.

Scoase din dosar o foaie, îşi aruncă ochii pe ea în treacăt, i-o întinse, hîrtia venea ca de departe spre ea. Şi semăna cu suprafaţa unei ape brăzdate de valuri mărunte şi regulate. Acesta era scrisul lui Honae : mărunt şi ordonat. Citi, cum s-ar zice din vîrful privirilor, fără prea mare interes sau adîncime — „Subsemnatul inginer Honae Octavian . . .", subsemnatul cerîndu-şi în termeni oficiali, uscaţi, demisia, prea ţepeni pentru a fi ieşit din inimă şi ea îi auzea intonaţi cu sarcasmul obişnuit, între două aruncări ale ochelarilor în sus. Ştia că, în timp ce scria, ceafa lui zvîcnise violent, se făcuse roşie mai întîi şi apoi violetă, fruntea îi fusese ca jarul, iar stiloul zvîcnea ca un revolver cu aer comprimat. Cînd vorbea cu exasperare, gura lui Honae se umplea de salivă ; unele linii din cerere erau vag înconjurate de stropi de cer-

neală ; cu cîtă mînie va fi scris el chestia cu „subsemnatul", cu cîtă mînie !

Reîntoarse hîrtia. Macavei-Bogdana stătea aplecat spre ea, sigur de sine, cu coatele înfipte în muchea biroului, ocupîndu-i tot cîmpul vizual. Şi-i vedea faţa de foarte aproape, cu toate trăsăturile amplificate de parcă îl privea printr-o sticlă măritoare. Exprima o satisfacţie extraordinară, pe care se străduia să şi-o ascundă totuşi, probabil ca să nu se creadă că e meschin ; stăpîn pe situaţie, îşi permitea să adopte un rol părintesc, un ton de profesor diriginte. Susţinea că se ocupase îndeaproape de Honae, încă de cînd îl acceptase, ca promiţător, în institut ; mi-am dat seama că e nărăvaş, dar socoteam că-l voi modela . . .

— M-a obligat să fiu aspru cu el, deşi de felul meu sînt tolerant şi generos. Dar m-a obligat, acesta e cuvîntul.

Şi din nou : Într-un institut ca acesta *al meu* . . .

— Într-un institut ca acesta al meu, tovarăşă Toader, adevăratul cercetător dispune de un cîmp vast de afirmare, totul ţine de talentul, de capacitatea lui, de rîvna cu care ştie să persevereze şi să învingă. Nimeni nu s-a plîns vreodată de vreo zăgăzuire, iar pe cei de categoria lui Honae, cu negaţia în sînge, imposibil de modelat, eu unul nu i-am suferit. Ei ar fi putut strica această atmosferă de lucru şi de posibilităţi reale. Nu i-am lăsat să se aciuiască, pentru mine mai presus fiind institutul în concepţia sa cea mai pură, cred că ţi-ai dat seama de cînd eşti aici.

Îl asculta stupefiată. După ce îşi aprinse ţigara, lăsînd-o să revadă pe îndelete baletul graţios al degetelor lungi în jurul trupului subţire şi alb de primă balerină al ţigării cu marcă de aur, precum şi sclipirile frivole, relevate cu o discreţie aproape dureroasă ale brichetei, el se lăsă oarecum satisfăcut pe speteaza fotoliului, trăgînd cu voluptate fumul şi vorbindu-i de necesitatea calmului şi bunului-simţ. De ce să fie satisfăcut ? Retrăi senzaţia acelei dimineţi eminamente „a ei", exclusiv şi totală „a ei", cînd ceea ce văzuse atins de viciul fluidităţii ea ar fi putut stabiliza în forme mai deosebite, mai bine determinate, chiar noi, acum îndoindu-se de o asemenea capacitate, cu toate că deslușea prin fum atît de unduitoare trăsăturile lui bărbăteşti. Niciodată nu le mai receptase în felul acesta, i se părea semnificativ tocmai acum cînd el îi amintea că i se oferiseră posibilităţi şi ei, fără nici o dis-

criminare în sensul arătat de Honae în cadrul unei ședințe...

Recunoștea adevărul exprimat de Honae în mai multe rînduri doar în aluzii. Și nu numai de Honae. Alții fuseseră încă mai abili în a se ascunde după aluzii. Încercările ei de a preciza natura acestui adevăr se dovediseră infructoase în aceste condiții de neclaritate ; Honae nu voia să determine nimic, părerea lui fiind neabătut aceea că se va edifica singură. Singură vei înțelege, îi tot spusese el, repezindu-și ochelarii în sus, adăugînd întotdeauna că mai bine n-ar înțelege nimic mai mult, și s-ar mulțumi cu acest stadiu de fericită ignoranță. Strigase în zadar : De ce ? Dar de ce ? Acum i se părea că primește răspunsul, că începe să se clarifice ceea ce rămăsese nelămurit în ea, răspunsul avînd însă darul de a o duce în pragul spaimei. Rostul ei într-o funcție ca aceasta era acela de a...

— Întocmai, tovarășă Toader, este foarte important calmul și bunul-simț, oricît te-ai strădui să găsești altceva într-un domeniu format exclusiv din noțiuni abstracte. Zona conștiinței este tot ce poate fi mai delicat și mai de răspundere în activitatea de conducere, și dumneata aparții conducerii, la urma urmelor...

Honae îi deschisese ochii în felul lui și asupra posibilităților „de afirmare" ; nu erau nici pe departe așa de „vaste" cum auzise adineaori și acum se convingea și în ceea ce o privea cît se poate de direct. Macavei-Bogdana, ajuns acum la un ton sfătos, cu accente pronunțat didactice, ceva ce suna cam a „ascultă-mă pe mine, fetițo" o prevenea — dacă vroia să îi meargă bine și să nu își julească genunchii, „să nu sară coarda pe stradă și să stea în banca ei, să stea cuminte, frumos, cu mîinile la spate și cu bărbia sus..." — știindu-l pe acest bărbat impozant și cuceritor, capabil să îl așeze pe fiecare la locul lui : o pendulă tradițională într-un cadru potrivit, un ceas modern așișderea, un recalcitrant sau un cercetător cuminte, fără un glas propriu, fiecare acolo unde merită, adică unul afară, celălalt înăuntru... Așa că, fetițo, uite aici batista, ia-o și șterge-te la nas, șterge-te la nas, asta se potrivește cu tine, cu vîrsta ta...

Iar el, Macavei-Bogdana, înalt, superior, plin de bunăvoință sub zîmbetul puțin crispat, o sfătuia în continuare să dea atenție inițiativei cu listele de cărți, dar să nu piardă din vedere evidența vie a fișelor pentru contul de la București, de la centru. Cercetătorilor să nu le lipsească

niciodată și în nici un fel izvoarele. Calitatea traducerilor pe care le făcea ea însăși îl surprinsese plăcut...

Foarte accentuat acest *„îl surprinsese plăcut"*. Exact așa : plăcut :

— Dincolo de inițiativa în sine, aș zice competența cu care ai lucrat și instinctul sigur al bibliotecarei de vocație, într-un domeniu încă nefamiliar, desigur, destul de arid, dar cu multe posibilități pentru o minte ageră și un temperament pasionat...

Minte ageră, spunea ca să o flateze ?

Credea desigur că o flatează. Continuînd în același dulce melos sfătos :

— Mi-ar părea bine dacă mi-ai spune că te-ai sfătuit cu cercetătorii mei cei mai serioși, cei mai experimentați, cu un Căpețean, spre exemplu, chiar dacă este un tăcut și un retras. Iată un bărbat deosebit, tovarășă Toader, care are, în pofida felului lui închis, o inimă de aur, o minte de milioane și un devotament mai prețios decît o mină de diamante. E plin de calități. Lucrează de mulți ani cu mine. De cînd era tînăr și spumegos ca un rîu de munte, căci și el a fost așa, nu însă în sensul anarhic al lui Honae, nu, nu, chiar deloc. Face parte din temelia institutului meu, sigur că da. Acesta e Căpețean și sînt de părere să îl privești mai atent și cu mai multă încredere.

Cu mîinile împreunate sub bărbie și răsturnat încă mai mult pe spate (fotoliul cu spetează comodă i-o permitea), îl prezenta mai departe pe Căpețean ca pe un campion de tenis, subliniindu-i „retururile" și „voleiurile", cele mai formidabile din cîte se cunoșteau, în modalitatea care-i stătea la perfecție lui Macavei-Bogdana, acea putere de reflector aruncat asupra unui obiect sau a unui personaj pînă ce calitățile îi deveneau atît de evidente, încît erai obligat să-ți ridici pălăria și să saluți cu stimă și considerație.

— Apelează cu toată încrederea la Căpețean. El te va ajuta să învingi greutăți inerente în muncă, și va fi întotdeauna dezinteresat și competent. El nu te va dezinforma și nici nu va incita în conștiința dumitale excese. După mine e bărbatul cel mai ales și mai distins din institutul meu...

— Al nostru, suflă ea instinctiv, fără să vrea, deși convinsă că nu e cazul să-l salute și pe acest personaj, precum odinioară simțise nevoia să o facă față de biata

pendulă surghiunită apoi în bibliotecă pentru a face loc noului. *Al nostru,* abia se auzise și totuși pătrunse în conștiința lui Macavei-Bogdana, deși cu o mică întîrziere.

Oprit în mijlocul frazei, privi tavanul cu o stăruință curioasă.

— Mi se pare că am auzit ceva, tovarășă Toader, sau mi s-a părut mie ?

Ar fi putut să retracteze. I se dăduse posibilitatea să o facă. Ar fi putut să apeleze la calmul și bunul-simț recunoscute ei mai înainte, dar nu o făcu. Nu o făcu și pace bună. Aștepta urmarea. Nu fără teamă, nu. Și nici fără să se crispeze în sine, pe cînd privirea lui începu să coboare din tavan. Încet și de-a dreptul asupra ei. Cobora ca un păianjen pe un fir nevăzut.

39

Se petrecea ceva ce nu se rostea, subînțeles, însă, silabisit dacă se poate spune, din clipiri și din infime modificări de expresie a ochilor, a gurii, a chipului întreg, ceva ce avu darul să o afecteze pînă departe și în foarte multe feluri ; cine ar fi crezut vreodată că va ajunge în acută contradicție cu bărbatul cel mai venerat pînă atunci, singurul dintre toți căruia nu îi stătea bine cu dungile albe din jurul nasului viril și cu lobii urechilor colorați ca cireșele coapte, efectul disputei lor pe terenul principiilor și al aluziilor părînd a fi contrar așteptărilor : Macavei-Bogdana o repudia ! Se și ridica din fotoliu pentru a ocoli suprafața imensă a biroului magnific, dîndu-i a înțelege că întrevederea luase sfîrșit. De aici ne despărțim, păreau să rostească trăsăturile rigide ale obrazului lui și ca să ajungă aici nu fusese nevoie nici măcar de o oră !

Pornise spre ea ca unul hotărît să nu mai accepte un singur cuvînt în plus, iar ea reacționă mai întîi în chip absolut subaltern : își și simți mușchii picioarelor tresărind, gata să o împingă în sus pentru a se conforma deciziei lui, a *lui,* bineînțeles ! Iată că, totuși, nu se ridică, avu puterea să își învingă sfiala și să se așeze mai bine

în locul ei din fotoliul cu catifea vișinie, să se cuibărească, înșurubîndu-se în spațiul lui, cu gînd hotărît de a rămîne. De a rămîne cu orice preț. I se mai întîmplase odată să facă aceeași mișcare și anume într-un avion în zbor, intrat într-o zonă cu goluri de aer ; și atunci, în mijlocul zgîlțîiturilor, se fixase zdravăn în rama fotoliului, de parcă asta ar fi avut vreo importanță în caz de nenorocire !

Deci, se înșurubă. Și vorbi. Din gît. Gîtuit. Venise, bazîndu-se pe consensul acela ; avea nevoie să se clarifice chiar și într-un caz de demisie. Se clarificase. Nuanța glasului ei îl opri. Era clarificată, dar parcă nu îndeajuns. El șovăia. Părea nemaipomenit de contrariat. Profită cît putu mai rapid de prilej. Încă nu terminase, și glasul îngăima în afara voinței ei. Ceea ce îl determină să aștepte. Rezemat cu palma de muchea groasă a biroului, gîndea probabil : asta ce mai vrea ? Nu am fost suficient de clar ? O privea într-un fel anumit, răutăcios credea ea, dar nu, semnificația era alta, din moment ce o amenință cu un „hîm" gros și înăbușit. Rosti după aceea cu o aluzie transparent veninoasă numele lui Honae. *Acest* Honae ! Privind-o superior. Zdrobind-o. Căci rostise numele lui Honae, ca și cînd ar fi cugetat cam așa — ah, acest Honae, ia te uită cu ce se ocupă ! Ceva în felul acesta, jignitor și insuportabil, care în rostirea altuia i-ar fi ridicat instantaneu palma. Ar fi lovit, să fi fost altcineva.

Iar el continua să o nedreptățească prin clipirea ochilor lui, prin expresia malițioasă, strivitoare, precum și prin tresărirea unui surîs ascuțit ca un pumnal încă nescos din teacă, doar tras nițel ; putea deduce din toate aceste frînturi adunate la un loc insinuarea lui otrăvită, care o înjosea, dar cu atît mai mult pe nobilul bărbat ! Cum de putea coborî atît ? Se întreba pe cînd privirea i se limpezea și i se ridica, devenind înaltă și sfidătoare. Și îi pieri răgușeala. Gîtul i se lărgise suficient ca să nu mai preseze coardele vocale.

— Nu îl apăr pe Honae, dacă *asta* ați vrut să insinuați adineaori, el nici măcar nu este esențial în ceea ce discutăm. Pentru institut poate fi o pierdere de mai mare sau mai mică însemnătate ; pentru mine este un eșec. După părerea mea avem de-a face cu un sceptic, incapabil să lupte pentru ceea ce consideră că este drept. Acum îi înțeleg mai exact limitele, știu în ce are încredere și în ce nu are. Nu aflasem încă *de ce* are încredere în ceva

și *de ce nu* are în altceva. Acum știu și nu mă interesează mai mult.

— E un nefericit, ahtiat să parvină, spuse din nou superior și zdrobitor nobilul bărbat. Îl cred în stare să pălăvrăgească fără acoperire și să își atragă simpatiile exagerîndu-și nenorocirile. Se pricepe să înduplece inimile femeilor, după cîte înțeleg.

Fu rîndul ei să roșească. Roși cu dîrzenie.

— Dacă îmi dați voie, după părerea mea Honae nu mai prezintă interes pentru institut. Să îl lăsăm în pace cu destinul lui. Important este ceea ce rămîne.

— Și ce *rămîne*, tovarășă Toader, după părerea dumitale ?

— Institutul. Noi.

— Aha, da. Te simți obligată și dumneata să porți de grijă institutului ! Foarte bine. Poate că nu m-am exprimat clar pînă acum. Sau poate că ți s-a inoculat o greșită înțelegere a bunelor mele intenții și a rolului dumitale... Ți se va fi vorbit cu ceva mai multă patimă personală de rolul conducător și de toate celelalte, și nu m-ar mira. Înseamnă că vedem lucrurile în același sens și că trebuie numai să ne punem de acord în cîteva repere esențiale. Ne vom înhăma la o muncă în sensul indicațiilor biroului. Ți-am vorbit despre asta. Cred că împărtășești acest punct de vedere și dumneata. Institutul meu se va conforma întocmai...

— Al nostru, dacă îmi dați voie.

Se simțea efortul lui de a nu izbucni. Privirea lui venea spre ea ca un bolovan.

— Ești încăpățînată, tovarășă Toader. Nici nu știu dacă să îmi displacă sau nu. Eu însumi nu mă las dintr-ale mele.

Se străduia să surîdă, deși prea alb și cu sclipiri ca de pumnal. Acest surîs al lui ! Pe deasupra lui privea lumea. Arunca ochiade superioare. Se considera deasupra celorlalți. Din asta nu putea ieși. Putea citi în ochii lui dezaprobarea. Purtarea ei îl dezamăgea. Se aciuia nu numai în fotoliu, acum, ci era aciuită în institutul „lui", silindu-l să o apere într-o ședință furtunoasă (pe femeie să nu o atingi nici cu o floare !), apoi promovînd-o cu cîteva etichete felurit colorate, o dată cu „calm" roz și altădată cu „bun-simț" portocaliu, prea sigur de el însuși în găoacea ruptă de realitate. O inventase și o construise după propria fantezie, rezervîndu-și plăcerea de a sta în mij-

locul ei și de a se bucura de marionetele fără glas, sau cu glas de împrumut pe care le mișca după propria voință. Principiile deveniseră pentru el cuvinte, iar timpul o anumită marcă de ceasornic.

Se încadra acestei logici lunga lui replică, atunci cînd ea dădu încă o dată glas formulei — institutul *e al nostru;* mulți fuseseră aceia care rîvniseră să pătrundă în institut și să se înstăpînească acolo unde era viața lui. Pentru a ajunge aici, spunea, avusese de luptat cu inerția, cu conformismul, cu reaua credință, cu comoditatea de gîndire, cu obtuzitatea și îngustimea contabilă, dar cu cîte nu luptase și cîtă elocință consumase ca să izbîndească! Ca și viața adevărată, institutul se născuse în dureri și răzbise, învingînd vicisitudinile, bolile, crescuse și devenise forța matură de azi prin ceea ce el însuși zidise în temelia și în pereții, în acoperișul lui. Își zidise viața. Își turnase propria ființă în tot ce se vedea și nu se vedea, dar aparținea institutului de azi!

Și acum se găsesc tot felul de protectori care îl pîndesc, îl subminează, îl atacă, cerîndu-i viața, munca, talentul! Patosul lui ieșise din limitele controlului riguros. Macavei-Bogdana sufla fierbinte ca un abur.

— Mai înainte de a fi „al nostru", institutul este „al meu". A fost, este și va fi. Și toți cei care, ca și Honae, dar nu numai ca el, au venit sau vor veni cu pretenții și cu colți, vor eșua lamentabil. Sînt tare. Voi fi tot așa de tare ca și în cazul lui Honae. Nu admit spectacolul dizgrațios și demonstrația zgomotoasă pe care le-a încercat el și cu care poate că te-a impresionat, adresîndu-se femeii din dumneata. Nu, tovarășă Toader, institutul e al meu și va rămîne cîtă vreme îmi va bate inima în piept, aici.

Îl subjuga patima lui. I-o înțelegea.

— Și alții și-au justificat neputința și incompetența aruncînd altora vina slăbiciunilor lor, declinîndu-și responsabilitățile, în primul rînd în contul meu. Nu, tovarășă Toader, nu pot fi de acord cu dumneata. Mai înainte de „al nostru", să rămînă „al meu".

Ar fi trebuit să fie cutremurată, căci oricum s-ar fi manifestat acest bărbat, la el totul se amplifica și căpăta personalitate, se impunea; patetismul lui căpăta nu numai vibrație, ci și gravitate, pondere. Ea, însă, era într-o dispoziție prea activă și avea o perspectivă mult prea diferită ca să nu reacționeze în aceeași intensitate, egalînd-o și încercînd să o depășească pe a lui. În timp ce

numai își elabora replica și argumentele, devenea conștientă de ceea ce reprezenta în acel moment, crescînd în sine ca un rîu primăvara. Vuia și clocotea, în consens cu dimensiunile și personalitatea cauzei căreia se dăruia. De mult nu mai trăise vibrația patetică a celui stăpîn pe sine într-un moment dificil, pledînd pentru „noi" și pentru „al nostru" cu o forță menită să îi asigure victoria.

Teribilă dimineață avea, era „a ei" ! Amară ca o cafea fără zahăr și tot atît de tare, încît făcea să-i trozniască tîmplele, dar avînd și harul de a-i potența simțurile și în primul rînd simțul vederii. Armand Macavei-Bogdana tăcea acum, impunător în fața ei, dar neizbutind să o mai domine ca altădată. Pînă în cele din urmă tot el fusese acela care o scosese din anonimat și îi dăduse identitatea cea nouă cu care i se arăta pe loc, fără să mai aștepte să fie sigură că așa era cu adevărat. Nu mai putea fi o simplă umbră în fața lui, devenise cineva anume, o personalitate care obligă la un salut reverențios.

Chiar și așa, el în picioare și ea stînd, tot nu se socotea și nu își pierdea calitatea ; felul în care el era neliniștit și din ce în ce mai înclinat să fie răutăcios și să își uite manierele, îi dovedea că era capabil și de zone mai puțin fortificate.

Se ridică la rîndu-i, gata de plecare. *Din inițiativa ei.* Aparținea și acest fapt personalității ei celei noi.

— Ia stai puțin, că nu am încheiat. Mai rămîi.

— În ceea ce mă privește sînt copleșită. Simt nevoia să mă retrag și să meditez, să caut să descîlcesc totul, să înțeleg pe deplin. Vă rog să nu vă supărați. Putem continua oricînd, dar nu acum. Vom avea în curînd adunarea generală. Să ne pregătim pentru atunci. Bună ziua, tovarășe director.

Pe cînd întorcea spatele bărbatului, biroului masiv, luminii explozive din ferestrele imense, îi veni în minte că încă din școală, deși nu avusese voce — sau din pricina auzului ? — fusese totuși admisă în cor, numai pentru calitatea de a fi disciplinată și de a dori aceasta cu toată puterea ei. Nu lipsise de la nici o repetiție și îndeplinise cu rîvnă tot ce i se dăduse să facă. În secret îi plăcea să cînte și era de mirare că nu izbutea cine știe ce, fie că îi lipsea vocea, fie auzul muzical, cert este că îndurase de multe ori cearta dirijorului exasperat de falseturile ei ; rămăsese, cu toate aceste neajunsuri coristă pînă la sfîrșitul liceului. Ei bine, în dimineața aceasta

avea poftă să cînte, să cînte, o poftă nebună, de copil fără minte. Ar fi cîntat din răsputeri, cum n-a cîntat niciodată. Nu conta ce ieșea, putea fi și o cacofonie. Ea voia să cînte.

40

Pe urmă, în bibliotecă, suită din nou sus, în galerie ca să o evite pe tușa Lena deocamdată absentă, avidă de singurătate și de ea însăși, plînse, prea plină de amintirea unei nopți cu lună pe Dunăre, cînd vasul se balansa lin, aproape imperceptibil și cu el întreg întunericul de unde începea el și pînă unde se sfîșea și ea își sfîșia batista de parcă se sfîșia pe sine. Tușa Lena intră și o căută, dar ea se dorea în afara curiozității acestei femei, o urmări totuși din priviri cum umblă după ea trecînd și dincolo, în debara, ridicînd din umeri că nu o vede, și ea fu satisfăcută în fragila ei ascunzătoare că nu ridică ochii să o descopere în cele din urmă. Avu astfel timp să își adune lacrimile, să le depoziteze în podul palmei, în batistă, rămînînd cu petecuțul de pînză să îl frămînte în mîini și pînă la urmă să îl audă gemînd pentru că se rupea. Tușa Lena dădu de ea. O auzea de jos, adresîndu-i-se cu vocea ridicată ca să se facă înțeleasă, spunînd că adusese copiilor plăcintă cu dovleac, din aceea care lor le place cel mai mult. De aceea îi mirosise adineaori așa de deosebit în debara ! Și își apuca suspinele de umeri, silindu-le să nu se dea în spectacol în fața femeii de jos și în fața nimănui altcineva.

În schimb, lacrimile îi curgeau șiroaie, ele cel puțin nu făceau nici un zgomot în afară, iar tușa Lena nu avea cum să ia cunoștință de existența lor. O știa acolo, îi vorbea ceva, dar nu simțea neapărat nevoia să se uite să o vadă la față pe cea de sus. În realitate lacrimile Titianei se rupeau dintr-însa cu un vuiet cumplit. Ca niște bolovani din munte. Dar se ușura cu fiecare dintre ele, ca și pe vremuri, pe măsură ce batista dispărea zdrențuită. Andi rămînea pentru totdeauna un vis !

Reîntoarsă acasă în după-amiaza zilei încă legată de lumina dimineții își citi în ochii lui Alin slăbiciunea. Mirela nu avea timp să observe schimbările din jur, ocupată să se joace în preajma tatălui ei și mereu să îi strige : uite, tati, ce-am găsit, sau ce n-am găsit ! Barbu era absent. Întins în fotoliu cu un picior peste celălalt, se lăsa absorbit pînă la uitare de sine de meciul de fotbal transmis la televizor. Fluxul imaginilor în mișcare îl hipnotiza.

O primise cu un sărut distrat. Tocmai explodaseră tribunele într-un tunet care-o făcu să tresară. Ochii lui Alin, însă, o urmăreau cu compasiune și o întrebau „De ce" ? ; și ea îi ocolea pe cît îi stătea în putință. Discreția și stăruința lui Alin o emoționa pînă la lacrimi.

— Ia-o pe Mirela cu tine, Alin, și duceți-vă să vă jucați afară. Te rog, Alin, ascult-o pe mămica !

Ar avea nevoie de Barbu, de felul lui flegmatic și nepăsător în a vedea lucrurile fie ele cît de complicate ar fi fost ; ea e supraîncărcată, abia se mai poate ține drept sub povară, făcîndu-și socoteala că bine i-ar prinde din partea lui cîteva cuvinte ușuratice, ceva cam în felul acesta : „Cine naiba te împinge să te pui rău cu directorul !" Dar el preferă vraja competiției sportive, nu se poate desprinde o clipă de fluxul imaginilor și ea nu găsește nici un mijloc de a-l smulge fără zguduire din uitarea lui de sine. Cunoștea seismele acestea — „Oh, Scumpa, am și eu un moment de destindere și nu mi-l lași nici pe acesta !" — și toate femeile cunosc aceasta, de aceea șovăie, fiind ea destul de neliniștită ca să mai producă și altă neliniște din senin.

Îi supraveghea din cînd în cînd pe copii, asigurîndu-se din balcon că sînt prin apropiere și că se joacă frumos. Pe urmă, sosi pauza meciului, pe micul ecran găsindu-și loc ceremonialul standard al tragerii loto. Profită de ocazie ca să îi prezinte lui Barbu pe o tavă paharul cel mare, rotund și cu picior scund în care coniacul se așeza compact și rubiniu ca o piatră prețioasă prin care lumina se răsfăța.

— Numai un pahar, Scumpa, tu nu servești ?

Dar se vedea că mai e absent. Știe el ce dorește ea ? îl întrebă la rîndu-i.

— În amintirea serilor de altădată, cînd poposeam cu colegii la vreo grădină de vară și tu rămîneai ultima noastră rezervă și nu ne înșelai speranțele. Ce gust excepțional avea acel din urmă coniac din care beam pe

rînd, aranjîndu-ne întotdeauna noi doi să bem unul după altul, ca numai noi să ne putem ghici gîndurile și nu și altcineva. Hai, bea și dă-mi și mie apoi.

— Vrei să îmi ghicești tu gîndurile ? Nu ar fi mai bine să procedăm invers ? Te simt eu cu capul plin de gînduri care s-ar cuveni să fie ghicite. Bea tu întîi și eu am să ghicesc.

— Noroc.

Își muie buzele prima. Primind paharul, el o privi în ochi, punîndu-și gura acolo unde mai era umed după ce băuse ea.

— Gata. Am ghicit.

Nu îi stătea gîndul decît la „internat".

— Numai la tine te gîndești ! Iată de ce nu ghicești adevărul.

— Să nu îmi spui că nu îți stă gîndul decît la transferul ăla. Ce s-a mai întîmplat cu el ?

— A fost precum spuneai, un simplu zbor de hîrtiuțe. Numai că am suflat și eu și am transformat totul într-un vîrtej.

— Scumpa ! Ce-ai făcut, draga mea ?

— Am vorbit în numele celor care rămîn.

— Și de ce tocmai tu, Scumpa ? Altcineva nu mai e pe acolo, unul care să aibă mai mult decît tine măestria de a se complica și a se vîrî la greu ?

— Mie îmi revine onoarea de a-i scoate pe unii din mutenie, iar pe alții să îi învăț pluralul.

O privea lung. De sub pleoapele ei se ridica o pînză de umezeală.

— Dă-mi paharul încă odată. Te rog să bei.

— Nu, mulțumesc. Mi-ajunge cît am gustat.

— N-am terminat cu ghicitul, Scumpa. Te rog.

Sorbi după ea, silindu-se să pună buzele exact acolo unde trebuia.

— Tu, Scumpa, nu îmi place ce văd. Ce e cu poveștile astea, cu institutul ăsta ? Cine îți sucește ție capul acolo ?

— La altceva nu te duce mintea, băiatule ? Voi, bărbații, nu vă puteți închipui o femeie în relații bărbătești cu lumea ; întotdeauna vi se pare ceva ciudat cînd o femeie știe ce vrea și își dă seama exact de îndatoririle ei ? ! Mă așteptam la altceva de la tine, drept să îți spun !

— Mă pui pe gînduri, Scumpa !

Pe micul ecran apăruseră dungile pe care se reliefa silueta stilizată a unui fotbalist cu mingea la picior. Privirea lui fugi într-acolo, fugi pe lîngă ea de parcă o ocolea. Nu obișnuia el să repete că se simte alt om cînd știe că toate merg bine acasă și sînt în ordine, spatele lui fiind astfel „acoperit" ? Își dorea și ea așa ceva într-un moment ca acesta. Ar fi vrut să îi explice, începu chiar, zorindu-și cuvintele căci o și dubla crainicul sportiv care anunța intrarea echipelor din nou pe teren și micile modificări în formații. Atenția lui se împărțea în acest timp, mai întîi cu un sfert, apoi cu o jumătate și cu trei sferturi, pentru ca, în cele din urmă, să se mute cu totul dincolo. Nu o mai asculta pe ea. Ciudat, însă, că nu se simțea jignită, nu asta căutase la el, superficialitatea și simțul practic ? Ce mai voia ?

Apucase să își rostească tare unele dintre gîndurile și temerile dimineții „ei" ; așa că nu se supără și nu se simți neglijată privindu-l suficient de detașată cum își întindea picioarele, cum și le punea unul peste celălalt și cum își pironea ochii, luînd mecanic din timp în timp paharul ca să soarbă din coniac cîte o picătură. În această ambianță își găsea echilibrul interior și liniștea îi revenea ca un stol de vrăbiuțe alungate din pomul lor. În definitiv, nu avea de ce să își facă probleme : punțile se sfărîmau în urmă, nu înainte. Aproape că îi venea din nou să cînte așa cum se pricepea ea mai bine și gestul cu care alimentă paharul cu coniac de lîngă Barbu făcea parte din aceeași familie de reacții la gînduri și sentimente care se linișteau. Încă mai era încercată de incertitudini vagi cînd îi auzi pe copii suind scările cu zarvă mare. Mirela țipa îndeosebi, rostindu-se furios. Înțelegea că între ea și Alin se crease o neînțelegere, pregătindu-se să îi primească autoritar și să încheie pe loc fleacul de conflict dintre cei doi copii.

Dar rochița de pe Mirela era prea strîmbă și fața lui Alin prea roșie și excesiv alarmată ca să nu priceapă că la mijloc e ceva mai însemnat decît crezuse mai întîi. Îi întrebă ce se întîmplase. Mirela fugi pe lîngă ea, drept la tata.

— Tati, Alin e un rău !

— De ce e rău, Mirela ? O întreba ea, mama.

Barbu nu se îndura să se despartă de tensiunea meciului.

— S-a purtat urît cu mine, mai cedă Mirela.

Iar tati, distrat, neglijent (ca de obicei între copiii săi) :

— Alin, nu e frumos să te porți urît cu o fată.

— Nu, dragul meu, asta nu, interveni ea, agasată. Nu așa se pune chestiunea. Lasă-l încolo de televizor. Mai bine fii atent.

Mirela țipă din nou :

— A dat în mine !

— Cine, Mirela, cine *anume* a dat în tine ?

O întrebase tot ea, mama. Nu putea crede că e adevărat. Alin să o lovească pe sora sa ?

— Tatiiii ! se lamentă către tatăl ei fetița.

— Vrei cumva să spui că Alin a dat în tine ? Alin, e adevărat ? Hai, așezați-vă unul în fața celuilalt. Cum a fost ? Vreau să vă aud și să cunosc adevărul.

Mirela izbucni în plîns. Recunoștea acest gen de suspine, îl folosise ca și fiica ei, atunci cînd îi avea vîrsta. Alin îi înfruntă întrebarea cu o neclintire pe care o recunoștea deasemenea : era mîndria lui de nedreptățit și care nu are de gînd să năpăstuiască pe unul mai slab ca el numai ca să aibă un nenorocit de cîștig de cauză. Alin, stărui aproape disperată — *ce se întîmplase* în adevăr ?

— Te rog, se folosi și de tonul rugător, dîndu-și seama că totul e în zadar.

Băiatul se zăvorîse în propria-i demnitate.

— De ce nu spui drept ? De ce nu recunoști că *ai pus* mîna pe mine ?

— Mirela, ce înseamnă exact „a pus“ mîna pe tine ?

O întreba zadarnic. Mirela se adresa tatălui :

— Uite, tati, nu vrea să recunoască !

— De ce ai pus mîna pe Mirela, Alin ? Nu știi că nu e frumos să te bați cu o fată ?

Și din nou ea, agasată la culme : Oh, nu !

— De unde deduci tu că Alin a bătut pe fată ?

— Nu spunea adineaori Mirela ?

— Și nu e mai drept să stabilim dacă e adevărat sau nu ?

— Ah, Scumpa, am și eu un meci la televizor... Și tu iar complici. Faci din țînțar armăsar. Ce vrei, să transformăm hîrjoana copiilor într-un proces, să ne transformăm în procurori și judecători ?

— Dar nici să tragem concluzii pripite și să învinovățim pe nedrept.

— Poate că Mirela nu are dreptate. Dar nici pe Alin, ca frate mai mare și ca băiat, nu îl absolv dacă nu știe să se poarte cu o fată, cu sora lui. Alin, pe o fată să nu o atingi nici cu o floare.

— De ajuns, spuse atunci ea, Titiana. Haideți, copii, tati vrea să vadă meciul liniștit. Să nu îl tulburăm. Încheiem aici toată povestea, dacă așa vrea el.

Abia împăcată și liniștită întrucîtva o răvășea revolta și amintirea aceleași formule comode — nici cu o floare, nici cu o floare ! Cînd, oare, va înțelege soțul ei ce e drept și ce nu e, ce e demn și ce nu e în niște momente-cheie de formare a conștiinței ? Mai știa că e inutil să forțeze izolarea în care se închisese din proprie voință băiatul ei ; Alin va evita să producă suferință surorii sale, fie și prin restabilirea adevărului și care lui i-ar aduce automat reabilitarea. Cu un remarcabil simț „pedagogic", tati turnă gaz peste foc cînd meciul luă sfîrșit și el se putu elibera de vrajă.

— Să nu mai aud niciodată Alin, că ai bruscat-o pe sora ta, sau pe oricare altă fată. Fii și tu cavaler, s-a înțeles ?

Astfel îi vorbi tatăl lui Alin și din acest moment de la băiat nu se va mai putea scoate adevărul nici cu cleștele. Rănit ca o pasăre care nu are altă vină decît că zboară din întîmplare prin fața vînătorului, Alin se retrase într-un cotlon neștiut de nimeni, doar bănuit de ea pentru că era fiul ei, un loc imposibil de atins, orice-ar fi încercat ea sau altcineva, iar de acolo privea — și va privi multă vreme — în sine și către lume. Iată de unde începe totul ! se ilumină Titiana, revăzînd institutul de cercetări, pe toți oamenii de acolo, pe ea din ce în ce mai „implicată", mai adînc și mai iremediabil implicată.

Seara se strădui fără nici un succes să îi explice lui Barbu în ce consta greșeala lui pedagogică ; mai cu seamă consecințele i se păreau cu atît mai greu de înțeles și de acceptat acestui bărbat sigur de sine și satisfăcut că echipa favorită învinsese la scor mare.

— Exagerezi, Scumpa, nu e dracul chiar așa de negru.

41

Şi a fost din nou dimineaţă. După ce a trecut prin întunericul şovăielilor şi prin miezul de noapte al descurajării. Se lipise tremurînd îngrijată de tăblia uşii şi a ascultat cu teamă şi cu speranţă cum încearcă Mirela să se împace cu Alin, cel nedreptăţit. Cît a durut-o tăcerea lui de nepătruns. A avut sentimentul ireparabilului şi de atunci a început noaptea. Sau începuse mai de mult ? A încercat să se ajute cu o baie fierbinte ca de obicei. S-a întors orbecăind, deşi Barbu lăsase luminile aprinse. El, însă, dormea, devenindu-i nesuferit prin somnul lui indiferent ; îl smulse din el cu poftă de arţag.

— Prea tare vorbeşti, Scumpa, îi trezeşti pe copii.

— Nu te mai prăpădi de grija lor ! Nu vorbesc tare. Numai că ce spun adevărat sună în urechile tale ca un strigăt. Nu te-ai purtat cum trebuie cu Alin. El era nevinovatul.

— Ţi-am mai spus, Scumpa, nu le lua pe toate în tragic, că nu e dracul aşa de negru !

Şi după toate astea, precum şi după petele albe ale viselor zornăitoare ca nişte grindini repezi, deschise ochii în plină dimineaţă. Lumina năvăli brusc în ea, ca o apă pe care n-o mai opreşte nici un zăgaz. Conştiinţa ei simţi izbitura apelor clare, strălucitoare, dar atît de reci încît îi limpeziră rapid facultăţile interioare, spălînd-o de incertitudini, de teamă, de orice rămăşiţă de întuneric şi de slăbiciune. Sigur că da, se află în plină dimineaţă. Avea treabă în casă. O aştepta lucrul la bibliotecă. O aşteptau, pe lîngă munca ei de bibliotecară, celelalte obligaţii sociale şi politice. Sări din pat de parcă se descoperea dintr-o dată într-o inadmisibilă întîrziere. De cînd era dimineaţă ?

— Ce e asta, Barbule, încă mai dormi ? Leneşule. Scoală-te !

Nerăbdarea ei cuprinse casa întreagă. Însufleţită de lumină, voia să ducă lumina pînă în cele mai mărunte colţişoare ale căminului şi vieţii ei.

— Hai, sus ! Destul cu somnul. Sus, dragii mei.

Mişcările lui Alin nu erau vioaie ca dimineaţa. O pată de seară îl ţinea prizonier. Întinse mîna să îl scoată de acolo. Soră-sa i-a cerut aseară iertare, de ce nu voia să se împace cu ea ? Nu, Alin, să nu punem la inimă tot

ce ni se întîmplă negativ. Învață să ierți, dacă iubești cu adevărat pe sora ta. Dar ochii lui, expresia lor ! Luminile care căutau o ordine anumită, coerența.

— *Eu* te rog să te împaci cu Mirela.

Știa că el nu rezistă la rugămințile ei.

— Numai pentru că mă rogi tu, mamă.

L-ar fi îmbrățișat, încă o dată convinsă că un asemenea început de lumină obligă de o sută și de o mie de ori. Desăvîrși împăcarea celor doi, aducîndu-i unul în fața celuilalt și punîndu-i să își dea mîna și să își spună „Bună dimineața".

Dădea din cap în semn de adîncă încuviințare : așa da, bună dimineața, Alin ; numai că Alin nu zise decît „Bună dimineața", dar era destul și atît. Imediat după aceea, fericită, Mirela se repezi la taică-său care se mai cumpănea pe marginea patului întrebînd papucii dacă să se ridice sau nu.

— Hai să ne jucăm, tati, eu mă ascund și zic „cucu" ; dar tu să nu te uiți, bine ? Cucu !

Din voința ei, a Titianei, dimineața aceea a fost exuberantă, așezîndu-se încetul cu încetul în ordinea știută. Barbu plecă cel dintîi, scăpînd cu greu de tentaculele de caracatiță mică și roză ale Mirelei.

— Ai grijă, Scumpa... Și poate că ar fi vrut să îi facă un șir de recomandații mai concrete, dacă nu ar fi înțeles și nu ar fi renunțat.

În ochii ei ironici cuvîntul „Prostule !" stătea gata formulat ; dîndu-și seama, el îi căută buzele. Sosi rîndul ei să îi dea în grijă : cum conduce.

— Vezi la priorități, nu le încurca și nu te enerva.

Apoi se ocupă de dînsa.

— Te duci la ședință ? o întrebă Mirela cînd fu gata de plecare.

— De acum în fiecare zi va fi ședință, Mirela. Să mergem.

— Vreau și eu la ședință.

Nu avu parte de răspuns, mama era atrasă de privirea lui Alin. Ce voiau ochii lui să spună ? Poate că băiatul e mîndru de mama lui, atît de deosebită astăzi de cea știută pînă atunci ; dacă nu dorea cumva să îi mai repete o dată ca în parc, într-o seară recentă, că el cu ea „ținea" să știe ! Nu mai era cea dinainte ? Iat-o, aceeași din fiecare zi, coborînd cu copiii pe scări pînă jos, la parter, unde are loc despărțirea. Ca întotdeauna, pe Mi-

rela o ține de mînă, atentă în același timp la băiatul care sare din treaptă în treaptă cîțiva pași mai în urmă. Cît călătorește cu tramvaiul stă aciuită la locul ei din față, de lîngă cabina vatmanului. Nici o schimbare, deci.

Și totuși are senzația unor adaosuri pe care nu le poate determina, dar care se reflectă în personalitatea ei și îi dă o mare siguranță de sine. Știe exact unde se duce și ce o așteaptă, evaluînd critic durata și intensitatea zilei care începe cu dimineața asta, dimineață care este „a ei". Nu se temea și nu avea șovăieli. Numai grindina neliniștii se abătea în rafale scurte din cînd în cînd ; ea își aduna resursele ca să nu se lase intimidată.

Din tramvai coborî prima. Tot ca de obicei, pe cînd vagonul încă nu oprise definitiv și pămîntul îi mai fugea de sub picioare, periclitîndu-i echilibrul. Drumul continuă după aceea printre casele atît de închise către lume. Nici ea nu își descoperi vreo deschidere înspre ele. Își urmărea țelul cu un mers viguros și plăcut, de dimineață plină, sigură fiind că va ajunge în scurtă vreme la larg. Lăsă în urmă, unul după altul, automobilele tăcute, aliniate la bordură. Mai avea puțin și ieșea de pe strada cea mohorîtă.

Îi va ieși înainte, aureolată de soare, clădirea institutului. Și ea înainta în ciuda grindinei de neliniște care o încerca mai des, cu o insistență sporită. E dimineață, sigur că da. Va fi amiaza. Va fi seara.

Va fi o zi plină ?

Lector : WILMA MICHELS
Tehnoredactor : IOAN I. IANCU

Bun de tipar : 11. 08. 1976. Apărut 1976.
Coli de tipar : 12,75. Tiraj : 9 000 + 90.

Intreprinderea Poligrafică „Banat" Timișoara,
Calea Aradului nr. 1.
Republica Socialistă România
Comanda nr. 219

„Și ea tremură abia acum, sub iradierea imediată a farmecului lui regăsit, încă o dată trăit de tot ce e feminin într-o femeie ; își aduce aminte și trăiește aevea apropierea gurii lui de mîna ei ușor ridicată și doar atît ridicată ca să se simtă fulg în zbor, și pielița catifelată a buzelor lui atingînd pielea ei înfrăgezită de creme și de emoții, pe cînd ochii lui, acum foarte aproape, alunecă ușor între sprîncenele lui și orizontul neted al mîinii ei, zburînd spre luminile ființei . . ."

Lei 13,50